

Daniel Defoe

Robinson Crusoe

Daniel Defoe

Robinson Crusoe

Traducere de Petre Comănescu

Prefață de Andrei Bantas

Editura Tineretului
1969

Cuprins

<u>PREFAȚĂ</u>
<u>Capitolul I</u>
<u>Capitolul II</u>
<u>Capitolul III</u>
<u>Capitolul IV</u>
<u>Capitolul V</u>
<u>Capitolul VI</u>
<u>Capitolul VII</u>
<u>Capitolul VIII</u>
<u>Capitolul IX</u>
<u>Capitolul X</u>
<u>Capitolul XI</u>
<u>Capitolul XII</u>
<u>Capitolul XIII</u>
<u>Capitolul XIV</u>
<u>Capitolul XV</u>
<u>Capitolul XVI</u>
<u>Capitolul XVII</u>
<u>Capitolul XVIII</u>
<u>Capitolul XIX</u>
<u>Capitolul XX</u>

PREFAȚĂ

Istoria literaturii engleze pomeneste o întâmplare cu totul neobișnuită care s-a petrecut în primii ani ai secolului al XVIII-lea: unul din cei mai mari scriitori ai timpului, pus la stâlpul infamiei și ținut legat timp de trei zile într-o piață publică din Londra pentru a fi batjocorit și scuipat de trecători, a fost aclamat de aceștia, care i-au împodobit cu ghirlande locul supliciului. A devenit astfel un erou popular cel ce fusese declarat – cum s-ar spune în secolul nostru – „inamicul public numărul unu”, într-adevăr, el se dovedise a fi un mare inamic al ocârmuirii din acea vreme. Și cum întâmplarea face ca mulți scriitori englezi să aibă nume care aduc mai degrabă a porecle, printr-o ciudată coincidență numele său însemna chiar „inamic” – pe englezește foe.

Daniel Foe și-a schimbat curând după aceea numele în Defoe.

Se născuse în familia unui negustor, în jurul anului 1660, an în care revenise la cârma Angliei monarhia, răsturnată cu un deceniu mai înainte de revoluția burgheză a lui Cromwell.

Defoe a trăit într-o epocă de călătorii active, întrucât Anglia își extindea imperiul colonial și stăpânirea asupra mărilor lumii. După cât se pare, și Defoe a călătorit încă din tinerețe în Spania, Italia, Germania și Franța.

După ce s-a ocupat vreme îndelungată de negustorie și politică, începând din 1697 Defoe a scris numeroase eseuri, broșuri și pamflete, fiind, cum am apune astăzi, publicist – carieră ce începuse să fie la modă în acea vreme. Defoe s-a remarcat imediat în acest domeniu, mai ales pentru că în scrierile lui se ocupa de problemele cele mai arzătoare ale epocii dezvoltarea studiilor

umaniste, progresul descoperirilor geografice, avântul capitalismului, luptele religioase.

În 1702 Defoe a atacat unul din subiectele sale favorite – tirania preoților – în broșura cu caracter de pamflet Cum să scăpăm mai ușor de eretici, care i-a atras persecuții cumplite – punerea la stâlpul infamiei și întemnițarea.

După eliberarea din închisoare, a participat la viața publică mai ales ca ziarist. Deși a avut câțiva înaintași în acest domeniu, se consideră că Defoe a întemeiat gazetăria în Anglia, prin publicația The Review, care a dăinuit nouă ani (1704—1713), fiind apoi înlocuită de Mercator.

Activitatea sa de gazetar, ca și sutele de poezii, de eseuri, broșuri și tratate publicate în decurs de treizeci de ani au făcut din Defoe scriitorul cel mai fecund și cel mai citit în vremea aceea.

Dar ceea ce i-a adus scriitorului englez faima mondială a fost munca într-un alt domeniu al scrisului. Fără să părăsească celelalte laturi ale activității sale, la aproape șaiszeci de ani, personalitatea neobosită, inepuizabilă a lui Defoe a pășit pe un drum nou: romanul.

Actul de naștere al romanului modern englezesc, zămislit de mintea rodnică a lui Daniel Defoe, a fost apariția în 1719 a primului și celui mai celebru din romanele sale, Robinson Crusoe, care nu a mai fost uitat până în zilele noastre.

Ușurința în mânăuirea condeiului i-a permis lui Defoe să dea apoi lumii, în decurs de cinci ani, o adevărată cascadă de asemenea romane, toate scrise la persoana întâi și folosind în repetate rânduri procedeul curent pe atunci, de a le înfățișa sub forma unor manuscrise aparținând altcuiva. În 1720 apare Căpitanul Singleton, povestea unui alt mare călător care stabilește rute noi pe oceane și deschide drumuri prin pădurile virgine din Africa Centrală. Este o prezentare rezumativă, o reducere la esențial a epocii de aur a navigației și pirateriei în care a trăit autorul. Urmează Memoriile unui

cavaler, o povestire plină de aventuri militare, dar și de interesante portrete contemporane.

Prin Moll Flanders, care a cunoscut un succes fenomenal (chiar în anul apariției, 1722, s-au publicat trei ediții succesive). Defoe inaugura în literatura engleză genul de roman de aventuri cunoscut sub numele de roman picaresc.

Moll Flanders este un, tablou al moravurilor din epoca reginei Anna (începutul secolului al XVIII-lea), îndeosebi al corupției și intoleranței care se manifestau în diverse domenii de activitate. Romanul dezvăluie totodată cauza profundă a hoției și tâlhăriei. — mizeria cruntă în care se zbătea populația. Scenele impresionante din închisoarea Newgate reprezintă amintiri ale unei perioade chinuite din viața autorului însuși. Defoe încearcă să atragă atenția marelui public asupra unor realități pe care nimeni nu avea curajul să le înfățișeze în scris în toată hidoșenia lor. Moll Flanders ilustrează unul din meșteșugurile moderne ale lui Defoe – identificarea cu personajul care-și relatează viața, analizându-și totodată acțiunile și sentimentele.

Tot în 1722, anul cel mai fertil al activității lui, Defoe întrerupe seria romanelor propriu-zise și scrie o altă lucrare memorabilă: Jurnalul din anul ciumei. Întrucât epidemia de la Marsilia din 1721 reînviase spaima pricinuită de acest flagel, Defoe abordează, cu un acut simț al actualității, un subiect senzațional, al cărui succes era asigurat în fața publicului contemporan. El evocă o cumplită epidemie de ciumă care secerase viețile multor londonezi în 1665. Sub forma relatării unui martor ocular, inspirată de fapt din documente oficiale și scrieri contemporane (peste două sute de surse), din povestirile unor cunoștințe sau poate chiar ale unor rude, Defoe scrie un mare reportaj, brodând pe marginea elementelor documentare o serie de întâmplări și aventuri, colorate de prezența unor tipuri pline de vioiciune și a unor descrieri de un

realism viguros, în care uneori își face loc macabrul și grotescul. Îmbinând trăsăturile reportajului cu cele ale romanului istoric și ale romanului picaresc, Jurnalul din anul ciumei a căpătat o celebritate mondială. Semnificativă în acest sens este aprecierea lui Walter Scott, care spunea despre Defoe că și dacă n-ar fi scris Robinson Crusoe sau celelalte romane ale sale, tot și-ar fi câștigat un loc în literatură și epitetul de scriitor genial, fie chiar numai cu această carte.

Opera lui Defoe este prea vastă, multilaterală și diversă pentru a fi cuprinsă într-o scurtă caracterizare. Dacă ne limităm la romanele sale, se impun de la sine câteva aprecieri generale.

Nu numai că Defoe a pus bazele romanului de acțiune, dar el a format în mare măsură gustul publicului pentru literatura de aventuri, căreia i-a dat o strălucire fără precedent.

Față de alte descrieri de călătorii imaginare – cum ar fi Călătoriile lui Gulliver de Swift – romanele lui Defoe ocupă un loc aparte. Deși multe din subiectele lui erau stranii și neverosimile, ținând aparent de domeniul fantasticului, Defoe era realist în manieră și stil. Neavând preocupările alegorice și satirice ale lui Swift, și nici umorul acestuia, Defoe scrie romane propriu-zise, concentrând atenția cititorului asupra narațiunii, asupra faptelor și întâmplărilor.

Succesul extraordinar al literaturii de aventuri în țări îndepărtate ieșită de sub pana lui Defoe se datorează mai ales faptului că în ele este vorba de întâmplări actuale și ușor de crezut, întrucât Defoe se ținea în permanență la curent cu noile descoperiri atât prin lecturi, cât și prin contactul cu diverși călători, marinari, negustori și chiar pirați. În afară de descrierile pornind ide la o temeinică documentare, Defoe a izbutit să înfățișeze și ținuturi necunoscute sau prea puțin explorate pe vremea lui (de exemplu, călătoria prin inima Africii din „Căpitanul Singleton”).

Scriitorul nu căuta să înșele naivitatea unor cititori, ci ținea mult să câștige încrederea deplină a publicului, pentru a-l face să învețe lucruri noi, să se lumineze și să se înalțe sufletește.

Eroii pe care-i prezenta Defoe publicului erau oameni tipici pentru epoca respectivă și modelați de ea, purtând și peste mări și țări trăsăturile principale ale societății din care veneau.

Să ne oprim acum atenția asupra câtorva aspecte mai de seamă ale romanului prezentat în volumul de față.

Robinson Crusoe este o carte de aventuri în cel mai bun sens al cuvântului – întrucât se bazează nu atât pe imaginație, cât pe realitatea epocii. (Una din sursele de inspirație ale romanului a fost relatarea navigatorului Alexander Selkirk, care a stat singur din 1704 până în 1709 pe o insulă pustie din arhipelagul Juan Fernandez, în largul coastei chiliene.)

Romanul îmbină în mod unitar diferite genuri literare: memorialul de călătorie, romanul de aventuri, romanul autobiografic, romanul social care oglindește unele teorii valoroase din domeniul filosofiei, educației și al economiei politice.

Aplicând și ducând mai departe cele mai înaintate vederi ale timpului, Defoe exprimă prin romanul său aprecierea pentru munca neobosită și pentru cunoștințele și experiența omului, interesai pentru caracterul și gândirea acestuia, credința în posibilitatea supunerii naturii de către om.

Deși Robinson Crusoe este o carte a izolării, ea rămâne totuși deopotrivă un tablou al societății timpului, deoarece Robinson reproduce chiar și pe insula pustie tradițiile, datinile și felul de a gândi al contemporanilor el rămâne prizonier al unor norme de care nu se poate dezbara chiar dacă ele nu-și găsesc pe deplin rostul în singurătatea insulei. Aceasta este un adevărat simbol al societății omenești, redusă la proporții minuscule.

Pe insula pustie, Robinson străbate pe rând treptele de evoluție a omenirii. El reface evoluția omului nu numai cu mijloace primitive, ci și cu unelte moderne – și înarmat fiind cu experiența omului din secolul al XVIII-lea.

Pe lângă asta, Robinson își făurește un fel de societate, pe care o alcătuiesc cărțile lui, papagalul, Vineri și, mai târziu, tatăl acestuia. Făcându-i pe cei doi negri sclavii săi, el împarte până și populația restrânsă a insulei în clase conducătoare și clase conduse.

Asemeni lui Defoe, Robinson este reprezentantul burgheziei din perioada ei de progres. El exercită o serie de meserii – pescar, dulgher, fermier, vânător etc. — dar nu-și pierde nicio clipă simțul proprietății și gândirea lui rămâne aceea de negustor. De exemplu, când la o nouă vizită pe corabia naufragiată, Robinson găsește într-un sertar niște monezi, el ține o tiradă împotriva banilor, dar spiritul practic determinat de epocă se dovedește mai puternic decât raționamentul: „La ce puteți voi sluji? Mie nu-mi sunteți de niciun folos nu meritați nici măcar osteneala de a vă ridica de jos: oricare dintre cuțitele acestea prețuiește mai mult decât grămada de monezi. Cu voi n-am ce să. fac rămâneți unde vă aflați și scufundați-vă cu epavă cu tot, ca o ființă a cărei viață nu merită să fie salvată”. „Și totuși, gândindu-mă mai bine (povestește în continuare Robinson) i-am luat și, înfășurându-i într-o bucată de pânză, am început să mă gândesc cum să-mi fac o nouă plută”.

Robinson e foarte sânguincios și metodic, muncește bine, dar știe și să-i facă pe alții să muncească pentru el, fiind astfel un simbol al făuritorilor imperiului britanic. La sfârșit, părăsind insula pe care trăise douăzeci și opt de ani, el o transformă într-o colonie a coroanei britanice.

Această poveste a adaptării la situații dificile și a înfrângerii greutăților ne însuflă optimism prin ideea sa de bază: munca și eforturile spirituale pot transforma însăși natura în folosul omului. Robinson îl întruchipează și pe homo faber și pe homo sapiens. În fiecare acțiune a lui se manifestă gândirea, pentru fiecare din aceste acțiuni există o justificare. E interesant de constatat bogăția cuvintelor care descriu activități mintale, una din plăcerile cititorului fiind și aceea de a urmări desfășurarea proceselor de gândire, inventivitatea și elasticitatea minții umane.

Mesajul romanului Robinson Crusoe a căpătat o valoare durabilă, care a străbătut veacurile.

În decursul timpului, celebritatea romanului a crescut neîncetat, numărul traducerilor în cele mai multe limbi ale globului fiind imens (prima traducere românească datează din 1835) influența romanului este oglindită și de câteva imitații ale sale, dintre care cea mai reușită este Robinson elvețianul, scrisă în 1813 de Johann Rudolf Wyss.

Robinson Crusoe are unele trăsături comune cu creatorul său, printre care la loc de frunte stau activitatea lui înfrigurată, dorința de a face mereu ceva, neputința de a rămâne pasiv, pasiunea permanentă pentru îmbogățirea sufletului prin lectură și meditație, triumful dragostei de viață asupra nenorocirilor.

Se pot găsi numeroase justificări și pentru o paralelă între Defoe și eroul său colonelul Jacques (din romanul cu același titlu) care spune: „Eram veșnic curios să aflu cât mai multe și puneam întrebări despre tot felul de lucruri (...) dar mai ales îmi plăcea grozav să stau la taifas cu marinarii și soldații despre războaie, despre marile bătălii de pe mare și de pe uscat la care luaseră parte și cum nu uitam nimic din ce-mi povesteau ei, curând, adică peste câțiva ani, puteam să povestesc războiul cu Olanda și luptele

navale, și cele din Flandra (...) și altele asemenea, la fel de bine ca și cei care fuseseră de față”.

Defoe personal susține că n-a uitat nimic din ce a citit. Or, biografia amintesc faptul că Defoe citea enorm de mult, că avea o bibliotecă amplă și foarte diversă, cuprinzând și cărți rare de călătorii, științe naturale, mineralogie, comerț, precum și o colecție de hărți și atlase.

Personalitate enciclopedică, titanică, Defoe a oglindit în scrierile sale aspecte multilaterale ale vieții contemporane: Mai mult decât atât, dat fiind că și viața sa a fost strâns legată de evenimentele timpului, este justificată părerea că Defoe a fost o întruchipare, un simbol al epocii sale. Opera sa imensă (aproape patru sute de lucrări) constituie o enciclopedie a vremurilor pe care le-a trăit.

Locul lui Defoe în literatura lumii poate fi stabilit în lumina următoarei aprecieri făcute de Jean-Jacques Rousseau (care în romanul său Emile, ca și în alte opere ale sale, afirma că societatea a corupt firea inițial bună a omului): „Din moment ce tot trebuie să avem cărți, atunci după părerea mea există una care ne oferă cel mai faimos tratat de educație. Emile al meu va citi această carte înaintea tuturor celorlalte: multă vreme ea va trebui să constituie întreaga lui bibliotecă și va sta întotdeauna la loc de cinste. Atâta timp cât gustul nostru va rămâne neprihănit, o să ne facă plăcere s-o citim.”

Cartea la care se referea Rousseau era Robinson Crusoe.

Andrei Bantaș

Capitolul I

NAȘTEREA ȘI OBÂRȘIA MEA. LA NOUĂSPREZECE ANI AM FUGIT DE ACASĂ ÎMPREUNĂ CU UN COLEG. PLECAREA PE MARE ȘI NAUFRAGIUL. SALVAREA ECHIPAJULUI ȘI DEBARCAREA LÂNGĂ YAR-MOUTH.

M-am născut în 1632, în orașul York, dintr-o familie foarte bună. Tatăl meu nu-și avea obârșia în acest oraș, ci se născuse la Bremen și se stabilise mai târziu la Huli, unde ajunsese, datorită negoțului, în stăpânirea unei frumoase proprietăți. Părăsind negoțul s-a mutat la York, unde s-a însurat cu mama. Familia mamei, Robinson, era foarte cunoscută în acea regiune. De aceea mă și numesc eu Robinson Kreutzntaer, nume care apoi a ajuns, prin obișnuita prefacere a cuvintelor străine în Anglia, acela, de Crusoe, așa cum ne zicem și ne scriem noi înșine numele și așa cum m-au chemat totdeauna cunoscuții.

Am avut doi frați mai mari. Cel dintâi a fost locotenent-colonel într-un regiment englez de infanterie din Flandra, comandat mai înainte de faimosul colonel Lockhart, și a fost ucis în bătălia de lângă Dunkerque, purtată împotriva spaniolilor. N-am știut niciodată ce a ajuns cel de al doilea frate, după cum nici părinții mei n-au știut mai târziu ce s-a întâmplat cu mine.

Fiind al treilea fiu și nepregătit pentru vreo meserie, capul mi s-a umplut de timpuriu cu tot felul de gânduri năstrușnice. Tata, om mai în vârstă, mi-a dat o creștere aleasă. Am învățat acasă și apoi la școala din oraș, tata voind să mă facă om de legi. Eu însă nu mă gândeam la nimic altceva decât să plec pe mare, și această aprigă dorință mă făcea să înfrunt toate povețele tatei, ba chiar și poruncile lui, precum și îndrumările și rugămintele

mamei și ale prietenilor mei. O ursită rea părea să mă mâne în această năzuință a firii mele, îndreptându-mă către acea viață năpăstuită, de care trebuia să am parte mai târziu.

Tatăl meu, om înțelept și cu scaun la cap și greutate la vorbă, mă sfătuia totdeauna împotriva acestor înclinări pe care le presimțea la mine. Într-o dimineață mă chemă la dânsul în cameră, unde era ținut din pricina gutei, și-mi vorbi cu multă dragoste și înțelepciune. Mă întrebă ce alte motive, în afară de acest dor de ducă, mă îmboldeau să-mi părăsesc casa părintească și țara, unde puteam avea atâtea legături de prietenie, precum și puțința de a ajunge la o frumoasă situație materială, muncind, dar ducând în același timp o viață plăcută și tihnită. Mi-a arătat că numai oamenii, fără nicio nădejde și care nu mai au încotro, sau aceia care năzuiesc după bogății nemăsurate pornesc hăt-departe printre străini, în căutare de aventuri, pentru a se sălta prin grele încercări și a-și căpăta faimă folosind căi neobișnuite. Toate acestea însă nu se potriveau cu împrejurările în care mă aflam, căci starea socială ce-mi fusese hărăzită prin naștere era mijlocie sau, mai bine-zis, una superioară vieții de rând. Prin îndelungata sa experiență – îmi spunea tata – el a ajuns a se convinge că tocmai această stare este cea mai potrivită pentru fericirea omului, ea nelăsând pradă pe om nici suferințelor, grijilor și greutăților pe care le întâmpină cei din păturile muncitoare, și nici mereu împovărată de orgoliul, stricăciunea, ambiția și invidia ce domnesc în păturile de sus ale omenirii.

Tata m-a îndemnat să iau aminte la toate aceste adevăruri și să-mi dau seama că toate neajunsurile vieții sunt împărțite între lumea de sus și lumea de jos, pe când cei din starea mijlocie au parte de cele mai puține nenorociri. Aceștia nu sunt supuși la atâtea neplăceri și suferințe trupești și sufletești ca ceilalți care, fie printr-o viață stricată de lux și

desfrâu, fie, dimpotrivă, prin munca grea și lipsuri, își descumpănesc viața, drept firească urmare a felului lor de trai. Păturii mijlocii i-au fost sortite virtuțile și bucuriile de tot felul. Pacea și belșugul îi sunt prietene, iar cumpătarea, liniștea, sănătatea și toate plăcerile viețuirii între semeni îi țin mereu tovărășia. Apucând această cale, oamenii trec tăcuți și liniștiți prin viață și tot astfel o părăsesc. Ei nu sunt împovărați peste măsură de munca brațelor sau a capului, nefiind vânduți unei vieți de robie pentru a-și câștiga pâinea zilnică, și nici nu sunt hărțuiți de tot felul de întâmplări uluitoare, ce răpesc sufletului liniștea, iar trupului odihna, nefiind roși de patima invidiei și nici de dorul ambiției nemăsurate, ci trec liniștit și ușor prin viață, gustându-i dulceața fără de amărăciune, simțindu-se fericiți și învățând din experiența fiecărei zile să prețuiască această viață fericită.

M-a rugat apoi cu toată stăruința și dragostea sa nu-mi bat joc de tinerețea mea și să nu mă arunc cu dinadinsul în cine știe ce nenorocire, de care eram scutit datorită vieții ce o aveam acasă și stării sociale în care mă născusem. Mi-a dat a înțelege că nu eram nevoit să-mi câștig pâinea și că este gata să mă ajute cu bani și să facă ce-i va sta în putință ca să-mi găsesc un rost în viață pe potrivea sfaturilor lui, iar dacă nu o să fiu fericit sau n-o să mă simt bine în lumea aceasta a mea, vina o s-o port numai eu însumi sau ursita mea el se socotea dezlegat de orice răspundere prin aceste sfaturi bune și prin faptul de a mă fi prevenit împotriva unui pas greșit, care ar fi spre paguba mea. În cazul că mă hotărâm să rămân acasă, el era gafe să-mi dea tot sprijinul. Dimpotrivă, dacă nu-l ascultam, el nu mai putea fi vinovat de niciuna din nenorocirile care mă puteau lovi. În sfârșit mi-a dat drept pildă pe fratele meu mai mare, care se înrolase în armată împotriva sfaturilor sale stăruitoare și fusese ucis în Flandra. Mi-a mărturisit că nu va înceta o clipă să se roage pentru

mine în caz că voi face acel pas greșit. Nu voi avea însă parte de binecuvântarea lui Dumnezeu și va veni poate o vreme când îmi voi aminti de cele spuse de dânsul în ziua aceea, dar atunci nu va mai fi nimeni lângă mine care să mă poată ajuta sau mângâia.

Am văzut că-l podidiseră lacrimile în această ultimă parte a convorbirii noastre, mai ales atunci când mi-a vorbit de fratele meu. În clipele acelea, tata nu-și putea închipui cât de profetice erau ultimele cuvinte. După ce mi-a spus că poate nu voi mai avea prilejul să mă pocăiesc și nici pe cineva care să mă mângâie, s-a oprit, copleșit de emoție, și mi-a zis că este prea mișcat ca să mai poată adăuga ceva.

Cine nu ar fi fost oare impresionat de asemenea cuvinte? De aceea m-am hotărât să nu mă mai gândesc la plecare și să mă statornicesc acasă după cum mă povățuise tata. Dar, vai! peste câteva zile am uitat tot ceea ce mi se propusese. Și pentru a ocoli o altă discuție cu tata, m-am hotărât să fug de acasă – și asta peste câteva săptămâni.

N-am făcut-o totuși prea în grabă, așa cum îmi era imboldul, ci, prinzând-o odată pe mama în toane mai bune, i-am destăinuit că doru-mi de a vedea lumea este atât de aprig, încât nu mai sunt în stare să mă apuc de nicio treabă cu destulă hotărâre, ca să o duc până la capăt, că tata ar face mai bine să-mi dea consimțământul său decât să fiu nevoit a pleca fără voia lui, că am împlinit optsprezece ani și că e prea târziu ca să mai intru ucenic la vreun negustor sau practicant la un notar, și să fie sigură că și chiar dacă aș încerca, tot nu aș duce lucrurile la bun sfârșit, ba aș fugi cu siguranță de la stăpân, ca să plec pe mare. Dacă ea însăși l-ar convinge pe tata să-mi îngăduie a face o singură călătorie și aș constata că o asemenea călătorie nu este pe placul meu, atunci nu aș mai pleca niciodată și aș făgădui în acest caz să-mi recâștig prin toată sânguința timpul pierdut.

Mama s-a mâniat grozav și mi-a răspuns că-i de prisos să mai încerce a vorbi tatei. El cunoștea prea bine adevăratul meu interes pentru a se învoi la plecarea mea. Se mira biata mamă cum de am cutezat să mai vorbesc astfel despre convorbirea avută cu tatăl meu, care-mi arătase atâta dragoste și bunătate. Dacă, însă, țineam cu tot dinadinsul să mă nenorocesc, ea nu mai vedea nicio scăpare pentru mine, arătându-mi însă limpede că nu voi avea niciodată consimțământul lor și că ea nu vrea să poarte răspunderea nenorocirii mele. Nu voi putea spune niciodată – zicea ea – că am avut învoirea mamei mele, când tatăl meu se arătase împotriva.

Cu toate că refuza să intervină pe lângă tata, am aflat mai târziu că mama i-a pomenit totuși despre convorbirea noastră și că el, foarte necăjit, i-a răspuns oftând: „Băiatul nostru ar putea fi atât de fericit acasă. Dacă pleacă, va fi cel mai năpăstuit om care s-a născut vreodată. Eu nu pot consimți la una ca asta”.

Abia peste un an de la aceste întâmplări am fugit, între timp refuzasem toate ademenirile și propunerile, discutând adesea înfocat cu tata și mama, care se împotriveau planurilor mele. Într-o zi m-am dus din întâmplare la Huli, și asta fără niciun gând rău. Acolo m-am întâlnit cu un tovarăș de școală, care tocmai pleca la Londra pe corabia tatălui său. M-a îmbiat să plec cu el, în mod gratuit. Fără să mai întreb pe cineva sau să-mi vestesc părinții cerându-le voia și binecuvântarea, m-am urcat pe corabie, într-un ceas rău, la 1 septembrie 1651. Cred că niciodată nenorocirile n-au început mai devreme și nu s-au terminat mai târziu ca în viața-mi de tânăr aventurier la care pornisem.

Nici nu apucase bine corabia să iasă din golful Humber, că s-a și iscat un vânt puternic, iar marea a început să spumege. Cum nu mai călătorisem până atunci pe mare, mă simțeam bolnav și la trup,

și la suflet, precum și nespus de înspăimântat. Mă gândeam la greșeala pe care o săvârșisem și cum mă ajunsese pedeapsa cerului, pentru că-mi părăsisem casa părintească și nesocotisem datoria de fiu. Îmi aminteam de povețele tatei și de rugămințile mamei. Conștiința mea – poate pe atunci mai puțin nesimțitoare decât a ajuns mai apoi – mă muștra pentru că nesocotisem sfaturile părintești și-mi călcasem datoria față de Dumnezeu și de tatăl meu.

În tot acest timp, furtuna se întetea și valurile săltau, deși nu atât de sus, cât mi-a fost să văd de multe ori mai târziu și nici chiar ca acelea pe care le-am văzut peste câteva zile. Oricum, a fost îndeajuns ca ele să mă tulbure pe mine, marinar începător, care nu văzusem niciodată așa ceva. Mă așteptam ca fiecare val să ne înghită și, la fiecare cădere a corăbiei în golul valului, eram sigur că ea nu se va mai ridica..

Multe jurăminte am mai făcut în acea stare de deznădejde, făgăduind că dacă bunul Dumnezeu mă va scăpa de data aceasta și voi ajunge să pun iarăși piciorul pe uscat, mă voi duce de-a dreptul acasă și cât voi mai trăi nu voi mai pune piciorul pe vreo corabie, că voi asculta de povețele tatei și niciodată nu mă voi mai arunca în astfel de suferințe. Abia atunci am priceput eu rostul cuvintelor părintești despre tihnită viață a păturii mijlocii, într-adevăr, tata dusesse o astfel de viață, la adăpost de furtunile mării și de năpastele pământului. Eram hotărât să mă înapoiez acasă ca un fiu pocăit.

Aceste gânduri înțelepte au durat atât cât a bântuit furtuna și chiar nițeluș după aceea. A doua zi însă vântul s-a domolit, marea s-a liniștit și eu am început să mă obișnuiesc cu viața cea nouă. Toată ziua însă am rămas pe gânduri, mai ales că mai simțeam încă răul de mare. Spre seara s-a înseninat și vântul s-a potolit cu totul, iar asfințitul era fermecător. Soarele apunea în limpezimi și tot

astfel a răsărit în dimineața următoare. Fiind vânt puțin, marea liniștită înfățișa în bătaia soarelui o priveliște ce mi se părea încântătoare.

Dormisem bine noaptea, nu mai sufeream de rău de mare și eram vesel. Priveam uimit întinderea apei acum liniștită, dar care fusese atât de răscolită cu o zi înainte. Bunele mele hotărâri începeau iarăși să se clatine. Tocmai atunci se apropie de mine tovarășu-mi de călătorie, care, de fapt, mă ispitise la rău. Bătându-mă pe umăr, mă întrebă: „Cum te simți după toate astea, Bob? Pun rămășag că te-ai speriat noaptea trecută când a bătut oleacă de vânt, nu-i așa?” „Oleacă de vânt, astfel numești tu furtuna aceea îngrozitoare?” l-am întrebat nedumerit.

„Ce furtună, prostuțule? N-a fost nimic. Dacă ai corabie bună nu-ți pasă de puținel vânt. Ești încă marinar de apă dulce, Bob. Hai mai bine să luăm un punch și să uităm de necazuri. Ia te uită ce frumos e acum!”

Ca să scurtez această tristă parte din povestea vieții mele, voi spune numai că am tras atunci un chef marinăresc și mi-am înecat în băutură toate hotărârile luate în timpul furtunii. Cât de repede s-a liniștit marea după furtună, tot așa de repede mi-a dispărut și frământarea sufletească. Și, uitând frica de a pieri în valuri, mi s-au trezit vechile dorințe, dând cu totul uitării hotărârile luate.

Am mai avut îndoieli și remușcări între timp. M-am dezbărat totuși de ele ca de un vis urât. M-am dedat băuturii, iar tovărășia celorlalți m-a făcut să uit de toate. De altfel, în cinci sau șase zile am devenit cu desăvârșire stăpân pe mine însumi, nemaivoid să mă las tulburat de nimic.

Soarta îmi pregătea însă o nouă încercare. Aceasta trebuia să fie atât de covârșitoare, încât până și cel mai înrăit om ar fi putut să-și dea seama de primejdie și să vadă încotro era calea mântuirii.

După șase zile de navigație, am ajuns în rada Yar-mouthului. Vântul fiindu-ne potrivit și marea liniștită, înaintasem foarte puțin de la trecerea furtunii. Aici am aruncat ancora și, neavând vânt prielnic, am rămas astfel vreo șapte-opt zile. Între timp au sosit dinspre Newcastle o mulțime de corăbii, care așteptau și ele vânt bun, ca să poată intra în port.

Totuși nu am fi stat atâta vreme aici la ancoră, dacă n-ar fi trebuit să intrăm în portul care era în susul fluviului, dar vântul era prea puternic, iar după patru sau cinci zile s-a întetit și mai mult. Noi însă, știind că rada este socotită tot așa de sigură ca și un port, că ancorajul este bun și ancorele noastre solide, nu duceam nicio grijă, ba huzuream tot timpul, după obiceiurile marinarilor. Dar în dimineața zilei a opta, întărindu-se vântul, tot echipajul a fost pus la lucru, ca să coboare pânzele de pe arborii gabieri și să pregătească totul pe bord, pentru ca vasul nostru să poată sta la ancora în cele mai bune condiții.

Către amiază, valurile crescuseră mult, trecând în mai multe rânduri peste prora corăbiei, și de vreo două ori ni s-a părut că ancora s-a smuls. Atunci, comandantul a poruncit să se arunce și ancora a doua, așa că stăteam pe două ancore și cu cablurile filate până la capăt. Furtuna era acum în toi. Teama și îngrijorarea se citeau și pe fețele marinarilor. Căpitanul supraveghea executarea poruncilor, dar îl auzeam mormăind printre dinți pe când trecea pe lângă mine: „Doamne, îndură-te de noi, suntem pierduți, ne vom duce cu toții la fund!” și alte vorbe asemănătoare.

Eu zăceam în cabină, zăpăcit și într-o stare de nedescris. Nu puteam să mai revin la starea primei încercări peste care trecusem cu ușurință. Eram totuși sigur că depășisem teama de moarte și că și această clipă grea va trece tot atât de lesne ca și cea a primei furtuni. Când însă am auzit pe căpitanul corăbiei că suntem pierduți, m-a cuprins

o teamă cumplită. Am dat buzna afară din cabină și acolo mi s-a înfățișat o priveliște de nedescris. Talazurile se ridicau cât munții și, în răstimpuri, se spărgeau deasupra noastră. Împrejur se vedeau numai nenorociri. Două corăbii prea încărcate, care erau ancorate aproape de noi, își tăiaseră catargele. Alta, care fusese la vreo milă în fața noastră, se înecase. Alte două, smulse din legătura ancorei, erau târâte la întâmplare spre larg de furia mării, fără a mai avea niciun catarg. Vasele ușoare o duceau mai bine, totuși, două sau trei din ele au trecut pe lângă noi, fugind în fața furtunii cu o singură pânză mică în proră.

Pe înserate, secundul și șeful de echipaj cerură căpitanului să-i lase să taie catargul din proră. S-a învoit numai după multe rugăminți și arătându-i-se că altfel corabia se va scufunda. Dar după ce au tăiat catargul din proră, au fost nevoiți să facă la fel și cu cel mare, care nu se mai ținea bine și clătina toată corabia, astfel că am rămas cu puntea goală.

Oricine își poate da seama în ce stare mă aflam eu, ca marinar începător și tocmai după spaima prin care trecusem. După atâta vreme, pot totuși să spun că groaza de atunci nu a fost mai mare decât aceea pricinuită de întoarcerea gândurilor mele păcătoase, după ce hotărâsem să mă lepăd de ele, și că acestea, împreună cu spaima furtunii, mă aduceau într-o stare sufletească pe care cuvintele nu o pot descrie.

Partea cea mai rea însă nu se arătase încă. Furtuna ținea mereu o furtună îngrozitoare cum nici marinarii de pe corabie nu mai apucaseră. Corabia noastră era bună, dar prea încărcată, din care pricină se mișca greoi, iar marinarii credeau că „se va duce”. Din fericire nu mi-am dat seama ce înseamnă oa o corabie „să se ducă” până ce nu am întrebat pe alții. Furtuna era atât de puternică, încât, fapt rar pe mare, căpitanul, șeful de echipaj și alți câțiva mai conștienți căzuseră în genunchi și

se rugau, așteptând din clipă în clipă să se scufunde, corabia.

La miezul nopții, unul din marinari a coborât în fundul corăbiei și, ca o culme a nenorocirii noastre, a dat de știre că apa pătrundea în corabie. Un altul țipă că apa era adâncă de patru picioare în magazie. Atunci fură chemați toți oamenii la pompatul apei. Eu însă mă închircisem de spaimă și mă prăvălisem pe marginea patului. Marinarii m-au zgâlțâit și mi-au spus că dacă până acum n-am făcut nimic, apoi la pompatul apei pot munci ca oricare altul. Mi-am revenit și m-am pus pe lucru cu toate puterile, muncind la pompă. Pe când pompam, căpitanul zări niște corăbii de cărbuni descărcate care, neputând rezista furtunii la ancoră, erau nevoite să-și lase ancora și să iasă în larg, și porunci să se sloboadă o lovitură de tun, în semn că cerem ajutor. Neștiind ce înseamnă bubuitura, am crezut că a trosnit corabia și ne scufundăm.

În clipele acelea, fiecare se gândea numai la viața lui, așa că nu i-a păsat nimănui de mine. Locul meu la pompă a fost luat de altul, care m-a împins la o parte cu piciorul, crezând că sunt mort. Abia după mult timp mi-am venit în fire.

Apa creștea în fundul corăbiei, deși oamenii pompau mereu. Era vădit că suntem pierduți. Cu toate că furtuna se mai potolise, corabia nu mai putea să plutească multă vreme. Tunul nostru continua să bubuie, cerând ajutor. În sfârșit, o corabie care era ancorată în fața noastră ne-a auzit și ne-a trimis o barcă în ajutor. Barca însă nu se putea apropia și nici noi nu aveam cum să ajungem până la ea. După multe încercări, oamenii noștri iau reușit să arunce o frânghie cu o geamandură, pe care cei din barcă au prins-o până la urmă. Astfel am tras barca la noi și am fost luați cu toții în ea. Cum nu mai putea fi vorba de a ajunge la corabia ce ne-a venit în ajutor, ne-am îndreptat spre țărm. Căpitanul a făgăduit salvatorilor o răsplată bună, dacă ne vor duce cu bine la mal, și

că va plăti barca, dacă ea s-ar sparge. Mai cu lopețile, mai duși de valuri, am fost astfel târși spre nord, mergând pieziș spre coastă până aproape de Winterton Ness.

La un sfert de oră după ce am părăsit-o, corabia noastră s-a scufundat. Atunci am înțeles, pentru întâia oară, ce înseamnă un naufragiu. Trebuie să mărturisesc că mi-a venit greu să-mi ridic ochii și să privesc cum se scufunda vasul. De altfel, din clipa în care fusesem aproape dus pe brațe de marinari în barcă, mă simțeam mai mult mort decât viu de spaima celor ce se întâmplase în fața ochilor mei.

În timp ce oamenii noștri vâsleau spre a se apropia de țărm, puteam vedea – dar numai când eram pe crestele valurilor – că acolo se adunase lume multă, așteptând să ne ajute la debarcat. Ne apropiam însă cu nespusă greutate, și numai dincolo de farul lui Winterton, unde malul era mai adăpostit de vânturi, am izbutit să debarcăm. Am mers pe jos la Yarmouth, unde fruntașii orașului ne-au găzduit cu toată omenia, iar negustorii ne-au dat bani să ne ducem fie la Londra, fie la Huli, după cum doream fiecare. Dacă aș fi avut cât de puțină minte, m-aș fi întors acasă. Iar în cinstea mea, tata ar fi tăiat, ca în parabola fiului rătăcitor, vițelul cel gras. A aflat pe ce corabie fugisem, dar multă vreme n-a știut dacă m-am prăpădit sau nu în acel naufragiu.

Într-adevăr, conștiința m-a îndemnat de câteva ori să mă întorc acasă, însă ursita m-a împins mereu înainte. Nu știu cum să tălmăcesc toate acestea. Se pare că există o lege ascunsă, care ne face să fim unealta propriei noastre nimiciri, spre care ne îndreptăm cu ochii deschiși.

Numai o soartă nemiloasă m-a putut împinge să fac atâtea greșeli, împotriva cărora se ridicase nu numai judecata mea, dar și acele încercări care mă vestiseră la timp.

Abia după două sau trei zile de la sosirea la Yarmouth m-am întâlnit cu tovarășul meu de rele, fiul căpitanului, care fusese găzduit în altă parte. Părea acum mai abătut ca mine și, cu fața întristată, m-a întrebat cum mă simt. Apoi l-a lămurit pe tatăl său cine sunt și cum ajunsese acolo, într-o călătorie de încercare, pentru a merge apoi mai departe. Acesta s-a întors către mine și mi-a vorbit pe un ton grav și impunător, zicându-mi: „Tinere, nu cumva să te mai duci pe mare. Tot ceea ce ți s-a întâmplat să-ți servească drept semn și învățătură că nu ești făcut pentru mare”. „De ce-mi vorbiți astfel? l-am întrebat eu. Dumneavoastră nu o să mai navigați pe mare?”. „Asta-i cu totul altceva asta mi-i meseria și deci e o datorie. Vezi bine ce ți s-a întâmplat în cea dintâi călătorie. Cerul te-a pus la încercare ca să știi ce te așteaptă dacă stăruiești. Cine știe dacă toată nenorocirea nu s-a întâmplat numai din pricina dumitale! Te rog spune-mi pe larg de unde vii și de ce vrei cu tot dinadinsul să te faci marinar.”

I-am povestit câte ceva din viața mea, iar când am terminat s-a mâniat: „Cu ce-am păcătuit noi, ca să luăm pe corabia noastră un nenorocit ca acesta? Nu aș mai pune piciorul pe aceeași punte cu tine nici pentru o mie de galbeni!” Mai târziu s-a căit însă și mi-a vorbit părintește, îndemnându-mă să mă întorc acasă și să nu mai întărit cerul împotriva mea. „Tinere – mi-a zis – să știi că, dacă nu te înapoiezi acum acasă, oriunde te vei duce vei avea parte numai de nenorociri și dezamăgiri până când se vor împlini toate spusele tatălui tău.” Nu i-am răspuns nimic și ne-am despărțit fără a ne mai vedea vreodată.

Având ceva gologani în pungă, m-am îndreptat pe uscat spre Londra. Ajuns acolo, m-am zbatut mult dacă să mă înapoiez acasă sau nu. Mi-era rușine s-o mai fac acum mi se părea că toți vecinii vor râde de mine și că nu voi fi în stare să privesc drept în ochi nici măcar pe tata sau pe mama. De

atunci m-am. gândit de multe ori ce caraghioși suntem în tinerețe când nu ne este rușine să greșim, dar ne este rușine să revenim asupra greșelilor când, de fapt, tocmai aceasta este dovada adevăratei înțelepciuni. Am trăit un timp în această nehotărâre. Apoi am uitat de toate suferințele îndurate, începând să mă gândesc iarăși la plecare.

Aceeași putere nefastă, ce mă alungase departe de casa părintească, aruncându-mă în viitoarea aventurii, și care mă făcuse surd la toate sfaturile tatei, aceeași putere mă ademenea acum spre cea mai nefericită dintre încercări. M-am îmbarcat pe o corabie ce pleca spre coastele Africii sau mai bine-zis spre locurile pe care, în mod curent, marinarii le numesc Guineea.

Mare păcat a fost că în aceste aventuri nu m-am angajat ca marinar, căci învățasem și eu ceva și poate cu timpul aș fi ajuns maestru sau secund dacă nu căpitan. Dar așa mi-a fost hărăzit mie să aleg totdeauna ceea ce nu era spre binele meu, căci, având ceva bani în pungă și haine bune, eram ispitit să mă îmbarc ca un pasager de condiție bună, ca un „gentleman”, astfel că nu aveam nicio treabă de făcut pe bord și nu deprindeam nicio îndeletnicire marinărească.

Capitolul II

PLĂCUTĂ CĂLĂTORIE ÎN GUINEEA. ÎN ROBIE LA
PIRAȚII DIN SALE. FUGA ÎMPREUNĂ CU UN BĂIAT MAUR.

La Londra intrasem într-o societate foarte aleasă, lucru destul de puțin obișnuit pentru un tânăr necunoscut și fără experiență. Astfel am făcut cunoștința unui căpitan de corabie, care fusese pe coastele Guineii. Reușindu-i acolo niște afaceri strălucite, el era hotărât să se ducă din nou pe coastele acelea. L-am câștigat, de altfel, prin felul meu de a povesti. Auzindu-mă spunând că aș vrea să văd lumea, mi-a propus să mă ia cu dânsul, fără nicio plată, dorindu-și un tovarăș de drum și de încercări, îmi mai înlesnea să iau cu mine tot felul de mărfuri, pe care să le desfac acolo cu un câștig frumos.

Am primit cu dragă inimă oferta și am legat o strânsă prietenie cu acest căpitan, un om foarte cinstit și cumsecade. Mulțumită lui, am strâns o avere frumoșică din toate jucăriile și nimicurile cumpărate – după sfatul său – cu cei patruzeci de galbeni, împrumutați de la niște rude cărora le-am scris. Bănuiesc chiar că părinții mei, sau cel puțin mama, au contribuit pe ascuns la această sumă trimisă de neamurile mele.

Aceasta mi-a fost singura călătorie încununată de succes. Totul s-a datorat cinstei și sincerității noului meu prieten, căpitanul corăbiei. El mi-a dat și primele noțiuni de navigație și matematici și m-a învățat să țin socoteala drumului străbătut de corabie, să-mi găsesc locul pe mare cu ajutorul astrilor, pe scurt, mi-a dat o parte din cunoștințele trebuincioase unui marinar. Am început să prind gust de învățătură, iar el se arăta foarte bucuros să mă învețe. M-am întors din această călătorie nu

numai un bun negustor și marinar, dar și cu cinci funzi și jumătate de praf de aur, pe care i-am schimbat apoi la Londra pe trei sute de galbeni. Această reușită m-a încurajat în planurile mi secrete, care au dus la ruina mea.

Nici această călătorie nu a fost lipsită de neplăceri. Din pricina căldurii înăbușitoare – căci drumul nostru ne ducea de-a lungul coastei, de la 15 grade latitudine nord de ecuator până dincolo de acesta – am fost mereu bolnav.

M-am hotărât să continui negustoria pe coastele Guineii. Din nenorocire, prietenul meu murind la Londra, curând după sosirea mea, am plecat pe aceeași corabie, comandată acum de fostul său secund. A fost cea mai nefericită călătorie pe care am făcut-o vreodată. Nu luasem marfă decât pentru 100 din cei 300 de galbeni pe care îi agonisiseam. Restul îl lăsasem în păstrarea văduvei prietenului meu.

Când am ajuns lângă insulele Canare, sau, mai bine-zis, între acestea și coasta Africii, am fost surprinși în zori de ziua de o corabie cu pirați mauri din Sale, care ne urmăreau cu toate pânzele sus. Am întins și noi toate pânzele, încercând să scăpăm de dâșii măbind viteza. Ne-au ajuns însă din urmă, așa că ne-am pregătit de luptă. Aveam douăsprezece tunuri pe punte, iar ei optsprezece. Pe la ora trei după-amiază vasul de pirați ne-a prins din urmă, dar, apropiindu-se din greșală de bordul nostru, în loc să se apropie de pupa cum avea de gând, am putut pune în baterie opt tunuri, din care am tras o salvă, care l-a făcut să se depărteze, după ce mai întâi ne-a răspuns atât cu tunurile lui cât și cu puștile celor vreo două sute de oameni ce-i avea pe bord. Ai noștri stăteau adăpostiți, astfel că niciunul nu a fost atins. Pirații se pregăteau să ne atace din nou și noi să ne apărăm. Acostând de astă-dată în celălalt bord, vreo șaiszeci de oameni s-au urcat pe puntea noastră și au început îndată să taie pânzele și

manevrele. Am dat și noi într-înșii, fiecare cu ce am apucat, cu flintele, cu sulile, cu cutiile de pulbere sau cu ce aveam la îndemână, izgonindu-i de două ori de pe punte. Până la urmă însă am fost nevoiți să ne predăm, vasul nostru nemaiputând manevra și având trei de ai noștri morți și opt răniți. Pe scurt, această tristă parte a povestirii mele s-a încheiat cu capturarea noastră.

Astfel am ajuns rob în Sale, un port al maurilor. Soarta mi-a fost mai bună decât mă așteptasem. În loc să fiu dus cu ceilalți departe, în țara lor, la curtea împăratului, am rămas pe coastă, rob al căpitanului corăbiei care ne atacase, pentru că eram tânăr și puteam munci.

Schimbarea fulgerătoare a situației mele, din negustor în rob, m-a uluit cu totul. Cu ce nespusă amărăciune îmi aminteam acum de vorbele profetice ale tatei! Ajunsesem într-adevăr vrednic de plâns și fără nimeni care să mă mângâie în durerea mea. Credeam că nu mi se mai poate întâmpla o nenorocire mai mare că mânia cerului căzuse asupra mea, fiind pierdut fără nicio nădejde.

Dar – vai! nenorocirile abia începeau, după cum se vedea mai departe.

Noul meu stăpân m-a dus la el acasă. Speram ca mai târziu să mă ia cu el pe mare. Dacă aveam noroc să întâlnim vreo corabie de război spaniolă sau portugheză, se putea întâmpla să fiu salvat.

Curând însă mi-au pierit aceste speranțe, căci, plecând pe mare, el m-a lăsat acasă să-i îngrijesc mica grădină și casa, iar când s-a înapoiat m-a trimis să locuiesc în cabina vasului corsar și să îngrijesc de el. Stând acolo, mă gândeam doar cum să scap, dar nu reușeam să-mi făuresc niciun plan potrivit. Nu aveam cu cine să mă sfătuiesc și nici vreun alt rob din țara mea care să plece cu mine. Au trecut astfel doi ani, fără ca să întrezăresc o cale de a-mi împlini gândurile.

O întâmplare mi-a redat însă nădejdea că voi reuși, că odată și odată o să-mi recapăt libertatea. Stăpânul meu a rămas acasă mai mult ca de obicei, căci nu avea bani destui ca să-și refacă echipajul. În acest timp îi plăcea să meargă la pescuit când era vremea frumoasă. Mă lua și pe mine și pe un băiat, care era în slujba lui, ca să vâslim. Îi plăcea tovărășia noastră, mai ales că eram foarte dibaci la prinsul peștelui. Din această pricină mă trimitea adesea la pescuit cu un maur, rudă a sa, și cu băiatul de care am vorbit și căruia îi ziceau Xury.

Odată, când m-am dus cu stăpânul nostru la pescuit, s-a întâmplat să se lase o ceață tocmai când ne găseam la vreo jumătate de leghe de țărm.

Pentru că nu se zărea coasta, am vâslit în neștire în ziua aceea și noaptea următoare. În zori ne-am dat seama că ieșisem mult în larg și ne aflam ca la două leghe de mal. Ne-am ales numai cu o foame cumplită, după o muncă grea și oarecare primejdie, căci vântul sufla puternic în dimineața aceea.

Stăpânul, povățuit de această primejdie și ca să nu pătească și el altă dată la fel, a luat toate măsurile de cuviință. Din corabia noastră, capturată de el și pe care o mai ținea încă ancorată lângă mal, a luat șalupa. Apoi a pus pe dulgherul corăbiei, rob englez și el, să-i construiască o cabină de lemn. În barcă a adus apoi tot felul de provizii și o busolă luată tot de pe corabia noastră, în spatele cabinei era loc pentru cârmaci, iar în față puteau să șadă doi inși la vâsle sau la manevratul pânzelor. Barca mergea cu o pânză triunghiulară, din acelea numite în Anglia „spată de oaie”, iar ghiul trecea peste acoperișul cabinei, care era foarte joasă, unde aveau loc să se culce trei inși și unde încăpea o masă și niște dulapuri pentru băuturi și mâncare – adică pâine, orez și cafea

Am ieșit adesea la pescuit cu această barcă. Într-o zi, stăpânul meu invitase la pescuit doi sau trei mauri mai de vază. A trimis deci la bord o cantitate mai mare de provizii și mi-a poruncit să pregătesc

trei puști cu încărcătura necesară și să le duc pe bord, căci voiau să și vâneze ceva păsări de mare.

Am făcut totul după cum poruncise și în dimineața următoare îi așteptam, barca fiind spălată și dichisită și cu pavilioanele ridicate, gata pentru primirea oaspeților. Stăpânul a apărut însă singur, spunând că ceilalți își amânaseră sosirea. M-a trimis împreună cu servitorul și cu Xury să-i pescuim niște pește pentru masă, cei trei oaspeți urmând să mănânce seara la el și fiind deci mare zor.

În acea clipă mi-au venit în minte toate planurile de evadare, mai ales că aveam acum un „vas” sub comanda mea. După ce stăpânul a plecat, am început să mă pregătesc, dar nu pentru pescuit, ci pentru o călătorie mai lungă, deși nu știam, nici nu mă întrebam încotro voi porni. Tot ce voiam era să. plec cât mai departe de locul acela.

Prima greutate era să-l conving pe maur să aducă ceva mâncare. I-am arătat în cuvinte meșteșugite că nu se cuvine să ne înfruptăm din pâinea stăpânului nostru. S-a lăsat convins și a adus un coș mare cu pesmeți și trei ulcioare cu apă dulce. Știind unde se găseau băuturile stăpânului, prădate desigur de pe vreun vas englezesc, le-am cărat în barcă, în lipsa maurului, ca să poată crede că erau acolo mai dinainte, pregătite pentru stăpânul nostru. Am luat și o bucată mare de ceară de albine, multă sfoară și ață, o secure, un ferăstrău, un ciocan. Toate s-au dovedit mai târziu de mare folos, mai ales ceara din care am făcut lumânări.

Am mai încercat ceva care mi-a reușit: „Moley – i-am zis maurului, căci așa îl chemau ei, chiar dacă se numea Ismail – puștile stăpânului nostru sunt în barcă. N-ai putea să aduci tu niște alice și ceva praf de pușcă? Ar fi bine să împușcăm niște păsări sălbatică pentru noi”. „Ba da – mi-a răspuns – le aduc îndată”. Și într-adevăr s-a întors cu o pungă mare de piele, plină cu praf de pușcă, și cu

alta conținând alice și ceva gloanțe, pe care le-a pus în barcă. Între timp mai găsisem în cabina stăpânului praf de pușcă, cu care am umplut o sticlă. Astfel aprovizionăți, am întins pânzele și am ieșit în larg.

N-am stârnit nicio bănuială celor de la castelul aflat la intrarea în port, știindu-se cine suntem. La depărtare de o milă, am strâns pânzele și ara început pescuitul. Vântul sufla dinspre nord-nord-est, ceea ce nu se potrivea cu socotelile mele. Dacă ar fi suflat de la sud, eram sigur că pot atinge coasta Spaniei și ajunge cel puțin până la Cadix. Hotărârea de a fugi era însă mai tare ca orice. Ori încotro m-ar fi dus vântul, mi-era totuna. Restul rămânea în voia soartei. După ce am întins undița în apă și n-am prins nimic – nu o ridicam când peștele venea la ea, spre a nu arăta că era pește – i-am spus lui Moley: „Așa nu-i bine, stăpânul nostru nu va fi mulțumit de noi. Trebuie să mergem mai departe, în larg”. El, nebănuind nimic, a întins pânzele și eu am trecut la cârmă, deplasându-ne astfel încă o leghe mai departe de țărm. Apoi am oprit ca și când aş fi voit să încep din nou pescuitul. Am dat cârma în mâna băiatului și m-am îndreptat spre maur. Prefăcându-mă că mă aplec să caut ceva, l-am prins de mijloc și l-am ridicat azvârlindu-l în mare. Îndată a ieșit la suprafață, căci înota de minune. Mă rugă să-l iau înapoi în barcă, făgăduindu-mi că mă va servi și mă va însoți oriunde, până la capătul pământului. Înota atât de iute în urma noastră, încât mi-a fost teamă să nu ne ajungă. Am intrat în cabină și, luând una din puști, i-am arătat-o spunându-i că nu am de gând să-i fac niciun rău dacă se liniștește și se întoarce la țărm. Dacă însă se apropie de barcă, îi trimit un glonte în cap, fiind hotărât să-mi recapăt libertatea. S-a întors, așadar, înotând spre mal și nu mă îndoiesc că a ajuns cu bine, căci era un foarte bun înotător.

Aș fi fost mulțumit să-l iau cu mine pe acest maur și în schimb să-l arunc pe băiat în mare. Nu aveam însă încredere în el. După ce a plecat, m-am întors către băiatul căruia îi spuneam Xury și i-am zis: „Xury, dacă îmi vei fi credincios, voi face din tine un om de seamă. Dacă nu-mi juri însă pe Mohamed și pe barba i tatălui tău că-mi vei fi credincios, voi fi nevoit să te arunc și pe tine în mare”. Băiatul mi-a surâs și mi-a vorbit cu atâta nevinovăție, încât n-am putut să nu-l cred. Mi-a jurat credință și m-a asigurat că va merge cu mine în lumea întreagă. Cât mai eram în raza vizuală a maurului care înota, am ținut-o drept înspre larg „strângând vântul, astfel ca să creadă că mă îndrept spre Gibraltar. Nimeni nu și-ar fi închipuit de altfel că mă puteam îndrepta spre sud, spre coastele acelea sălbatice, locuite de triburi de negri, care m-ar fi înconjurat cu luntrile lor și m-ar fi nimicit. Acolo nu am fi fost în stare să debarcăm de teamă să nu ne mănânce tiarele sălbatice sau oamenii și mai sălbatici, și mai necruțători.

Cum s-a înserat, am schimbat însă direcția și am pornit de-a dreptul spre sud, apoi spre sud-est, astfel încât să navighez de-a lungul coastei. Am avut vânt prielnic și o mare liniștită. Pânzele ne-au dus atât de repede, încât a doua zi după-amiază, pe la ora trei, când am zărit din nou țărmul, eram la vreo sută cincizeci de mile depărtare de Sale. Depășisem astfel cu mult ținuturile împăratului marocan și chiar ale oricărui alt rege, căci nu se vedea nici țipenie de om.

Mi-era încă atât de teamă de mauri și de robia din care abia scăpasem, încât nu m-am încumetat să las ancora sau să trag spre țărm, ci am navigat într-una timp de cinci zile. După ce vântul a început să bată dinspre sud, m-am gândit că orice corabie ne-ar fi urmărit ar fi renunțat să meargă mai departe. Astfel că am aruncat ancora la gura unui mic râu.

Nu știam la ce latitudine, în ce țară, la ce națiune, sau pe ce râu mă găsesc. Nu zăream și nici nu doream să văd picior de om. Nu aveam nevoie decât de apă proaspătă. Ajunsesem acolo pe înserate. Ne gândeam să înotăm până la mal de îndată ce se va întuneca și să iscodim ținutul. Când s-a lăsat însă noaptea, am auzit lătrături, răgete și urlete de fiare sălbatice, atât de înfiorătoare, încât am înghețat de spaimă. Bietul Xury era atât de înspăimântat, încât m-a rugat să nu înaintez spre țărm înainte de zorii zilei. „Bine, Xury – i-am răspuns – voi face așa cum mă rogi. Dar dacă ziua vom da de niște oameni mai răi decât aceste fiare?”

„Atunci tragem noi cu pușca – mi-a răspuns râzând Xury – și punem ei pe fugă.” Xury învățase câteva cuvinte englezești, vorbind cu noi, sclavii. Eram mulțumit de buna-i dispoziție. Ca să-l înveselesc, i-am dat o înghițitură de alcool din sticlele stăpânului.

În definitiv sfatul lui. era bun. Am aruncat mica noastră ancoră și am stat liniștiți toată noaptea. Nu am dormit însă și de câteva ori am zărit niște matahale uriașe – pe care nu știam cum să le numim – apropiindu-se de malul mării, intrând în apă și bălăcindu-se acolo pentru a se răcori. Făceau niște zgomote îngrozitoare. Urlau și răgeau, așa cum nu am mai auzit niciodată.

Xury era îngrozit și eu la fel. Mai mare ne-a fost spaima când am auzit una din namile îndreptându-se înot spre barca noastră. Nu o puteam vedea îi auzeam numai răsuflarea. Părea să fie o dihanie uriașă, monstruoasă, scăpărând de mânie.

Xury pretindea că ar fi un leu. Se prea poate să fi avut dreptate. Bietul băiat îmi striga să ridicăm îndată ancora și să fugim în larg. Eu însă am propus să părăsim ancora, legând-o de o geamandură, și să ne îndreptăm spre larg, căci nu puteam fi urmăriți așa de departe. Nici nu am

apucat bine să termin vorba și am și zărit matahala cam la zece pași de noi.

Am dat fuga în cabină, am pus mâna pe pușcă și am tras. S-a întors îndată și a luat-o înot înapoi spre țărm. Nici nu se poate descrie toată hărmălaia de urlete și răgete ce s-a stârnit pe mal și, mai departe în ținut la auzul detunăturii. Probabil că sunetul puștii era cu totul neobișnuit pentru aceste viețuitoare. M-am convins deci că era cu neputință să tragem noaptea la mal. Dar măcar în timpul zilei o vom putea face? Era tot atât de neplăcut să cazi în mâinile sălbaticilor, cât și în ghearele jivinelor. Am fost însă nevoiți să debarcăm, nemaivând apă de băut. Xury mă rugă să-l las să se ducă la mal cu unul din urcioare. Avea de gând să caute apă și, dacă se găsea, să-mi aducă. L-am întrebat de ce voia să se ducă el și nu mă lăsa pe mine să mă duc. Mi-a răspuns cu atâta devotament, încât mi-a devenit drag pentru totdeauna: „Dacă oamenii sălbatici vin, mănâncă pe mine, tu fugi.” „Bine, Xury, ne vom duce amândoi, și dacă vin sălbaticii, îi vom împușca. Așa că n-o să ne mănânce pe niciunul.” I-am dat o bucată de pâine, un strop de alcool, am tras barca mai aproape de mal și, bălăcindu-ne prin apă, am ajuns la țărm, ducând cu noi numai armele și două urcioare pentru apă.

De frica sălbaticilor, nu lăsam barca din ochi. Xury a alergat ceva mai departe, unde a dat de o vâlcea. După câțva timp, s-a întors în fugă spre mine. Credeam că e urmărit de vreun sălbatic sau de vreo fiară și am pornit să-i dau ajutor. Când m-am apropiat însă, am văzut cum ducea pe umeri un animal, pe care-l împușcase și care semăna cu un iepure. Avea blana mai deschisă și picioarele mai lungi. Amândoi am fost foarte încântați de această pradă, a cărei carne s-a dovedit foarte gustoasă. Xury mi-a adus și o veste bună. Găsise, apă și nu zărise niciun sălbatic. Mai târziu mi-am dat seama că nu trebuie să ducem grija apei de băut, căci ceva mai departe, în susul fluviului, apa era dulce

în timpul refluxului. Ne-am umplut ulcioarele, am mâncat cu poftă din vânatul nostru și apoi ne-am pregătit de! plecare, fără să fi zărit vreo urmă de ființă omenească.!

Deoarece mai călătorisem de-a lungul coastei, știam că insulele Canare și cele ale Capului Verde nu trebuie să fie departe. Cum însă nu aveam niciun instrument cu care să aflui latitudinea la care ne găseam și nici nu-mi reaminteam latitudinea acestor insule, nu știam încotro să apuc spre a ajunge la ele. Nutream nădejdea că, ținându-mă de-a lungul coastei, în drumul corăbiilor de negoț englezești, să dau de una din ele, care să ne ia la bord, salvându-ne.

După toate socotelile mele, ne găseam între împărăția Marocului și Țara Negrilor, regiune nelocuită, în parte pustie și bântuită doar de fiare sălbatice. Negrii au părăsit regiunea, retrăgându-se mai la sud de fricii maurilor. Iar aceștia, negăsind-o bună de locuit, o foloseau numai ca loc de vânatoare. Veneau aici, în cete mari, de două până la trei mii de oameni, ca să vâneze fiare.

Într-adevăr, pe o lungime de aproape o sută de mile de-a lungul coastei, n-am zărit decât pustiu în timpul zilei și n-am auzit decât urlate de fiare în timpul nopții.

O dată sau de două ori mi s-a părut că zăresc vârful Tenerifei din insulele Canare și am fost ispitit să mă îndrept într-acolo, dar vântul potrivnic și marea prea agitată m-au împiedicat. Am rămas astfel la prima hotărâre, și anume de a naviga de-a lungul coastei. De câteva ori am fost silit să debarc pentru a reînnoi provizia de apă. Odată, în zori, am aruncat ancorat lângă un țăran înalt și ieșit în mare. Începuse fluxul, care ne apropia de mal.

Xury, ai cărui ochi erau mai ageri decât ai mei, îmi făcu semn să tac și îmi șopti să ne despărțim iute. Zărise o dihanie culcată la adăpostul de nisip.

Când m-am uitat și eu, am văzut un leu uriaș. „Xury, du le pe țărm și împușcă-l.” Băiatul mă

privea îngrozit. „Eu ucid pe el? El mănâncă dintr-o gură pe mine.” Voia să spună că leul îl va înghiți dintr-o dată. L-am lăsat atunci în pace și mi-am încărcat flinta – care era de calibru mare – cu o încărcătură bună de pulbere și două gloanțe. Am încărcat apoi celelalte puști, una tot cu două gloanțe și celelalte cu cinci gloanțe mai mici. Am țintit cât am putut mai bine capul leului cu prima armă, dar cum își ținea una din labe în dreptul nasului, gloanțele au nimerit în încheietura genunchiului, sfărâmându-i osul. Leul a vrut să se repeadă, mârâind la început, dar, simțindu-și piciorul frânt a căzut jos. S-a ridicat apoi doar în trei labe și a scos un răget îngrozitor. Eram surprins că nu-l nimerisem în cap. Am tras îndată cu a doua pușcă, deși dihania începuse să se miște, și am avut mulțumirea de a-l nimeri tocmai în cap, văzându-l cum se prăbușește fără zgomot și zvârcolindu-se în nisip.

Xury a prins curaj și m-a rugat să-l las să se ducă la mal. Dându-i voie, a sărit în apă, și, luând pușca cea mică într-o mână, a înotat până la mal cu cealaltă. S-a apropiat de fiară și, ochind-o în ureche, a ucis-o pe loc.

A fost un joc plăcut pentru noi, de bună seamă. Dar risipisem muniție pentru vânat care nu ne aducea niciun folos. Totuși Xury voia neapărat să ia ceva din leu. S-a întors și a luat securea, spunând că vrea să-i taie capul. N-a reușit însă și s-a mulțumit doar cu o laba care era monstruos de mare. Atunci m-am răzgândit și eu și m-am hotărât să-i luăm pielea, care putea să ne fie de folos. Așa că ne-am pus pe lucru. Nu era ușor să-l jupuim. Xury s-a arătat mult mai îndemânatic la această treabă, ce ne-a luat o zi întreagă. Apoi am întins pielea deasupra cabinei și în două zile era uscată de soarele arzător. Mai târziu mi-a folosit, căci mă culcam pe ea.

Capitolul III

CĂLĂTORIA SPRE SUD. ZĂRIM NIȘTE SĂLBATICI.
ÎMPUȘCAREA UNUI LEOPARD. SOSIREA ÎN BRAZILIA,
UNDE AM DEVENIT PLANTATOR.

CĂLĂTORIA SPRE GUINEEA. CORABIA NAUFRAGIAZĂ
ÎN DREPTUL UNEI INSULE PUSTII. TOT ECHIPAJUL PIERE.
SUNT SINGURUL SUPRAVIEȚUITOR.

După acel popas ne-am îndreptat spre sud, navigând vreo zece zile. Trăiam cu mare zgârcenie din proviziile ce se împrășteau simțitor. Debarcam numai atunci când aveam nevoie de apă proaspătă. Năzuiam să ajung la râul Gambia sau la Senegal, adică undeva în jurul Capului Verde, unde nădăjduiam să întâlnesc vreo corabie europeană. În caz contrar, nu-mi rămânea decât să caut insulele sau să pier printre negri. Știam că toate corăbiile care veneau din Europa, fie că mergeau spre Guineea, fie spre Brazilia sau spre Indiile Răsăritene, treceau ori pe lângă acest cap ori pe lângă insule, într-un cuvânt, îmi puneam nădejdea în această direcție, urmând să întâlnesc o corabie sau să pier.

După încă zece zile de navigație, mi-am dat seama că pe coastă erau locuitori. În vreo două sau trei locuri am zărit niște oameni privindu-ne de pe țărm. N-am fost în stare să deslușesc decât că sunt negri și goi pușcă. O dată am fost chiar ispitit să debarc, dar Xury m-a sfătuit să renunț.

Am tras totuși mai aproape de mal, ca să le pot vorbi, și i-am văzut cum fugeau de-a lungul țărmului, paralel cu mine. Nu aveau arme, în afară de unul care ținea în mină un fel de prăjină subțire. Xury mi-a explicat că este o suliță, pe care negrul o putea arunca cu mare putere și foarte departe. De aceea m-am ținut mai spre larg, căutând totuși să

comunic cu ei prin semne. Voiam să-i fac să mă înțeleagă că avem nevoie de hrană. Tot prin semne mi-au dat a înțelege că trebuie să mă opresc cu barca și că-mi vor aduce demâncare. Am coborât puțin pânza și m-am oprit. Doi din ei au dat fuga și s-au întors peste vreo jumătate de oră cu două bucăți de pește uscat și cu ceva grâne din acele ce cresc acolo, noi neștiind bine ce-i cu ele. Eram bucurosi de aceste daruri, însă nu știam cum să ajung să le iau. Nu voiam să cobor pe țărm, iar, la rândul lor, și ei se temeau de mine. Au așezat atunci darurile jos și s-au retras la o oarecare depărtare. După ce le-am adus la bord, s-au apropiat din nou.

Le-am arătat mulțumirea mea prin semne. Nu aveam nimic la îndemână cu care să-mi arăt recunoștința, lată că mi se ivi totuși un prilej minunat. În timp ce stăteam aproape de mal, am zărit venind dinspre deal spre mare două animale uriașe care se fugăreau. Nu știu dacă era un mascul urmărindu-și femela, sau dacă erau puse numai pe joacă, sau, dimpotrivă, în vrăjmășie, gata să se atace. Totul ne părea însă foarte straniu, pentru că aceste animale nu obișnuiesc să se arate ziua în amiaza mare. Negrii erau îngroziți cu toții și mai ales femeile lor.

Omul cu sulița nu s-a clintit din loc, însă ceilalți au luat-o la fugă. Fiarele s-au dus drept spre apă. Nici prin gând nu le trecea să-i urmărească. Ajungând la mal, au intrat în apă ca și când s-ar fi jucat. Când una s-a apropiat prea mult de barca noastră, – am pus la ochi pușca pe care o încărcasem în grabă, poruncind lui Xury să le încarce și pe celelalte.

De îndată ce fiara a ajuns în preajma noastră, am tras și am nimerit-o drept în frunte. Fiara s-a dus la fund, dar imediat a apărut la suprafață și, zvârcolindu-se în ghearele morții, s-a îndreptat spre mal. Înainte să ajungă la țărm, și-a dat sfârșitul.

Nu se poate descrie uimirea bieților negri la zgomotul și fulgerarea puștii. Unii mai că erau morți de frică și se prăvăliseră în nesimțire. Când însă și-au dat seama că fiara era ucisă și înecată, s-au apropiat de mal și, prinzând curaj, au început să o caute. Sângele ei înroșise apele împrejur. Au scos-o cu ajutorul unei frânghii, pe care le-am dat-o cu. Un capăt al frânghiei îl trecură în jurul animalului, iar celălalt l-au tras afară. Atunci am văzut că este un leopard minunat, neobișnuit de frumos. Negrii și-au ridicat brațele la cer, în semn de admirație pentru fapta mea.

Cealaltă fiară, speriată de detunătură, a ieșit degrabă la mal și a rupt-o la fugă spre dealul de unde venise. Nu am putut să-mi dau seama de departe ce animal să fi fost. Negrii nu mai puteau de nerăbdare să mănânce carnea, așa că le-am arătat prin semne că le-o dăruiesc drept recunoștință pentru cele ce mi-au oferit. Au fost foarte mulțumiți și au început îndată să jupoaie leopardul cu cuțitele lor de lemn, și apoi să-l despice. Mi-au oferit și mie din carne, însă am refuzat, prefăcându-mă că renunț numai pentru a le-o lăsa lor în dar. Nu am luat decât pielea leopardului, pe care mi-au dat-o cu plăcere. Pe deasupra mi-au mai adus alte provizii, de soiuri necunoscute mie, și pe care le-am primit cu mare mulțumire. Le-am arătat că am nevoie de apă, întorcând un urcior cu gura în jos, spre a le da a înțelege că este gol și trebuie umplut. Negrii și-au chemat alți prieteni, iar două femei au adus apoi un vas mare de lut (mi se pare că era lut ars la soare) și l-au așezat pe mal, retrăgându-se. Xury s-a dus cu ulcioarele noastre și le-a umplut pe toate trei. Femeile umblau tot atât de goale ca și bărbații.

Acum eram aprovizionați cu rădăcini, grâne și apă. Am părăsit țărmul acesta ospitalier și am pornit-o înainte, navigând încă vreo unsprezece zile, fără să ne mai apropiem de uscat, până când am zărit o coastă ce se termina ca o limbă, departe

în mare, cam la patru sau cinci leghe de noi. Marea fiind foarte calmă, m-am îndepărtat mult de uscat, ca să ocolesc capul, și am zărit pământul în partea cealaltă, spre larg. Am dedus că era Capul Verde, iar pământul din larg – insulele care-i poartă numele. Mă găseam totuși foarte departe de insule și eram foarte nehotărât încotro ar fi mai bine să o iau, căci, dacă mă prindea un vânt mai puternic în larg, riscam să nu mai pot ajunge nicăieri.

În această dilemă, m-am retras în cabină și l-am lăsat pe Xury la cârmă. Deodată mi-a strigat: „Stăpâne, stăpâne o corabie cu pânze.” Bietul Xury era grozav de speriat, crezând că e vreunul din vasele stăpânului său, care tot ne mai urmărește. Eu știam însă că de mult eram în afara unei astfel de primejdii. Am ieșit îndată din cabină și am zărit corabia. Mi-am dat numaidecât seama că era o corabie portugheză, care probabil se îndrepta spre Guineea în căutare de sclavi. Când i-am observat mai bine drumul, am constatat că mergea în altă direcție și nu avea intenția să se apropie de coastă. Am întins toate pânzele, îndreptându-ne degrabă spre larg, hotărât să o ajung cu orice preț. Cu toată viteza, mi-am dat seama că marinarii ceilalți vor dispărea din ochii mei înainte ca să le pot face vreun semn. Tocmai când începusem să-mi pierd orice nădejde, ei și-au dat seama – pesemne cu ocheanele – că este o barcă europeană, aparținând unei corăbii naufragiate. Au strâns pânzele, încetinindu-și mersul pentru ca să-i putem ajunge. Am prins curaj și, având pe bord pavilionul fostului meu stăpân, l-am ridicat înnodat, ca semnal de ajutor, și am tras și cu pușca. La vederea semnalului nostru și a fumului, căci – după cum mi-au spus mai târziu – detunătura nu fusese auzită, au oprit corabia ca să ne aștepte și i-am ajuns în vreo trei ceasuri.

Când m-am apropiat, m-au întrebat în mai multe limbi cine eram: în portugheză, spaniolă, franceză, pe care însă eu nu le știam. În sfârșit s-a găsit un

marinar scoțian căruia i-am spus că sunt englez, fugit din robie de la maurii, din Sale. Am fost poftit să mă urc pe punte și m-au luat cu dânșii, împreună cu tot avutul meu.

Se înțelege bucuria ce m-a cuprins când m-am văzut scăpat dintr-o situație atât de deznădăjduită, în semn de recunoștință, am oferit tot avutul meu căpitanului, care însă l-a refuzat, răspunzându-mi că mi se va înapoia totul la sosirea noastră în Brazilia. „Nu ți-am salvat viața cu gândul acesta. Cine știe dacă nu o să mă găsesc și eu odată în situația ta. Dacă aș primi tot ce-mi oferi, ar însemna să te las muritor de foame în Brazilia, într-o țară atât de depărtată de țara ta. Astfel că nu aș face decât să-ți răpesc viața pe care ți-am salvat-o. Nu, nu, Signor Inglese, te voi duce acolo fără plată, iar avutul dumitale te va ajuta să-ți cumperi cele necesare și să-ți plătești drumul de înapoiere acasă.

A fost milos și bun cu mine, nu numai în vorbe dar și în fapte.

A poruncit să nu se atingă nimeni de lucrurile mele. Le-a luat în grija sa și la sosire mi le-a înmănat după inventar, până la ultima bucată, inclusiv ulcioarele de lut.

Barca mea fiind în bună stare, mi-a propus să o cumpere pentru corabie și m-a întrebat cât cer pe ea. Se purtase cu mine cu atâta mărinimie, încât nu am fost în stare să spun un preț și am lăsat totul la aprecierea lui. Mi-a dat o scrisoare, prin care se obliga să-mi plătească optzeci de ducăți în Brazilia și să mărească acest preț în caz că mi s-ar oferi mai mult. Pe Xury a voit să-mi dea șaizeci de ducăți. Nu-mi venea să iau banii, vânzând astfel libertatea bietului băiat, care mă slujise cu credință și mă ajutase să-mi recapăt libertatea. Când mi-am arătat gândurile, căpitanul mi-a dat dreptate. Pentru a împăca însă pe toată lumea, se oferea să-l elibereze pe Xury peste zece ani, dacă acesta se va creștina. Xury a fost de acord și astfel l-am dat căpitanului.

Călătoria spre Brazilia a fost foarte plăcută. Am ajuns în golful Todos los Santos cam peste douăzeci și două de zile. Scăpasem iarăși din cea mai mare nenorocire, dar nu știam ce voi face în viitor.

Nu voi uita niciodată mărinimia căpitanului. N-a voit să primească nimic pentru călătorie. Pe pielea de leopard mi-a dat douăzeci de ducați, iar pentru cea de leu patruzeci. Am primit tot avutul meu aflat în barcă. Mi-a cumpărat tot ce am voit să-i vând, între altele lădița cu băuturi, două din puști și bucata de ceară de albine care îmi mai rămăsese. Astfel am strâns aproape două sute douăzeci de ducați și am debarcat în Brazilia cu această mică avere.

Puțin timp după sosire, am fost recomandat de căpitan unui om foarte cumsecade, ca și el, care avea un ingenio, adică o plantație și o fabrică de zahăr. Câtva timp am locuit la el și am deprins astfel cultura trestiei de zahăr și fabricarea zahărului. Văzând ce bine o duc plantatorii și ce repede se îmbogățesc, m-am hotărât să mă fac și eu plantator. Trebuia însă mai întâi să capăt un permis pentru a mă stabili definitiv acolo, căutând între timp mijlocul pentru a-mi aduce banii pe care îi aveam la Londra.

Am primit certificatul de naturalizare și am cumpărat pământ nedestelenit cât am putut cuprinde cu banii pe care îi aveam. După aceasta, am făcut planul pentru plantație și conac, în limita sumei pe care îmi pusesem în gând să o cer din Anglia.

Mă învecinam cu un portughez din Lisabona, născut a din părinți englezi. Se numea Wells și se afla într-o stare materială ca și a mea. Ne înțelegeam foarte bine

Capitalul nostru era încă mic. Am plantat la început numai atâta cât aveam nevoie pentru întreținere. În anii următori am mărit suprafața de cultură și pământul a început să-mi dea roade

bune. În al treilea an am plantat tutun și am pregătit fiecare câte o tarla pentru trestia de zahăr din anul viitor. Amândoi duceam mare a lipsă de ajutoare. Acum îmi dădeam seama de greșeala pe care o făcusem când m-am despărțit de Xury. Dar – vai – nu era nicio mirare că greșisem, eu care niciodată nu făcusem ceea ce se cuvenea! Munca pe care o începusem era destul de străină firii mele și de-a dreptul opusă vieții pe care mi-o doream și pentru care părăsisem casa părintească, nesocotind toate sfaturile tatei. Acum ajungeam la acea stare socială de mijloc sau la gradul mai bun al unei vieți mărunte, de care îmi vorbise cândva tata. Pentru aceasta însă, puteam să fi rămas acasă și să nu mă fi obosit rătăcind prin lume, așa cum o făcusem. Adesea mă gândeam că aș fi putut ajunge la această situație și în Anglia, între prietenii mei, fără să mă duc la cinci mii de mile depărtare, între străini și sălbatici, într-o țară necunoscută și atât de depărtată, încât să nu mai pot afla nimic despre lumea mea.

Așa se face că priveam noua-mi viață cu adâncă părere de rău. Nu prea aveam cu cine să vorbesc și numai rareori mă întâlneam cu vecinul meu. Toată treaba o făceam singur, cu mâinile mele. Mi se părea că trăiesc în surghiun pe o insulă pustie. De câte ori ne comparăm viața actuală cu alte vieți mai nenorocite, s-ar cuveni să ne dăm seama că pronia cerească ar putea să ne pedepsească, silindu-ne să facem schimbul. Numai atunci ne-am pătrunde de realitatea fericirii pe care am pierdut-o. Câtă dreptate aș fi avut dacă aș fi judecat astfel, eu care mai târziu trebuia să am parte de o viață deznădăjduită pe o insulă pustie și care atunci mă plângeam pe nedrept de viața-mi de plantator, pe care, dacă aș fi continuat-o, aș fi ajuns fără îndoială un om bogat și mulțumit.

Prietenul meu, căpitanul care mă salvase, a mai rămas câțva timp în port, înainte de a se întoarce în Portugalia, trebuind să-și încarce corabia l-am

povestit și lui de banii pe care îi aveam în Anglia. „Signor Inglese – m-a sfătuit el dacă vrei, îmi dai scrisoare și o procură cu ordin către persoana care-ți păstrează banii la Londra, să trimită la Lisabona, cui ți-oi spune eu, mărfuri ce au căutare în această țară. Cu ajutorul lui Dumnezeu ți-aduc marfa la întoarcere. Dar, pentru că toate cele omenești sunt supuse prefacerilor și năpastelor, te sfătuiesc să nu ceri și să nu riști decât o sută de lire sterline, adică jumătate din averea dumitale. Dacă lucrul merge bine, poți cere mai târziu și restul pe aceeași cale. Dacă se întâmplă ceva rău, tot îți mai rămâne jumătate.

Sfatul era bun și prietenesc. Am scris deci scrisoarea către doamna care îmi păstra banii și procura pentru căpitan. Văduvei căpitanului englez i-am povestit în scris toate pățaniile mele, precum și dezrobirea și întâlnirea cu căpitanul portughez, purtarea lui mărinimoasă față de mine, situația-mi actuală și toate cele necesare, ca să știe ce trebuie să-mi trimită.

Când cinstitul meu prieten, căpitanul portughez, a ajuns la Lisabona, a trimis scrisoarea în Anglia, printr-un negustor, care a predat-o văduvei povestindu-i tot ceea ce-i spusese căpitanul despre mine. Văduva nu i-a încredințat numai banii, ci și un dar frumos din partea ei pentru căpitanul care-mi salvase viața. Astfel voia să-i mulțumească pentru tot ce făcuse și făcea pentru mine.

Negustorul a cumpărat marfă englezească pentru cele o sută de lire, după instrucțiunile date de căpitan, și a trimis-o la Lisabona. Căpitanul mi-a adus-o cu bine în Brazilia. Printre mărfuri am găsit tot felul de unelte și scule necesare pentru plantație, ce mi-au fost de mare folos.

Eram atât de fericit când mi-a sosit marfa! Mă credeam om bogat și nu încetam să mă minunez de tot ceea ce găseam. Bunul căpitan cheltuisese tot pentru mine banii primiți în dar, căci îmi angajase un servitor – cu contract pe cinci ani – și mi-l și

adusesse. N-a voit să primească nicio răsplată, acceptând numai ceva tutun de pe plantația mea.

Marfa adusă era toată numai manufactură englezească: postav, stofe, cituri și alte lucruri care aveau căutare în Brazilia așa că am vândut-o cu mare câștig, dobândind de patru ori mai mult decât costise. Acum eram mult mai bogat decât vecinul meu. Am cumpărat îndată un sclav negru și am angajat încă un argat european, pe lângă cel adus din Lisabona.

De multe ori, belșugul prea mare ne cășunează nenorociri. Astfel mi s-a întâmplat și mie. În anul următor am recoltat cincizeci de baloturi de tutun, fiecare cântărind vreo cincizeci de kilograme, în afară de ce am mai dat pe la vecini în schimbul altor lucruri trebuincioase. Le-am uscat și le-am pus bine până la întoarcerea corăbiilor din Lisabona.

Ajunsesem mare negustor. Capul a început a mi se împuia cu fel de fel de planuri și gânduri ce depășeau posibilitățile mele de înfăptuire și care sunt foarte primejdioase, căci mână îndeobște la ruină.

Dacă aș fi dus mai, departe o viață de munca serioasă, aș fi ajuns la belșug și mulțumire, lucruri pe care mi ie recomandase tata cu atâta căldură. Aș fi avut parte de viața tihnită și retrasă a păturii mijlocii. Eu însă nu mă mulțumeam cu atâta și astfel mi-a fost dat să ajung înfăptuitorul propriei mele nenorociri, să mai adaug greșelilor mele din trecut altele noi și să am prilejul unei amare căințe mai târziu.

Totul a pornit de la acel dor aprig și smintit de i vântura lumea. Potrivindu-mă lui, am nesocotit cele mai prețioase judecăți și socoteli ce mă îndemnau să urmez calea pe care firea și pronia cerească mi-o puseseră dinainte pentru a-mi îndeplini datoria în viață. După cum am greșit atunci când am părăsit casa părintească, tot astfel mi-era dat să fac și acum cu mica-mi plantație și

cu perspectivele serioase ce le aveam, renunțând la toate acestea pentru a da ascultare dorinței de a mă ridica mai repede decât îngăduia firea. Astfel, din nou m-am aruncat singur în cel mai adânc rău al pacostelor omenеști, rămânând doar cu viața și sănătatea.

Spre a ajunge la această parte a povestirii mele, trebuie să spun că, după ce am trăit aproape patru ani în Brazilia, izbutind să câștig binișor și să am de toate din belșug, ba învățând și limba țării, am legat prietenie cu o seamă de alți plantatori, precum și cu niște negustori din St. Salvador, povestindu-le adesea călătoriile mele pe coasta Guineii, negoțul cu negri de acolo și ce lesne este să te chivernisești din nimicuri, cu mărgеle, jucării bricege, toporașe, bucăți de sticlă și alte fleacuri, în schimbul cărora primești praf de aur, mirodenii, colți de elefant și mai ales negri care să fie vânduți ca sclavi în Brazilia. Întotdeauna eram ascultat cu luare-aminte, mai ales când venea vorba de cumpărarea negrilor, pe atunci negoțul acesta fiind încă neobișnuit și făcându-se numai cu învoirea specială a regilor Spaniei și Portugaliei, prin așa-numitele *assientos*. Lumea însă nu vedea cu ochi buni astfel de cumpărări de oameni, așa că se făceau rar și reveneau foarte scump.

Odată, fiind în tovărășia câtorva cunoscuți, negustori și plantatori, am vorbit mai mult ca de obicei despre lucrurile acestea. În dimineața următoare au venit la mine trei din ei, zicându-mi că, după multă chibzuială, s-au hotărât a-mi face o propunere. Îmi cereau însă mai înainte de orice cuvântul că totul va rămâne o taină între noi. Apoi mi-au mărturisit că au de gând să armeze o corabie și s-o trimită spre Guineea. Fiind plantatori ca și mine, le venea greu fără ajutoare și mână de lucru. Cum negoțul cu negri era oprit și nu-i puteam vinde pe cei aduși, plănuiau să organizeze o singură călătorie, iar robii, debarcați în taină, să-i împartă pentru moșiile lor. Pe scurt, îmi ofereau să

merg ca reprezentat al lor și să mă ocup în Guineea de partea comercială a expediției, urmând să primesc în schimb, fără nicio cheltuială pentru mine, o parte dintre negrii aduși, egală cu a lor.

Trebuie să mărturisesc că propunerea putea fi ispititoare pentru cineva care nu ar fi avut o gospodărie și o plantație înfloritoare. Dai pentru mine – care îmi făcusem un rost și care nu aveam decât să merg înainta cum începusem încă trei sau patru ani și să mai aduc marfă din Anglia cu suta de lire pe care o aveam acolo și, astfel, să adun cu siguranță trei sau patru mii de lire, pe care le puteam apoi înmulți mai departe – a mă gândi la o asemenea călătorie însemna curată nebunie.

Dar născut ca să-mi fiu propriul meu dușman, nu am rezistat propunerii, după cum nu m-am împotrivit nici prima dată dorinței mele de aventură, cu toate bunele sfaturi ale tatei.

Într-un cuvânt, am primit propunerea, cu condiția ca ei să îngrijească de plantație în lipsa mea și să facă totul precum voi hotărî în caz că nu mă voi mai întoarce.

Ei au primit condițiile mele și mi-au dat în scris că vor face precum ne-am învoit. Mi-am făcut testamentul, dispunând de tot avutul meu. Am numit executor pe prietenul meu, căpitanul portughez, care-mi salvase viața, lăsându-i jumătate din avere, iar restul urmând să fie trimis în Anglia. Am luat, așadar, toate măsurile trebuitoare pentru păstrarea plantației și avutului meu. Numai la interesul meu propriu nu m-am gândit cum se cădea, într-adevăr, dacă aș fi avut mai multă minte, nu aș fi plecat niciodată, părăsind o înjghebare înfloritoare pentru o expediție la voia întâmplării, fără a mai pomeni de motivele personale ce aveam de a mă aștepta la nenorociri.

Am fost însă grăbit și orbit de închipuirea mea nefastă. Când corabia a fost pregătită de drum și încărcată cu marfă, iar asociații mei au îndeplinit toate după învoiala noastră, m-am urcat pe bord

într-un ceas rău, la 1 septembrie 1659. Se împlineau în acea zi opt ani de când plecasem de acasă, din Hull, părăsindu-mi părinții din pricina acelei răzvrătiri împotriva autorității tai și devenind dușmanul propriilor mele interese.

Corabia noastră avea o capacitate de încărcătură de aproape o sută douăzeci de tone, dispunea de șase tunuri și avea un echipaj de paisprezece inși, în afară de căpitan, de băiatul care-l servea și de mine. N-aveam pe bord altă încărcătură decât cea necesară negoțului cu negri. Marfa se compunea din diferite nimicuri: mărgele, bucăți de sticlă, scoici apoi oglinzi, bricege, foarfece, securi și altele de același soi.

În aceeași zi am ridicat pânzele și am pornit-o spre nord, de-a lungul coastei, cu gândul să trecem oceanul spre coasta Africii. Timpul a fost bun, dar foarte călduros tot drumul de-a lungul coastei până ce am atins capul Sf. Augustin. De acolo am pornit-o spre larg, pierzând din ochi uscatul. Am navigat în direcția insulei Fernando de Noronha, ținând direcția nord—nord-est și, lăsând insula spre răsărit, am trecut, douăsprezece zile mai târziu, ecuatorul. Eram la 7 grade și 22 minute latitudine nordică atunci când ne-a surprins un uragan, care ne-a zăpăcit cu totul. Uraganul a început de la sud-est și a trecut apoi la nord-vest, statornicindu-se în cele din urmă la nord-est din această direcție a bătut așa de îngrozitor, încât timp de douăsprezece zile nu am putut decât sa ne lăsăm duși de furtună încotro voia soarta sau furia valurilor. Ne așteptam în fiecare clipă să fim înghițiți de talazurile uriașe. Nimeni nu mai spera să scape cu viață.

În această deznădăjduită situație, un marinar ne-a murit de friguri tropicale, iar un altul, împreună cu băiatul de serviciu al căpitanului au fost smulși de valuri și s-au înecat. După douăsprezece zile, când furtuna s-a mai potolit, căpitanul a făcut o observație astronomică, aflând cu mare trudă că

eram cam la 22 grade longitudine și cam la 11 grade latitudine nordică spre vest de capul St. Augustin. Eram deci aproape de coastele Guiane sau partea de nord a Braziliei, dincolo de fluviul Amazoanelor spre fluviul Orinoco, denumit și Fluviul cel Mare. M-a întrebat ce să facem. Corabia fiind avariata și luând apă, el voia să ne întoarcem imediat pe coasta Braziliei. Eu am fost însă de altă părere. Cercetând împreună harta mărilor și a coastelor

Americii, am văzut că nu se găsea în apropierea noastră niciun pământ locuit de care să ne folosim înainte de a ajunge la cercul insulelor Antile sau ale Caraibelor. Ne-am hotărât atunci să ne îndreptăm spre Barbados, ținând drumul în larg, pentru a ocoli curenții golfului Mexic. Astfel puteam ajunge acolo în vreo cincisprezece zile. Fără acest popas, n-ar fi fost cu putință nici pentru corabie, nici pentru noi să ne continuăm călătoria spre Africa.

Am schimbat prin urmare direcția și am pornit-o spre nord-vest pentru a ajunge la vreo insulă engleză, de unde să căpătăm ajutor. Călătoriei noastre îi era hărăzită însă o altă soartă. Aflându-ne la latitudinea 12 grade și 18 minute, ne-a prins o nouă furtună, ce ne-a târât cu mare furie spre vest și ne-a scos din drumul obișnuit al navigațiilor, încât chiar dacă de pe mare puteam scăpa cu viață, eram totuși amenințați să fim mâncați de sălbatici și să nu ne mai întoarcem niciodată în țara noastră.

În timp ce furtuna băntuia din răputeri și eram cu toții deznădăjduiți, unul din oamenii noștri a strigat în zorii zilei: „Se vede uscatul!” Nici nu am apucat bine să ieșim din cabină, și corabia s-a lovit de un banc de nisip. Corabia fiind oprită, valurile s-au ridicat uriașe peste noi, gata să ne înghită. Ne-am adăpostit cu toții care pe unde am apucat, ca să scăpăm de apa înspumată a mării.

E greu să înțeleagă cineva care nu s-a aflat niciodată în asemenea situații starea noastră sufletească. Nu știam unde ne găsim, dacă nimerisem pe vreo insulă sau chiar pe continent, într-un ținut locuit sau nu. Vântul sufla cu tărie încă și, cu toate că furtuna se mai potolise, numai o minune putea să ne mai scape corabia. Ne uitam unul la altul, așteptând în fiecare clipă moartea și pregătindu-ne în vederea ei, căci nu ne mai rămânea nimic de făcut.

Singura mângâiere a fost că vasul nu s-a sfărâmat, așa cum ne așteptam, iar furtuna s-a mai liniștit. Ne împotmolisem însă atât de adânc în nisip, încât nu mai nădăjduiam să ieșim de acolo. Tot ce ne rămânea de făcut era să căutăm un mijloc de a ne salva viețile. Barca pe care o aveam la remorcă a fost izbită de cârmă și spartă, apoi smulsă de valuri și nu s-a mai văzut. Cât despre cealaltă, nu știam dacă vom reuși să-i dăm drumul pe apă. Timp de pierdut nu era. Din clipă în clipă, corabia se putea sfărâma și unii spuneau că se și spărsese.

În aceste clipe de deznădejde, secundul a apucat barca și, ajutat de ceilalți, a reușit s-o treacă peste bord. Ne-am urcat cu toții întrânsa, lăsându-ne în mila domnului și în voia valurilor. Cu toate că furtuna se mai potolise, el talazurile uriașe se rostogoleau spre țărm. Marea părea într-adevăr a fi acea *wild zee*, cum o numesc olandezii. Situația devenise cu adevărat tragică. Ne dădeam seama că valurile sunt prea mari pentru ca barca să reziste. Presimțeam că ne vom îneca cu toții. Nu aveam nici pânze și, dacă le-am fi avut, nu le-am fi putut întrebuința. Vâslind anevoie, ne căzneau să ajungem la țărm, clar cu inima grea, ca și când ne-am fi dus la osândă. Ne dădeam seama că, apropiindu-ne de coastă, barca va fi sfărâmată în mii de bucăți din pricina mării spumegânde, totuși, după ce i-am încredințat lui Dumnezeu sufletele noastre, ne-am grăbit pieirea cu mâinile noastre,

trăgând cu vâslele către malul unde ne mâna și vântul.

Cum era malul – stâncos sau nisipos, abrupt sau lin – iarăși nu puteam ști dinainte. Singura umbră de nădejde era ca să ajungem în vreun golf sau la vărsarea vreunui fluviu, unde, cu mult noroc, am fi putut să intrăm sau să găsim apă mai liniștită la adăpostul uscatului. Dar nimic din toate acestea. Cu cât ne apropiam de mal, pământul ne părea mai îngrozitor decât apa.

După ce am vâslit sau, mai bine zis, am fost duși de valuri cam vreo leghe și jumătate, a potopit peste noi un val uriaș, înghițindu-ne. Ne-a lovit cu atâta furie, încât barca a fost răsturnată într-o clipă. Fără a mai avea răgazul să rostim măcar „doamne dumnezeule”, ne-am și dus la fund.

Nimeni n-ar putea descrie întunecarea ce am simțit în clipa aceea. Cu toate că știam bine să înot, nu mă puteam strecura printre valuri, ca să-mi recapăt suflul. Numai după ce am fost dus departe spre țărm și valul s-a retras, m-am aflat pe nisipul aproape uscat. Eram însă pe jumătate mort din pricina apei pe care o înghițisem. Văzându-mă atât de aproape, cu puțină suflare și prezență de spirit ce îmi mai rămăsese, m-am ridicat în picioare, străduindu-mă să ies la mal înainte de a fi prins de valul următor. Curând mi-am dat seama că nu era cu putință să scap de el, căci apa venea în urma mea înaltă cât un munte și furioasă ca un dușman împotriva căruia nu aveam niciun mijloc de apărare. Tot ce puteam face era să mă ridic deasupra și să înot ca să-mi păstrez suflul pentru a mă înapoia apoi spre mal. Toată voința mi-era încordată ca să nu mă las târât de furia mării când valurile se retrăgeau în larg.

Acest val m-a îngropat la vreo treizeci de picioare în adâncimea lui. Mă simțeam dus spre mal de o putere uriașă și cu o viteză nebună. Îmi țineam suflul și înotam din răputeri. Eram gata să plesnesc, când m-am simțit ridicat și m-am trezit

cu capul și brațele la suprafața apei. Această poziție, pe care nu am putut-o păstra decât o clipă, mi-a îngăduit să răsuflu și m-a îmbărbătat.

Acoperit din nou de ape, am rezistat și mai bine. Văzând că valul se retrage, m-am opintit și, deodată, am simțit pământul sub picioare. M-am odihnit o clipă numai apoi am luat-o la fugă spre mal. Marea însă venea din nou în urma mea. De două ori am mai fost ridicat și dus înapoi de valuri și de două ori am ajuns înapoi pe nisip.

Ultima dată era să-mi fie fatală, căci valurile m-au zvârlit, lovindu-mă de o stâncă. Am rămas câțva timp fără cunoștință. În clipa în care marea venea să mă înghită din nou, m-am trezit. M-am agățat cu toate puterile de stâncă și mi-am ținut răsuflarea. Acum valurile nu mai erau așa de înalte, fiind mai aproape de mal și când valul s-a tras iar înapoi, am luat-o din nou la fugă, ajungând de data aceasta atât de aproape de uscat, încât valul următor, cu toate că m-a acoperit, n-a mai fost în stare să mă ia cu el.

Am reușit, în sfârșit, să mă cațăr pe stâncile de pe mal și m-am aruncat pe iarbă istovit, însă fericit că scăpasem de primejdie și că apa nu mă mai putea ajunge.

Ridicându-mi ochii către cer, i-am mulțumit lui Dumnezeu pentru salvare, la care nu mai nădăjduisem cu câteva clipe înainte. Cred că nu se pot descrie extazul și elevația, acea avântare a sufletului, pe care o simți după ce ai scăpat astfel de moarte. Am înțeles atunci temeinicia obiceiului de a se aduce răufăcătorului, care își are funia legată de gât, o dată cu vestea grațierii, și un chirurg care să-i scoată sânge chiar în clipa marii vești, astfel ca surpriza să nu-i alunge din inimă duhul și să-l răpună: „Căci bucuriile neașteptate, ca și necazurile, la început tot una par”.

Pășeam pe mal ridicându-mi brațele, minunându-mă în fața salvării mele, contemplându-mi mântuirea și făcând mii de

gesturi și mișcări greu de descris. Mă gândeam la toți tovarășii mei, care se înecaseră. N-am aflat niciodată ce li s-a mai întâmplat. Mai târziu am găsit trei șepci, apoi o pălărie și, în fine, două ghete desperecheate. Atât. Am privit de asemenea spre corabia naufragiată. Ceața și spuma valurilor erau atât de mari, încât o zăream anevoie. Părea atât de departe. Doamne! cum a fost oare cu putință să ajung eu la țărm?

După câțva timp am încercat să privesc împrejur, să văd în ce loc mă găseam și ce aveam de făcut. Curând mi-a scăzut bucuria, dându-mi seama cât de groaznică îmi era mântuirea. Eram ud learcă și nu aveam nici haine de primeneală, nici ce mânca sau bea pentru a-mi recăpăta puterile. Urma să mor de foame sau să fiu sfâșiat de fiarele sălbatice. Ceea ce mă întrista mai mult era că nu aveam cu mine niciun fel de armă pentru a vâna și uide vreun animal care să-mi potolească foamea, sau pentru a mă apăra la nevoie. Nu aveam decât un cuțit, o pipă și o pungă cu tutun. Aceasta îmi era toată averea. Am alergat câțva timp înapoi și încolo ca un om cu mințile zburătăcite. Când s-a lăsat noaptea, m-am gândit la trista soartă ce mă aștepta, știind că fiarele ies pe înnoptate să-și caute prada. De aceea m-am cățarat într-un copac stufos, ce semănă cu un brad plin de ace și care se găsea în apropiere. Am stat toată noaptea acolo, așteptând să se facă ziuă, pentru ca să văd ce-mi mai rămâne de făcut sau ce moarte trebuia să-mi aleg, căci nu aveam nicio nădejde că voi scăpa cu viață, înainte de a mă cățara în copac, m-am depărtat puțin de coastă, căutând apă de băut. Spre marea mea bucurie, am găsit apă, am băut, am luat apoi tutun în gură, ca să-mi înșel foamea, și numai după aceea m-am urcat în copac, așezându-mă așa, ca să nu cad în cazul când voi adormi.

Mi-am făcut un ciomag scurt, cu care aveam de gând să mă apăr, și astfel mi-am luat în primire locuința. Fiind istovit, am adormit îndată. Am

dormit adânc cum puțini ar fi făcut-o în aceeași condiții. M-am odihnit bine și mi-am recăpătat puterile.

Capitolul IV

ÎNOTUL PÂNĂ LA CORABIA NAUFRAGIATĂ PENTRU A-I
LUA PROVIZIILE. GÂNDURI ASUPRA SITUAȚIEI MELE.
CORABIA SE SCUFUNDA.

Când m-am deșteptat, se făcuse ziuă de mult. Cerul era senin, furtuna trecuse și marea nu mai mugea ca în ajun. Spre marea mea mirare, am văzut corabia noastră scoasă din bancul de nisip în care se împotmolise și adusă de flux până aproape de stânca pe care fusesem azvârlit cu o zi înainte. Corabia se găsea acum cam la vreo milă departe de locul unde mă aflam și era încă dreaptă. M-am gândit că mi-ar prinde bine dacă aș reuși să iau câte ceva de pe corabie.

Coborând din sălașul meu din copac, am căutat din nou împrejur. Mai întâi am dat cu ochii de barca noastră, azvârlită și ea la mal de către vânturi și valuri, cam la vreo două mile spre dreapta mea. Am pornit de-a lungul țărmului ca să ajung într-acolo, dar am dat de un ochi adânc de apă, ce se întindea cam pe o jumătate de milă. Aceasta m-a făcut să mă întorc, dornic să ajung mai repede la corabie, unde nădăjduiam să găsesc lucruri necesare traiului meu.

Cam pe la nămiezi, marea era foarte liniștită și atât de retrasă de la țărm, încât puteam ajunge – mergând pe nisip – până la un sfert de milă departe de corabie. Dar s-a ivit un nou prilej de amărăciune. Mi-am dat seama că dacă am fi rămas cu toții pe corabie, am fi fost acum în viață și am fi ajuns cu bine pe uscat. Nu aș mai fi atât de nenorocit și stingher ca acum. Mi-au dat lacrimile, dar cu asta nu schimbam nimic. M-am hotărât deci să ajung cu orice preț la corabie.

Dezbrăcându-mă, căci era foarte cald, am înotat până acolo.

Ajuns în preajma corăbiei, am dat de o nouă greutate. Nu știam cum să mă urc pe punte. Înotând de doua ori împrejur, am zărit în fine un capăt de frânghie ce atârna de portsarturi și pe care nu-l văzusem până atunci. Cu ajutorul lui, m-am cățarat până sus. Ajuns pe punte, am constatat că pereții corăbiei erau găuriți și că multă apă pătrunsese în fundul ei, dar că era astfel așezată pe marginea grindului de nisip sau poate de pământ, încât pupa era mult ridicată și prora împlântat adânc în apă. Pupa era astfel ferită de apă și fiți siguri că primul meu gând a fost să văd ce mai rămăsese neatins. Mai întâi am descoperit că nicio provizie de pe corabie nu fusese udată. Fiind foarte flămând, mi-am umplut buzunarele cu pesmeți. Pentru a nu pierde timp, mestecam căutând mai departe. În cabina cea mare am găsit ceva rom, din care am tras o dușcă. Mi-a făcut foarte bine și m-am simțit mai cu vlagă. Nu îmi mai lipsea decât barca, pentru a lua cu mine tot ceea ce îmi era neapărat necesar.

Degeaba însă stăteam cu brațele încrucișate, dorindu-mi lucruri pe care nu le puteam avea. Nevoia m-a învățat ce să fac. Știam că sunt puse deoparte, undeva în corabie, câteva scânduri, niște grinzi solide și vreo două catarge de rezervă. M-am pus îndată pe lucru, aruncând peste bord toate bucățile de lemn care nu erau prea grele și pe care le-am legat mai întâi cu câte o frânghie pentru a nu fi luate de valuri.

Trăgându-le spre mine – în timp ce mă țineam de peretele corăbiei – le-am legat strâns capetele la patru din ele, făcând o plută, peste care am așezat curmeziș câteva scânduri mai scurte, pe care puteam călca. Nu erau însă destul de rezistente pentru a duce o greutate mare. M-am pus, așadar, din nou pe lucru și cu ferăstrăul dulgherului am tăiat în trei un catarg, adăugind cu mare caznă

aceste bucăți plutei. Mă îmbărbăta nădejdea că, în felul acesta, voi putea lua cu mine multe lucruri de neapărată trebuință, așa că acum făceam ceea ce în altă situație n-aș fi putut să fac.

În curând totul a fost gata și puteam căra orice greutate. Dar trebuia să mă gândesc cum să-mi încarc pluta și în ce fel să feresc de apă încărcătura. N-am stat mult pe gânduri. Am orânduit mai întâi pe plută toate scândurile ce le-am putut găsi. Apoi am golit trei cufere de marinar și le-am dus jos. Le-am umplut cu provizii ca: pâine, orez, trei bucăți de brânză de Olanda, cinci bucăți de pastrama de capră, din care se mânca adesea pe corabie. Am mai luat niște grăunțe amestecate, de orez și orz, rămase de la hrana păsărilor ce le tăiasem între timp. Spre marea mea dezamăgire, grăunțele fuseseră în parte mâncate și stricate de șoareci. Am mai găsit câteva lădițe de ale căpitanului, cu sticle de rachiu, în totul cinci sau șase mai erau și vreo cinci sau șase damigene cu vin și lichioruri.. Pe acestea le-am luat așa cum erau, nefiind nevoie să le pun într-un cufăr, unde de altfel nu mai aveau loc.

Între timp începuse fluxul. Marea era liniștită. Am zărit cu părere de rău că valurile s-au dus și mi-au luat de pe mal haina și cămașa pe care le lăsasem acolo. Pantalonii și ciorapii îi aveam pe mine, căci înotasem cu ei până la corabie. Întâmplarea aceasta m-a dus cu gândul la haine. Am găsit destule, însă n-am luat cu mine decât ceea ce îmi trebuia numai decît. Pusesem ochii pe lucruri mai importante. Aveam, de pildă, nevoie de scule cu care să lucrez. După multă căutare am găsit, în sfârșit, lada dulgherului, pentru mine prada cea mai prețioasă. În aceste clipe ea valora mai mult decît o corabie plină cu aur. Am adus-o pe plută așa cum am găsit-o, fără să mă uit ce este în ea, căci știam cam ce conține. Am căutat apoi arme și muniții. În cabina cea mare am găsit două puști de vânătoare și două pistoale, pe care le-am

luat îndată, cu niște praf de pușcă, un sac mic cu alicie și două săbii ruginite. Știam că sunt pe corabie și vreo trei butoiașe cu praf de pușcă, dar nu știam unde le pusese tunarul. După multă căutare, le-am găsit., în două din ele nu pătrunsese apa, așa că le-am luat..

Deocamdată eram destul de bine aprovizionat. Era momentul să mă gândesc cum să ajung mai ușor la țarm. Nu aveam nici pânze, nici cârmă, nici vâsle. Cel mai mic vânt putea să răstoarne toată truda mea. Mă îmbărbătau însă trei lucruri. Marea era foarte liniștită, fluxul mă ducea spre țarm, iar puținul vânt care sufla se îndrepta tot în aceeași direcție. Am găsit apoi vreo două rame rupte, care aparținuseră bărcii. Pe lângă lada cu scule, am mai luat două ferăstraie, un topor și un ciocan și, pornind pe apă cu pluta mea, am mers foarte bine distanță de o milă. Simțeam că sunt dus de curent ceva mai departe de locul de unde plecasem, și asta mi-a dat nădejdea să găsesc o gură de râu, unde aş putea intra cu pluta la adăpost, ca să o descarc. Așa s-a și întâmplat. În fața mea a apărut un mic golf, în care apele fluxului pătrundeau cu putere. Pluta mi-a fost dusă într-acolo, iar eu căutam s-o țin cât mai în mijlocul curentului.

De astă dată era să sufăr un nou naufragiu, care mi-ar fi frânt inima de jale. Necunoscând coasta, pluta s-a împotmolit într-o parte, iar cealaltă parte a rămas în apă. Toată încărcătura a alunecat, amenințând să se prăvale în valuri. Am făcut tot ce mi-a stat în putință să împiedic nenorocirea. M-am proptit cu spatele în lăzi, ca să le țin pe loc. Pluta însă nu am fost în stare s-o îndepărtez de mal. Am așteptat astfel aproape o jumătate de oră până ce apele au crescut și au mai îndepărtat pluta, ridicând partea ei lăsată. Am desprins-o atunci cu ajutorul unei vâsle și curentul m-a dus mai departe. M-am pomenit la gurile unui râuleț, cu pajiști verzi pe ambele maluri. Fluxul pătrundea până departe în susul râulețului. Căutam un loc bun de acostat,

căci nu voiam să mă depărtez prea mult de țărm. Tot mai trăgeam nădejde să zăresc vreo corabie și din această pricină voiam să mă stabilesc cât mai aproape de coastă.

În sfârșit am zărit o mică adâncitură într-unui din maluri, spre care m-am îndreptat cu mare greutate, izbutind să duc pluta până într-acolo, unde era cât pe aici s-o pățesc ca mai înainte, malul fiind într-un povârniș destul de repede. Am așteptat până ce fluxul a ridicat apa la înălțimea cea mai mare, ținându-mă de mal cu vâsla cum măș fi ținut cu o ancoră. Îndată ce am avut destulă apă sub plută, am îndreptat-o spre o bucată de pământ mai netedă, unde am înțepenit-o cu ajutorul a doi pari făcuți din vâslele rupte și înfipite în pământ de o par și de alta.

Când s-au retras apele, pluta a rămas pe uscat cu toată încărcătura. Trebuia acum să-mi găsesc un loc potrivit, unde să-mi așez locuința și unde să păstrez toate aceste bunuri. Nu știam încă dacă sunt pe o insulă sau pe continent, într-un loc pustiu sau locuit, dacă trebuia să mă tem de jivinele sălbatice sau nu. Nu prea departe de mine, cam la vreo milă, se ridica un deal. Era destul de înalt și părea că face parte dintr-un lanț de dealuri ce se întindea spre nord.

Mi-am luat o pușcă, un pistol și un corn cu praf de pușcă și, astfel înarmat, am plecat să explorez împrejurimile.

Urcând cu greutate dealul, am ajuns pe coamă, de unde mi-am putut vedea soarta. Spre marea mea durere, mi-am dat seama că mă găseam pe o insulă. În depărtare se zăreau niște stânci și, mai departe, încă două insule mai mici, cam la vreo trei leghe spre vest. Am mai descoperit că insula pe care mă găseam era pustie, nelocuită. Nu puteam încă să știu dacă sunt fiare sălbatice, căci n-am zărit niciuna. Am văzut o mulțime de păsări, de soiuri necunoscute, și nu știam dacă sunt bune de mâncat. La întoarcere am împușcat o pasăre mare,

pe care o zărisem pe o cracă la marginea unei păduri. Cred că era prima împușcătură ce se auzea pe această insulă de la facerea lumii, căci îndată s-au ridicat din toate colțurile pădurii nenumărate stoluri de păsări, de felurite soiuri, stârnind o nemaipomenită hărmălaie.

Toate păsările mi-erau necunoscute. Acea pe care o împușcasem semăna la pene și plisc cu un fel de șoim. N-avea însă pinteni, nici gheare ca păsările de pradă și carnea era de nemâncat.

Mulțumit deocamdată cu cele aflate, m-am întors la plută și am început să-mi descarc lucrurile. Această treabă mi-a luat restul zilei. Nu știam ce voi face noaptea și unde mă voi culca. Neștiind dacă sunt fiare sălbatice, mi-era teamă să mă culc jos. Mai târziu mi-am dat seama că toată grija aceasta era de prisos.

M-am baricadat cu lăzile și scândurile aduse de pe corabie, așezându-le în jurul meu, și astfel mi-am înjghebat un fel de colibă. Nu știam încă în ce fel îmi voi procura hrana zilnică, nevăzând nimic în afară de niște animale semănând cu iepurii și care fugiseră din pădure când am tras în pasăre.

Mă gândeam că voi mai putea lua multe lucruri din corabie, ca să-mi fie de folos, de pildă frânghii și pânze.

M-am hotărât, prin urmare, să fac o nouă expediție până la corabie, bănuind că va fi sigur zdrobită la prima furtună. Trebuia să las la o parte toate celelalte îndeletniciri și să aduc de acolo tot ce se putea. Am chibzuit dacă să iau sau nu pluta cu mine. M-am hotărât să mă duc fără ea, ca și prima dată, pornind când apele se vor fi retras de la țărm. După ce m-am dezbrăcat, nepăstrând decât cămașa, izmenele și niște papuci, am ajuns înot la corabie și m-am urcat pe punte.

Aici mi-am întocmit o nouă plută. Având experiența celei dintâi, n-am făcut-o prea mare, nici nu am încărcat-o prea mult, luând cu mine numai lucruri de mare trebuință. Astfel am găsit în

magazia dulgherului vreo trei saci de cuie și piroane, un vinci cu șurub, mai bine de o duzină de barde și topoare și, lucru neprețuit, o tocilă. Le-am luat împreună cu alte lucruri de-ale maestrului tunar, între altele, trei drugi de fier și două butoiașe cu gloanțe, șapte flinte, încă o pușcă de vânatoare cu ceva pulbere, un sac mare cu alice și un sul de tablă de plumb. Acesta era însă prea greu ca să-l pot trece peste bord.

În afară de aceste lucruri, am luat toate hainele pe care le-am găsit, o velă gabier de rezervă, un hamac, perne și pături. Am încărcat astfel, spre marea mea mulțumire, o a doua plută și am dus-o cu mine la mal. Eram îngrijat ca nu cumva cineva să se fi atins, în lipsa mea, de provizii. La întoarcere, n-am găsit nicio urmă de musafiri. Numai o pisică sălbatică îmi ședea pe o lădiță. Când m-am apropiat, a luat-o la fugă, dar s-a oprit ceva mai departe. A rămas senină și liniștită, privindu-mă drept în ochi, de parcă ar fi vrut să facă cunoștință cu mine. I-am arătat pușca, dar a rămas neclintită, neștiind ce este. Aruncându-i o bucată de pesmet, s-a apropiat, a mirosit-o și a mâncat-o, așteptând să-i mai dau. Eu însă nu aveam pesmeți de prisos și am lăsat-o să plece. Mi-am descărcat pluta pe mal, iar butoaiile cu praf de pușcă, fiind prea grele, am fost nevoit să le desfac și să le împart în pachete, pe care le-am adus unul câte unul. Apoi, din pânza de corabie și cu câțiva pari, mi-am întocmit un cort. Am cărat într-însul tot ce putea fi stricat de ploaie sau de soare. În jurul cortului, mi-am îngrămădit toate lăzile goale și celelalte lucruri, alcătuind un fel de zid de apărare împotriva oricărei încercări de atac, fie din partea fiarelor, fie a oamenilor. Drept pavăză, am așezat la intrare lăzi și scânduri. Întinzând pe jos una din saltele, mi-am pus două pistoale la căpătâi și m-am tolănit în acest culcuș. Era prima dată că dormeam liniștit o noapte întreagă, după atâta trudă și necazuri.

Aveam acum o cantitate foarte mare de provizii și suficientă pentru un om singur ca mine însă mulțumit tot nu eram. Atâta timp cât mai exista corabia, trebuia să iau din ea tot ce se mai putea lua. Astfel că în fiecare zi, când apele erau scăzute, mă duceam pe bord și aduceam câte ceva. A treia zi am luat frânghii și funii, apoi o bucată mare de pânză de vele, precum și butoiul cu praf de pușcă, în care intrase apa. Am luat toate velele, pe care am fost nevoit să le tai în bucăți și să aduc de fiecare dată câte o parte din ele, căci nu îmi mai erau de folos decât ca pânză obișnuită. Ceea ce m-a bucurat mai mult ca orice a fost faptul că, după cinci sau șase călătorii de acest fel, când credeam că nu mai rămăsese nimic de seamă în corabie, am dat peste un butoi mare cu pâine uscată, trei damigene cu rom și spirt, o ladă cu zahăr și un butoi cu făină de cea mai bună calitate. Era uimitor, căci eu renunțasem să mai caut alte provizii, crezând că le stricase apa. Am golit butoiul, învelind bucățile de pâine în pânză, și am adus totul cu bine la mal. A doua zi m-am întors iarăși pe corabie. Pentru că luasem tot ce era mai ușor de cărat, m-am apucat să tai cablul ancorei în bucăți, pe care să le pot duce și să scot toată fierăria ce. putea fi luată. Din vergile rămase, pe care le-am tăiat, am făcut o plută mai mare pe care am încărcat-o cu toate aceste lucruri mai grele.

Am pornit-o spre țărm. Norocul însă începea să mă părăsească. Pluta era atât de încărcată și de mare, încât după ce am intrat în estuarul unde mai debarcasem, nu am mai fost în stare să îndrept cu aceeași îndemânare pluta spre mal. Pluta s-a răsturnat și eu am căzut în apă. O bună parte din lucruri s-au pierdut, mai ales fierul, care putea să-mi fie de mare folos.

Când însă a fost reflux, am reușit să aduc la mal câteva din cabluri și bucăți de fier. Totul însă cu mare trudă, căci eram nevoit să mă dau mereu la fund, ceea ce era foarte obositor. Continuam să mă

duc în fiecare zi pe bord, luând tot ce se mai putea găsi. În treisprezece zile am fost de unsprezece ori. Între timp cărasem tot ce era în stare să care, cu brațele sale. un singur om. Cred că dacă vremea s-ar fi menținut frumoasă, ajungeam să iau corabia întreagă, bucată cu bucată.

Când mă pregăteam să mă duc a douăsprezecea oară, am simțit cum se stârnește vântul. Totuși am pornit-o și am ajuns pe punte, scotocind prin cabinele golite și dând de un dulap cu sertare. Aici am găsit niște briciuri, o pereche mare de foarfece și vreo duzină de cuțite și furculițe. În altul am dat de treizeci și cinci de lire sterline, în monede europene și braziliene, de câțiva galbeni și monede de argint.

Am zâmbit văzând banii și mi-am zis: „Bogății deșarte, la ce îmi mai sunteți bune acum? Nu mai aveți preț pentru mine, și nici nu știu dacă face să vă urnesc din loc! Unul din aceste cuțite îmi este mai trebuincios decât toată grămada voastră. Nu mai am nevoie de voi. Rămâneți mai bine aici și duceți-vă la fund, căci altă soartă nu meritați!”

Totuși, după oarecare chibzuială, am luat banii. Punându-i într-o bucată de pânză, mă gândeam să-mi întocmesc o plută. Între timp cerul s-a înnorat și vântul a început să sufle cu putere. Într-un sfert de oră, furtuna băntuia în toi dinspre țărm.

M-am gândit că ar fi zadarnic să mai încerc să ajung cu o plută la țărm, așa că tot ce aveam mai bun de făcut era să plec cât mai grabnic. Am sărit în apă și am trecut înot canalul ce se găsea între corabie și nisipuri. Mi-a venit destul de greu, căci eram împovărat. Valurile mă izbeau cu putere, iar vântul se întetea. Am reușit însă să ajung acasă, în micul meu cort, unde m-am culcat laolaltă cu toate bogățiile.

Vântul a urlat toată noaptea, iar dimineața, când am ieșit din cort, corabia dispăruse. În prima clipă am fost uimit. M-a mângâiat însă gândul că nu pierdusem vremea și luasem tot ce se putuse lua.

Într-adevăr cred că nu rămăsese pe bord aproape nimic de luat, chiar dacă aş fi avut mai mult timp la îndemână. Am renunţat de a mă mai gândi la corabie. Nădăjduiam ca valurile să-mi j mai aducă, poate, câte ceva din epavă, ceea ce s-a şi întâmplat mai târziu, dar fără să-mi fie de folos.

Acum îmi rămânea să văd cum să mă apăr mai bine de sălbatici, dacă ar veni vreodată, sau de fiare, dacă existau pe insulă. Chibzuiau în toate felurile ce fel de locuinţă să-mi fac dacă s-o sap în pământ sau s-o fac ca un cort. În sfârşit m-am hotărât pentru amândouă, după cum se va vedea.

Curând mi-am dat seama că locul unde mă aflam nu era bun pentru ceva statornic, fiind mlăştinos şi neavând apă de băut în apropiere. Trebuia, aşadar, să caut un alt loc mai sănătos şi mai nimerit.

La aşezarea locuinţei am ținut seamă mai întâi ca locul să fie sănătos şi să aibă apă de băut apoi să fie adăpostit de arşiţa soarelui şi, în sfârşit, să fie ferit de oameni sau de animale sălbătice şi să aibă vedere pe mare. Astfel, dacă Dumnezeu va trimite din întâmplare i vreo corabie prin apropiere, să nu pierd putinţa acelei eliberări în care mai nădăjduiam încă.

Tot căutând, am găsit un loc mai potrivit pe un mic platou, aşezat pe povârnişul unui deal înalt. Spre platou, dealul se lăsa în perete abrupt, astfel încât nimeni nu putea ajunge la mine din vârful dealului. În acest perete de stâncă se găsea o scobitură ce te ducea cu gândul la vreo peşteră. Nu exista însă nimic îndărătul ei. Am hotărât să-mi aşez cortul pe platoul neted şi acoperit cu iarbă. Acesta, care avea vreo sută de yarzi lăţime şi cam de două ori pe atâta în lungime, se întindea ca un covor verde în faţa mea, coborând apoi până la malul mării. Fiind aşezat pe partea dinspre nord-nord-vest a dealului, eram apărat de căldura soarelui aproape în tot timpul zilei, până ce soarele

ajungea la vest-sud-vest, ceea ce în aceste regiuni se întâmplă aproape de asfințit.

Înainte de a așeza cortul, am tras în fața scobiturii din deal o jumătate de cerc, care avea o rază de zece yarzi de la stâncă și douăzeci de yarzi diametru, între cele două capete de lângă stâncă.

Pe acest semicerc, am bătut două rânduri de pari, înțepenindu-i bine în pământ până ce au stat drepti ca stâlpii capetele cele groase erau îndreptate în sus, ajungând la peste cinci picioare și jumătate înălțime și fiind ascuțite la vârf. Cele două rânduri se aflau la vreo șase degete unul de celălalt.

Am luat apoi bucățile de parâmbă, aduse de pe corabie, și le-am așezat una peste cealaltă între cele două rânduri de pari. În interior i-am proptit cu alți pari cam de două picioare și jumătate, în chip de contraforți. Această împrejmuire era atât de rezistentă, încât nici om, nici gadină nu ar fi putut trece prin ea sau peste ea. Am pierdut însă mult timp și a fost destul de greu de făcut, mai ales că trebuia să tai parii în pădure, să-i car la fața locului și să-i bat în pământ. Nu am făcut nicio poartă, ci am preferat să intru pe deasupra, cu ajutorul unei scări înguste și mobile. Trăgeam după mine această scară îndată ce intram. Mă știam astfel închis și întărit împotriva întregii lumi. Adăpostit și sigur, dormeam, în sfârșit, liniștit, cu toate că mai târziu mi-am dat seama că măsurile au fost de prisos. În acest ȋarc sau fortăreață mi-am cărat cu nespūsă trudă toate bogățiile, toate proviziile, munițiile și alimentele despre care am povestit până acum.

Am înălțat apoi un cort mare care să mă apere de ploi, căci erau foarte abundente într-un anumit timp al anului. Ca să mă feresc și mai bine, am întocmit un cort dublu, adică unul mai mic înăuntru și altul mai mare deasupra, acoperindu-l cu o prelată mare pe care o găsisem între pânzele corăbiei.

Nu mă mai culcam în pat, ci în hamacul adus din corabie, care era foarte comod și aparținuse secundului, în cort am cărat toate proviziile ce puteau fi stricate de ploi. După ce tot avutul meu a fost pus la adăpost, am închis împrejmuirea, lăsată până atunci deschisă, și nu am mai ieșit decât cu ajutorul scării.

După aceasta am început să sap în stânca dindărătul cortului. Pământul și pietrele pe care le scoteam, le căram prin cort, așezându-le pe terenul meu împrejmuit. Astfel am ridicat nivelul curții mele cu aproape un picior și jumătate și mi-am făcut o pivniță, care mi-a fost de mare folos. Toate acestea m-au costat însă multe zile de muncă istovitoare.

Trebuie să revin acum asupra unor gânduri care mă frământau în acel timp. Se întâmplase ca într-o noapte, pe când făceam planurile pentru așezarea cortului și a pivniței, să se dezlănțuie o furtună grozavă, cu tunete și trăsnete. Un gând năprasnic mi-a trecut prin minte: „Praful de pușcă!” Inima mi s-a făcut cât un purice. O singură scânteie putea distruge totul. Căci de aceasta atârna nu numai puțința mea de a mă apăra, dar și de a-mi procura hrana necesară. Nici nu mă gândeam că aș putea fi eu în primejdie dacă ar fi luat foc praful de pușcă.

Eram atât de tulburat, încât îndată ce a trecut furtuna, am lăsat totul baltă, toate construcțiile și fortificațiile, și m-am apucat să fac cutiuțe și săculețe pentru praful de pușcă. Voiam să-l păstrez neapărat în cantități cât mai mici, astfel ca, orice s-ar întâmpla, să nu pot pierde totul deodată. Am terminat treaba în aproape două săptămâni, făcând peste o sută de pachetele. Cât despre butoiașul în care pătrunsese apa, l-am lăsat în pivnița cea nouă sau în bucătăria mea, cum o numeam eu, căci acolo nu eram primejdut. Restul l-am ascuns în găurile săpate în stânci și ferite de umezeală, însemnând cu grijă locurile respective.

Între timp ieșeam aproape zilnic cu pușca, atât ca să mă distrez, cât și să văd dacă nu se poate vâna ceva. Mai ales voiam să iscodesc viața insulei și să-i cunosc produsele. Prima dată am descoperit niște capre sălbatice. Nu am avut noroc cu ele. Erau atât de sfioase și iuți de picior, încât nici nu am reușit să mă apropiu. Nu m-am lăsat însă, fiind sigur că voi ajunge să împușc când și când câte una. Așa s-a și întâmplat. Le-am învățat mai întâi obiceiurile și am văzut că, de câte ori se aflau pe deal și mă zăreau în vale, o luau speriate la fugă. Când pășteau însă în vale, nici nu se sinchiseau de mine ori de câte ori mă găseam deasupra lor, pe stânci. Am dedus de aici că aveau vederea îndreptată mai mult în jos și că le venea greu să zărească ceea ce se găsea deasupra lor.

Prin urmare mă urcam pe o stâncă și de acolo trăgeam în ele, dobândind o pradă bogată. Întâia dată când am tras, am ucis o capră care alăpta un ied, ceea ce m-a mâhnit mult. Când a căzut capra, iedul a rămas liniștit lângă ea. Chiar după ce am luat-o în spinare, el m-a urmat acasă. Am pus scara, am luat iedul în brațe și l-am trecut astfel în curte, nădăjduind să-l domesticesc. N-a voit însă să mănânce și peste puțin timp a trebuit să-l tai și să-l mănânc. În felul acesta am avut mult timp carne, cad mâncam cu cea mai mare economie, cruțându-mi proviziile și îndeosebi pâinea.

Când am terminat cu locuința, am început să simt nevoia unui loc în care să fac focul. Voi povesti mai târziu cum am procedat și cum am lărgit peștera. Deocamdată prefer să vă împărtășesc ceva despre viața și gândurile mele.

Perspectivile erau destul de triste. Fusesem aruncat pe această insulă, după ce furtuna puternică ne târâse departe de drumul nostru, la câteva sute de leghe în afara drumului obișnuit al corăbiilor. Aveam tot temeiul de a presupune că voia cerului era să-mi termin zilele într-un trai deznădăjduit pe această insulă pustie. Lacrimile

îmi curgeau șiroaie când mă gândeam la soarta mea. Adesea mă întrebam de ce providența își duce la pierzanie propriile ei făpturi, hărăzindu-le această stare de mizerie și lăsându-le fără ajutor și fără nădejde, astfel încât să le vină greu a-i mai mulțumi pentru viața ce le-a dat-o. Dar de câte ori mă gândeam astfel, simțeam o muștrare de cuget. Într-o zi când mă plimbam pe mal cu pușca la umăr, mi-am zis: „Foarte bine, este adevărat că te găsești la mare ananghie. Amintește-ți însă, te rog, unde se găsesc ceilalți? Nu ai fost oare unsprezece oameni în barcă? Unde sunt ceilalți zece? De ce nu au fost ei salvați și nu ai pierit tu? De ce ai fost tu cel privilegiat? E mai bine să fii aici sau dincolo?”

Am privit apoi spre mare, judecînd că orice rău are și o parte de bine. Mi-am amintit că nu-mi lipsește nimic. Ce s-ar fi întîmplat dacă valurile n-ar fi adus corabia aproape de țărm, ca să pot ajunge la ea și să iau tot ce-mi trebuia? Ce se întîmpla dacă eram nevoit să trăiesc așa cum mă aruncase marea la țărm, fără nicio putință de a-mi procura cele necesare? Și mi-am mai zis: „Ce mă făceam fără pușcă, fără muniții, scule, îmbrăcăminte, fără pături, cort și toate celelalte?” Acum aveam de toate într-o cantitate îndestulătoare și mai puteam să-mi fac provizii puteam trăi chiar și fără pușcă, atunci când gloanțele se vor termina. Aveam puțința de a rezista o viață întreagă fără a duce lipsă. Mă gândisem la toate dinainte, chiar la eventualele accidente sau la timpul când aş fi terminat munițiile și chiar mai departe, la vremea când mă vor părăsi puterile și sănătatea. Mărturisesc însă că nu mă gândisem o singură clipă, de pildă, că. praful de pușcă ar putea sări în aer dacă l-ar fi lovit trăsnetul. De aceea am fost speriat când m-a surprins acest gând. Iar acum, pentru că sunt pe cale de a începe povestea noii mele vieți, atât de tăcută și tristă cum n-a mai fost alta pe pământ, voi spune totul potrivit timpului și întîmplărilor.

După toate socotelile, am pus întâia dată piciorul pe această insulă blestemată la 30 septembrie. Soarele era la echinocțiul de toamnă și se afla tocmai deasupra mea. Am socotit – bineînțeles – cu puținele mijloace ce le aveam la îndemână – că mă aflam la o latitudine de 9 grade 22 minute nord de ecuator. După vreo zece sau douăsprezece zile mi-am dat seama că voi pierde șirul zilelor din lipsă de cărți, hârtie și cerneală și voi ajunge să nu mai pot deosebi duminica de zilele de lucru. Pentru a evita aceasta, am luat un par gros, în care am săpat cu cuțitul cuvintele: „AM AJUNS PE ACEST ȚĂRM LA 30 SEPTEMBRIE 1659”. Din el am făcut o cruce pe care am înălțat-o chiar în locul unde debarcasem pe mal. În fiecare zi creșteam o linie în par, iar duminicile una mai lungă la fiecare întâi ale lunii făceam o creștătură mai mare decât toate celelalte. Astfel am ținut socoteala timpului.

Trebuie să mai spun că am luat de pe corabie, între altele, și o seamă de lucruri mărunte, precum pene de scris, hârtie, cerneală, câteva pachete din sertarele căpitanului și ale secundului, dulgherului și tunarului, apoi vreo patru busole, câteva instrumente de calculat, niște cadrane solare, ocheane, hărți marine și cărți de navigație, pe care le-am pus grămadă într-o boccea. În bagajul meu am găsit trei Sfinte Scripturi, într-o aleasă înfățișare, pe care mi le adusesese căpitanul portughez, precum și trei cărți de rugăciuni papistașe și alte câteva cărți. Am avut grijă să le aduc toate pe uscat.

Am uitat să vă spun că pe corabie avusesem un câine și două pisici, despre care voi povesti la timp. Pisicile le-am luat cu mine, iar câinele a sărit singur în apă a doua zi și a ajuns înot la țărm. Mulți ani de zile mi-a fost slujitor credincios. Făcea tot ce-i porunceam, aducea tot ce-i ceream, mă ajuta la vânătoare, îmi ținea de urât. Un singur lucru nu l-am putut învăța niciodată să-mi

vorbească! După cum am mai spus, găsisem pene de găscă pentru scris, cerneală și hârtie și le întrebuințam cu nespusă grijă. Se va vedea că, atâta timp cât mi-au ajuns, am putut însemna totul cu cea mai mare exactitate. După ce s-a terminat cerneala, alta nu am mai. fost în stare să fac, cu toate străduințele mele. Atunci am înțeles că mai aveam nevoie de multe lucruri în afară de cele pe care le strânsesem. De pildă îmi trebuia un hârleț, un târnăcop și o lopată ca să lucrez pământul. Apoi ace de cusut și cu gămălie, precum și ață. Cât despre pânză pentru rufe, pot spune că i-am simțit curând lipsa.

Din pricina ca nu aveam toate uneltele trebuincioase, lucrul mergea încet și anevoie. A trecut aproape un an până să-mi termin împrejmuirea și locuința. Parii erau atât de grei, că abia îi puteam ridica. Îmi lua mult timp până să-i tai și să-i curăț în pădure, și mai mult încă până să-i aduc acasă. Câteodată tăiam și căram un singur par în două zile și abia a treia zi reușeam să-l bat în pământ. Pentru aceasta mi-am întocmit o bucată grea de lemn, un mai. Apoi mi-am amintit de drugii de fier. Cu toate acestea munca rămânea grea și fără spor.

Ce rost ar fi avut să mă gândesc la timpul pierdut, la migală și cazne? Tot nu aveam altă treabă, iar când isprăveam lucrul, porneam să hoinăresc prin insulă și să caut vânat.

Începeam să privesc mai de aproape situația de care eram legat. Am căutat să-mi limpezesc totul, scriind nu pentru a lăsa aceste rânduri celor care ar fi venit în urma mea (nu aveam moștenitori), ci pentru a mă libera de povara gândurilor. Cu cât judecam mai mult, cu atât mă mângâiam, punând în fața fiecărui rău un bine. Astfel am ajuns să deosebesc cazul meu de vreun alt caz și mai rău încă. Am căutat să judec fără părtinire, ca între debitori și creditori, orânduind ce era bun de o

parte, iar de alta ce era rău, adică suferințele pe care le înduram. Și am făcut următoarea socoteală:

RĂU

— Sunt surghiunit pe o insulă blestemată. Deznădăjduit și lipsit de orice perspective de salvare.

— Sunt despărțit și uitat de lumea întreagă, fiind menit suferinței.

— Sunt departe de tot ce este omenesc, stingher și izgonit din societatea oamenilor.

— Nu am îmbrăcăminte cu care să mă acopăr.

— Sunt lipsit de apărare, fără mijloace de a mă împotrivi violenței oamenilor sau fiarelor.

— Nu am niciun suflet cu care să pot vorbi și care să mă mângâie.

BINE

— Sunt totuși în viață, nu m-am înecat, după cum s-a întâmplat cu tovarășii mei de pe corabie.

— Am fost ales dintre toți spre a fi mântuit. Iar cel prin care s-a împlinit minunea mă poate salva și din greutățile de față.

— Nu sunt flămând și nici sortit să pier într-un loc pustiu, lipsit de toate cele de trebuință.

— Mă găsesc într-o climă caldă, în care chiar dacă aveam haine, cu greu le-aș fi purtat.

— Mă găsesc pe o insulă, unde n-am zărit fiare sălbatice care să-mi facă vreun rău, după cum am văzut pe coastele Africii. Ce m-aș fi făcut dacă aș fi naufragiat acolo?

— Dumnezeu mi-a trimis ca prin minune corabia aproape de țărm, astfel încât să mă îndestulez cu de toate, și mi-a dat uneltele să-mi procur cele necesare atât timp cât voi trăi.

Fără îndoială, această izbitoare mărturie a celei mai amărâte existențe din lume avea în sine ceva negativ și, totodată, ceva pozitiv. Pentru aspectul din urmă, trebuia totuși să fiu recunoscător. Astfel,

viața mea rămâne o pildă pentru toate celelalte vieți greu încercate. Totdeauna putem găsi prilej de îmbărbătare, dacă izbutim, printr-o judecată dreaptă, să socotim binele și răul și să alegem calea binelui.

Din clipa în care am înțeles aceasta, m-am liniștit și am renunțat de a mai sta la pândă pe țărm pentru a zări vreo corabie în larg. Începeam să mă obișnuiesc cu noul meu fel de viață și căutam să mi-l fac cât mai plăcut.

Mi-am descris locuința: un cort așezat la adăpostul stâncilor, având o curte înconjurată cu un gard puternic, alcătuit din pari și frânghii. Aș putea numi fortificație împrejmuirea locuinței, căci ridicasem de-a lungul ei un val de brazde, gros de două picioare la bază.

Mai apoi, cam la un an și jumătate, am întărit împrejmuirea locuinței, așezând deasupra ei niște grinzi în formă conică și sprijinindu-se de stâncă. Alcătuiam un fel de acoperiș, pe care am pus crengi de copaci și tot ce am găsit pentru a-l feri de ploile abundente în anumite perioade ale anului. Am mai povestit cum mi-am cărat avutul în această ogradă și în peștera făcută în desul cortului. Toate acestea se aflau la început claie peste grămadă, ocupând tot locul. Nu aveam nici unde să mă învârtesc. M-am gândit să largesc peștera, săpând mai adânc în dealul care era format dintr-o piatră nisipoasă, ușor de săpat. Când am fost sigur că nu am a mă teme de fiare, am adâncit peștera spre dreapta, mai departe și, întorcându-mă din nou la dreapta, am tăiat o trecere în stâncă până ce am făcut o ieșire ce dădea afară din ogradă sau din fortăreața mea. Astfel am obținut o ieșire secundară din cort și peșteră și loc suficient ca să-mi păstrez întregul avut. M-am apucat apoi să-mi întocmesc tot felul de obiecte de care aveam mare nevoie. În primul rând, o masă și un scaun, fără de care nu puteam să mă bucur de puținele bunuri ce le aveam. Nu puteam să scriu, nici să mănânc sau

să lucrez cu plăcere și de aceea m-am apucat de lucru.

Trebuie să mărturisesc că, după cum rațiunea stă la baza matematicelor, tot astfel, cumpănind și chibzuind totul cum se cuvine, oricare om poate ajunge cu timpul meșter bun în oricare meserie. Nu pusesem în viața mea mâna pe o sculă. Am constatat însă că puteam, cu muncă și sârguință, să-mi fac orice lucru de trebuință, mai ales dacă aveam unelte.

Mi-am întocmit multe lucruri, unele fără scule, altele doar cu tesla și cu barda, lucruri care nu fuseseră făcute poate niciodată cu atâta trudă așa cum le făceam cu atunci. Când aveam nevoie de o scândură, de pildă, trebuia să tai un copac, să-l cioplesc cu barda până ajungea la grosimea cerută și să-l netezesc apoi cu tesla. E adevărat că în felul acesta nu făceam decât o singură scândură dintr-un întreg copac. Nu exista însă altă soluție. Munca și timpul meu nu aveau preț. Le întrebuițam cum se putea mai bine.

Am făcut la început o masă și un scaun din bucățele de scânduri aduse pe plută de pe corabie. Dar când am reușit să fac și alte scânduri, după cum am arătat, am întocmit mai multe polițe groase și largi de-a lungul pereților peșterii. Pe polițe mi-am așezat sculele, cuiele și fiarele, astfel ca să le pot găsi ușor la nevoie. Am bătut piroane în pereții stâncii, atârând de ele puștile și tot ce se putea atârna. Cine mi-ar fi văzut peștera ar li spus că este o magazie în care se găsesc de toate, îmi făcea nespusă plăcere să-mi privesc avutul, frumos orânduit, și mai ales proviziile de toate felurile și în cantități atât de mari.

Când am terminat toate acestea, am început să-mi scriu jurnalul (sau însemnările zilnice), relatând zilnic tot ceea ce făceam și ceea ce mi se întâmpla. În primele zile, fusesem prea grăbit și ocupat, iar sufletul mi-era destrămat și tulburat.

Jurnalul ar fi ieșit plin de amărăciune și foarte sumbru. Trebuia, de pilda, să mă exprim astfel:

„30 septembrie.

După ce am ajuns la mal și ani scăpat de la înec, în loc să-i mulțumesc lui Dumnezeu pentru mântuirea mea, am vărsat toată apa sărată care îmi umpluse stomacul și, după ce mi-am venit în fire, am început să alerg de-a lungul țărmului, frângându-mi mâinile, smulgându-mi părul din cap și lovindu-mi fața, urlând și plângând că sunt un om pierdut. Obosit și frânt, am fost nevoit să mă odihnesc. N-am îndrăznit însă să adorm de teamă să nu fiu sfâșiat de fiare. Câteva zile mai târziu, după ce fusesem pe corabie și luasem de acolo tot ce se putea lua, nu m-am putut stăpâni să nu mă urc în vârful unui deal și, privind de acolo în larg, să nădăjduiesc că voi zări într-o bună zi o corabie. Mi s-a părut chiar că văd în zare niște pânze. M-am mulțumit cu această fărâmbă de nădejde, privind cu încordare până ce mi s-au împăienjenit ochii. M-am așezat atunci jos, plângând ca un copil și mărimdu-mi amărăciunea prin această nesăbuită purtare.

Am trecut și peste aceasta și m-am așezat cu tot avutul în locuința pe care mi-o înjghebasem. Mi-am întocmit o masă și un scaun și am orânduit totul în jurul meu cât se putea mai plăcut. Am început să-mi scriu jurnalul. Vi-l dau aici în copie (cu toate că veți citi în el și tot ce ați aflat până acum). I-am scris atât timp cât am avut cerneală, iar când s-a terminat am fost nevoit să-l întrerup. "

Capitolul V

ÎNCEP SĂ-MI SCRUI ÎNSEMNĂRILE ZILNICE SAU „JURNALUL”. DIFERITE PLANURI PENTRU A-MI FĂURI UNELTE. ÎNCEP CONSTRUIREA UNEI CASE. DESCOPĂR GRÂNE. CUTREMUR ȘI FURTUNĂ.

30 septembrie 1659. Eu, sărmanul Robinson Crusoe, naufragiind în timpul unei furtuni îngrozitoare în preajma unei coaste care se zărea în apropiere, am fost adus pe țărmul acestei insule blestemate și pustii, pe care am numit-o Insula Deznădejdiei, căci toți tovarășii mei s-au înecat, iar eu însumi nu am fost departe de moarte.

Am petrecut restul acestei zile apărându-mă din pricina tristei mele sorți. Nu aveam hrană, adăpost, îmbrăcăminte, arme. Mă vedeam sfâșiat de fiare, ucis de sălbatici sau pierind de foame. Când s-a lăsat noaptea, m-am urcat într-un copac – de teama fiarelor – și am adormit adânc, cu toate că a plouat noaptea întreagă.

1 octombrie. În dimineața acestei zile am văzut cu uimire că fluxul despotmolise corabia și valurile o târâseră aproape de insulă. Se oprise aici pe nisip. Îmbărbătat că nu este nimicită, după cum mă așteptam, am căutat să ajung la ea și să găsesc ceva hrană și lucruri necesare pentru a trăi. M-a amărât din nou soarta tovarășilor mei. Dacă rămâneam cu toții pe bord, puteam salva corabia sau cel puțin nu s-ar fi înecat niciunul. Dacă scăpăm cu viață, puteam construi cu toții o barcă din resturile corăbiei, care să ne fi dus în altă parte. a lumii. Aceste gânduri triste m-au copleșit întreaga zi. Văzând, în sfârșit, corabia aproape scoasă pe uscat, m-am îndreptat înspre ea și am ajuns înot până la locul unde se afla. A plouat toată ziua, dar fără vânt.

De la 1 octombrie la 24 octombrie. Am făcut mai multe expediții până la corabie, din care am cărat o sumedenie de lucruri cu ajutorul plutei. Plouă aproape zilnic, cu întreruperi de vreme frumoasă. Se pare că este sezonul ploilor.

20 octombrie. Am răsturnat pluta ca toate lucrurile de pe ea. Apa nefiind adâncă și nici obiectele grele, le-am regăsit în parte la reflux.

25 octombrie. A plouat toată noaptea și toată ziua. Vântul a băut într-una mai puternic ca până acum. Corabia a fost nimicită de valuri. Nu se mai vede decât epava ei, atunci când scad apele. Mi-am petrecut ziua punând la adăpost avutul, ca să nu-l strice ploile.

26 octombrie. Am umblat toată ziua pe țărm pentru a găsi loc potrivit unde să-mi așez locuință. Eram zorit să mă știu la adăpost de atacurile nocturne ale fiarelor și ale oamenilor. Spre seară m-am hotărât asupra unui loc, la poalele unei stânci. Am tras o jumătate de cerc, menit să-mi împrejmuiească sălașul, pe care voiam să-l întăresc cu un gard sau întăritură, făcută din două rânduri de pari și frânghii și dintr-un val de brazde. De la 26 la 30 ale lunii am muncit din greu, cărând toată averea în noua mea locuință, cu toate că adesea ploua cu găleata.

31 octombrie. Dimineața am ieșit pe insulă cu pușca la umăr să caut vânat și să iscodesc împrejurimile. Am împușcat o capră și iedul ei m-a urmat. Mai târziu a trebuit să-l împușc pentru că nu voia să mănânce.

1 noiembrie. Mi-am așezat cortul la poalele stâncii și m-am culcat prima noapte în el. Cortul e mare, cu pari înăuntru, așa că mi-am putut agăța hamacul.

2 noiembrie. Am îngrămădit în chip de zid, împrejurul cortului, toate lăzile, scândurile și grinzile din care erau făcute plutele.

3 noiembrie. Am ieșit cu pușca și am vânat două păsări ce semănau cu niște rațe și aveau carnea

foarte gustoasă. După-amiază m-am apucat să lucrez la întocmirea unei mese.

4 noiembrie. Azi-dimineață m-am hotărât să-mi împart timpul în ore de lucru, de vânat, de dormit și de distracții. În fiecare dimineață ies cu pușca două sau trei ore când nu plouă. Lucrez până la ora 11. Apoi prânzul. De la 12 la 2 stau culcat, căci este foarte cald. Pe urmă lucrez până seara. Am muncit două zile la înjghebatul mesei, căci sunt încă un meșter destul de prost, deși vremea și nevoia m-au făcut să mă pricep cum să lucrez, așa cum ar face din oricine.

5 noiembrie. — Am ieșit cu pușca și câinele. Am împușcat o pisică sălbatică. Blana e foarte moale, dar carnea nu-i bună de nimic. Am jupuit mereu toate animalele pe care le împușcam și le-am păstrat pieile. Întorcându-mă de-a lungul țărmului, am zărit o puzderie de păsări de mare. Soi necunoscut. Am fost surprins și aproape speriat de niște foci, care în timp ce le priveam s-au aruncat în mare și mi-au scăpat.

6 noiembrie. După plimbarea de dimineață, am lucrat la masă și am terminat-o. Nu a ieșit atât de bine pe cât mă așteptam. Am învățat însă curând s-o fac mai bună.

7 noiembrie. S-a înseninat. Zilele de 7, 8, 9, 10 și o parte din 12 (pentru că 11 a fost duminică) le-am folosit toate pentru întocmirea scaunului. Cu multă trudă, am reușit să-i dau o formă acceptabilă, fără să-mi placă însă. L-am desfăcut de câteva ori în timp ce-l lucram. Observație. Curând am pierdut socoteala duminicilor, căci am uitat să le însemn cu o creștătură anumită.

13 noiembrie. A plouat. S-a răcorit iar pământul e reavăn. Ploaia a fost întovărășită de tunete și trăsnete, ce m-au speriat. Mi-era teamă pentru praful de pușcă, îndată ce furtuna a trecut, m-am hotărât să-l împart în pachete cât de mici pentru a-l feri de primejdie.

14-15-16 noiembrie. Am lucrat tot timpul la cutii și lădițe. În fiecare vreau să pun un pfund sau cel mul: două de praf de pușcă. Le-am umplut și le-am ascuns în locuri sigure, cât mai departe unul de altul. Într-una din zile am împușcat o pasăre mare, ce avea carnea foarte gustoasă. Nu știu ce fel de pasăre era.

17 noiembrie. Am început să sap în dosul cortului pentru a lărgi dependențele.

Observație: Am neapărată nevoie de un târnăcop, o lopată și o roabă. Mi-am întrerupt lucrul gândindu-mă cu ce să le înlocuiesc sau cum să mi le fac. În loc de târnăcop, am găsit drugii de fier care mi-au servit destul de bine, deși sunt cam grei. Nu știu ce să fac de o lopată sau de hârleț, deoarece am cea mai mare trebuință.

18 noiembrie. A doua zi, umblând prin pădure, am dat de copacul numit în Brazilia „copacul de fier” din pricina tăriei lemnului sau, poate, de un copac asemănător aceluia. După multă caznă și după ce mi-am stricat aproape toporul, am reușit să tai o bucată și să o duc acasă tot cu atâta caznă, deoarece era foarte grea. Am pierdut mult timp cu întocmirea lopeții, căci lemnul era neobișnuit de tare și nu aveam scule să-l lucrez. În sfârșit am izbutit a-i da o formă care semăna oarecum a lopată, cu coadă la fel cu ale noastre din Anglia. Neavând vârf de fier, nu putea să țină prea mult, dar, așa cum era, mi-a prins bine. Cred că niciodată nu s-a făcut o lopată de o asemenea formă și cu atâta trudă.

Îmi mai lipsește acum o roabă sau un coș. Coș nu pot face din lipsă de nuiele. Cred că aș putea să fac o roabă, în afară de roată, de care n-am habar cum s-ar putea întocmi. Nu am nici fier la îndemână pentru osie. Astfel că am renunțat, dar mi-am făcut un samar pentru cărat pământul, ca cele pe care le folosesc salahorii la noi. Acesta a fost atât de greu de făcut, dar totuși, pentru toate acestea, precum și pentru încercarea de a construi

roata, mi-au trebuit patru zile. Între timp am ieșit la plimbare cu pușca și foarte rar s-a întâmplat să nu aduc acasă ceva vânat.

23 noiembrie. Am reluat lucrul după ce am terminat de făcut sculele și muncesc zilnic din rășputeri. Am lucrat optsprezece zile la adâncirea și lărgirea peșterii, pentru a-mi adăposti averea.

Observație. Am dobândit un spațiu destul de mare, ca să-mi poată servi drept magazie, bucătărie, sufragerie și pivniță. Pentru locuință am cortul. În timpul ploilor, când toarnă cu găleata zile întregi, nu mă puteam feri de umezeală. De aceea am acoperii tot interiorul ogrăzii cu prăjini lungi, proptite în stâncă. Am așezat deasupra ramuri și frunze mari. Totul formează un acoperiș ca de stuf.

10 decembrie. Când să cred și eu că mi-am terminat peștera, m-am trezit că se surpă o mare cantitate de pământ din tavan. (Făcusem deschiderea prea mare.) Așa de mult pământ a căzut, încât m-a speriat, și cu drept cuvânt, căci dacă venea peste mine nu mai aveam nevoie de gropari. După această nenorocire, a trebuit să muncesc din nou și să car tot pământul căzut. Apoi am proptit tavanul, ca să nu mai pățesc altă dată la fel.

11 decembrie. Am început lucrările de sprijinire. A înfipt doi stâlpi în picioare și i-am împănât, deasupra lângă tavan, cu două scânduri groase. Într-o săptămână era total proptit, stâlpii fiind așezați pe două rânduri. Mi-au folosit mai târziu să despart spațiul în încăperile de care aveau nevoie.

17 decembrie. Din această zi și până la 20 ale lunii am așezat polițe, am bătut piroane în stâlpi, ca să pot atârna câte ceva, și am început, în fine, să văd oarecare orânduială.

20 decembrie. Am cărat totul în peșteră. Îmi mobilez casa. Am așezat câteva scânduri în chip de bufet în care să-mi rânduiesc merindele. Încep să simt lipsa de scânduri. Mi-am alcătuit încă o masă.

24 decembrie Toată noaptea și toată ziua a plouat. N-am ieșit...

25 decembrie. A plouat toată ziua.

26 decembrie. Senin. Pământul mai rece și mai plăcut ca înainte.

27 decembrie. Am împușcat o capra și am rănit o alta. Pe aceasta din urmă am prins-o și am adus-o acasă, i-am legat și i-am prins în scândurele piciorul rupt. Observație. Am îngrijit atât de bine capra, încât s-a însănătoșit și piciorul e zdravăn ca mai înainte. S-a domesticit. Paște iarbă în fața ușii mele și nu vrea să mă părăsească. Mi-a venit pentru prima dată gândul să domesticesc animale, ca să le am ca hrană când voi termina gloanțele și praful de pușcă.

28-29-30 decembrie. Căldură mare și nicio adiere, așa că nu am ieșit decât pe înserat la vânat. Tot timpul am orânduit prin casă.

1 ianuarie 1660. Foarte cald. Am ieșit la vânat doar în zori și seara foarte târziu. Restul zilei am stat liniștit acasă. Aseară, ducându-mă în valea din mijlocul insulei, am găsit-o plină de capre. Nu m-am putut apropia, căci erau foarte sperioase. M-am hotărât totuși să-mi aduc câinele și să încerc să le prind.

2 ianuarie. Am ieșit cu câinele. L-am asmuțit asupra caprelor. Am greșit însă socoteala, căci s-au îndreptat toate asupra lui. Știa prea bine ce-l paște, ca să se mai apropie de ele.

3 ianuarie. Am început împrejmuirea locuinței, pe care vreau s-o fac foarte rezistentă, căci mă tem încă de vreun atac dușman.

Observație. Am mai descris această împrejmuire și nu mă voi repeta de ajuns să observ că am muncit la ea de la 2 ianuarie și până la 14 aprilie. Zidul are o lungime de vreo 24 yarzi, fiind așezat în semicerc cu capetele proptite în stâncă, la 8 yarzi depărtare unul de celălalt. Intrarea în peșteră se află cam pe la mijloc.

În tot acest timp, ploaia mi-a îngreunat mult lucrul, căzând zile întregi și uneori săptămâni în șir. Nu mă simțeam în siguranță până ce zidul nu era terminat. A trebuit să muncesc din greu, cărând parii din pădure și bătându-i în pământ, căci erau mult mai înalți decât trebuia. Când totul a fost gata, iar valul de brazde ridicat de-a lungul zidului, m-am convins că oricine ar venii dinspre mare nu și-ar putea închipui că există aici un sălaș omenesc. Mai târziu, într-o însemnată ocazie, m-am convins cât de înțelept am fost când l-am cu tăcut.

Între timp m-am dus La vânătoare când îmi îngăduia ploaia. Am descoperit multe lucruri în aceste plimbări. Astfel, o dată, am găsit niște porumbei sălbatici. Nu-și făceau cuiburile în copaci ca ceilalți, ci în scobiturile stâncilor. Am luat câțiva pui, cu gândul să-i domesticesc. Când au crescut însă, au plecat. Pesemne că nu aveam hrană potrivită pentru ei. Găseam adesea cuiburi din care luam pui, căci erau foarte gustoși.

Pe când îmi aranjam casa, mi-am dat seama că-mi lipsesc încă multe lucruri. Unele din acestea nu am fost niciodată în stare să mi le fac. Așa s-a întâmplat, de pildă, cu butoiul. Aveam vreo două mai vechi drept model. Am încercat de mai multe ori, însă în zadar. Niciodată nu am reușit să așez astfel fundul și să îmbin doagele, încât să nu treacă apa, așa că până la urmă am renunțat.

Mai duceam lipsă mare de lumânări. Trebuia să mă culc îndată ce se înnopta, adică pe la șapte seara. Îmi aminteam atunci cu jind de bucata aceea de ceară de albine pe care o avusesem în expediția de pe coastele Africii. După multă străduință, mi-am făcut o lampă dintr-un vas de lut, pe care l-am ars la soare și în care am turnat seul topit de la caprele pe care le-am mâncat. Fitulul l-am fabricat din fire de cânepă scoase din funii și răsucite. Lampa dădea o lumină nu prea limpede, însă tot atât de tare ca o luminare de ceară.

În toiul îndeletnicirilor mele s-a întâmplat să scotocesc printre lucruri și să dau de un săculeț în care au fost ținute, după cum am mai spus, grăunțe pentru hrana orătăniilor când venise corabia de la Lisabona. Toi ce rămăsese pe fundul sacului fusese mâncat de șoareci. Nu mai era decât praf și pleavă. Având nevoie de sac (cred că voiam să pun în el niște praf de pușcă sau altceva), l-am scuturat bine într-un colț al ogrăzii, cam pe lângă stâncă. Aceasta s-a întâmplat cu puțin înainte de venirea ploilor. După o lună am observat niște fire verzi care răsăreau din pământ. Credeam că este vreo plantă necunoscută. Mare mi-a fost mirarea când am văzut mai târziu vreo zece sau douăsprezece spice de orz. Nu era altceva decât orzul cel mai obișnuit, la fel cu cel european.

Nu pot descrie uimirea mea. Până atunci nu judecasem lucrurile și întâmplările din perspectiva religioasă. Tot ce mi se întâmplase, îmi apăruse până atunci a fi din voia întâmplării sau datorită bunului plac al lui Dumnezeu. Niciodată însă nu mă întrebam în privința scopurilor lui Dumnezeu, ceea ce urmărește el cârmuind întâmplările lumii, rostul orânduiei lui. După ce am văzut răsărind orzul într-o climă nepotrivită, și neștiind cum de a ajuns acolo, am avut un simțământ ciudat și am început să cred că Dumnezeu îl făcuse să crească printr-o minune, fără a fi fost semănat. Credeam că totul fusese astfel orânduit, încât să am eu ce mânca în acest loc pustiu și nenorocit.

Mișcat și neliniștit, mi s-au umplut ochii de lacrimi. Am mulțumit lui Dumnezeu că făcuse această minune pentru mine. Și mai straniu mi s-a părut văzând, ceva mai departe, tot pe lângă stâncă, o mână de fire de orez. Pe acestea le cunoșteam, căci creșteau și pe coastele Africii.

Eram sigur că totul este o binecuvântare cerească și că, în afară de ceea ce răsărise aici – pentru mine – trebuia să fi răsărit și în alte părți ale

insulei. Am cutreierat, așadar, toate locurile am căutat sub toate stâncile și prin toate colțurile, dar n-am găsit nimic.

Într-un târziu mi-am amintit ca scuturasem în acel loc săculețul cu grăunțe și totul mi s-a luminat. Trebuie să mărturisesc că, o dată cu aceasta, a scăzut și recunoștința mea plină de evlavie față de Dumnezeu, cu toate că se cădea a-i mulțumi pentru acest fapt neobișnuit, la fel ca și pentru o minune. Era, într-adevăr, ceva minunat ca între niște grăunțe roase de șoareci să se mai găsească semințe bune, care să dea ca prin minune de un loc potrivit, adăpostit tocmai de stâncă aceea, unde au putut răsări îndată. Căzute în altă parte, ar fi fost arse de soare și s-ar fi păruit.

Am strâns cu mare băgare de seamă fiecare spic la timpul lui, căci orzul s-a copt pe la sfârșitul lui iunie.

Eram hotărât să-mi semăn mica recoltă, nădăjduind să ajung la o cantitate suficientă pentru a mă aproviziona cu pâine. Numai peste patru ani am reușit să am o recoltă destul de mare, ca să pot mânca din ea. În primul an am pierdut aproape tot, căci nu știam când trebuie semănat și n-a răsărit nimic.

În afară de orz, mai căpătasem și vreo treizeci de fire de orez, le-am strâns cu mare grijă, căci era hrană bună. La început îmi foloseau grăunțele la gătit, dar mai târziu am reușit să coc pâine. Mă întorc însă la jurnal, la însemnările mele zilnice.

Am muncit din greu aceste trei sau patru luni, ca să termin cu împrumuirea. La 14 aprilie am închis-o, urmând ca de la această dată să nu mai intru decât pe deasupra, cu ajutorul scării.

16 aprilie. Am făcut scara. M-am urcat pe zid și am tras-o după mine, dându-i drumul înăuntru. Acum eram închis cu totul. Aveam loc berechet în ogradă. Nimeni nu putea intra dinafară, fără a se cățara mai întâi pe zid. Chiar a doua zi, după ce am terminat împrumui rea, era cât pe aci să cadă peste

mine tot ceea ce făcu sem și să fiu ucis. Iată ce s-a întâmplat:

Pe când lucram în dosul cortului, chiar la intrarea peșterii, am fost surprins de ceva într-adevăr neobișnuit. Deodată pământul a început să cadă din tavan așa cum se mai întâmplase o dată, dar acum cădea și din marginea râpei de deasupra mea. Cei doi stâlpi de susținere din mijlocul peșterii trosneau și scârțâiau în chip îngrozitor. M-am speriat. Nu știam de unde vine nenorocirea. Credeam că iar se prăbușește peștera. Ca să nu fiu îngropat de viu, am dat fuga spre scară. Nici aici nu mă simțeam în siguranță și am sărit peste zid. Mi-era frica să nu fiu lovit de pietrele ce s-ar fi desprins din stâncă. Îndată ce am pus piciorul pe pământ, mi-am dat seama ce se întâmpla. Un cutremur îngrozitor zguduia insula. De trei ori s-a cutremurat în opt minute, și atât de tare, încât s-ar fi prăbușit și cea mai solidă clădire. O cogeamite bucată s-a desprins din stâncă, la vreo jumătate milă departe de mine, și a căzut în mare cu zgomot asurzitor, cum n-am mai auzi niciodată. Am văzut cum s-au ridicat valuri uriașe și mi-am dat seama că fundurile mării au fost și mai încercate decât pământul insulei.

Eram atât de uluit, pentru că nu mai simțisem nici odată ceva asemănător. Am rămas amețit și mai mult mort de spaimă. Zguduirile pământului mi-au pricinuit o greață ca la răul de mare. Zgomotul produs prin prăbușirea stâncii m-a dezmeticit, dar m-a și înspăimântat. Mă așteptam în fiecare clipă să vină totul peste cort, îngropându-mi avutul. Acest gând m-a copleșit. După a treia zguduitură, pământul s-a mai liniștit, iar eu am început să-mi vin în fire. Nu aveam însă curajul să trec peste zid. Mi-era frică să nu fiu prins sub dărâmături, așa că am rămas ghemuit în locul unde mă aflam, abătut și nemângâiat, neștiind ce să fac. În tot acest timp nu am avut nici măcar o umbră de evlavie. Nu spuneam decât

obișnuitul: „Doamne, fie-ți milă de mine!” Când totul a trecut, am și uitat de asta.

În timp ce ședeam ghemuit, văzduhul s-a încărcat cu nori grei, de parcă ar fi stat să plouă. Peste puțin s-a ridicat și vântul, întetindu-se într-una, până când, în vreo jumătate de oră, s-a dezlănțuit într-un adevărat uragan. Marea s-a acoperit într-o clipă de spumă valurile se spărgeau furioase de țărm copacii erau scoși din rădăcini furtuna băntuia înfricoșătoare.

A durat trei ore apoi a început să se potolească. Peste alte două ore, totul se liniștise și ploaia a început să curgă în ropote. Stăteam ghemuit la pământ, îngrozit și pierdut. Într-un târziu, mi-a trecut prin minte că atât furtuna cât și ploaia nu fuseseră decât urmările cutremurului și că acesta trecuse. Puteam deci să intru înapoi în peșteră. Aceste gânduri m-au îmbărbătat, iar ploaia m-a convins. Am intrat în ogradă și m-am așezat în cort. Ploua însă așa de tare, încât cortul amenința să cadă. Am fost nevoit să mă retrag în peșteră, unde nu mă simțeam la largul meu, căci mă temeam încă să nu se prăbușească.

Ploaia torențială m-a silit să sap un șanț mare prin noua mea fortificație, pentru a da scurgere apelor ce puteau inunda peștera. După ce am stat câțva timp și zguduirile nu s-au mai repetat, m-am liniștit. Pentru a mă întări, am luat din cămară un pahar cu rom, de care simțeam mare nevoie. Îl întrebuințam cu nespusă economie, căci mi-era teamă să nu se sfârșească. Știam că nu mai am de unde să-mi procur altul.

A plouat toată noaptea și o bună parte din ziua următoare. N-am ieșit. Liniștindu-mă, am început să mă gândesc că dacă această insulă este supusă cutremurelor, nu mai puteam rămâne în peșteră, ci trebuia să-mi ridic o colibă undeva la un loc deschis, pe care s-o împrejmuiesc și acolo, ca să fiu la adăpost de fiare și de oameni. Dacă

rămâneam unde eram, mai devreme sau mai târziu, riscam să fiu îngropat d viu.

M-am hotărât apoi să-mi mut cortul de sub peretele stâncii, pentru ca nu cumva, la o nouă zguduitură, să cadă peste mine. Am petrecut zilele de 19 și 20 aprilie chibzuind unde și cum să-mi mut locuința.

Teama de a fi îngropat de viu nu mă lăsase să dorm liniștit, iar frica de a dormi în afara întăriturilor mi-era la fel de mare. Îmi venea greu să mă gândesc la mutat când priveam în jurul meu și îmi vedeam gospodăria atât de bine orânduită, adăpostită și atât de plăcută ochilor.

Îmi dădeam seama că îmi va trebui mult timp până să fie gata noua locuință și că până atunci trebuia să rămân unde eram. Voiam să încep cât mai curând construcția unei noi împrejurări din pari și parâme, cum făcusem înainte. În mijlocul ei aş fi ridicat un cort. Deocamdată m-am decis să rămân pe loc, așteptând ca totul să fie gata. Aceasta se întâmpla la 21 ale lunii.

22 aprilie. A doua zi de dimineață am început să cumpănesc cum să-mi aduc la îndeplinire planul. Duceam însă mare lipsă de unelte. Aveam trei topoare și o mulțime de securi (marfă luată în corabie pentru negoțul cu indienii). Din cauză că cioplisem buturugi multe și noduroase, securile erau mai toate știrbite și tocite. Aveam și o tocilă, dar nu puteam, în același timp, s-o învârtesc și să-mi ascut sculele. Problema era tot atât de complicată ca și măsurile pe care trebuie să le ia un om de stat sau un judecător când are a hotărî asupra vieții sau morții unui om. În sfârșit am legat o roată cu o frânghie și am așezat-o astfel, încât s-o învârtesc cu piciorul, mâinile rămânându-mi libere. Observație. Nu văzusem niciodată ceva asemănător în Anglia sau cel puțin nu luasem seama cum fusese făcut și abia mai târziu am observat că este un lucru foarte obișnuit, în afară de asta, piatra mea era foarte mare și grea, așa că

mi-a trebuit o săptămână întreagă ca să desăvârșesc mașina.

28-29 aprilie. Nu am făcut altceva decât să-mi ascut sculele cu tocila care a mers foarte bine.

30 aprilie. Am băgat de seamă că provizia mea de pâine se duce cam repede și mi-am redus porția zilnică la un singur pesmet. Constatarea m-a amărât.

Capitolul VI

EPAVA CORĂBIEI ADUSA MAI APROAPE DE COASTĂ. NOI CANTITĂȚI DE PROVIZII. O BROASCĂ ȚESTOASĂ. BOLNAV DE FRIGURI. VISUL CEL ÎNFRICOȘĂTOR ȘI SERIOASA-MI CHIBZUINȚĂ. SFÂNTA SCRIPTURĂ GĂSITĂ ÎN LADA UNUI MARINAR.

1 mai 1660. În zori, privind spre mare tocmai când era refluxul, am zărit pe mal un fel de butoi. Când m-am apropiat, am găsit un butoiaș și două bucăți din corabia înecată, aruncate la mal de uragan.

Mi s-a părut apoi că epava iese ceva mai mult ca de obicei deasupra apei. Cercetând butoiașul, am găsit că e plin cu praf de pușcă. Pătrunsese însă apa și-l întărise ca piatra. L-am rostogolit deocamdată ceva mai departe și apoi m-am îndreptat spre epavă, mergând pe nisipuri.

Ajungând acolo, am băgat de scamă că epava fusese urnită din loc. Prora, îngropată înainte în nisip, se înălța acum cam de vreo cinci picioare, iar pupa era ruptă în bucăți și desfăcută de rest, fiind azvârlită departe. Nisipul se îngrămădise atât de mult în jurul epavei, încât acoperise și ochiul de mare pe care mai înainte trebuia să-l trec înot. Acum puteam lesne ajunge la corabie în timpul refluxului, mergând pe uscat. Uimit la început, mi-am dat apoi seama că totul fusese pricinuit de cutremur. Epava fusese zdrobită de violența lui, iar valurile aruncau zilnic la mal câte ceva din rămășițele ei.

Această întâmplare m-a făcut să uit de mutat. Nu mă mai gândeam decât la mijlocul prin care să ajung înăuntrul corăbiei. Am constatat că era toată plină cu nisip și că nu puteam face deocamdată nimic. Cum mă învățasem însă să nu mă las

niciodată învins, m-am hotărât să desfac din corabie, pe cât voi putea, bucată cu bucată, în credința că orice aș fi luat din aceste rămășițe îmi putea fi de folos.

3 mai. Am început să lucrez cu ferăstrăul. Am tăiat o grindă care susținea partea de sus a dunetei. După aceea am început a da afară nisipul din partea unde era îngrămădit mai mult, dar, venind fluxul, am fost nevoit să las lucrul.

4 mai. M-am dus la pescuit. Nu am prins niciun pește bun de mâncat. Când era să plec, am prins în undiță un mic delfin. Făcusem undița dintr-un fir lung de sfoară, luat din funii. Nu aveam însă cârlige. Am prins totuși și așa destul pește ca să-mi ajungă pentru masă și pentru pus la uscat, căci mereu mă gândeam la provizii.

5 mai. Am lucrat la epavă. Am mai tăiat o grindă, am luat trei din scândurile de brad ale punții, pe care le-am legat împreună și le-am dat drumul să plutească, fiind sigur că fluxul le va duce la mal.

6 mai. Am lucrat la epavă. Am scos câteva buloane și alte bucăți de fier. Am muncit din greu și m-am întors foarte ostenit. M-am gândit să renunț.

7 mai. M-am dus din nou la epavă, fără gând de a lucra, și am găsit-o ruptă de propria ei greutate, nefiind ținută de grinzile pe care le tăiasem. Mai multe bucăți din corabie păreau desprinse, iar magazia era așa de căscată, încât se vedea bine înăuntru, dar era aproape plină de apă și nisip.

8 mai. Ducându-mă la corabie, am luat cu mine un drug de fier, ca să desfac puntea, care acum nu mai era acoperită de apă și nisip. Am ridicat două scânduri, pe care le-am adus o dată cu fluxul pe uscat. Am lăsat drugul pe epavă.

9 mai. M-am dus la epavă și am folosit bine drugul. Am găsit câteva butoaie, pe care le-am scos din nisip. Nu am reușit însă să le deschid. Am

dat și de un sul de plumb englezesc. Nu l-am putut urni, căci era prea greu.

10-11-12-13-14 mai. În fiecare zi am fost la corabie. Am scos multă cherestea, scânduri, grinzi și aproape două sute kilograme de fier.

15 mai. Azi am luat cu mine două securi, ca să încerc să tai o bucată din foaia de plumb, înfigând întâi o secure și bătând-o apoi cu cealaltă sulul de plumb fiind însă cam de un picior și jumătate acoperit de apă, mi-a fost cu neputință să-l lovesc bine pentru a-l tăia.

16 mai. Vântul a suflat cu putere toată noaptea. Dimineața, epava era și mai avariata. Întârzasem atât de mult în pădure, în căutarea porumbeilor, încât fluxul m-a împiedicat să mai ajung la ea.

17 mai. Am zărit câteva bucăți de epavă, aruncate de valuri la o mare depărtare de mal, cam la două mile de mine. M-am hotărât să mă duc și să văd despre ce este vorba. Am găsit o bucată din prora. Era însă prea grea ca s-o ridic.

24 mai. Până azi am muncit în fiecare zi la epavă. Cu ajutorul drugului de fier, am desfăcut-o atât de mult, încât primul flux a scos la iveală câteva butoaie și două lăzi de ale marinarilor. Vântul sufla dinspre țărm, așa că nu au ajuns la mal decât niște scânduri și un butoi cu șuncă de Brazilia – stricată de apa sărată și nisip.

Am continuat zilnic lucrul până la 15 iunie, afară de timpul când mă duceam la vânat. În răstimpul acesta plecam după hrană când venea fluxul și mă întorceam la reflux. Am strâns astfel cherestea și fierărie destulă pentru a construi o barcă. Păcat că nu știam cum s-o fac. De asemenea am reușit să scot în mai multe zile vreo cincizeci de kilograme din sulul de plumb, tăindu-l în bucăți.

16 iunie. Coborând spre mare, am găsit o broască țestoasă. Era prima pe care o vedeam pe insulă. Dacă s-ar fi întâmplat însă să debarc în alt colț, aș fi găsit sute în fiecare zi. Am constatat asta

mai târziu. Poate că aş fi plătit însă foarte scump pentru ele.

17 iunie. Toată ziua am fost ocupat cu broasca ţestoasă, în care am găsit vreo şaizeci de ouă. Din carnea ei mi-am gătit ospăţul cel mai gustos pe care l-am avut vreodată în viaţă. De când am naufragiat pe insula asta blestemată, nu mâncasem decât carne de capră şi păsări sălbatice.

18 iunie. A plouat toată ziua şi de aceea am stat în casă. Mi-e frig. Lucru curios, pentru că ştiam că nu poate fi frig la această latitudine.

19 iunie. Mă simt rău şi tremur de parcă ar fi frig.

20 iunie. M-am zvârcolit toată noaptea cu dureri de cap şi friguri.

21 iunie. Foarte bolnav. Speriat de starea aceasta, căci sunt lipsit de orice ajutor. M-am rugat lui Dumnezeu pentru întâia oară după furtuna de la Hull. Nu prea ştiam ce spun, căci eram pe jumătate ameţit.

22 iunie. Sunt ceva mai bine. Mi-e tare frică să nu mă îmbolnăvesc din nou.

23 iunie. Iar mi-e tare rău. Mă trec fiori, frigurile mă zgâlţâie tot, am violente dureri de cap.

24 iunie. Mă simt mai bine.

25 iunie. Acces foarte puternic. M-a ţinut şapte ore. Mă lua cu frig, apoi cu cald, după care năduşeam.

26 iunie Puţin mai bine. Neavând ce mânca, am dat să ies cu puşca la vânat, însă m-am simţit foarte slăbit. Am reuşit totuşi să împuşc o capră, târând-o cu greu acasă. Am fript o bucată de carne şi am mâncat cu greu. Aş fi vrut să fac o supă, dar nu aveam oală.

27 iunie. Din nou un acces violent. Am zăcut toată ziua şi n-am mâncat nimic. Din pricina slăbiciunii nu am putut nici să mă ridic, ca să mă duc după apă. M-am rugat din nou lui Dumnezeu. Când ameţeam, strigam în neştire: „Doamne, nu mă lăsa! Doamne, fie-ţi milă de mine!” Cred că nu

am făcut nimic altceva timp de două sau trei ore. Frânt de oboseală, am adormit. M-am trezit noaptea târziu. Mă simțeam mai răcorit, dar tare slăbit și mi-era foarte sete. Pentru că nu aveam apă în casă, a trebuit să zac însetat și am adormit din nou. În somn am avut următorul vis:

Mi se părea că șed pe pământ, în afara împrejurării mele, tot în locul unde stătusem și în timpul furtunii ce se dezlănțuise după cutremur. Deodată am văzut cum coboară dintr-un nor negru un om strălucitor, înconjurat de flăcări foarte luminoase, și se lasă pe pământ. Strălucea atât de tare, încât cu greu l-am putut privi. Fața îi era înfricoșătoare și de nedescris. Când a pus jos piciorul, pământul s-a zguduit ca în timpul cutremurului. Văzduhul s-a aprins în vâlvătaie. Nici nu a apucat bine să pună piciorul pe pământ, și s-a îndreptat spre mine, cu o sulită lungă în mina, gata să mă ucidă. Când a ajuns la oarecare depărtare, mi-a vorbit. Am auzit o voce răsunătoare și nu am înțeles decât următoarele cuvinte: „Ținând seama că toate încercările nu te-au dus la pocăință, trebuie să te pregătești de moarte!” Rostind aceste cuvinte, omul a ridicat sulita să mă lovească.

Nimeni nu poate înțelege spaima ce m-a cuprins atunci în vis și impresia neștersă, rămasă mult timp după aceea

28 iunie. Mă simt mai bine. Somnul m-a întărit. Accesul a trecut. M-am putut scula. Groaza visului mi-a rămas însă în suflet.

Mă gândeam că poate îmi va reveni criza. Trebuia să profit de răgaz pentru a găsi hrană și băutură să le am le îndemână, dacă voi cădea iarăși bolnav. Am umplut o damigeana mare cu apă și am pus-o pe masă lângă pat. Pentru a face apa mai bună de băut, am turnat în ea și ceva rom. Apoi am fript pe jeratic o bucată de carne de capră. Am mâncat însă foarte puțin.

Eram slăbit. Nu puteam umbla mult. Pe de altă parte eram mâhnit și cu inima grea. Starea aceasta

mă întrista și mi-era teamă de întoarcerea crizei.

Seara am mâncat trei ouă de broască țestoasă, pe care le-am copt în cenușă.

După cină am încercat să mă plimb puțin. Eram prea slăbit și pușca (fără de care nu ieșeam niciodată) îmi părea grea. Am făcut câțiva pași și m-am așezat jos, privind spre marea care se întindea în față-mi, liniștită și senină.

M-am ridicat îngândurat și trist și m-am întors spre casă. Am trecut pe deasupra împrejmuirii mele și m-am pregătit de culcare. Nu aveam însă chef să dorm. De aceea m-am așezat pe un scaun, aprinzând lampa, căci se înnopta. Și centru că eram stăpânit de teama unui nou acces de friguri, mi-am adus aminte că brazilienii întrebuințează întotdeauna tutunul ca leac împotriva frigurilor, într-o ladă aveam un balot cu frunze de tutun. Unele erau fermentate altele încă verzi.

M-a împins fără îndoială mâna cerului, căci în ladă am găsit tutunul și, pentru că tot acolo se găseau și cele câteva cărți salvate de pe corabie, am luat și una din Sfintele Scripturi, de care am pomenit. Până atunci nu avusesem nici timp, nici poftă să le răsfoiesc.

Am luat, așadar, cartea și tutunul și le-am așezat pe masă.

Nu știam cum să întrebuințez tutunul. Am făcut câteva încercări. Mai întâi am luat o frunză și am mestecat-o între dinți. M-a amețit, căci tutunul era verde și tare, iar eu nu eram obișnuit cu el. Apoi am muiat o frunză în rom și am lăsat-o să stea vreo trei ore, hotărât să-l beau la culcare. În sfârșit am mai ars altele pe cărbuni, aspirând fumul lor înecăcios.

În clipele acelea m-a prins somnul, căci eram amețit de tutun. Am lăsat lampa aprinsă ca să am lumină la nevoie. Am băut anevoie romul, în care muiasem tutunul, fiind o băutură foarte tare și cu miros neplăcut, apoi m-am culcat.

Am simțit de îndată cum băutura mi se urcă la cap și am căzut într-un somn adânc, din care nu m-am deșteptat decât a doua zi pe la ora trei după-amiază. Cred însă că de fapt a fost a treia zi, căci am pierdut o zi din socoteală, după cum s-a dovedit peste câțiva ani. Dacă greșeala s-ar fi datorit trecerii spre nord și apoi spre sud a ecuatorului, prin trecerea sa repetată, ar fi trebuit să pierd mai multe zile. Totuși, ziua a rămas pierdută și niciodată nu am știut precis cum am trecut peste ea.

M-am trezit mai vesel și mai în puteri. Mi-era foame. Nu am mai avut friguri și cu încetul mi-am revenit. Era la 29 ale lunii.

La 30 m-am simțit bine și am ieșit cu pușca. Nu voiam să mă depărtez de casă. Am împușcat vreo două păsări de mare, care semănau cu găștele sălbătice. Le-am adus acasă, dar nu-mi făceau poftă, așa că am mâncat câteva ouă de broască țestoasă, foarte gustoase. Seara am băut din tutunul muiat în rom. A doua zi nu m-am simțit bine. Era 1 iulie. Am avut din nou friguri însă nu prea puternice.

2 iulie. Azi am folosit din nou tutunul, în toate trei felurile. L-am făcut foarte tare și am dublat cantitatea de băutură. M-am amețit.

3 iulie. Nu am mai avut friguri, dar numai peste câteva săptămâni m-am refăcut pe deplin.

După convalescență, am prins iarăși putere. Căutam acum să-mi înjgheb un trai cât mai orânduit.

De la 4 la 14 iulie am fost ocupat cu plimbările zilnice pe insulă. Mergeam cu pușca în mână, câte puțin în fiecare zi, și asta mai mult ca să mă întremez după boală. Este greu de închipuit în ce stare de slăbiciune ajunsesem. Felul nesăbuit în care folosisem tutunul, care lecuise poate pentru prima dată frigurile, m-a tămăduit într-adevăr, însă m-a slăbit în așa măsură, încât multă vreme am

avut convulsiuni nervoase. De aceea nu recomand nimănui acest leac.

Din această pățanie am dedus că nu trebuie să ies din casă în sezonul ploios și nici în timpul ploilor din sezonul secetos, ce erau întovărășite de furtuni și uragane. Le-am găsit mult mai primejdioase decât cele care cădeau în septembrie sau octombrie.

Capitolul VII

CERCETAREA INSULEI. TUTUN, STRUGURI, LĂMII ȘI TRESTIE DE ZAHĂR, TOATE SĂLBATICE, DAR NICIO URMĂ DE OM. PISICA SE ÎNTOARCE CU PUI. MĂ ÎNCHID ÎN CASĂ PENTRU ANOTIMPUL PLOIOS.

Mă găseam de aproape zece luni pe această insulă nefericită. Toate speranțele de scăpare îmi păreau acum foarte îndepărtate. Niciodată nu călcase picior de om pe aici. După ce mi-am întocmit locuința, mi-a venit poftă să cunosc mai de aproape părțile insulei și să văd ce produse necunoscute aș mai putea găsi.

La 15 iulie am început să cercetez mai de aproape insula. Am pornit-o mai întâi în susul pârăului la gurile căruia debarcasem plutele. După vreo două mile de umblet, am constatat că fluxul nu merge mai departe. Aici, apa era limpede, rece și bună de băut. Pârăul secase în parte, căci era vreme de secetă. Ici și colo se mai vedeau câteva ochiuri de apă, dar prea puține ca să poată curge în vale, spre mare.

Pe malurile pârăului se întindeau savane sau pășuni netede și pline de iarbă. În părțile mai ridicate, unde nu ajungea niciodată apa, am găsit frunze de tutun verde în cantitate mar. Creșteau pe tulpini foarte groase. Se mai găseau acolo și alte plante de soiuri necunoscute și despre care nu știam la ce pot folosi.

Am căutat rădăcini de cassava, din care pieile roșii obișnuiesc să-și facă pâine, dar nu am găsit. Am zărit plante uriașe de aloes, pe care încă nu le cunoșteam în sfârșit am dat de trestie de zahăr crescând sălbatică. Era de proastă calitate, din lipsă de îngrijire. Deocamdată m-am mulțumit cu atât și m-am întors acasă. Pe drum mă gândeam

cum să ajung a înțelege rostul și folosul plantelor și fructelor pe care le descopeream, tot timpul cât stătusem în Brazilia nu luasem în seamă ceea ce creștea acolo, astfel că din păcate nu învățasem nimic.

A doua zi, la 16 iulie, am pornit din nou pe același drum. Mergând ceva mai departe ca în ziua trecută, am observat că savanele și pășunile sunt mărginite de păduri. Aici am aflat diferite fructe. Pe pământ se găseau puzderie de pepeni, iar vița de vie atârna de copaci cu ciorchine bogate, cu boabe mari și coapte.

Descoperirea aceasta mi-a pricinuit o mare bucurie. Am gustat câte puțin din toate, ferindu-mă să mănânc prea mult. Mi-am adus aminte că pe când mă aflam în robie, pe coasta Africii de Nord, câțiva englezi, robi ca și mine, au mâncat odată struguri prea mulți. S-au îmbolnăvit de friguri și au murit. Am găsit însă un mijloc minunat să-i conserv. I-am uscat la soare și i-am păstrat în chip de stafide. Mă gândeam cât de plăcut va fi să-i am mai târziu, în sezonul când nu se vor mai găsi.

Toată seara am petrecut-o în locul acela. Nu m-am întors acasă și pentru întâia oară am dormit sub cerul liber. Noaptea mi-am luat toate măsurile de pază, urcându-mă într-un copac și odihnindu-mă acolo foarte bine. Dimineața am pornit mai departe. Am umblat vreo patru mile, judecând după lungimea văii. O țineam mereu spre nord, având la sud și la nord câte un lanț de dealuri.

După puțin am ajuns într-un loc deschis, unde valea cobora spre apus. Un izvor de apă proaspătă țâșnea dintr-o stâncă și curgea spre răsărit. Priveliștea era încântătoare. Totul arăta verde, proaspăt și înflorit, semănând cu o grădină în veșnică primăvară.

Ara coborât în valea aceea minunată, privind-o neconținut cu o tainică plăcere (amestecată totuși cu tristețe). Am zărit aici nenumărați arbori de cacao, portocali și lămâi. Totul creștea sălbatic

puțini arbori păreau roditori. Am cules lămâi verzi, care s-au dovedit nu numai plăcute la gust, ci și foarte hrănitoare. Mai târziu am amestecat sucurile cu apă și am făcut o limonadă bună și răcoritoare.

Aveam destulă treabă acum. Trebuia să culeg și să rar totul acasă. M-am hotărât să-mi fac provizii de struguri, portocale și lămâi, astfel ca să am de ajuns pentru sezonul ploilor, ce știam că se apropie.

Am adunat într-un loc un maldăr de struguri și într-altul un morman de lămâi. Luând câte puțin din fiecare, m-am întors acasă. Voiam să vin din nou, aducând un sac ca să iau și restul.

Am ajuns acasă (așa cum voi spune de acum înainte cortului și peșterii mele) peste trei zile, căci atât a durat călătoria la întoarcere. Strugurii s-au stricat pe drum, zdrobindu-se din pricina greutateii. Lămâile au ajuns cu bine, însă erau prea puține.

A doua zi, la 19 iulie, am făcut două săculețe și am pornit să-mi adun recolta. Când am ajuns la locul unde lăsasem grămada de ciorchini bogați și frumoși, am găsit totul stricat, împrăștiat și călcat în picioare, iar o bună parte din struguri mâncați. Am dedus că prin apropiere trebuie să se găsească animale sălbatice. Dar nu știam ce fel de animale.

Văzând că nu puteam strânge strugurii și nici să-i iau cu mine în cantități prea mari, căci se stricau, am găsit o altă soluție. Am cules mai mulți ciorchini, pe care i-am atârnat de crăcile copacilor, ca să se usuce la soare. Am luat apoi cu mine mai multe lămâi, cărându-le acasă. Întors din această călătorie, mi-am amintit cu mare bucurie de belșugul și frumoasa așezare a văii, adăpostită de furtuni, având apă și pădurea în apropiere.

Am constatat că alesesem cea mai nepotrivită parte a insulei pentru a-mi așeza locuința. După multă chibzuială eram gata să mă mut și să-mi fac o casă într-un loc unde să fiu tot atât de bine adăpostit ca și în vechiul loc, însă în cealaltă parte

a insulei, mai plăcută și mai îmbelșugată. Gândurile acestea m-au stăpânit câțva timp și mi-erau foarte dragi, deoarece frumusețea locului mă ispitea mereu.

Judecând însă lucrurile mai îndeaproape, mi-am zis că mă găsesc pe țărmul mării, unde totuși s-ar mai putea întâmpla ceva spre binele meu. Poate că aceeași soartă haină, care mă aruncase aici, putea să mai aducă și alți nenorociți. Închis între păduri și coclauri, îmi prelungeam captivitatea și nimiceam orice putință de scăpare. De aceea nu trebuia să mă mut.

Eram însă atât de îndrăgostit de acele meleaguri, încât mi-am petrecut acolo tot restul lunii iulie. Deși mă hotărâsem să nu mă mai mut, am început totuși să-mi fac acolo o colibă mică, pe care am împrejmuit-o cu un gard dublu foarte solid și înalt. Am întărit bine pereții gardului Cu ramuri de copaci. Dormeam aici, la adăpost sigur, câte două și trei nopți la rând. Gardul îl urcam cu ajutorul scării, ca și în cealaltă locuință. Aveam acum o casă la țară și una pe coasta mării. Până la începutul lui august am muncit de zor și am terminat coliba.

Tocmai o isprăvisem și începeam să mă bucur de rodul muncii mele când s-au pornit ploile. Trebuia să mă închid iarăși în locuința cea veche. Cu toate că aveam și la țară un cort, făcut dintr-o bucată de pânză de corabie, acolo nu eram apărat de furtuni cum mă apăra aici stâncă, și nu aveam nici peștera în care să mă adăpostesc când potopeau ploile.

Am mai spus că pe la începutul lunii august terminasem coliba și începusem să mă bucur de ea. La 3 august am găsit strugurii bine uscați și transformați în stafide gustoase, i-am dat jos și bine am făcut, căci altfel i-ar fi stricat ploile și aș fi pierdut cea mai bună parte a hranei mele de iarnă. Aveam acum vreo două sute de legături mari. Îndată ce i-am cărat în peșteră, au început ploile.

De atunci, adică de la 14 august, a plouat aproape zilnic până în mijlocul lui octombrie. Zile de-a rândul nici nu îndrăzneam să ies clin peșteră.

În acel sezon mi s-a înmulțit familia în chip ciudat. Una din pisicile mele fugise și o credeam pierdută, nemaștiind nimic de ea. Pe la sfârșitul lunii august s-a întors acasă cu trei pui. Faptul era surprinzător pentru că nu aveam motan. E adevărat că împușcasem o pisică sălbatică. O crezusem cu totul diferită de pisicile noastre europene. Pisoii semănau însă cu pisicile noastre domestice. Mai târziu s-au înmulțit într-atât, încât am fost nevoit să împușc o parte din pisici, iar pe celelalte să ie gonesc din casă.

De la 14 la 26 august a plouat fără încetare. N-am ieșit, căci învățasem să mă feresc de umezeală. Începând să simt lipsa vânatului, am ieșit de vreo două ori, împușcând o dată o capră sălbatică. La 26 august am avut noroc găsind o uriașă broască țestoasă. Aveam iarăși hrană din belșug. Mesele mele erau astfel alcătuite: dimineța, un ciorchine de struguri, la prânz, o bucată de carne friptă de capră sau de broască țestoasă (din nefericire nu aveam oale în care să fierb sau să gătesc mâncarea), iar la cină, două sau trei ouă de broască țestoasă.

În timpul ploilor, când eram silit să stau la adăpost, am lucrat zilnic câte două sau trei ceasuri la lărgirea peșterii. Am săpat un tunel în stâncă, ieșind dincolo de împrejmuirea mea. Puteam acum să intru și să ies din casă și pe acolo. Nu mă simțeam bine, căci acum eram cu locuința deschisă. Nu mai dormeam liniștit, cu toate că nu aveam niciun motiv precis, căci nu văzusem pe insulă nicio vietate mai mare decât caprele.

30 septembrie. Azi prăznuiesc nefericita zi când am ajuns aici. Am socotit toate creștăturile și, adunându-le am găsit 365 de zile. Am postit până la apusul soarelui. Apoi am mâncat un pesmet și struguri și m-am culcat, sfârșind ziua după cum o

începusem. Nu ținusem nicio duminică în ultimul timp, căci le uitasem șirul, neînsemnându-le cu o creștătură mai mare. După ce am numărat din nou creștăturile, am împărțit timpul trecut în săptămâni, deosebind fiecare a șaptea zi ca zi de sărbătoare. Astfel am ajuns să văd că pierdusem o zi sau două din răbojul vremii.

Curând după aceasta a început să mi se termine cerneala. Ca să fac economie, nu am mai descris decât întâmplările cele mai însemnate, fără a mai pomeni de celelalte.

Înțelegeam acum rostul anotimpurilor uscate și al celor ploioase și am învățat să mă folosesc de ele cum se cuvine. Toate învățăturile m-au costat foarte scump, după cum se poate vedea din exemplul ce urmează:

Am mai povestit cu câtă grijă am strâns și pus deoparte cele câteva spice de orz și orez, crescute în chip atât de minunat. Răsăriseră vreo treizeci de fire de orez și douăzeci de orz. După ploi am crezut că venise vremea să le semăn, căci la amiază soarele era acum spre sud.

Am săpat o bucată de țarină cu sapa-mi de lemn. Apoi am despărțit-o în două. Într-una voiam să semăn orez, iar în cealaltă orz. Când să semăn, m-am gândit că nu-i bine să pun toată sămânța, deoarece nu știam dacă vremea este potrivită, așa că am păstrat cam o treime.

Mare noroc am avut, căci nu a răsărit nimic din ce am semănat atunci. Au urmat lunile secetoase. Pământul s-a uscat și semințele, lipsite de umezeală, nu au încolțit până ce nu au venit din nou ploile. Atunci au răsărit ca și când ar fi fost semămate din nou.

Când am văzut că nu răsare nimic și am ghicit pricina, am căutat altă bucată de pământ. mai puțin uscată, pentru o nouă încercare. Am săpat un loc aproape de noua mea locuință și am sădit sămânța în februarie, puțin înaintea echinocțiului de primăvară. Având cele două luni ploioase ale

lunilor martie și aprilie, plantele au răsărit frumos și au dat spice bogate. Nici de data aceasta nu îndrăznisem să semăn în întregime puțină sămânța ce-mi rămăsese, așa că recolta a fost mică, doar vreo patru litri din fiecare fel. Datorită acestor încercări am ajuns a ști precis că pot obține două recolte pe an și care este timpul potrivit pentru semănat. În timp ce spicele creșteau, am făcut o descoperire ce mi-a fost de folos mai târziu.

Îndată ce au trecut ploile și vremea s-a statornicit în bine, cam prin noiembrie, m-am dus să-mi văd recolta din mijlocul insulei. Totul era așa cum lăsasem cu luni în urmă. Împrejmuirea de gard dublu era întreagă, iar parii, tăiați dintre copacii din vecinătate, prinseseră rădăcini. Aveau acum crăci lungi, ca și sălciile tinexa în primul an. Nu știam ce soi de copaci erau. Am fost surprins și foarte bucuros de ceea ce se î urî triplase. Am tuns copacii și i-am lăsat să crească. Nici nu se poate descrie ce frumos s-au dezvoltat în trei ani. Cu toate că împrejmuirea avea un diametru de douăzeci și cinci de yarzi, a fost în curând acoperită toată de copaci. Umbra lor mă ferea acum de soare în tot timpul secetos.

Din această pricină am tăiat și alte ramuri din aceiași copaci și le-am plantat în jurul locuinței celei vechi. Le-am așezat pe două șiruri, cam la opt yarzi depărtare de împrejmuirea existentă. S-au prins și a crescut un umbrar frumos, care mai târziu s-a dovedit un minunat mijloc de apărare, după cum voi povesti la timpul potrivit.

Am constatat că aici anul nu poate fi împărțit ca la noi în Europa în iarnă și vară, ci în anotimpuri secetoase și ploioase, după cum urmează:

jumătate din februarie, luna martie și jumătate din aprilie: anotimp ploios, soarele fiind aproape sau chiar la echinocțiu jumătate din aprilie, lunile mai, iunie și iulie, jumătate din august: anotimp secetos, soarele fiind la nord de ecuator jumătate din august, luna septembrie și jumătate din

octombrie: anotimp ploios, soarele trecând acum spre sud jumătatea lunii octombrie, lunile noiembrie, decembrie și ianuarie, jumătatea lunii februarie: anotimp secetos, soarele fiind la sud de ecuator.

Anotimpurile ploioase erau câteodată mai lungi sau mai scurte, după cum suflau vânturile. Știind din experiență tristele urmări ale umezelii, am căutat să ies cât mai puțin în aceste anotimpuri și să-mi strâng hrană din belșug. Aveam multe îndeletniciri potrivite și pentru vremea ploilor, găsind prilejul să fac lucruri ce-mi lipseau și care cereau răbdare și multă sârguință.

Am încercat între altele să fac un coș. Dar toate nuielele pe care le-am găsit se rupeau prea ușor și nu foloseau la nimic. Ce bine îmi prindea acum obiceiul pe care-l avusesem fiind copil, anume de a privi la împletitul coșurilor din orașul meu natal. Având, așa cum au de obicei băieții, mult spirit de observație și gata să dau la nevoie o mână de ajutor, învățasem oarecum meșteșugul și acum nu-mi lipsea decât materialul. Mi-a dat prin minte că ramurile copacilor din care tăiasem parii pentru împrejmuire ar putea fi la fel de bune ca cele de salcie sau de răchită din Anglia, așa că m-am hotărât să fac o încercare.

M-am dus a doua zi la „țară” și am tăiat câteva ramuri mai subțiri, ce le-am găsit pe placul meu. M-am întors din nou cu securea și am tăiat puzderie de ramuri, pe care le-am pus la uscat în ograda cea nouă. Când au fost bune de întrebuințat, le-am dus acasă, păstrându-le în peșteră.

În sezonul următor am împletit multe coșuri, de toate mărimile, atât pentru cărat pământul cât și pentru păstrat câte ceva în ele. Nu erau prea frumoase, însă folositoare, și am avut grijă să nu le duc niciodată lipsa. Reînnoindu-mi provizia de nuiele, am împletit alte coșuri mai mari și mai

grele, în care voiam să-mi păstrez grânele atunci când recolta ar fi ajuns mai îmbelșugată.

După ce am trecut și peste aceasta greutate pentru care mi-a trebuit multă vreme, m-am gândit cum să rezolv alte chestiuni tot atât de însemnate. Nu știam cum să fac vase în care să păstrez apa. În afară de două butoiașe aproape pline cu rom, mai aveam sticle și câteva damigene, însă nicio oală în care să fierb mâncarea. E adevărat că luasem un ceaun de pe corabie. Era însă mult prea mare pentru nevoile mele.

În afară de acestea, mai doream mult o pipă. Niciodată însă nu am reușit să-mi fac una, cu toate că mai târziu s-a găsit soluția și în această privință.

Toată vara am muncit la întărirea gardului și la procurarea și uscarea nuielilor pentru coșuri.

S-a mai ivit apoi o nouă îndeletnicire, care mi-a luat mai mult timp decât credeam și decât aveam de pierdut.

Capitolul VIII

CEA DE A DOUA CERCETARE A INSULEI. PAPAGALUL PE CARE L-AM ÎNVĂȚAT SĂ VORBEASCĂ. DESCOPERIREA UNEI PĂRȚI NOI A INSULEI. BROAȘTE ȚESTOASE ȘI PASĂRI MARINE. PRINDEREA ȘI DOMESTICIREA UNUI IED.

Am povestit mai înainte că mă hotărâsem să cunosc toată insula. Umblasem în susul pârăului până la locul unde îmi clădisem coliba. Voiam acum să merg mai departe și, luând-o prin vale, să ajung la mare. Am luat pușca, securea, câinele și, cu o cantitate mai mare de pulbere și de gloanțe ca de obicei, cu doi pesmeți și stafide din belșug în tolă, am pornit-o la drum. Trecând prin valea unde se găsea coliba și ajungând la marginea ei, am văzut marea spre apus.

Vremea fiind foarte limpede, am zărit pământ la o mare depărtare. Nu știu dacă era o insulă sau un continent. Se deslușea numai un ținut muntos, pârând a se întinde de la vest la sud-vest la o mare distanță. După socoteala mea, pământul nu putea fi la mai puțin de cincisprezece sau douăzeci de leghe.

Nu aveam de unde ști ce parte a lumii putea să fie, dar știam că trebuie să facă parte din America. Ținutul trebuia să se găsească, după socoteala mea, aproape de dominioanele spaniole, și era locuit fără îndoială de sălbatici. Dacă aș fi debarcat acolo, m-aș fi găsit desigur în condițiuni mult mai rele decât cele de aici. Astfel am fost deplin mulțumit de hărăzeala cerului, e care abia acum începeam s-o înțeleg și să văd că îmi fusese spre bine. M-am liniștit și am încetat de a mă mai întrista cu doruri deșarte.

Mă gândeam că dacă acolo se găsește într-adevăr o coastă spaniolă, voi zări din când în când corăbii trecând pe acest drum. Iar dacă nu era decât o coastă sălbatică între țara spaniolă și Brazilia, locuitorii ei erau canibali, mâncători de oameni, care nu se dădeau în lături să ucidă și să mănânce toate ființele omenești ce le cădeau în mâini.

Frământat de aceste gânduri, am pornit mai departe. Am găsit și pe această coastă a insulei savane și câmpii întinse, pline de flori și ierburi, înconjurate de fermecătoare păduri. Am zărit nenumărați papagali. Voiam să prind unul, ca să-l îmblânzesc și să-l învăț să vorbească. Până la urmă am reușit să prind un papagal tânăr, pe care l-am doborât lovindu-l cu bățul. L-am dus cu mine acasă, dar numai peste câțiva ani a început să vorbească. L-am învățat să mă cheme pe nume. Mai târziu s-a întâmplat ceva foarte straniu și caraghios, de care vă voi vorbi la timp.

Călătoria a fost foarte plăcută. Am găsit sumedenie de iepuri și vulpi, de alte soiuri decât acelea cunoscute mie. Am împușcat câțiva iepuri, însă nu mi-am dat osteneala să-i mănânc, căci nu duceam lipsă de hrană. Aveam capre, porumbei și broaște țestoase, dar mai ales struguri uscați. Cred că nici piața cea mare din Leadenhall n-ar fi fost în stare să-mi procure o masă mai îmbelșugată și în proporție cu numărul oaspeților. E adevărat că soarta mea era de plâns, dar aveam totuși de ce să fiu recunoscător cerului, căci nu duceam lipsă de nimic. Aveam de toate din belșug și pe deasupra trufandale.

În această expediție nu am umblat niciodată mai mult de două mile pe zi. Mă întorceam adesea în aceleași locuri și colindam împrejurimile pentru a vedea și a descoperi cât mai multe. Mă întorceam frânt de oboseală la locul unde îmi propusesem să-mi petrec noaptea. Mă odihneam într-un copac sau mă înconjuram cu pari înfipti în pământ, pentru ca

nicio fiară sălbatică să nu se poată apropia de mine fără să mă trezească.

Când am ajuns la coastă „mi-am dat seama că soarta îmi hărăzise partea cea mai rea a insulei. Dincoace, plaja era acoperită cu nenumărate broaște țestoase, pe când în partea unde locuiam, găsisem doar trei într-un an și jumătate. Aici mai erau, în afară de broaște, și nenumărate păsări, de multe soiuri, unele pe care le mai văzusem și altele pe care nu le cunoșteam, dintre care unele cu carne foarte gustoasă nu le știam numele la niciuna, afară de pinguini.

Le puteam ușor împușca, însă făceam economie mare de praf de pușcă și preferam să ucid o capră, ce-mi era mai de folos. Deși se găseau mai multe capre decât în partea cealaltă, aici era mai anevoie de vânat, fiind șes și caprele prinzând ușor de veste când mă apropiam.

Cu toate că această parte a insulei era mult mai plăcută decât a mea, mărturisesc că nu aveam nicio poftă să mă mut. Mă obișnuisem cu locuința mea și cu felul de viață. Aici veneam numai în expediție, pe când dincolo mă simțeam acasă.

Am umblat de-a lungul țărmului, spre răsărit, aproape douăsprezece mile. Apoi am înfipt ca semn un par gros în nisip și m-am hotărât să mă întorc acasă. Călătoria următoare voiam s-o fac pe cealaltă parte a insulei, luând-o spre răsărit de casa mea și, ocolind, să ajung la locul pe care îl însemnasem cu ajutorul parului aceuia.

La întoarcere am apucat pe alt drum. Credeam că voi avea tot timpul vederea asupra insulei și că mă voi putea orienta astfel spre casă. M-am înșelat. După vreo trei mile am coborât într-o vale înconjurată de dealuri împădurite. Am pierdut direcția. S-a mai întâmplat, spre nenorocul meu, ca să nu se mai vadă nici razele soarelui, căci s-a lăsat o ceață care a ținut vreo trei zile, cât am rătăcit prin vale. Până la urmă am fost nevoit să mă întorc

pe coastă, să regăsesc semnul și s-o iau înapoi pe drumul pe care venisem.

Era foarte cald. Căram cu greii pușca, gloanțele, securea și celelalte lucruri care mă împovărau.

Câinele meu a surprins pe drum un ied și s-a năpustit asupra lui. Am dat fuga să-l scap cu viață din colții dulăului. Voiam să-l duc acasă. Adesea m-am gândit să fac rost de vreo doi iezi și să cresc o turmă de capre domesticate, care să-mi procure hrana atunci când mi se va termina praful de pușcă și gloanțele.

L-am legat cu o sfoară de gât și astfel l-am dus până la colibă. Aici am închis iedul în ogradă și m-am grăbit spre casă, de unde lipsisem aproape o lună.

Nici nu pot spune cu ce mulțumire am intrat în cuibul meu și m-am culcat în hamac. Mica expediție, fără niciun popas odihnitor, fusese într-adevăr neplăcută pentru mine. Acum, căminul meu mi se părea înzestrat cu un confort fără pereche. Totul era atât de plăcut în jur, încât m-am hotărât să nu mă mai duc niciodată prea departe, atâta timp cât îmi este sortit să rămân pe această insulă

O săptămână întreaga m-am odihnit, gustând din toate bunătățile. Am făcut o colivie pentru papagal, care acum se arăta blând și începuse să se deprindă cu mine. Mi-am adus aminte apoi de bietul ied, pe care-l uitasem la colibă. M-am dus repede și l-am găsit aproape mort de foame. Fiind închis, nu fusese în stare să-și găsească hrană. Am tăiat îndată câteva ramuri și frunze și i le-am aruncat peste gard.

După ce l-am hrănit, am voit să-l leg ca înainte și să-l duc acasă. Nu era nevoie, căci se făcuse atât de blând, încât mă urma ca un câțel. Cu timpul s-a făcut și mai blând și era nespus de drăgălaș. A rămas pe lângă casă și nu mai voia să mă părăsească.

Venise acum și anotimpul ploios al toamnei. Am prăznuit ziua de 30 septembrie, aniversarea

debarcării mele în insulă, cu aceeași evlavie ca mai înainte. Eram acum de doi ani pe insulă și nu aveam mai multă nădejde de scăpare ca în prima zi.

Fără a obosi pe cititor cu o dare de seamă tot așa de amănunțită asupra vieții mele ca în primul an, trebuie să spun că rareori am stat degeaba. Timpul mi-era împărțit cu sfințenie pentru fiecare treabă zilnică. Hoinăream cu pușca în căutarea vânatului, ceea ce îmi lua de obicei trei ore în fiecare dimineață, de câte ori nu ploua. Când mă întorceam acasă, trebuia să împart, să pun la uscat, să păstrez și să pregătesc vânatul sau proviziile aduse, și treaba îmi lua o bună parte din zi.

La nămiezi, căldura devenea atât de mare, încât nu mă mai puteam mișca. Nu-mi rămâneau deci pentru lucru în casă decât vreo patru ore spre înserat. Se întâmpla adesea să-mi schimb orele de vânat cu cele de lucru. Dacă mai țineam seama și de neobișnuita greutate cu care lucram din pricina neîndemânării, a lipsei de scule și ajutoare, înțelegeam de ce împlineam totul cu oarecare încetineală.

De pildă, mi-au trebuit patruzeci și două de zile ca să fac o singură scândură pentru polița din peșteră. Doi oameni, cu un ferăstrău și unelte necesare, ar fi tăiat șase bucăți din același copac în jumătate de zi. Pe când eu iată ce trebuia să fac: mai întâi trebuia să aleg un copac gros, căci aveam nevoie de scânduri late. Îmi trebuiau trei zile să-l tai și încă două ca să-l curăț de crăci. După o nesfârșită trudă, tot cioplind și tăind, ajungeam să-l micșorez într-atât, încât să-l pot urni din loc. Apoi îl întorceam și—l netezeam pe o parte. După aceea ciopleam cealaltă față până ce aduceam scândură la grosimea de vreo trei degete. Oricine poate judeca ce muncă uriașă însemna aceasta pentru mine. Dar cu răbdare și sârguință am ajuns să înving toate greutățile.

Am povestii totul numai ca să arăt de ce cheltuiam atâta timp pentru așa de puțină ispravă, și anume că ce s-ar fi făcut lesne cu ajutor și cu scule devenea o muncă grea și lungă când eram nevoit s-o fac singur, numai cu mâinile mele.

Se apropiau lunile noiembrie și decembrie, în care așteptam recolta de orz și orez. Semănăturile nu erau prea întinse, căci pusesem semințe puține, după cum am și povestit. Recolta era promițătoare, când deodată era să pierd totul din pricina unor dușmani împotriva cărora cu greu mă puteam apăra.

Caprele și iepurii gustaseră din dulceața tulpinilor îndată ce răsăriseră, și acum se îndesau să le roadă, gata să nimicească totul. Nu am găsit alte mijloace de apărare decât să împrejmuiesc terenul. Trebuia s-o fac repede, căci animalele îmi stricau recolta. Lanul meu fiind mic, am făcut în trei săptămâni toată împrejmuirea, apoi am împușcat câteva animale și am legat câinele acolo ca să păzească și să latre noaptea. În scurt timp dușmanii s-au retras și spicele au crescut mari și frumoase, începând să se coacă.

După ce am scăpat de aceste animale, am avut de furcă cu păsările, ce se repezeau la spicele coapte. Într-o zi, ducându-mă să văd cum merge recolta, am zărit o sumedenie de păsări adunate pe copaci, așteptând să plec. Am tras îndată în ele, căci aveam întotdeauna pușca la mine. În aceeași clipă s-au ridicat din holdă altele, pe care nu le văzusem.

Asta m-a pus pe gânduri. Prevedeam că-mi vor mânca în câteva zile toată recolta, lăsându-mă muritor de foame, căci nu voi mai fi niciodată în stare să am pâine.

Nu știam ce să fac. Eram hotărât ca la nevoie să stau zi și noapte de strajă. În primul rând am intrat în holde să văd cât de mare era paguba. Am găsit că păsările stricaseră o bună parte din spice, însă cele mai multe erau încă prea verzi pentru ele și

paguba nu era prea mare. Puteam să mai obțin o recoltă bogată dacă reușeam să salvez restul. Ascuns în holde, mi-am încărcat pușca, apoi, ieșind, am observat că tâlharii cocoțați în copaci așteptau clipa plecării mele spre a se năpusti din nou asupra prăzii. Am făcut doar câțiva pași. Observând că nici nu ieșisem bine din văzul lor și păsările se și furișaseră una câte una prin holde, m-am infuriat și nu le-am mai îngăduit să se lase cu toatele jos.

Știam că orice grăunte înseamnă o bucătică de pâine pierdută. Apropiindu-mă de gard, am tras împușcând trei păsări. Le-am luat și le-am pedepsit după străvechile datini din Anglia, spânzurând pe răufăcătoare în văzul celorlalți, ca pildă înfricoșătoare. Nici nu se poate închipui ce efect am dobândit în acest chip. Nicio pasăre nu s-a mai apropiat de holde. Toate au părăsit nu numai câmpul cu grâne, ci întreaga zonă a insulei și nu am mai zărit niciuna, atâta timp cât sperietoarele au rămas atârinate în acel loc. Vă închipuiți cât de fericit eram.

Pe la sfârșitul lunii decembrie am strâns recolta. Nu aveam coasă, nici seceră, dar am reușit să-mi înjghebez ceva asemănător din niște săbii scurte și pumnale ce le aveam de pe corabie. Prima mea recoltă fiind mică, secerișul n-a fost ceva anevoios. Am strâns recolta după cum m-am priceput, tăind numai spicele și punându-le într-un coș mare, împletit anume. Am cărat totul acasă, spicele le-am frecat în palme, alegând boabele. Din această recoltă am scos două banițe de orez și două și jumătate de orz. Nu eram însă sigur de aceste cantități, căci pe atunci nu aveam cu ce le măsura. Recolta era o mare îmbărbătare pentru mine. Acum vedeam că va sosi vremea când Dumnezeu îmi va dărui și pâine.

Deocamdată încă nu știam cum să macin și să fac făină din grâne, nici cum să cern făină. Nu știam să fac pâine și nici nu aveam unde să o coc.

Din această pricină și pentru că voiam să strâng o cantitate mai mare de grâne, m-am hotărât să nu mă ating de ele, ci să le las de sămânță, dar să-mi întrebuițez toate orele de lucru pentru pregătirea celor necesare în viitor fabricării făinii și pâinii. Acum se putea spune într-adevăr că muncesc pentru pâinea zilnică. Cred că puțină lume se gândește cât de cât la toate acele nenumărate lucruri mărunte ce servesc la procurarea, pregătirea, facerea și terminarea acestui singur lucru – pâinea.

Mie însă, care trăiam redus la cea mai simplă expresie a vieții, mi-a fost dat să descopăr toate acestea cu caznă și trecând de atâtea ori prin cumpene mari. Îmi dădeam seama de situația mea cu fiecă zi care trecea, ba chiar din clipa în care am avut cel dintâi pumn de grăunțe, venit în chip atât de neașteptat.

Nu aveam plug ca să întorc glia, nici sapă s-o destelenesc. După cum am povestit, mi-am făcut o sapă de lemn. Lucram prost cu ea și, deși mi-au trebuit multe zile de caznă ca să o fac, nu numai că s-a stricat foarte repede, căci nu avea fier la vârf, dar și munca mea era mult mai grea și mai prost făcută. Munceam totuși cu răbdare, îndurând cu inimă grea că lucrul era îndeplinit așa de rău. Când să sădesc semințele, nu am avut grapă. M-am plimbat de-a lungul țarinei, târând după mine o cracă mare și grea, mai mult scărpinând pământul cu ea decât făcând treabă așa cum s-ar fi convenit.

Când au crescut spicele, am povestit cât mi-au dat de lucru, cum a trebuit să împrejmuiesc grânele, să le apăr, să le cosesc, să le strâng și să le car acasă. Apoi să le bat, să le vântur, să le aleg de pleavă și, în sfârșit, să le păstrez.

Mi-ar fi trebuit o moară să le macin, site prin care să cern făina, drojdie și sare cu care să o prefac în pâine și un cuptor pentru copt.

De toate acestea am fost nevoit să mă lipsesc, după cum se va vedea. Nu-i mai puțin adevărat

însă că grânele mi-au adus o mare mângâiere și au însemnat un mare noroc pentru mine. Munca era istovitoare, dar nu aveam încotro. Timp prea prețios nu am pierdut. Orânduiseam în așa fel totul, încât să am în fiecare zi câteva ore pentru această îndeletnicire și, pentru că mă hotărâsem ca deocamdată să păstrez grânele, am avut înaintea mea șase luni întregi, în care m-am străduit să descopăr mijloacele prin care să-mi întocmesc toate uneltele de care aveam trebuință în vederea obținerii făinii.

Mai întâi am destinat o bucată mai mare de pământ, căci aveam acum mai multe semințe. Înainte de aceasta, am pierdut o săptămână ca să fac o sapă, care a ieșit până la urmă mult mai grea și cerea o muncă îndoită să o mânuiești. Am trecut și peste asta și am însămânțat grăunțele pe două fâșii mari, așezate cât mai aproape de casă. Le-am împrejmuț cu gard viu, tăind țepușii din aceeași pădure din care mai tăiasem înainte, știind că prind rădăcini. Într-un an gardul a crescut des și știam că nu va mai avea nevoie de nicio reparație. Această treabă mi-a luat nu mai puțin de trei luni, căci era anotimpul ploios și nu puteam ieși.

Când ploua și trebuia să stau în casă, mă îndeletniceam cu diferite treburi. Trebuie spus că pe când lucram, mă distrăm cu papagalul și-l învățam să vorbească. Curând a știut să-și spună numele și striga foarte tare „POLL”. Aceasta a fost prima vorbă rostită de altcineva decât de mine de când mă aflu pe insulă.

După cum am spus, aceasta nu era propriu-zis munca mea, ci numai o îndeletnicire aparte, care mă ajuta să muncesc. Studiasem vreme îndelungată cum și prin ce mijloace să fac niște vase de pământ, de care într-adevăr aveam mare nevoie, dar nu știam de unde să le procur. Am chibzuit însă că, dată fiind dogoarea soarelui și dacă voi putea găsi pământ clisos, voi putea desigur să fac niște oale care, uscate la soare, să

poată fi mânuite și folosite spre a ține lucruri uscate, care trebuiau păstrate astfel. Erau necesare pentru pregătirea făinii, ținerea grânelor etc. Cum acesta era și scopul meu, m-am hotărât să fac unele cât de mari, care să țină tot ceea ce aş pune înăuntru.

Capitolul IX

REUȘITA ÎN OLĂRIT. MIJLOCUL DE A ARDE VASELE DE LUT. CONSTRUIREA UNEI BĂRCI, PE CARE NU AM PUTUT-O ÎMPINGE LA APĂ. CERNEALA ȘI PESMEȚII SE TERMINĂ. ÎMBRĂCĂMINTEA SE UZEAZĂ. ALTE VEȘMINTE DIN PIEI DE ANIMALE.

Cititorul mă va căina sau mai degrabă va râde de mine aflând cum am încercat să plăsmuiesc lutul și ce obiecte urâte am dat la iveală! Câte din ele s-au prăpădit și s-au desfăcut, căci lutul nu era destul de tare. Câte au crăpat la căldura prea mare a soarelui, fiind expuse prea din vreme, și câte s-au făcut bucăți, înainte cât și după ce s-au uscat! Pe scurt, am muncit ca un rob să găsesc argilă, să o scot, să o aduc acasă, să o lucrez, și când colo, nu am reușit să fac decât două obiecte mari și butucănoase, căci chiupuri nu le pot zice, și., asta în timp de două luni!

În sfârșit, după ce cele două chiupuri s-au ars bine la soare, le-am ridicat ușurel, să nu se spargă, și le-am pus în două coșuri împletite. Între coș și vas am pus paie de orz și orez, pe care le-am îndesat bine. În aceste chiupuri trebuia să pun grânele și făina când o voi avea măcinată. Dacă am dat greș cu vasele mari, mult mai bine mi-au ieșit vasele mici, de pildă blidele, ulcelele și gavanoasele. Pe acestea le puteam roti cu mâna și ieșeau foarte tari, după ce se ardeau la soare. Țelul însă nu mi-l atinsesem. Voiam să fac o oală de pământ, fără să țină apa și să o pot pune la loc. S-a întâmplat ca peste câțva timp să prăjesc o halcă de carne. Când am stins focul, am găsit în cenușă unul din cioburile mele care acum era ars, tare ca piatra și roșu ca țigla. Am fost plăcut surprins și

mi-am zis că oalele se vor arde fără îndoială și întregi, dacă s-au ars atât de bine în cioburi.

Am chibzuit bine cum să fac un cuptor, în care să pot arde oalele. Nu știam însă cum să ajung să le smălțuiesc pe dinăuntru.

Iată ce am făcut. Am așezat vreo trei oale mari și alte trei mai mici una peste alta. Împrejur și pe deasupra am pus surcele, iar dedesubt o grămadă de jeratic. Puneam într-una vreascuri până ce am constatat că oalele s-au înroșit bine și nu au crăpat. Le-am mai lăsat acolo vreo cinci-șase ore, până ce am văzut că una din oale începe să se topească. Nisipul, care era amestecat în lut, se topea la căldura prea mare și s-ar fi prefăcut în sticlă dacă-l mai lăsam. Am micșorat treptat focul, până ce oalele au pierdut din culoarea roșie, apoi am vegheat toată noaptea, ca focul să nu se stingă prea repede. Dimineața aveam trei vase bune și altele două mai mari, arse bine, iar unul perfect smălțuit pe dinăuntru de nisipul ce se topise. Nu aș putea spune că erau și frumoase. După această încercare am făcut olărie pentru nevoile mele. Trebuie să recunosc că vasele lăsau mult de dorit în privința formei. Le făceam întocmai cum fac copiii turtele din noroi, sau o gospodină nepricepută un aluat ce nu s-ar fi dospit niciodată.

Nu pot descrie bucuria pe care am simțit-o când am pus prima oală la foc. Așteptam cu nerăbdare să se răcească și să o încerc. În sfârșit am umplut-o cu apă și am fiert în ea o bucată de carne. A rezistat de minune. Apoi am făcut o supă din carne de ied. Ar fi ieșit foarte gustoasă dacă aș fi avut mirodenii și zarzavaturi la îndemână.

Mă gândeam după aceasta cum să-mi fac o piuă de piatră, în care să fărâmițez sau mai bine zis să strivesc boabele, căci nu putea fi vorba de măcinat, fiind prea nepriceput ca să fac o moară sau o râșniță. Eram foarte încurcat, deoarece nu aveam habar de cioplii piatră și îmi lipseau și sculele trebuincioase.

Mult timp am căutat o piatră potrivită și destul de mare, în care să fac o gaură, unde să pisez grăunțele. Pe insulă însă nu se găsea decât piatră moale și sfărâmicioasă, ce mi-ar fi amestecat nisipul cu făina. După ce mi-am pierdut multă vreme căutând o asemenea piatră, am renunțat și am căutat un lemn cu fibră tare. Găsind o cogeamite buturugă, pe care cu greu am urnit-o din loc, am început să o cioplesc cu securea pe dinafară și apoi, cu ajutorul focului, am reușit să scobesc în mijloc o gaură rotundă, întocmai cum își fac pieile-roșii din Brazilia pirogile lor. Le-am pus pe toate deoparte, să le am la îndemână după strânsul recoltei, ca să-mi fac făină și din făină – pâine.

Acum îmi trebuia o sită pentru cernut făina. Îmi lipsea pânza și nu aveam din ce să o fac. Din rufe nu-mi mai rămăseseră decât niște zdrențe, iar părul de capră nu știam cum să-l torc și să-l țes. Am renunțat la acest gând vreme de mai multe luni, pentru ca mai apoi, după multă chibzuială, să-mi amintesc că aveam între hainele luate de pe corabie niște legături de gât din muslin. Din câteva bucăți am fabricat trei site mici, destul de bune, care m-au ținut câțiva ani. Cum m-am descurcat pe urmă, se va vedea la timpul său.

După aceasta a trebuit să mă gândesc cum să fac aluatul și, mai ales, cum să coc pâinea. Neavând drojdie și nici puțința de a mi-o procura, am renunțat la ea din capul locului.

Cuptorul însă îmi dădea de gândit. După câteva zile ani găsit și aici o dezlegare. Am făcut niște țesturi mari de pământ, nu prea adânci, cu diametrul de două picioare și nouă degete adâncime. Le-am ars la foc, ca și pe celelalte vase, și le-am pus deoparte. Când a trebuit să coc pâinea, am aprins un foc mare în vatra așternută cu cărămizi, de formă nu prea regulată. După ce ardeau vreascurile și rămâneau spuza și cărbunii aprinși, îi împrăștiam pe toată vatra, așteptând apoi

să se încingă cărămizile Apoi curățăm bine fundul și așezam acolo pâinea, acoperind totul cu lesturile. Peste ele și împrejurul lor adunam cenușă și jar pentru a ține și produce căldură. Astfel am ajuns să coc pâine de orz, devenind un bun brutar, dar și mai bun bucătar, căci făceam prăjituri de orez, budinci și alte bunătăți. Numai plăcinte nu am făcut, căci nu aveam pentru umplutură decât carne de pasăre sau de capră sălbatică.

Să nu vă mirați când vă voi spune că toate treburile de mai sus mi-au luat cea mai mare parte din cel de al treilea an, petrecut pe insulă. Între timp am avut de lucru cu noua recoltă. Am strâns-o la vreme și am adus-o acasă în coșuri mari. Am avut timp să o bat și să o vântur, făcând totul cu mâinile din lipsă de alte mijloace.

Grâнарul meu crescuse și începeam să simt nevoia de a-mi mări magazia. Îmi trebuia un loc unde să păstrez grânele, căci ajunsesem la o recoltă de douăzeci de banițe de orz și tot atâta orez. Acum puteam să mă folosesc de ele, mai ales că terminasem de mult pesmeții. Voiam să văd ce cantitate întrebuițam anual și să nu mai semăn decât atât cât aveam nevoie. Am constatat ca cele patruzeci de banițe depășeau cu multă trebuințele mele. Eram hotărât să nu semăn mai mult, cu speranța ca recolta să fie totdeauna suficientă pentru a mă aproviziona cu pâine pe un an înainte.

Gândurile îmi zburau adesea la fâșia de pământ pe care o zărisem de cealaltă parte a insulei. Nu pot spune că nu aș fi dorit să mă aflu pe coasta aceea, închipuindu-mi că, zărind mereu continentul și pământul locuit, aș fi găsit un mijloc sau altul să ajung acolo și deci să scap din insula aceasta. Nu-mi ascundeam însă primejdiile prin care aș fi putut trece. Puteam să cad în mâinile sălbaticilor, care sunt mult mai răi decât lei și tigrii în Africa. Dacă aș fi fost prins de ei, riscam să fiu ucis sau mâncat de viu. Auzisem că popoarele care locuiau pe coastele Caribee erau

canibale, mâncătoare de oameni. Știam, după latitudine, că nu pot fi departe de aceste locuri. Chiar dacă nu ar fi fost canibali, încă puteau să mă ucidă ca pe atâția alți europeni, care, cu toate că erau în grupuri de zece până la douăzeci, căzuseră în mâinile lor și o pățiseră rău. Eu însă eram singur și nici nu mă puteam măcar apăra. Aceste argumente trebuiau bine cumpănite, dar, dincolo de orice, eu mă gândeam la mijlocul prin care să ajung acolo. Restul nu mă interesa în acele clipe de aprigă dorință.

Duceam dorul lui Xury și al bărcii noastre cu pânze, cu care navigasem peste o mie de mile de-a lungul coastei africane. Totul era în zadar. M-am dus să văd ce se poate face cu barca împotmolită în nisip și aruncată acolo de furtună. Am găsit-o aproape în același loc, însă întoarsă de vânt și valuri în marginea unui dâmb de nisip. Fără de ajutoare nu eram în stare să o repar și să o lansez pe apă. Altfel ar fi fost destul de bună, ca să ajung cu ea până în Brazilia. Mi-ar fi fost însă mai ușor să urnesc toată insula din loc decât această barcă răsturnată și împotmolită m-am dus totuși în pădure, unde am tăiat diferiți copaci, din care am făcut bulumaci și pârgarii, ca să o întorc și apoi să o repar. Îmi închipuiam că, odată reparată, va fi ușor să o rostogolesc pe butuci în râu și să ies cu ea în larg.

Nu am cruțat nicio efortare și am muncit vreo trei-patru săptămâni degeaba. Văzând că nu pot face nimic, m-am gândit să sap nisipul sub ea, dând-o astfel jos și sprijinind-o în cădere cu câteva grinzi de lemn. Dar nici această idee nu m-a ajutat la nimic, căci nu am reușit nici să intru sub ea și nici să o trag la apă. Astfel că m-am lăsat păgubaș.

Cu toate că renunșasem la barcă, nu m-a părăsit totuși gândul de a ajunge pe celălalt pământ. Ba, dimpotrivă, dorința îmi creștea cu cât îmi părea mai cu neputință de împlinit.

Până la urmă m-am gândit să-mi fac singur un fel de canoe sau periagua, o bărcuță sau pirogă de felul acelor pe care și le făceau băștinașii de pe aceste meleaguri, scobind un trunchi de copac. Lucrul mi se părea foarte ușor. Mă bucuram la gândul că voi reuși să fac o pirogă mai bună decât toate canoele pieilor roșii. Trebuie să ținem seama că îmi lipseau sculele, precum și brațele care să ducă barca la apă, neajuns mult mai mare decât toate celelalte. Ce mi-a folosit că am găsit în pădure un copac uriaș, l-am răpus cu mare caznă, l-am cioplit pe dinafară și l-am scobit pe dinăuntru? Ce mi-a folosit că am reușit până la urmă să fac din el o barcă? A trebuit. o las pe locul unde o întocmisem, căci nu am fost în stare nici să o urnesc.

S-ar putea crede că sunt un om ușuratic. Se cădea să mă fi gândit la toate înainte de a mă apuca de lucru.

Eram însă atât de stăpânit de ghidul expediției spre continent, încât nu am mai dat atenție piedicii din urmă. Ar fi fost într-adevăr mult mai ușor pentru mine să conduc o barcă patruzeci de mile pe mare decât să o trag patruzeci de metri pe uscat. Începusem lucrul ca un smintit, fără să știu dacă voi fi în stare să duc totul la bun sfârșit.

De câte ori mă cuprindea îndoiala, îmi alungam gândurile spunându-mi că voi găsi la timpul cuvenit dezlegarea și pentru această problemă.

Deși metoda s-a dovedit proastă, închipuirea-mi bolnavă a învins și m-am apucat de lucru. După cum am mai spus, am doborât un cedru atât de falnic, cum cred că nici regele Solomon nu avusese unul asemănător pentru templul său din Ierusalim. Diametrul era de cinci picioare și zece degete la rădăcină și de patru picioare și unsprezece degete la înălțimea de douăzeci și două picioare, unde se subția puțin și se despărțea în două crăci mari. M-am trudit timp de douăzeci și două de zile, cu toporul și securea, până l-am

doborât. Alte patrusprezece zile am muncit să-i tai coroana. Mi-a trebuit apoi o lună să-l cioplesc și să-i dau forma de pirogă, ca să poată pluti drept. Am pierdut trei luni ca să-l scobesc pe dinăuntru și să termin restul.

Toată treaba am împlinit-o fără foc, numai cu dalta și ciocanul – și cu o trudă nesfârșită. Am ajuns astfel să făuresc o frumoasă periagua, destul de mare ca să încapă în ea vreo douăzeci și șase de oameni, ceea ce însemna îndeajuns ca să intru în ea eu cu toate proviziile mele.

Când am terminat-o, eram încântat de ceea ce fusesem în stare să fac. Barca era mai mare decât orice canoe sau periagua, pe care le văzusem.

Mă costase multă osteneala, iar acum nu-mi mai rămânea decât să-i dau drumul pe apă. Dacă reușeam, sunt sigur că aş fi pornit în cea mai nebunească și nesocotită călătorie ce s-a pomenit vreodată.

Toate încercările însă au dat greș și toate strădaniile au rămas fără de folos. Mă găseam la o sută de yarzi departe de mare. Din păcate, piroga era așezată mult mai jos decât gurile pârăului. M-am hotărât totuși să sap din teren și să caut să-i dau o oarecare înclinație spre mal. M-a costat multă muncă și oboseală însă nu-mi precupețeam truda când era vorba de libertate. Până la urmă am învins și această piedică, dar totuna era nici acum nu puteam urni barca din ioc, după cum nu reușisem să fac nimic nici cu cea împotmolită.

Am măsurat depărtarea și m-am decis să sap un canal care să aducă apa la barcă. Când am socotit însă totul, și brațele de muncă ce le aveam în acest scop – și care nu erau altele decât numai cele două brațe ale mele – am ajuns să văd că-mi vor trebui cel puțin zece sau doisprezece ani ca să termin treaba. Malul era înalt și trebuia săpat la capăt pe o adâncime de aproape douăzeci de picioare.

Am fost nevoit să renunț și la această încercare. Nici nu pot spune ce amărât eram. Numai acum

îmi dădeam seama – din păcate, prea târziu – ce mare nebunie este să începi o treabă înainte de a ști cât te costă și înainte de a judeca bine dacă îți ajung puterile ca să o duci la bun sfârșit.

În toiul acestor lucrări s-a încheiat cel de al patrulea an al șederii mele în insulă și am prăznuit aniversarea cu aceeași cuvioșie și cu sufletul mai împăcat ca oricând.

Priveam lumea drept ceva îndepărtat, ce nu mai avea legătură cu mine și de la care nu mai așteptam nimic și nu mai doream nimic. Priveam lumea ca și când aș fi trecut în viața cea de apoi și m-aș fi uitat îndărăt spre locul unde viețuisem, dar din care plecasem de mult. Puteam spune ca și bătrânul Abraham bogătașului: „Între tine și mine este o mare prăpastie”.

Aici eram, în primul rând, ferit de toate răutățile lumii. Nu aveam ispite trupești și nici ispita ochiului, iar trufia vieții era hăt-departe de mine. Nu jinduiam după nimic, căci aveam tot ceea ce mă putea bucura. Eram stăpânul întregii moșii. Mă puteam numi voievod sau împărat peste tot ținutul pe care-l stăpâneam. Nu aveam alți semenii care să-mi râvnească stăpânirea sau să-mi conteste suveranitatea.

Puteam recolta corăbii întregi de grâne, dar nu aveam ce face cu ele. Lăsam să crească numai cât îmi trebuia. Aveam nenumărate broaște țestoase sau porumbei sălbatici, întrebuințam numai din când în când câte unul. Aveam cherestea din belșug și atât de multă, încât să pot construi o flotă întreagă de corăbii. Strugurii se puteau preface în vin sau păstra uscați și aveam atât de mulți, încât mi-ar fi ajuns să încarc toată flota, dacă aș fi putut s-o construiesc.

Nu avea însă preț pentru mine decât ceea ce puteam întrebuința. Mâncare era din belșug dacă împușcam mai mult decât puteam mânca, restul îl dădeam câinelui sau era sfredelit de viermi. Dacă semănam prea multe grâne, se stricau. Arborii

doborâți de mine zăceau în pădure și putrezeau. Nu mai erau buni decât ca lemne de foc, iar de foc nu aveam nevoie decât ca să-mi gătesc mâncare.

Pe scurt, am învățat din experiență și din firea lucrurilor că tot ce este bun în lumea aceasta nu are preț decât atunci când ne aduce vreun folos. Oricât am strânge și grămădi ca să mai dăm și altora, totuși nu ne putem bucura decât de ceea ce ne folosește, și nu de mai mult.

Aveam prea mult din toate și nu știam ce să fac cu ele. Nu aveam loc pentru alte dorințe, în afară de ceea ce stăpâneam, iar ceea ce stăpâneam nu erau de fapt decât nimicuri, însă de mare folos pentru mine.

Aveam o pungă cu bani, atât aur cât și argint: aproape treizeci și șase lire sterline. Dar – vai! – banii zăceau aruncați fără de întrebuințare. Nu aveam ce face cu ei. Aș fi dat cu dragă inimă un pumn de aur pentru câteva pipe sau o piatră de măcinat. Aș fi dat chiar toți banii pentru puțină sămânță de morcovi și gulii, care în Anglia nu prețuiau mai mult decât câteva parale, sau pentru un pumn de fasole sau mazăre, sau pentru o sticlă de cerneală. Banii nu-mi aduceau niciun folos, ci stăteau în sertar, se umezeau în peșteră și își pierdeau luciul în sezonul ploilor. Chiar dacă sertarul ar fi fost plin cu diamante, era același lucru. Nu aveau preț pentru mine, căci numi puteau fi de folos.

Felul meu de viață era acum mult mai lesnicios decât la început mult mai plăcut, atât trupește cât și sufletește. Adesea, așezându-mă la masă, închinam o rugă de mulțumire și mă minunam cum de așternuse mâna domnului masă și pentru mine în deșert.

Învățasem să privesc mai mult părțile luminoase ale soartei mele decât cele întunecate. Recunoșteam bucuriile și nu mai vedeam amărăciunile. Simțeam adesea atâta mulțumire, cât nu se poate spune prin cuvinte.

Altă cugetare mi-a fost de mare folos, o cugetare care ar fi fără îndoială de folos oricui ar cădea în aceeași nenorocire. Îmi asemuiau soarta cu acea pe care o așteptasem la început sau, mai bine zis, cu acea pe care o meritam. Mila și bunătatea lui Dumnezeu s-au îndurat însă de mine și au adus ca prin minune corabia la țarm. Astfel am fost în stare să mă apropiu de corabie și să-mi iau tot ce era necesar și fără de care nu aș fi avut unelte să lucrez, arme să mă apăr și praf de pușcă să-mi procur hrana.

Ceasuri întregi, ba zile întregi, am petrecut închipuindu-mi ce m-aș fi făcut dacă nu aș fi avut lucrurile acelea din corabie. Singura mea hrană ar fi fost peștele și broaștele țestoase, dar mai curând cred că aș fi pierit de foame, căci timp de un an și jumătate nu am găsit nici pește și nici broaște. Chiar dacă rămâneam în viață, aș fi dus o viață de sălbatic. Cu greu aș fi ajuns să ucid o capră sau o pasăre, și n-aș fi avut cu ce să o spintec, să o jupoi, să-i despart carnea de piele și de pe ciolane, și nu aș fi avut cu ce să o tai. Aș fi fost nevoit să o mușc cu dinții și să o sfâșii cu unghiile ca fiarele sălbatice.

Am simțit de aici și mai adânc bunătatea cerului, fiind recunoscător pentru soarta mea din prezent, cu toate greutățile și năpastele ei.

Tot ceea ce am povestit mai sus nu poate decât să recomande spre meditație celor ispitiți să spună în nenorocire: „Poate fi altă pacoste mai mare ca a mea?” în asemenea clipe ar trebui să cugete că pot fi încercări și mai grele. Mai găseam încă o mângâiere, comparând soarta mea de atunci cu acea pe care o meritasem.

Nu aș fi putut găsi alt colț în lumea nelocuită, în care să fi fost aruncat de valuri mai spre binele meu. Deși spre marea mea mâhnire nu aveam aici tovarășia oamenilor, eram ferit de fiare sălbatice, de lupi furioși și tigrii, care mi-ar fi primejduit viața. Scăpasem de reptile veninoase și mai ales de

oameni sălbatici, care m-ar fi ucis și m-ar fi mâncat.

Viața mea era plină de amărăciune, pe de o parte, dar, pe de alta, mi-era bogată în daruri. Nu-mi lipsea nimic care să nu o ușureze.

După ce am judecat cu nepărtinire toate cele de mai sus, le-am izgonit din minte și nu am mai fost amărât.

Eram de atâta vreme aici, încât mare parte din lucruri au început să se strice. Cerneala se sfârșise de mult, cu toate că o subțiasem până ce a ajuns atât de slabă, că nu mai lăsa urme pe hârtie. Mi-am însemnat cu sfințenie zilele în care s-au petrecut toate întâmplările mai de seamă, atât timp cât am avut cerneală. Îmi amintesc de anumite potriveli de zile, ce mi s-au părut stranii. Dacă aș fi fost superstițios, aș fi dat importanță acestor zile, în care s-au întâmplat multe lucruri rele și bune.

Am observat mai întâi că ziua în care fugisem de acasă, de la Hull, pentru a pleca pe mare era aceeași cu ziua în care, mult mai târziu, am fost prins de pirații din Sale și dus în robie.

Data când am scăpat din naufragiul de la Yarmouth era aceeași cu data când am fugit cu barca din Sale.

La 30 septembrie, tocmai de ziua nașterii mele, am fost salvat, douăzeci și șase de ani mai târziu, în chip miraculos și aruncat de valuri pe țărmul acestei insule. Astfel că atât viața mea de fărâdelegi ca și viața de pustnic au început în aceeași zi.

După ce am isprăvit cerneala, a venit rândul pesmeților.

Economisiseam până la ultima fărâmitură, mâncând numai câte unul pe zi, așa că mi-au ajuns mai bine de un an. Cu toate acestea, mult timp am rămas fără pâine. Nu am avut pâine până ce nu mi-au prisosit grânele, și felul cum le-am avut este aproape o minune, de care am motiv să fiu recunoscător. Îmbrăcămintea începuse și ea să se

strice. Rufărie n-am mai avut multă vreme, afară de niște cămăși găsite în cuferele marinarilor pe care le-am păstrat cu grijă. Adesea nu puteam suferi nicio îmbrăcăminte în afară de cămașă, și mare noroc am avut să pot face rost de aproape trei duzini de cămăși. Mai aveam, tot de acolo, și câteva mantale, prea grele de purtat pe căldură.

Pe insulă era atât de cald, încât nu aveam nevoie de haine, totuși nu m-am deprins cu gândul de a umbla gol, cu toate că eram singur prin aceste meleaguri. De altfel înduram mai bine arșița soarelui când aveam ceva pe mine, ca să mă apere de arsuri și bășici. Cămașa mi-era largă și îmi ținea răcoare. Nu am reușit niciodată să ies la soare fără pălărie. Arșița îmi dădea dureri de cap care îmi treceau îndată ce mă acopeream.

M-am apucat mai întâi de croitorie. Am reușit, nu prea bine însă, să fac câteva veste din mantale și din ce material mai aveam, căci cele vechi erau roase și rupte. Nu am știut însă cum să-mi croiesc pantalonii. Am învățat mult mai târziu.

Am mai povestit că păstram toate pieile animalelor pe care le împușcam. Le atârnăm la soare, întinse bine cu bețe, și le lăsam să se usuce. Unele s-au întărit prea mult și nu au fost bune de nimic.

În primul rând am încercat să-mi fac o căciulă. Lăsând părul în afară, ca să mă apere de ploi, am reușit s-o fac atât de bine, încât am vrut să-mi croiesc și niște haine tot din piele. Am făcut o vestă și niște pantaloni foarte largi și scurți până la genunchi, căci îmbrăcăminte trebuie să fie mai degrabă răcoroasă decât să-mi ție cald.

Totul era destul de prost lucrat, deoarece mă pricepeam la croitorie încă mai puțin decât la dulgherie. Pentru mine însă, hainele erau destul de bune. Când mă apuca ploaia pe afară, părul lor mă apăra de umezeală. După aceasta am pierdut mult timp încercând să fac o umbrelă, de care simțeam mare nevoie. Văzusem în Brazilia cum se fac.

Acolo sunt foarte necesare din pricina căldurii tropicale. Aici era și mai cald, fiind mai aproape de ecuator. Eram apoi nevoit să stau mult pe afară. Umbrela mi-ar fi folosit atât pentru ploaie cât și pentru soare. Mult timp nu am reușit să lac una care sa poată fi ținută în mână și am stricat vreo trei până sa ajung la ceea ce doream. În sfârșit mi-a reușit una, care se apropia de închipuirea mea, căci trebuia nu numai să se deschidă, dar să se și închidă ușor.

Am acoperit umbrela cu piele, lăsând părul deasupra, ca să nu răzbească ploaia și să mă apere tot atât de bine și de soare. Puteam ieși oricând și pe orice vreme cu ea. Când nu mai îmi trebuia, o închideam și o luam sub braț. Trăiam acum destul de lesnicios și confortabil.

Capitolul X

ÎMPING BARCA PE APA ȘI SUNT PURTAT CĂTRE LARG.
MĂ ÎNTORC CU GREU LA ȚĂRM. SOMNUL DIN CARE
SUNT TREZIT DE O VOCE TAINICA.

Nu pot spune că mi s-a întâmplat ceva neobișnuit în acești cinci ani. Am trăit în același tel și în același loc ca mai înainte.

În afara de ocupația-mi de căpetenie, care era cultivarea orzului și orezului, precum și uscarea strugurilor, mai aveam o seamă de îndeletniciri zilnice. Mă duceam cu pușca la vânătoare. Apoi am încercat să fac o bărcuță – o pirogă – pe care am și terminat-o.

Săpând un canal larg de șase picioare și adânc de patru picioare, am adus bărcuța pe o distanță de jumătate mila. până la mal.

Cât despre primul canoe, pe care-l făcusem atât de mare fără să mă gândesc mai înainte cum îl voi lansa pe apă, el a rămas pe locul unde a fost construit, căci niciodată nu am reușit să-l urnesc. Stătea acolo ca pildă și învățătură pentru altă dată.

A doua oară însă am găsit cu greu un copac potrivit ca primul. Mă aflam la mai puțin de o milă de apă. Mi-am dat totuși seama că voi reuși să duc totul la bun sfârșit. Cu toate că am lucrat aproape doi ani, nu mi-a venit greu și nu m-a supărat truda, căci trăgeam nădejde să am și eu cândva o barcă cu care să pot ieși în larg.

Cu toate că mica mea periagua era terminată, nu răspundea încă tuturor dorințelor mele, nefiind prea sigur că voi putea ajunge cu ea până la continentul ce se găsea la vreo patruzeci de mile depărtare. Mi-am pierdut toate nădejdlile de a mai ajunge acolo, ba am renunțat să mă mai gândesc.

Pentru că aveam însă barcă, m-am hotărât să fac înconjurul insulei. Cum fusesem pe cealaltă parte, străbătând-o pe uscat, voiam acum să cunosc toate coastele insulei, căci descoperirile făcute în drum îmi deschiseseră pofta. Spre a face totul cu prevedere și cumpănire, mi-am așezat mai întâi un catarg la barcă și apoi am făcut o pânză din cele rămase de la vechea corabie și din care mai aveam destule în magazie.

După ce le-am așezat la locul lor și le-am încercat, am constatat că totul merge de minune. La amândouă capetele bărcii am făcut cutii și lădițe pentru provizii și muniții, ca să le feresc de ploaie sau de apa împrăștiată de valuri. Am scobit o gaură lungă, în care am așezat pușca. Deasupra am făcut un capac, ca pușca să stea la loc închis și uscat.

La pupa am ținut umbrela ca un catarg, să-mi stea deasupra capului și să mă apere de arșiță. Astfel m-am plimbat de câteva ori pe mare, fără să mă depărtez prea mult de micul meu golf.

În sfârșit, fiind prea curios să cunosc hotarele regatului meu, m-am hotărât pentru o expediție mai lungă. Am cărat provizii în barcă, vreo duzină de pâini de orz, o oală de pământ plină cu orez (mâncarea cu care mă obișnuisem), o sticlă de rom, o jumătate de capră, praf de pușcă și gloanțe, pentru ca să mai vânez alte capre, două mantale mari, pe care, după cum am povestit, le găsisem în cuierile marinărești. Voiam să mă culc pe una din ele, iar cu cealaltă să mă acopăr.

În ziua de 6 noiembrie, în al șaselea an al domniei mele, sau dacă vreți, al robiei mele, am pornit în această expediție, care a fost mai lungă decât mă așteptam.

Insula nu era prea mare. Când am ajuns în partea de răsărit, am dat de un șirag de stânci, ce înaintau în mare cam până la două leghe. Unele ieșeau deasupra apei, iar altele erau sub apă. Dincolo de ele, pe distanță de încă o jumătate de

leghe, se întindea o suprafață mare de nisip. A trebuit să înconjur stâncile, fiind astfel nevoit să navighez mult spre largul mării. Am voit să renunț la călătorie, când am descoperit stâncile, și să mă întorc, neștiind cât de departe voi fi silit să ies în larg. Mă îndoiam că voi reuși să mă întorc cu ușurință.

Deocamdată am lăsat ancora, pe care o făcusem dintr-o bucată de fier îndoit, găsit pe corabie. După ce am fixat bine barca, am luat pușca și m-am dus pe țărm. Urcând pe un deal, ce părea mai înalt, am zărit toată întinderea capului. Am privit în toate părțile și am zărit un curent puternic ce curgea spre răsărit și se apropia mult de cap. L-am observat bine, căci mi se părea primejdios. Dacă intram în el, puteam fi târât departe în larg, fără putința de a mă mai întoarce pe insulă.

Așa aș fi pățit dacă nu mă urcam pe deal și nu-l vedeam la timp. De cealaltă parte a insulei era un curent asemănător, ce trecea însă ceva mai departe. Am observat pe lângă țărm un vârtej puternic. Dacă reușeam să-l străbat pe cel dintâi, nu mai îmi rămânea altceva de făcut decât să intru în cel de al doilea.

Două zile am rămas pe loc. Vântul sufla puternic împotriva curenților de mai sus, iar valurile se zdrobeau furioase de stânci. Era primejdios să mă apropii de coastă, dar nici să mă depărtez prea mult în larg nul puteam, din pricina curenților.

A treia zi, peste noapte, vântul s-a potolit și marea s-a liniștit. M-am decis să îmi încerc soarta. Prin aceasta cred că am rămas drept pildă pentru toți piloții prea cutezători și neștiutori. Nici nu apucasem bine să mă apropii de cap, fiind cam la lungime de o barcă departe de țărm, când m-am pomenit în niște ape foarte adânci și într-un curent repede ca într-un scoc de moară. Piroga a fost târâtă cu atâta furie, încât numai cu greu am izbutit să o țin în marginea curentului. Am băgat de seamă

că mă duce din ce în ce mai departe de vârtejul ce se găsea la stânga. Nicio adiere nu-mi venea în ajutor, iar vâslele nu-mi erau de mare folos.

Începeam să mă cred pierdut. Știam că acești curenți veneau din amândouă părțile și mă așteptam să se. Întâlnească într-un punct, atunci fiind fără doar și poate pierdut. Nu găseam niciun mijloc de scăpare. Vedeam moartea cu ochii și asta nu din pricina mării care era liniștită, ci din pricina lipsei de alimente. Este drept că găsisem o broască țestoasă pe mal, că o ridicasem cu greu și o azvârlisem în barcă aveam și un chiup cu apă proaspătă. Dar ce însemnau toate acestea dacă eram târât în mijlocul oceanului, unde nu se găsea nici țărm, nici insule sau continent decât la depărtări de mii de leghe?

Acum îmi dădeam seama ce ușor se poate înrăuți o soartă, ce pare totuși a fi cea mai nenorocită din lume. Mă uitam deznădăjduit înapoi spre insula mea stingheră ca spre locul cel mai ademenitor din lume. Toată fericirea pe care mi-o doream acum era să fiu din nou acolo. Întinzând mâinile înspre insulă am rostit: „O, fericita pustietate! Nu am să te mai revăd niciodată! Ce ființă, nenorocită sunt! încotro mă duc acum?”

Dar îndată m-am dojenit, și încă aspru, pentru firea-mi nerecunoscătoare. De câte ori nu mă arătasem nemulțumit în singurătatea mea? Și iată, acum ce n-aș fi dat să fiu înapoi pe țărm! Niciodată nu ne cunoaștem soarta până nu ne este luminată de una potrivnică ei. Nu știm să prețuim bucuriile decât după ce le pierdem.

Nu se poate descrie disperarea mea, când m-am văzut dus la aproape două leghe departe de insula mea iubită (căci astfel mi se arăta acum) spre oceanul nemărginit și fără nădejde de a o mai vedea vreodată. Am vâslit totuși din răsputeri, ținând bărcuța cât mai spre nord, adică pe partea contra curentului. Spre prânz, când soarele trecuse

de meridian, mi s-a părut că simt o mică adiere. Peste o jumătate de oră vântul sufla destul de tare.

Ajunsesem la o distanță înfiorătoare de insulă. Dacă intervenea acum cea mai mică înnorare sau ceață, eram pierdut. Nu aveam cu mine niciun fel de busolă. Nu aș fi fost în stare să mă orientez către insulă dacă o pierdeam din ochi.

Timpul s-a menținut însă bun. Am reușit să ridic catargul, să întind pânza și, ținând direcția spre nord, am reușit să ies din curent. Chiar în clipa când am ridicat catargul și pânza, iar barca a început să iasă din curent, am observat o mică schimbare în apele curentului.

În locul unde curentul fusese foarte puternic, apele curgeau tulburi. Acum deveniseră mai limpezi și curentul se potolea. Am ajuns la niște stânci ascunse în mare pe vreo jumătate de milă. Ele despărteau curentul, partea principală curgând mai departe spre sud, iar cealaltă, întorcându-se, lovită de stânci, într-un contracurent puternic, se scurgea foarte repede înapoi spre nord-vest.

Numai iertarea adusă osânditului în ultima clipă, sau salvarea din mâinile tâlharilor, gata să ne ucidă, sau oricare altă cruntă soartă asemănătoare, pe care a încercat-o cineva vreodată, pot duce la înțelegerea acelei bucurii de nedescris sau la avântul de fericire ce m-a năpădit atunci când s-a ridicat vântul și am intrat în apele contracurentului. Am întins pânza și am pornit în goană, purtat de vânt și de apele repezi, înapoi spre insulă. Am navigat astfel mai bine de o leghe și cam la două leghe mai la nord de unde mă luase primul curent spre larg. Când am ajuns în sfârșit, m-am pomenit pe țărmul nordic, adică pe partea opusă locului de unde plecasem.

Făcusem mai bine de o leghe în acest curent, când am observat că apele se liniștiseră și nu mai eram dus de ele. Mă găseam între doi curenți, adică între cel de sud, ce mă târâse spre larg, și cel de nord, ce mă adusesese înapoi. Apa era acum

liniștită și am pornit-o de aici cu pânza întinsă, navigând însă mai încet ca înainte. Pe înserate, cam după ora patru, când mă aflam la o leghe depărtare de insulă, am regăsit capul format din stânci, care, după cum am arătat, ieșea în mare spre sud.

Vântul fiind potrivit, am trecut capul spre nord-vest, iar peste o oră eram la o milă de țărm, unde, găsind ape liniștite, am debarcat foarte curând.

Când m-am văzut din nou pe uscat, am căzut în genunchi mulțumind lui Dumnezeu pentru mântuirea mea. Eram hotărât să renunț la orice gând de scăpare cu ajutorul bărcii.

După ce am luat o gustare din cele ce aveam la îndemână, am tras piroga la mal într-un întrând, pe care-l ochisem între copaci, și m-am culcat fiind frânt de oboseală.

Mă găseam în mare încurcătură, neștiind cum să-mi aduc barca acasă. Pățisem atâtea, încât nu mai voiam să mă întorc pe același drum. Nu știam ce mă putea aștepta pe cealaltă parte a insulei (adică pe partea de vest). Îmi pierise pofta de aventuri. Dimineața m-am hotărât să o iau pe jos, de-a lungul țărmului, spre vest și să caut un golf unde să-mi adăpostesc piroga. Voiam să o găsesc de câte ori voi avea nevoie. Peste vreo trei mile, am dat de un loc foarte prielnic. Era un golf, ce se termina, îngustându-se, într-un pârau. Aici am găsit un port admirabil, făcut parcă înadins pentru piroga mea.

Am adus-o aici și am așezat-o bine. Apoi am urcat malul să văd unde mă aflu. Am văzut că nu era departe de locul unde ajunsesem atunci când făcusem expediția străbătând insula pe jos. Am lăsat totul în pirogă, luându-mi numai pușca și umbrela, căci era foarte cald, și am pornit-o la drum. Spre seară am ajuns la colibă. Totul era în ordine acolo. Am sărit gardul și, fiind foarte obosit, m-am culcat și am adormit îndată.

Rog pe toți acei care îmi citesc această poveste să judece dacă aveam sau nu dreptate de a fi nespus de uimit, când am fost trezit din somn de o voce care m-a chemat de mai multe ori: „Robin, Robin, Robin Crusoe, sărman Robin Crusoe! Unde ești, Robin Crusoe? Unde ești, unde ai fost?”

La început dormeam prea adânc, fiind tare obosit de atâta vâslit și de hoinărit în restul zilei, astfel că nu m-am trezit de tot. Între somn și trezie mi s-a părut că visez cum că cineva îmi vorbește repetând într-una „Robin Crusoe, Robin Crusoe!” Apoi m-am trezit de-a binelea și am sărit în sus înspăimântat.

Dar când am deschis bine ochii, l-am zărit pe Poli cocoțat pe gard. Am înțeles îndată cine îmi vorbește. Papagalul obișnuia să stea pe degetul meu și, apropiindu-și pliscul de obrazul meu, îmi striga: „Sărmane Robin Crusoe, unde ești? Unde ești? Unde ai fost cum de ai ajuns aici!” întocmai cum îl învățasem.

Deși acum știam că papagalul era acela care îmi vorbea, totuși multă vreme nu mi-am venit în fire. Nu înțelegeam cum de ajunsese acolo. Am întins mina și l-am chemat pe nume. Poll a venit la mine, s-a așezat pe degetul cel mare, ca de obicei, și mi-a vorbit cuvintele? cunoscute ca și când ar fi fost tare fericit să mă revadă. Am plecat apoi împreună acasă.

Mă săturasem pentru multă vreme de mare. Câteva zile m-am gândit într-una la primejdia prin care trecusem. Tare aș fi dorit să am piroga aici nu știam însă cum să o aduc. Cunoșteam acum partea de răsărit a insulei și știam bine că nu pot trece pe acolo. Inima îmi stătea în loc și sângele îmi îngheța în vine când îmi reaminteam tot ce pățisem. Nu cunoșteam încă partea de apus a insulei. Curentul putea fi tot atât de puternic acolo ca și la răsărit. Riscam să fiu târât spre coastă și de astă dată izbit de stânci în loc să fiu dus departe spre larg.

Astfel m-am mulțumit să mă lipsesc de barcă, cu toate că am muncit atâta ca să o fac și să o împing în apă.

Apoi am trăit liniștit aproape un an, ducând o viață, retrasă și tihnită. M-am împăcat cu gândul ursitei mele. Lăsam acum totul în voia domnului și traiul mi-era foarte fericit. Nu-mi mai lipsea nimic, în afară de societatea oamenilor.

Între timp am ajuns meșter iscusit în toate meșteșugurile.

Cred că aș fi fost în stare să lucrez și mai bine, mai ales tâmplărie, dacă aș fi avut uneltele necesare.

Și în olărie am adus o grămadă de îmbunătățiri. Mi-am făcut o roată și treaba mergea acum mult mai ușor și mai repede. Oalele ieșeau mai rotunde și mai frumoase ca la început.

Cea mai mare bucurie am avut însă când am reușit să-mi fac o pipă. Cea dintâi a fost greoaie și urâtă. Am ars-o totuși și s-a făcut tare și rezistentă și trăgea de minune fumul. Mi-a adus o mare mângâiere pipa, căci mai de mult mă deprinsesem să fumez. S-au găsit pipe și în corabie, însă nu le-am luat, neștiind că voi găsi tutun pe insulă. Iar mai târziu, când m-am dus să le caut, dispăruseră.

Am făcut progrese mari și cu împletitul coșurilor. Am împletit coșuri de toate felurile, nu prea frumoase, dar foarte bune să pun de toate în ele și să le car.

Când împușcam, de pildă, o capră, o atârnăm într-un copac, o jupuim, o tăiam în bucăți și astfel o căram în coș acasă. Când găseam o broască țestoasă, o tăiam, îi scoteam ouăle, despicam câteva bucăți de carne, care îmi ajungeau berechet, și le aduceam acasă azvârlind restul.

În coșurile mai mari puneam grânele, pe care le curățam îndată ce erau uscate și le păstram în coșuri în loc de hambare.

Praful de pușcă începea să se termine. Nu aș fi fost în stare să-l înlocuiesc cu nimic. De aceea am

început să chibzuiesc ce mă voi face când nu voi mai avea cu ce să împușc capre.

V-am mai povestit cum am prins un ied și l-am domesticit.

Voiam să pun mâna și pe un țap, dar mi-a fost cu neputință. Căprița s-a făcut capră și, pentru că nu m-a lăsat inima s-o tai, a murit de bătrânețe.

În al unsprezecelea an al șederii mele pe insulă eram amenințat să rămân fără praf de pușcă. Atunci m-am gândit să fac niște curse, în care să prind de vii caprele. Voiam mai ales o capră cu iezi.

Am așezat capcanele și cred că animalele s-ar fi prins, dacă legăturile, neavând sârmă de loc, nu ar fi fost prea slabe, căci le găseam adesea rupte, iar momelile mâncate.

Am voit, în sfârșit, să încerc alte mijloace. Am săpat câteva gropi mari în locul unde observasem că vin caprele la pășunat. Peste gropi am așezat o împletitură de nuiel. De câteva ori am pus boabe de orz sau orez, fără să așez capcana. După urme, am constatat că într-adevăr caprele intraseră și mâncaseră grăunțele. Era timpul să pun capcanele. Am așezat vreo trei. M-am dus a doua zi de dimineață, găsindu-le neatinse și grăunțele mâncate. Eram foarte necăjit. Am pus altele, iar ca să nu vă mai plictisesc cu asemenea nimicuri, voi spune pe scurt că am găsit într-o bună dimineață un țap într-o capcană și trei iezi în alta. Neștiind ce să fac cu țapul, care era ca turbat, și cum nu îndrăzneam să intru în groapă și nici nu voiam să-lucid, i-am dat drumul. Pe atunci nu știam încă mijloacele, ce le-am învățat mai târziu, prin care se îmblânzesc până și lei. Dacă-l lăsam acolo fără hrană vreo trei sau patru zile, iar după aceea îi aduceam mâncare și băutură, ar fi devenit blând ca un mieluşel. Caprele au o fire blândă și prietenoasă dacă știi cum să te porți cu ele.

După ce am dat drumul țapului, care a luat-o la goană, m-am îndreptat spre groapa cu iezi și i-am

scos unul câte unul, i-am legat cu o funie și i-am adus acasă cu mare greutate. Multă vreme nu au voit să mănânce.

Le aruncam boabe dulci ca să-i ispitesc și până la urmă s-au îmblânzit.

Mi-am dat seama că singura soluție pentru a avea carne de capră, după ce-mi voi termina muniția, era să-mi fac o turmă, pe care s-o țin domesticită în preajma casei.

M-am gândit apoi că trebuie să feresc animalele domesticate de cele sălbatice, căci altfel s-ar sălbătici cu toatele îndată ce ar crește. În acest scop îmi trebuia un loc destul de mare, împrejmuit cu gard înalt și rezistent, pentru ca animalele închise să nu poată ieși, iar cele dinafară să nu poată pătrunde înăuntru.

Însemna o muncă grea și lungă pentru o singură pereche de mâini. Aveam însă neapărată nevoie s-o fac. Am pornit să caut un loc potrivit, care să aibă iarbă bună de păscut, apă pentru adăpat și adăpost contra arșiței soarelui. Cei care se pricep la aceste treburi vor gândi fără îndoială că sunt un nepriceput dacă voi spune că locul ales de mine era nimerit din toate privințele, într-adevăr am găsit o pășune deschisă sau savană, cum se numește în coloniile din vest. Avea vreo trei izvoare cu apă proaspătă și era frumos împădurită la un capăt.

Vor zâmbi desigur și când voi spune că am început să împrejmuiesc locul. Gardul ar fi urmat să aibă o lungime de cel puțin două mile. Suprafața locului se ridica la vreo zece mile. Nu mă gândeam însă că pe o întindere atât de mare mi-ar fi foarte greu să prind caprele. Ele s-ar fi sălbăticit tot atât de repede ca și când ar fi fost libere pe întreaga insulă.

Lucrând la gard, mi-am dat seama de aceste neajunsuri. Am renunțat îndată la cele plănuite, hotărându-mă să nu mai împrejmuiesc decât un loc de o sută cincizeci de yarzi lungime și vreo sută

lărgime. Locul era suficient ca să cuprindă la început caprele de care aveam trebuință. Dacă turma creștea, puteam mări mai târziu țarcul.

Hotărârea era cât se poate de înțeleaptă și am început treaba cu zor. Lucrasem vreo trei luni la prima împrejmuire. În timp ce făceam țarcul, am legat iezii și i-am obișnuit să pască pe lângă mine. Mă duceam adesea și le dădeam boabe de orz și de orez chiar din mână. Când am terminat tot țarcul, le-am dat drumul să pască în voie. Mă urmau însă peste tot, behăind pentru un pumn de grăunțe.

Scopul era atins. Peste un an și jumătate aveam o turmă de douăsprezece capre cu iezi cu tot. În alți doi ani, turma a crescut la patruzeci și trei de capete, fără să socotesc animalele tăiate pentru hrană. Între timp am mai împrejmuit alte cinci țarcuri, făcând porțițe între ele.

Pe lângă carnea de capră aveam acum și lapte. Nu mă gândisem la început, dar am fost foarte bucuros când mi-a venit în minte. Am făcut o lăptărie cum se cuvine și aveam câteodată până la o jumătate de vadră de lapte pe zi.

Astfel am ajuns – cu toate că nu avusesem niciodată prilejul să mulg o vacă, și cu atât mai puțin o capră – să fac unt și brânză, după ce de mai multe ori am dat greș. Și în sfârșit am făcut și sare, deși trebuie să recunosc că mai degrabă am găsit-o gata făcută de căldura soarelui pe stâncile peste care venea apa mării, și astfel nu i-am mai dus lipsa.

Capitolul XI

DESCRIEREA LOCUINȚEI MELE ȘI A ÎMPREJURIMILOR.
O ALARMĂ ÎNGROZITOARE. URME DE PAȘI PE ȚĂRM. TOT
FELUL DE PRESUPUNERI.

Priveliștea pe care o înfățișam, șezând la masă cu mica mea familie, merită un zâmbet. Măria sa voievodul și stăpânitorul întregii insule era de față. Viața supușilor săi se afla în mâna lui. Putea spânzura și ucide: putea să dea viață și libertate și să le ia înapoi. Nimeni nu i se împotriva.

Meritam să fiu văzut cum mâncam, ca ditai principele, înconjurat de supuși. Poli, favoritul meu, era singura ființă care avea voie să-mi vorbească. Câinele meu, acum bătrân și care nu găsisese mijlocul de a se înmulți, ședea totdeauna la dreapta mea. Două pisici, câte una de fiecare parte a mesei, așteptau ca semn de mare cinste o bucătică din mâna mea. Nu mai erau cele două pisici pe care le luasem de pe corabie. Muriseră de mult, fiind îngropate lângă casă. Una se înmulțise prin nu știu ce minune. Aceste două pisici erau singurele pe care le păstrasem. Celelalte fugiseră în pădure, sălbăticiindu-se. Cu timpul s-au făcut atât de săcâitoare, venind în casă și jefuindu-mi avutul, încât am fost nevoit să ucid multe din ele.

Înconjurat de această curte și în acest fel îmbelșugat trăiam eu acum. Nu-mi mai lipsea nimic în afară de societatea omenească. Curând însă am avut parte de ea mai mult decât îmi doream.

Eram nerăbdător să am din nou barca la îndemână, deși nu voiam să risc alte aventuri. Uneori mă străduiam să găsesc mijlocul de a o aduce făcând ocolul insulei. Alteori mă resemnam și mă mulțumeam și fără ea. Simțeam o ciudată

stinghereală când mă gândeam să mă duc jos, la capătul insulei, de unde, după cum am povestit, în ultima mea expediție urcasem dealul să văd conformația țărmului și direcția curenților. Totuși, dorința se întetea pe fiecare zi, până când m-am hotărât s-o pornesc într-acolo pe uscat. Așa am și făcut, luând-o de-a lungul țărmului. Dacă cineva abia sosit din Anglia ar fi dat peste mine, s-ar fi speriat de înfățișarea mea sau ar fi izbucnit în hohote de râs. Mă opream des ca să mă oglindesc în apă, neputându-mi stăpâni râsul la gândul că aş ajunge vreodată să călătoresc prin Yorkshire în halul acesta.

Vă rog să ascultați cum arătăm:

Pe cap purtam o căciulă țuguiață și diformă, făcută din piele de capră. O coadă îi atârna la spate, atât ca să-mi apere ceafa de soare, cât și ca să împiedice ploaia să mi se prelingă pe gât. Nimic nu era mai neplăcut în acest climat decât să simți apa rece pătrunzând prin haină de-a dreptul la piele. Purtam o haină scurtă din piele de capră, de sub care îmi ieșeau poalele cămășii până la jumătatea coapselor, precum și o pereche de pantaloni scurți din același material. Erau făcuți dintr-o piele de țap bătrân și părul atârna lung, pe ambele părți, ca să-mi acopere picioarele. Nu aveam ciorapi, nici ghete. Îmi făcusem o pereche de ceva ce nu știu cum să le mai zic, un fel de papuci sau, mai bine zis, opinci, care se legau cu sfori ca espadrilele. Erau de aceeași formă barbară ca și restul îmbrăcăminteii. La brâu eram încins cu o curea din piele de capră, pe care o strângeam cu două curelușe în loc de cataramă. De aceasta, atârneau de o parte și de alta, în loc de sabie și pumnal, o secure și un mic ferăstrău. O altă curea, mai puțin lată și legată la fel cu cingătoarea, îmi trecea peste umăr. La capătul ei, sub brațul stâng, purtam două pungi din piele de capră, una cu praf de pușcă și alta cu alică. În spate duceam coșul, iar la umăr pușca. Deasupra capului țineam o umbrelă

din piele de capră, mare și urâtă, care însă, în afară de pușcă, era lucrul cel mai necesar. Cât despre culoarea feții, nu se aseamăna chiar așa de mult cu a unui mulatru, cât s-ar putea crede, având în vedere că nu o îngrijeam și trăiam de atâta timp în aceste ținuturi tropicale.

Barba o lăsasem mai întâi să crească până ce ajunsese la o bună lungime. Cum aveam însă foarfeci și briciuri destule, am scurtat-o. Mustățile le-am lăsat să crească lungi, după cum văzusem la turcii din Sale. Maurii nu le purtau în acest fel. Nu pot spune că am ajuns să pot atârna pălăria de ele. Erau totuși atât de lungi, că în Anglia aș fi speriat lumea.

Am povestit toate acestea în treacăt, căci înfățișarea mea nu avea nicio importanță în singurătatea în care trăiam, așa că nu merită să mai vorbesc de ea. Cu această înfățișare am pornit în noua expediție, lipsind de acasă vreo cinci sau șase zile. Am umblat la început de-a lungul țărmului, luând-o de-a dreptul spre locul unde mă oprisem cu barca și mă cățarasem pe stâncă.

Nemaiavând acum grija bărcii, am scurtat drumul și am ajuns pe înălțimea de mai înainte. Când am privit spre vârfurile stâncilor ce se iveau din mare și despre care am povestit, tare am fost mirat văzând marea liniștită și nici urmă de vânzoleală sau curent în nicio parte.

Anevoie am înțeles ce se întâmplase. Am rămas acolo câțva timp ca să văd dacă nu cumva fluxul era pricina acestor curenți.

Curând m-am convins de adevăr. Am constatat că refluxul venind dinspre apus se întâlnea pe lângă coastă cu apele unui râu mare, producând acest curent. După cum vântul sufla mai puternic spre răsărit sau miazăzi, curentul se apropia sau se depărta de țărm. Așteptând apoi până seara, am zărit, după ce fluxul trecuse, curentul în plin. De astă-dată o ținea mai departe, cam la vreo leghe de

țarm și nu pe lângă țarm ca atunci când mi-a prins barca, târându-mă în larg.

Această constatare m-a convins că nu aveam decât să observ cu luare-aminte fluxul și refluxul, și astfel voi reuși să conduc ușor barca în jurul insulei. Dar când m-am gândit să trec la fapte, m-a apucat iarăși groaza, amintindu-mi de tot ce pățisem.

Nu am mai fost în stare să mă gândesc cu inimă ușoară la această soluție. Dimpotrivă, m-am hotărât pentru o altă mai grea, dar mai sigură. Voiam să fac un alt canoe sau periagua. Și astfel să am câte o pirogă în fiecare parte a insulei.

Acum aveam două plantații. Una se găsea lângă fortificație, cu cortul la mijloc, împrejmuit de un gard proptit în marginea stâncii și cu peștera îndărătul cortului. Între timp lărgisem peștera, făcând câteva noi încăperi., într-una din ele, mai mare și mai uscată și care avea, ieșire în afara împrejmuirii, țineam vasele mari de lut, despre care am mai vorbit, vreo cincisprezece coșuri de nuiele, conținând fiecare vreo cinci sau șase banițe de grâne. Aici păstram proviziile și mai ales cerealele în spice sau curățate.

Parii tăiați din copaci crescuseră înalți, acoperind cu coroanele lor împrejmuirea. Erau atât de deși, încât nimeni nu putea ghici că îndărătul lor se află o locuință omenească.

În câmpie, aproape de casă, dar mai departe de coastă, îmi aveam ogoarele pe care le cultivam cu grijă și-mi dădeau în fiecare an recolta cuvenită. Dacă voiam să semăn mai mult, aveam alături terenuri din belșug. Pe lângă toate acestea clădisem și casa la țară. Reușisem să plantez și acolo un gard viu, foarte înalt, împrejmuid ograda unde se afla coliba. Copacii proveniți din parii îi tundeam, ca să crească și să dea o umbră plăcută, în mijlocul ogrăzii se ridica, după cum am mai spus, coliba sau cortul, făcut dintr-o bucată de pânză de corabie, întinsă bine pe niște țărui. Sub

cort îmi aveam culcușul făcut din piei de animale și păături moi, peste care era întinsă o pătură luată din zestrea corăbiei. Mă acopeream cu o manta mare. De câte ori puteam lipsi de acasă, veneam aici și mă lăfăiam ca la țară.

Mai aveam apoi și țarcurile pentru turma de capre. Le împrejmuisem cu nespusă trudă și întrețineam cu mare grijă îngrăditura, de frică să n-o strice caprele și să nu scape prin ea. Între țaruși am făcut o împletitură de nuiele și ramuri atât de deasă, încât nu puteam băga nici mâna. După anotimpul ploios, ramurile au încolțit, iar cu anii s-au prefăcut într-un stufiș înalt și mai rezistent ca orice gard.

Din toate acestea se putea vedea că nu am stat cu mâinile în sân. Nu am cruțat nicio efortare ca să aduc orice îmbunătățire, care mi se părea necesară traiului meu.

Datorită acestei turme de animale domestice, pe care le țineam în preajmă, voiam să fiu mereu îndestulat cu carne, lapte, unt și brânză, chiar clacă ar fi urmat să trăiesc aici și patruzeci de ani. Țineam închise animalele, ca să le am mereu laolaltă și pe lângă mine.

Făcusem atât de des gardul viu, încât cu timpul a trebuit să-l mai răresc. Tot aici creșteau și strugurii, care îmi furnizau o bună provizie de iarnă. Îi adunam și-i păstram cu cea mai mare grijă, ca pe o trufanda de seamă, căci erau plăcuți la gust, sățioși și foarte răcoritori.

Mă opream adesea la țară, pentru că se găsea la jumătatea drumului între „fortificație” și locul unde țineam barca. Aveam grijă de barcă și o țineam în cea mai bună stare. Câteodată mă duceam acolo ca să-mi schimb ideile. Nu mai făceam însă expediții, ci mă plimbam ținându-mă foarte aproape de țărm. Mă temeam să nu fiu luat din nou de curenți, pățind cine știe ce.

Ajung acum la o nouă fază a vieții mele.

Într-o zi, pe la nămiezi, când tocmai mă îndreptam spre barcă, mi s-a întâmplat să observ pe mal urma unui picior de om. Urma se vedea foarte deslușit pe nisip.

Am rămas trăsnit ca și când aș fi văzut un strigoi. Am ascultat și am privit în jur. Nu se vedea nimic, nu se auzea nimic. Atunci m-am îndreptat spre o movilă ca să privesc în depărtare. Am colindat malul în sus și în jos, dar nici țiipenie de om. N-am mai găsit alte urme. M-am dus înapoi am privit urma mai de aproape spre a fi sigur că nu mă înșelasem. Nu putea fi vorba de nicio înșelare. Urma era acolo și se deslușea bine forma piciorului gol – cu călcâi și degete. Nu aveam habar cum de s-a ivit și nu mai înțelegeam nimic. M-am gândit, m-am tot gândit și m-am întors acasă tehui de cap și ieșit din fire.

Nici nu știu cum am ajuns. La fiecare pas mă uitam înapoi. Eram îngrozit. Mi se părea că după fiecă tufiș sau copac se ascundea cineva, sau că orice buturugă era o ființă vie.

Nu pot descrie toate nălucirile pe care le plăsmuia închipuirea-mi bolnavă, nici toate gândurile care-mi treceau prin minte, sau ce impresii stranii și nesăbuite mă copleșeau.

Când am ajuns la fortăreață – căci așa i-am zis după această întâmplare – m-am ascuns iute ca și cum m-ar fi urmărit cineva. Nici nu-mi amintesc dacă m-am urcat cu scara sau m-am furișat prin ușa din stâncă. Cred că niciodată nu s-a refugiat mai îngrozit ca mine vreun iepure în desiș sau o vulpe în vizuina ei.

N-am închis ochii toată noaptea. Cu cât eram mai departe de pricina spaimii, cu atât eram mai neliniștit. Gândurile și închipuirile mă copleșeau. Îmi închipuiam, de pildă, că dracul își băgase coada în toată treaba aceasta și chiar rațiunea îmi întărea această închipuire. Cum ar fi fost în stare o ființă omenească să ajungă în acel loc? Unde era corabia care a adus-o? Sau măcar unde erau

urmele celorlalți pași? Cum a reușit să ajungă un singur om până aici?

Pe de altă parte nu se putea să-i fi dat în minte lui Sarsailă să ia chip de om tocmai aici pe insulă, unde nu prea avea ce găsi. Nu părea vrednic de crezare ca Sarsailă să mai fi lăsat și urme de picior pe nisip, unde puteau fi șterse curând de apa mării. De unde să știe ca eu voi ajunge să-i găsesc urma?

Toate acestea mă aiureau. Mi-am zis că diavolul putea găsi o mie și unul de prilejuri mai bune ca sa mă înspăimânte decât tocmai prin această urmă de picior omenesc. N-ar fi fost niciodată atât de prost – știind că locuiesc în partea opusă a insulei – să-și lase urma într-un loc, unde era atât de puțin probabil să dau de ea, și mai ales pe nisip, unde primul flux ar fi șters-o cu totul.

Toate îmi păreau fără cap și fără coadă cum ne-am obișnuit să-i atribuim dracului o mare șiretenie, aici nu prea vedeam cum să-și fi băgat el coada.

O mulțime de alte argumente mi-au venit apoi în minte. Până la urmă am dedus că trebuie să fie vorba de o altă ființă, mult mai primejdioasă. Poate că unii din sălbaticii care locuiau pe continentul din față, ieșind în larg cu o pirogă, au fost luați de curent sau de vânturi potrivnice și duși spre insulă. Ajunși pe mal, s-au întors îndată pe mare, nedorind să rămână pe această insulă a deznădejdiei, cum nici eu nu doream să-i am cu mine.

În timp ce tot felul de gânduri îmi năpădeau mintea, mă simțeam fericit că nu fusesem tocmai atunci pe acolo și că sălbaticii nu dăduseră peste piroga mea.

Dacă s-ar fi întâmplat una ca asta, ei ar fi aflat că trăiește cineva pe insulă și m-ar fi căutat mai departe. Aceste gânduri cumplite mă chinuiau rău de tot. Îmi închipuiam că poate, totuși, mi-au găsit barca. Acum au aflat că sunt oameni pe insulă. Se vor întoarce desigur în mare număr și mă vor ucide. Dacă nu mă vor găsi, tot vor da de plantațiile mele, îmi vor nimici recolta și îmi vor

fura toată turma, lăsându-mă murilor de foame. Iată gândurile ce mă chinuiau.

M-am muștră pentru lenea care mă împiedicase de a semăna mai mult decât aveam trebuință în fiecare an, ca și când nu s-ar fi putut întâmpla nimic care să mă împiedice de a strânge recolta. Dojana mi s-a părut atât de îndreptățită, încât m-am hotărât ca de aici înainte să semăn pentru doi sau trei ani, astfel ca să nu mai duc lipsa pâinii, orice s-ar întâmpla.

Prinzând inimă, am început să ies, după ce trei zile și trei nopți stătusem ascuns în fortăreață și începusem să duc lipsă de hrană. Nu mai aveam în casă decât niște pesmeți făcuți din orz și orez și apă de băut. Știam că trebuia să mulg caprele – lucru pe care îl făceam seara. Bietele dobitoace sufereau din pricina laptelui strâns în ugere, iar unora aproape li se oprise laptele.

Prinzând curaj la gândul că urma era a mea și mă speriasem chiar de propria-mi umbră, m-am dus la casa de la țară ca să-mi mulg turma. Mă uitam mereu înapoi, fiind gata în orice clipă să las jos coșul și să-mi iau tălpășița. Umblam ca omul cu conștiința neîmpăcată, și încă tare înspăimântat de tot ce se întâmplase.

Mai târziu am prins curaj, aproape convins că totul fusese o amăgire. Vrând să mă liniștesc pe deplin, am coborât din nou la mal spre a revedea urma și a o măsura cu piciorul meu. Când am ajuns acolo, mi-am dat seama de adevăr. Urma era mult mai mare, iar drumul spre barca mea nici nu trecea prin locul acela. Din nou m-a cuprins tulburarea. Tremuram ca varga. Întors acasă, eram convins că niște oameni sau măcar unul fusese pe insulă. Bănuiam chiar că rămăseseră pe insulă și că se putea întâmpla să fiu surprins înainte de a-mi da bine seama sau de a fi în stare să mă apăr. Și ce mai hotărâri caraghioase luăm atunci când suntem mânați de frică și lipsiți de acele mijloace de judecată vrednice să ne îndrume!

Primul gând mi-a fost să dau jos toate împrejuririle și să gonesc turma în pădure, ca să nu o găsească dușmanii. Apoi mi-a dat prin gând să distrug plantațiile și, în sfârșit, să dărâm coliba ca să nu rămână nici urmă de locuință. Voiam să fac toate acestea, pentru ca dușmanul să nu găsească nimic – dacă ar porni în iscoadă prin insulă – și astfel să nu mă poată ajunge. O noapte întreagă m-au muncit gândurile acestea. Eram cu frica în sân și cu mințile zburătăcite. Teama de primejdie este de o mie de ori mai înspăimântătoare decât primejdia însăși. Povara îngrijorării este cu mult mai rea decât nenorocirea pe care o așteptăm. Mai trist era că în acele clipe nu aveam nicio mângâiere în fața restriștei și nici nu mă puteam resemna. Judecam întocmai ca Saul când se căina nu numai că este urmărit de filistenii, ci că este părăsit de Dumnezeu.

N-am știut să fac cele convenite pentru a-mi întări sufletul n-am chemat pe Dumnezeu la nevoie, încredințându-mă în mâinile Lui, în puterea Lui de a mă apăra și a mă izbăvi de cel rău. Așa aș fi fost mult mai îmbărbătat în această încercare și poate aș fi trecut și mai ușor prin ea. Tulburarea nu m-a lăsat să închid ochii toată noaptea. Frânt de oboseală, am ațipit doar spre dimineață. Când m-am deșteptat, eram odihnit și mă simțeam mai tare. Am început să judec mai cu noimă. După o îndelungată și anevoioasă cumpănire, am ajuns la convingerea că această insulă nespus de plăcută, roditoare, și după cum văzusem, nu prea departe de continent, nu era cu desăvârșire părăsită, așa cum îmi închipuisem. Cu toate că nu era locuită, se întâmpla să vină pirogi dinspre continent, poate aduse de curenți și vânturi potrivnice.

Trăisem aici cincisprezece ani și nu întâlnisem tipenie de om. De altfel, dacă cineva ar fi ajuns aici, s-ar fi grăbit să plece înapoi, negăsind insula prielnică unei așezări și neavând curajul să facă

ceea ce nimeni nu făcuse până la el. Toată primejdia putea să vină numai de la vreo debarcare accidentală a locuitorilor de pe continent, târâți aici fără voia lor. Probabil însă că ei plecau îndată, poposind arareori câte o noapte pe țărm, în așteptarea curenților de dimineață care să-i ducă înapoi. Așadar, nu mai trebuia decât să-mi găsesc un adăpost sigur, ca să nu fiu zărit de sălbaticii care ar debarca în astfel de condiții pe insulă. Mă căiam acum amar că-mi lărgisem peștera ba chiar deschiseseam și o ușă în afara fortăreței. M-am hotărât să fac o nouă fortificație, în semicerc, la oarecare depărtare de cea veche, chiar în locul unde sădisem cu doisprezece ani înainte șirul acela de copaci despre care am povestit. Cum arborii erau foarte apropiați unii de alții, nu aveam nevoie decât să pun câțiva pari între ei ca să-i întăresc și zidul de apărare era gata.

Aveam acum un zid dublu, întărit cu scânduri, bucăți de parâme și cu tot ceea ce găsisem la îndemână. În zidul de afară am făcut șapte găuri, iar pe dinăuntru l-am îngroșat la bază cu pământul adus din peșteră, pe care l-am bătătorit cu picioarele, zidul ajungând la o grosime de vreo trei metri. În cele șapte găuri sau sarbacane am așezat carabinele ce le luasem de pe corabie, fixându-le pe niște crăcane ca pe niște adevărate afete, astfel că puteam trage în două minute din toate șapte. Am lucrat vreme îndelungată la aceste întărituri și nu m-am simțit în siguranță decât după ce le-am terminat.

Apoi am înfipt pe dinafară și în toate direcțiile nenumărați țăruși și bețe, ce puteau prinde rădăcini și crește. Cred că am pus vreo douăzeci de mii de bucăți, lăsând un spațiu destul de mare între ei și zidul exterior, ca să pot zări dușmanii, care astfel nu mai aveau putința de a se adăposti după copacii cei tineri, în caz că ar fi încercat să se apropie de fortăreață. În doi ani am avut în fața locuinței un tufăriș des, iar peste cinci sau șase ani o întreagă

pădurice, care crescuse atât de deasă și puternică, încât era într-adevăr de netrecut. Nimeni nu-și putea închipui că se găsește ceva îndărătul ei. Când ieșeam sau intram, mă foloseam acum de două scări, pe care le propteam de o parte a stâncii ce se prăvălise, punând una deasupra celeilalte ca să ajung în vârf. Când scoteam cele două scări, nu mai putea nimeni să coboare până la mine, fără să-și rupă oasele. Și chiar dacă ar fi ajuns jos, încă s-ar fi găsit în afara celor două fortificații.

Am luat astfel toate măsurile de siguranță pe care le poate născoci o minte omenească. Până la sfârșit se va vedea că nu au fost făcute fără rost și folos, cu toate că erau pornite la început doar din frică.

Capitolul XII

O BARCĂ PE MARE. RESTURILE UNUI OSPĂȚ DE CANIBALI. SPAIMA. CUPRINS DE SCÂRBĂ, MĂ ÎNARMEZ MAI TARE. PEȘTERA BUNĂ PENTRU UN NOU DEPOZIT.

Între timp mă ocupam și de celelalte treburi. Aveam mare grijă de turma de capre, căci ele însemnau pentru mine nu numai hrana zilnică, dar și provizii pentru orice s-ar întâmpla. Economisiseam muniția, neavând nevoie să vânez capre sălbatice și să mă obosesc alergând după ele. Mi-era teamă să nu le pierd și să fiu nevoit să încep de la capăt munca grea cu domesticitul și îngrijitul lor. După multă chibzuială am făcut două planuri cum să le feresc de orice primejdie. Primul plan era ca, săpând o pivniță sub pământ, într-un loc bine ales, să le țin acolo în timpul nopții. Celălalt plan era să împrejmuiesc mai multe țarcuri mici, depărtate mult unele de altele și cât se poate de bine ascunse. În fiecare ocol mă gândeam să aduc vreo câteva capre tinere și să-mi pot reconstitui turma în cazul când s-ar întâmpla vreo nenorocire.

M-am hotărât pentru soluția din urmă, cu toate că-mi trebuia mai mult timp și muncă pentru a o aduce la îndeplinire. Am pornit îndată în căutarea unor locuri mai adăpostite. Am găsit un loc, care era tot ce inima putea să-mi dorească. Un loc mic și cu apă, aflat într-o vâlcea și ascuns de pădurea cea deasă, unde mă rătăcisem la întoarcere când făcusem expediția în partea de răsărit a insulei.

Am găsit și vreo trei pogoane de pășune într-un luminiș al pădurii, ce alcătua o împrejmuire naturală. Trebuia numai să întăresc locul. M-am apucat îndată de lucru și, în mai puțin de o lună, am terminat împrejmuirea. Turma mi-era foarte

bine ascunsă în țarc. Am adus fără întârziere vreo zece capre și doi țapi.

Apoi am continuat să întăresc împrejmuirea până ce am ajuns să o fac tot atât de bună ca și pe celelalte. La această nouă lucrare nu m-am mai grăbit, de aceea a durat ceva mai mult. Munceam mânat de frica pricinuită de acea urmă a unui pas de om ce-o văzusem pe nisip. Până acum însă nu zărisem ființă omenească să se apropie de insulă. Trăiam de doi ani stăpânit de această nouă neliniște, care îmi făcea viața mai neplăcută ca înainte, după cum lesne pot înțelege cei care știu ce înseamnă să trăiești cu frica în sân. Spre marea mea mâhnire trebuie să mărturisesc că această destrămare sufletească a avut înrâuriri și asupra sentimentelor mele religioase. Mă copleșea groaza de a cădea în mâinile canibalilor. Nu găseam răgaz, nici liniște sufletească pentru resemnare și rugă. Mă rugam ca sub povara unei mari dureri, înconjurat de primejdii, așteptându-mă în fiecare noapte ca să fiu trezit, ucis și mâncat înainte de zorii zilei următoare.

Dar să revenim la povestea mea. După ce mi-am pus la adăpost o parte din turmă, am colindat toată insula în căutarea unui loc la fel de potrivit. Ajungând departe, spre apus, și privind spre mare, mi s-a părut că zăresc o pirogă în larg. Aveam din vechea corabie vreo două ocheane, dar nu luasem niciunul cu mine. Piroga era atât de îndepărtată, încât nu știam prea bine ce este.

Am privit într-acolo până mi s-a împăienjenit vederea. Când am coborât la vale, n-am mai zărit-o și m-am lăsat păgubaș, hotărât să nu mai ies altă dată fără ochean.

Când am ajuns la poalele unui deal din capătul insulei, unde nu mai fusesem înainte, m-am convins că urma aceea a unui picior de om nu este ceva chiar atât de neobișnuit pe insulă, așa cum îmi închipuisem. Prin grija cerului fusesem adus pe coasta cealaltă, unde sălbaticii nu veneau

niciodată, altfel as fi aflat mai curând că sălbaticii poposeau adesea aici pe insulă când mergeau cu pirogile mai departe în larg. Cum obișnuiau să se războiască în bărci, în acele canoe, învingătorii își luau prizonierii și îi aduceau pe acest țărm. Potrivit îngrozitorului lor obicei – căci erau cu toții canibali – aici îi ucideau și îi mâncau.

Așadar, când am ajuns la poalele dealului din partea de sud-vest a insulei, am rămas trăsnit în fața năprasnicei priveliști ce mi-a fost dat să văd. Nici nu pot descrie toată scârba ce m-a cuprins când am văzut împrăstiate pe mal țeste și oase, mâini și picioare de om. Mai departe am observat un loc unde, în centrul unui cerc săpat în nisip, se încinsese un foc și unde cred că mișei au stat la masa lor îngrozitoare, înfulecând din trupurile semenilor lor.

Am fost atât de zăpăcit de ceea ce vedeam, încât nici nu m-am mai gândit la primejdia ce putea să mă pândească. Toată frica îmi fusese izgonită de scârba pe care o simțeam față de această diavolească stricăciune a firii omenești. Auzisem adesea vorbindu-se, dar niciodată nu văzusem mai de aproape astfel de fapte. Pe scurt, a trebuit să-mi întorc fața mi s-a făcut o greață nespusă, de eram gata să leșin. Natura însă a avut grijă să-mi ușureze stomacul și, după ce am vărsat cu o neobișnuită violență, m-am simțit mîi bine. Nu am mai fost în stare să rămân o clipă în acel loc. Am suit în fugă dealul, luând-o spre locuința mea.

Când m-am depărtat de acea parte a insulei, m-am oprit locului, uluit o clipă. Venindu-mi în fire, am privit spre cer, mișcat până în adâncul sufletului și cu ochii plini de lacrimi. I-am mulțumit lui Dumnezeu că m-am născut în ținuturi deosebite de acestea și departe de asemenea ființe năprasnice.

Cu toate că soarta mi se părise grea la început, găsisem atâta mângâiere, încât trebuia mai degrabă să fiu recunoscător decât să mă plâng.

Plin de recunoștință, m-am întors acasă în fortăreața mea.

Niciodată nu mă simțisem mai în largul meu ca acum. Îmi dădeam seama că sălbaticii nu veneau niciodată pe insulă cu gând de jaf sau de pradă, știind că nu se găsește nimic prin pădurile acestea.

De aproape optsprezece ani de când mă aflam aici, nu văzusem urma de ființă omenească. Puteam să mai stau încă alți optsprezece ani ascuns, cum stătusem până atunci, fără să mă dau în vileag. Nu aveam decât să stau liniștit până ce voi găsi alt fel de ființe decât canibali, cărora să mă arăt.

Scârba mea față de sălbatici și de obiceiurile lor neomenești era atât de puternică, încât am trăit îngândurat și mâhnit încă alți doi ani în locuința mea. Vreau să spun prin aceasta că nu mă îndepărtam de plantații, fortăreață, casa de la țară și de țărcul din pădure. Iar pe acesta din urmă nu-l priveam decât ca un loc unde să-mi țin închise caprele. Teama de a da ochii cu sălbaticii era atât de mare, încât îmi ziceam că a-i vedea pe ei sau pe diavolul însuși ar fi totuna.

Nu m-am mai dus să-mi văd piroga și începeam a mă gândi s-o aduc împrejurul insulei, căci mă puteam întâlni pe mare cu fiarele acelea. Știam care mi-ar fi fost soarta dacă le-aș fi căzut în mână.

Vremea și credința de a fi în siguranță față de sălbatici mi-au izgonit încetul cu încetul neliniștea ce mă copleșise la început. Am început să trăiesc din nou ca în primii ani. Numai că eram mai prevăzător acum mă uitam mai cu grijă împrejur, nu trăgeam cu pușca prea des ca nu cumva să fiu auzit.

Mare noroc am avut cu turma de capre care mă îndestula, nemaifiind nevoit să alerg după vânat. Am mai prins niște capre cu ajutorul capcanelor, după cum făcusem și altă dată.

Cred că doi ani de zile n-am mai tras cu pușca, cu toate că nu ieșeam fără ea, ba luam cu mine și

trei pistoale sau cel puțin două, pe care le purtam la brâu. Mi-am ascuțit și un pumnal și mi-am întocmit o curea la care să-l port. Aveam astfel o înfățișare impresionantă de câte ori ieșeam din casă, mai ales că agățam de brâu și o sabie lată, fără teacă.

Se părea totuși că afară de aceste griji mă întorsesem la traiul liniștit de odinioară. Toate acestea îmi arătau că soarta mea nu era atât de vitregă în comparație cu a altora.

Nu pot zice că aveam multe de așteptat de la viață. Teama de sălbatici și grijile au alungat un timp din mine pofta de a mai trăi, și orice năzuință de a-mi îmbunătăți traiul. Renunșasem, de pildă, de a mai încerca să prefac orzul în malț spre a face bere. La început, ideea aceasta mi se păruse vis, căci îmi trebuiau prea multe ca să reușesc. Mai ales îmi lipseau butoaiele în care să păstrez berea. După cum am mai povestit, am pierdut destul timp încercând în zadar să fac butoaie. Nu aveam hamei ca să dau berii tărie, nici drojdie care s-o fermenteze și niciun cazan sau un ceaun în care să o fierb. Și totuși aș fi reușit până la urmă dacă nu intervenea întâmplarea cu sălbaticii, căci rareori până atunci mi se întâmplase să nu duc la bun sfârșit ceea ce îmi propusesem.

Gândurile însă îmi erau acum în altă parte. Zi și noapte chibzuiam cum să ajung a-i împiedica pe acești monștri în cruda și sângeroasa lor îndeletnicire și să scap victimele aduse aici pentru a fi jertfite și fripte.

Ar trebui să scriu o carte întreagă despre toate planurile și intențiile, despre tot ce am născocit pentru înfăptuirea acestui gând. Voiam cu tot dinadinsul să nimicesc aceste ființe sau, cel puțin, să le înspăimânt într-atât, încât să nu mai calce pe insulă.

Deocamdată totul rămânea doar închipuire iar la înfăptuire nu puteam ajunge decât văzând cum stau lucrurile la fața locului.

Eram însă unul singur împotriva atâtor. Puteam da peste douăzeci sau treizeci de inși, înarmați cu sulițe și arcuri pe care le mânuiau tot atât de bine ca și mine pușca.

Câteodată îmi dădea prin gând să sap o groapă în locul unde am văzut că fac focul și s-o umplu cu praf de pușcă să sară totul în aer când vor veni și vor aprinde focul. Dar nu puteam păraui atâta pulbere. Eram limitat acum la un singur butoiaș. Apoi nu eram sigur că explozia va izbucni la timpul potrivit, astfel ca să nu-i împrăște numai cu câteva fărâme de pământ, ci să-i sperie de-a binelea, ca să nu mai vină pe insulă. Am renunțat, așadar, la această soluție.

M-am gândit apoi să mă ascund într-un tufiș și să stau la pândă cu toate puștile încărcate cu o cantitate dublă de pulbere și gloanțe. În toiul praznicului sângeros să trag în ei, fiind sigur că la fiecare împușcătură voi ucide pe unii și voi răni pe alții. Urma apoi să mă năpustesc asupra lor cu cele trei pistoale și cu sabia. Nu mă îndoiam că i-aș fi ucis pe toți, chiar dacă ar fi fost și douăzeci la număr.

Planul acesta mi-a surâs câțva timp și noaptea visam chiar că sunt gata să trag în ei. Am mers atât de departe, încât mi-am irosit câteva zile căutând locuri potrivite de unde să-i pândesc. Mă duceam acum des prin acele meleaguri și începusem să le cunosc bine. Mai ales că voiam neapărat să mă răzbun și eram mânat de dorința năprasnică de a-i trece prin sabie, chiar dacă ar fi fost în număr de douăzeci sau treizeci. Scârba pe care o simțeam la vederea urmelor acestor fiare cu chip de om mă ațâța și mai tare.

Până la urmă am găsit un loc potrivit pe o culme a dealului, unde eram sigur că pot aștepta în siguranță până vor sosi bărcile. Apoi, pe furiș, și mai înainte ca ei să debarce, urma să mă ascund în desigurul copacilor. Găsisem acolo o scorbură mare, în care încăpeam tocmai bine. Puteam să văd de

acolo tot ce făceau puteam să ochesc bine capetele atunci când ei s-ar fi așezat unul lângă altul. Ar fi fost aproape cu neputință să nu nimeresc sau să nu rănesc vreo patru din prima împușcătură.

În acest loc m-am hotărât să-mi pun planurile în aplicare. Mi-am pregătit, așadar, două flinte și pușca de vânătoare. Pe cele dintâi le-am încărcat cu câte două gloanțe mari și încă vreo patru mai mici, ca cele de pistol, iar pușca cu o mână de alice din cele mai mari.

Mi-am încărcat și pistoalele cu câte patru gloanțe fiecare, înarmat astfel și bine aprovizionat cu muniție pentru a reîncărca armele, am pornit în expediție.

După ce am făcut toate pregătirile și în închipuirea mea totul părea și pus în aplicare, am continuat în fiecare dimineață să urc dealul până în vârful care era cam la vreo trei mile de fortăreața mea, sperând să zăresc vreo pirogă pe mare, fie apropiindu-se de insulă, fie navigând în larg. După ce am făcut cu regularitate acest lucru timp de două sau trei luni, a început să mi se urască tot îndeplinindu-mi mereu această datorie, căci nu zăream nimic, nici în larg, nici în preajma insulei, cel puțin cât puteam cuprinde cu ochii sau cu ocheanul.

Atâta vreme cât dădeam zilnic câte o raită pe dealuri spre a cerceta zarea, hotărârea mi-a rămas neclintită și nu vedeam niciun păcat în uciderea a douăzeci sau treizeci de sălbatici goi pușcă, nepunând în cumpănă câtuși de puțin fărădelegile lor, cu mânia ce mi-era zădărnă de scârba pricinuită de obiceiurile lor potrivnice firii.

Dar acum, după ce mi se urâse cu excursiile mele zadarnice făcute atât de departe în fiecare dimineață, am început să-mi schimb părerile.

Dacă este adevărat că felul cum se tratau reciproc vecinii mei era sălbatic, crunt și neomenos, faptul acesta nu avea totuși nicio legătură cu mine. Nu-mi făcuseră niciun rău. Dacă

mă atacau sau dacă se dovedea necesar pentru păstrarea vieții mele, atunci eram îndreptățit să-i lovesc și eu. Dar deocamdată nu mă aflu sub puterea lor. Nu știau încă nimic de mine și deci nu aveau nimic împotriva-mi. Nu aveam niciun drept să-i lovesc eu cel dintâi.

Astfel ar găsi îndreptățire până și purtarea barbară a spaniolilor în America, unde au distrus milioane de indieni aceștia, deși erau idolatri și barbari și aveau o seamă de rituri sălbatice în obiceiurile lor, de pildă acela de a aduce ca jertfă idolilor trupuri omenesti, erau totuși, față de spanioli, un popor nevinovat, înșiși spaniolii și toate popoarele creștine din Europa vorbesc cu groază de sfârșirea indienilor de către spanioli, socotind aceasta o simplă măcelărire, o dovadă nefirească și sângeroasă de cruzime neomenească, ce nu poate găsi îndreptățire nici în fața oamenilor, nici în a lui Dumnezeu. De aceea orice om de omenie și orice bun creștin socotește numele de spaniol un cuvânt înfiorător, ca și când țara Spaniei s-ar deosebi dintre toate prin aceea că ar fi dat la iveală o seminție de oameni lipsiți de orice omenie, de orice milă față de cei obidiți, însușire caracteristică oricărui spirit cu porniri mărinimoase.

Aceste judecăți m-au oprit și m-au îndepărtat de la planurile inițiale. Am început încet-încet să văd cum greșisem când voisem să-i atac pe sălbatici. Nu era treaba mea să mă amestec în socotelile lor, bineînțeles dacă nu mă atacau. Eu însă trebuia să mă feresc de aceasta și să-mi fac datoria numai în cazul că s-ar fi întâmplat vreun atac din partea lor.

Pe de altă parte mi-am zis că dacă aș fi procedat așa cum voisem la început, nu numai că nu m-aș fi eliberat, dar m-aș fi nimicit singur, căci dacă-i atacam și nu reușeam să-i ucid pe toți și ar fi scăpat chiar numai unul, acesta s-ar fi întors în țara lui să povestească cele întâmplate. Fără îndoială că atunci ar fi venit cu miile să răzbune moartea

fărtașilor lor și astfel aș fi chemat asupra-mi nimicirea de care deocamdată nu aveam a mă teme.

Una cu alta, am ajuns la concluzia că nici în principiu, nici în practică, nici într-un fel, nici într-altul nu aveam de ce să mă amestec în treburile lor îndatorirea mea era să mă țin la fereală, să mă țin ascuns cât mai bine, nedându-le niciun prilej ca să afle că pe insulă există vreo viețuitoare – vreau să spun cu chip de om.

Nu mă priveau faptele sălbaticilor și nici vina ce o purtau față de semenii lor. Își făceau dreptate singuri.

În această stare de spirit am mai trăit un an, fiind acum departe de orice dorință de a-i ataca pe acei nenorociți. Nu m-am mai dus nici o singură dată pe deal, ca să văd dacă nu se zărește vreunul sau să văd dacă vreunul a mai fost pe țărm, și aceasta ca să nu fiu ispitit să-mi reînnoiesc ura împotriva canibalilor, și nici, atâta de cine știe ce prilejuri, să-i atac.

Doar atât am făcut: m-am dus și mi-am luat barca din locul unde se afla și am trecut-o la capătul cel mai de răsărit al insulei. Acolo am băgat-o într-un mic golf, adăpostit între stânci. Știam că din pricina curenților, sălbaticii nu se vor încumeta să vină până aici cu pirogile lor.

Împreună cu barca am adus și tot ce-i aparținea, adică pânza, catargul și ceea ce aș numi ancoră, dar care în fond nu se putea numi nici ancoră și nici măcar cârlig. Dar asta e tot ceea ce putusem încropi. Le-am luat pe toate, căci nu voiam să las nici urmă de barcă sau urmă de sălaș omenesc pe insulă.

Am trăit mai retras ca oricând și ieșeam rar din chilia mea. Mă duceam să mulg caprele, să-mi văd de mica turmă din pădure, care, fiind de cealaltă parte a insulei, era în afară de orice primejdie. Eram sigur că sălbaticii, care veneau câteodată pe

insulă, nu se gândeau să găsească ceva în interiorul ei și rămâneau pe coastă.

Nu mă îndoiam că mai fuseseră pe țărm, după ce teama de ei mă făcuse prudent, așa cum fuseseră și mai înainte de aceasta.

Câteodată mă gândeam cu groază ce s-ar fi ales de mine dacă m-ar fi găsit mai înainte, când mă plimbasem gol și neînarmat, numai cu pușca încărcată cu alice, în iscodirile mele de a vedea ce roade mai pot găsi pe insulă. Ce m-aș fi făcut dacă în loc de urma acelor pași găseam vreo cincisprezece sau douăzeci de sălbatici, care m-ar fi urmărit și, fiind mai iuți ca mine, m-ar fi prins și nu aș mai fi găsit scăpare?

Trebuie să mărturisesc că necontenitele primejdii, îngrijorări și neliniști în care trăiam, precum și povara lor apăsătoare mi-au tăiat pofta să mă mai ocup de toate îmbunătățirile pe care voisem a le aduce traiului meu spre a-l face mai plăcut. Grija siguranței mi-era acum mai aproape decât orice. Mă temeam să bat un cui sau să cioplesc o bucată de lemn, pentru ca să nu se audă zgomot. Din aceeași pricină nu mă încumetam nici să mai trag cu pușca și, mai presus de toate, mi-era frică să aprind focul, ca nu cumva fumul să se zărească la mare depărtare și să mă dea în vileag. De aceea mi-am strămutat în pădure îndeplinirea acelor îndeletniciri care aveau nevoie de foc, ca olăria și altele. Mai târziu am găsit, spre marea mea alinare, o peșteră foarte adâncă în care niciun sălbatic nu ar fi îndrăznit să intre și niciun alt om dacă n-ar fi fost împins ca mine de nevoia unui adăpost sigur.

Gura peșterii era la poalele unei stânci înalte, unde din întâmplare tăiam niște ramuri ca să fac cărbuni.

Dar înainte de a povesti mai departe, vreau să spun pentru ce aveam nevoie de cărbuni. Acasă mi-era teamă să aprind focul din pricina fumului. Nu puteam trăi însă fără pâine și fără a-mi găti de-

ale mâncării. Am fost nevoit deci să ard înăbușit sub pământ niște lemne până ce se făceau cărbuni, după cum văzusem că se procedează în Anglia. Stingeam apoi focul și, aducând cărbunii acasă, mă serveam de ei fără să mai am nevoie, de foc mare și să mă tem de primejdia fumului.

Cum, necum, în timp ce tăiam lemne, am observat o gaură îndărătul unui tufiș foarte des. Curios să văd ce este, m-am furișat cu mare greutate înăuntru, găsind apoi încăperea destul de spațioasă ca să pot sta în picioare și să mai fie loc pentru cineva alături de mine. Mărturisesc că am ieșit cu mai mare grabă decât intrasem. Privind spre fundul peșterii, care era cufundată în beznă, am zărit lucind doi ochi mici. Nu știam dacă erau ochi de om sau de diavol, dar străluceau ca două stele, iar lumina palidă ce intra prin gura peșterii se reflecta în ei.

După câteva clipe mi-am venit în fire. M-am dojenit, căci dacă ți-e frică să vezi pe dracul atunci nu ești vrednic să trăiești douăzeci de ani singur pe insulă.

Apoi, plin de bărbăție, am aprins o făclie și am intrat din nou.

După trei pași m-a cuprins frica, rămânând pironit locului, căci auzisem un oftat ca de om în durere, urmat de un zgomot surd.

Uluit, am făcut un pas înapoi. Mă treceau sudori reci. Dacă aș fi avut pălărie pe cap, cred că părul mi-ar fi ridicat-o. M-am îmbărbătat și eu cum am putut. Am pornit-o iar înainte și la lumina făcliei pe care o țineam deasupra capului, am zărit un țăp uriaș și bătrân, care zăcea într-un colț și trăgea să moara de bătrânețe.

L-am zgâlțâit voind să văd dacă nu l-aș putea scoate afară țăpul a încercat să se scoale, însă nu a fost în stare. L-am lăsat în pace. Mă gândeam că dacă reușise să mă sperie pe mine în așa hal, ar înspăimânta fără îndoială și pe orice sălbatic care

s-ar încumeta să între în peșteră, câtă vreme ȝapul ar mai trăi.

Cum îmi trecuse mirarea, am început să privesc împrejur. Peștera era foarte mică. Nu avea mai mult de douăsprezece picioare și nu era nici rotunda, nici pătrată. Nu fusese atinsă de mână de om. Într-un colț se prelungea într-un tunel atât de jos, încât a trebuit să mă târăsc pe brânci. Nu știam unde duce. Deocamdată m-am lăsat păgubaș, hotărât să revin cu lumânări și cu o aprinzătoare, pe care o făcusem dintr-un amnar de flintă și niște cremene.

A doua zi am revenit aprovizionat cu șase lumânări din seu de capră făcute cu mâna mea. Intrând în tainiță, m-am târât vreo zece yarzi prin ea. Mai departe tavanul a început să se ridice, înălțându-se cam la vreo douăzeci de picioare. Pot spune că niciodată nu văzusem ceva mai minunat în această insulă, ca pereții și bolta acestei peșteri. Din cele două lumânări, lumina se răspândea în mii de raze. Nu știu ce era pe pereți dacă nu erau cumva diamante sau alte pietre prețioase sau poate chiar aur.

Mă găseam într-una din cele mai frumoase grote, dar cu totul întunecate. Pardoseala era uscată și netedă și avea un fel de pietriș mărunț. Nu se zărea nicio gadină scârboasă sau vreo târătoare veninoasă. Pe boltă nu se vedea urmă de umezeală.

Singura greutate era intrarea. Fiind însă un adăpost sigur și pe placul meu, m-am gândit că grota este tocmai ce îmi trebuia și m-am bucurat mult de noua-mi descoperire.

Am plănuir să aduc aici fără întârziere lucrurile mai de preț. Mai ales restul de praf de pușcă și armele de rezervă, adică două puști de vânătoare din cele trei pe care le aveam și trei flinte. Îmi rămâneau în fortăreață alte cinci, orânduite ca niște guri de tun pe metereze și pe care le puteam lua oricând și în orice expediție.

Cu prilejul acesta, am fost nevoit să deschid și butoiul cu praf de pușcă, pescuit în mare, în care pătrunsese apa. Am constatat că apa pătrunsese cam trei-patru degete în pulbere, de fiecare parte, întărind-o și păstrând interiorul ca miezul într-o nucă astfel am găsit vreo șaiszeci funzi de praf bun în mijlocul butoiului.

Plăcută descoperire! Am cărat totul în peșteră, păstrând în fortăreață numai vreo trei funzi pentru orice eventualitate. Am adus aici și tot plumbul ce-mi rămăsese pentru pregătirea gloanțelor.

Îmi închipuiam acum ca sunt un uriaș din vremuri străvechi, din aceia despre care se povestește că trăiau în peșteri și tainițe, unde nimeni nu putea pătrunde. Eram sigur că nici cinci sute de sălbatici nu m-ar găsi aici, și chiar dacă ar izbuti, nu ar cuteza să mă atace. Țapul cel bătrân a murit a doua zi. M-am gândit că este mai ușor să-l îngrop pe loc, în peșteră, decât să-l târâi până afară.

L-am pus într-o groapă adâncă, bine acoperit cu pământ de teama duhoarei.

Capitolul XIII

CEL DE AL DOUĂZECI ȘI TREILEA AN AL ȘEDERII MELE ÎN INSULA. ÎNTÂLNIREA CU CANIBALII, STRÂNȘI ÎN JURUL UNUI FOC LA UN PRAZNIC. SUNT HOTĂRÂT SĂ-I NIMICESC PE CEI CARE VOR MAI VENI. O CORABIE EȘUATĂ LÂNGĂ INSULĂ. EXPEDIȚIA PÂNĂ LA EPAVĂ. NOI PROVIZII.

Se împliniseră douăzeci și trei de ani de când trăiam în această insulă. Eram atât de obișnuit cu locurile și cu felu-mi de viață, încât, dacă aș fi fost sigur că niciun sălbatic nu vine să mă tulbure, aș fi putut trăi resemnat și cu dragă inimă tot restul vieții aici, până în clipa când aș fi pus capul jos, să mor ca țapul cel bătrân din peșteră.

Între timp izbutisem să-mi asigur și oarecare distracții, așa că timpul trecea mai ușor ca la început. Îl învățasem pe Poll să vorbească, după cum am povestit. Vorbea acum mai bine și mai articulat. Mi-era plăcut să-l ascult. A trăit în preajma mea nu mai puțin de douăzeci și șase de ani. Nu știu cât a mai trăit și după aceea, dar știu că în Brazilia se spunea că papagalii ajung la vârsta de o sută de ani. Poate că mai trăiesc și azi acolo câțiva Polii, care mai strigă încă după sărmanul Robin Crusoe. Nu urez nimănui ca să ajungă acolo să-i audă. Dacă ar face-o, ar crede desigur că aude pe dracul.

Câinele mi-a fost tovarăș credincios și plăcut timp de șaisprezece ani și a murit de bătrânețe. Am mai povestit cum mi s-au înmulțit pisicile și cum am fost nevoit până la urmă să împușc o parte, pentru că îmi mâncau și urechile. După ce au murit cele două pisici bătrâne pe care le luasem de pe corabie, le-am gonit pe celelalte și nu le-am mai dat să mănânce. M-au lăsat în pace și au fugit în

pădure, unde s-au sălbătăcit. N-am păstrat decât două sau trei care-mi plăceau. Le înecam puii. Și ele făceau parte din familia mea.

Afară de aceste animale, mai țineam totdeauna pe lângă mine și vreo doi-trei iezi, care mâncau din mână. Mai târziu am avut și alți doi papagali pe care i-am învățat să vorbească destul de bine. Mă strigau cu toții Robinson Crusoe, dar niciunul așa de bine ca primul, cu care într-adevăr îmi dădusem multă osteneală. Mai aveam câteva păsări marine, pe care le domesticisem. Nu știam cum le zice. Le prinsesem pe țărm și le tăiasem aripile.

Parii plantați în jurul fortăreței au crescut transformându-se într-o pădurice deasă. Aici, între copaci, trăiau și se înmulțeau aceste păsări și mi-era mai mare dragul să le văd. M-aș fi simțit tare mulțumit de viața pe care o duceam dacă aș fi fost ferit de sălbatici, care mă băgaseră în sperieți.

Dar nu-i totdeauna cum dorești. Multă lume, care îmi va citi povestea, își va da seama că răul de care ne ferim mai mult și ni se pare mai înspăimântător devine de multe ori porțița mântuirii noastre și adesea singura prin care putem scăpa din nenorocirea în care ne aflăm. Aș putea da multe pilde întru aceasta din viață-mi, pilde aproape de necrezut, mai ales din ultimii ani ai șederii mele stinghere în această insulă singuratică, când s-au întâmplat o seamă de lucruri deosebite.

Eram acum în decembrie, în al douăzeci și treilea an al șederii mele. Recolta era gata, fiind solstițiul de vară căci iarnă nu-i mai puteam spune – și stăteam mai mult la câmp. O dată, ieșind din casă foarte devreme – nici nu se luminase bine de zi – am fost surprins zăbind lumina unui foc pe țărm, cam la două mile depărtare de mine, spre capătul insulei, unde observasem odinioară urme de sălbatici. Spre marea mea durere era în partea insulei dinspre locuința mea. Am fost foarte mirat și am rămas pironit locului, neîndrăznind să mai ies de teamă să nu fiu surprins. Dar nici în casă nu

mai aveam liniște. Teama și grija mă chinuiau. Dacă acești sălbatici, colindând insula, ar da de lanurile cu grâne coapte sau în curs de seceriș, ori peste lucrările mele, de îndată ar ghici că insula este locuită și ar porni în căutarea mea.

M-am întors în fortăreață și am tras scara după mine. Am căutat să dau o înfățișare naturală și nelocuită de jur împrejur. Apoi am pregătit totul pentru apărare. Am încărcat tunurile, cum le ziceam eu flintelor. Erau așezate în poziție de tragere pe întăriturile cele noi. Am pus gloanțe în pistoale, hotărât să mă apăr până la capăt.

Nu am uitat să cer ocrotirea cerului, rugind pe Dumnezeu să mă scape din mâinile canibalilor. Astfel am stat vreo două ore, dar tare nerăbdător, neavând prin cine afla știri dinafară. Tot chibzuind ce să fac, n-am mai putut răbda. Așezând scara pe o parte a stâncii, unde era un loc mai drept, m-am urcat trăgând-o apoi după mine. Am așezat-o din nou și astfel am ajuns în vârful dealului.

Culcat pe burtă, am scos occeanul, pe care-l luasem dinadins, îndreptându-l spre locul cu pricina. Acolo am zărit nu mai puțin de nouă sălbatici – toți goi pușcă – așezați în jurul focului, nu ca să se încălzească – era foarte cald – ci – așa presupuneam eu – ca să-și gătească prânzul barbar din carne de om, nu știam dacă adusă vie sau moartă.

Aveau cu ei două pirogi, trase acum pe mal. Apele fund retrase, mi s-a părut ca așteptau fluxul ca să plece. Nu-mi pot descrie emoția, văzându-i în această parte a insulei și atât de aproape de mine. Mai târziu, după ce mi-am dat seama că vin întotdeauna aduși de reflux, m-am liniștit, știind că pot ieși fără grijă pe timpul fluxului, dacă nu erau deja pe insulă. Astfel mi-am putut vedea de treburi și strânge recolta.

Într-adevăr, cum a început curentul de flux spre vest, i-am văzut sărind în bărci și îndreptându-se spre larg. Cam cu un ceas înainte de plecare, au

început să sară și să dănțuiască. Vedeam bine fiecare gest prin ochean. Erau goi pușcă, însă nu puteam desluși dacă erau bărbați sau femei.

Îndată ce i-am văzut imbarcați și plecați, am luat două puști pe umăr, două pistoale la brâu și sabia și am pornit-o în goană spre dealul unde le găsisem pentru prima dată urmele. Când am ajuns, cam după vreo două ceasuri, căci eram prea împovărat ca să alerg iute, am văzut ca au fost și acolo trei bărci. Privind în larg, i-am văzut îndreptându-se cu toții spre continent. Priveliștea era înfiorătoare. Jos, pe mal, se aflau răspândite urmele praznicului lor crâncen: bucăți de carne, oase și sânge din trupurile sfârtecate și înfulecate fără milă.

Mânia mă scotea din fire și nu mă mai gândeam decât cum să-i nimicesc, oricâți or fi. Era vădit însă că nu veneau prea des pe insulă, căci timp de cincisprezece luni nu mai călcaseră pe insulă și nu mi fusese dat să văd nici om, nici urmă de-a lor, iar în timpul ploilor eram sigur ca nu pot veni așa departe. În tot acest timp trăisem în neliniște, temându-mă să nu vină peste mine prin surprindere. Mi-am dat seama că așteptarea unei nenorociri este mai groaznică decât nenorocirea însăși, mai ales când nu ai cum să scapi de această neliniște.

Trăiam nutrind gânduri de ucigaș și petreceam multe ceasuri, care ar fi putut fi folosite mai bine, chibzuind cum să-i atac data următoare, mai ales dacă vor fi din nou împărțiți în două grupuri.

Nu mă gândeam însă că, dacă voi ucide – să presupunem zece inși sau chiar o duzină – totuși a doua zi, săptămâna sau luna viitoare va trebui să mai ucid alții și iar alții, la nesfârșit. Până la urmă nu aș fi fost mai puțin ucigaș decât acești mâncători de oameni, ba, poate, mai mult decât dâșii. Îmi petreceam zilele în neliniște și îngrijorare, așteptându-mă să cad în mâinile

acestor ființe nemiloase. Când mă încumetam să ies, mă uitam în jur cu nespusă grijă.

Vedeam acum ce bine am făcut când mi-am domesticit turma de capre. Pentru nimic în lume nu aş mai fi tras cu puşca, mai ales în partea aceea a insulei unde veneau de obicei, ca nu cumva să dau alarma chiar dacă ar fi fugit de mine o dată, ar fi revenit desigur poate cu două-trei sute de pirogi peste câteva zile, şi atunci ştiam la ce să mă aştept.

A trecut totuşi un an şi trei luni până să dau iarăşi de sălbatici. I-am revăzut apoi, după cum voi povesti. Or mai fi fost ei poate de câteva ori, dar fie că n-au făcut un popas îndelung, fie că nu i-am simţit eu fapt este că până în luna mai, în al douăzeci şi patrulea an al şederii în insula – după socotelile mele – n-am ştiut nimic, dar atunci am dat peste ei într-un chip destul de straniu, după cum se va vedea.

Fusesem foarte neliniştit în tot timpul acestor ultime luni.

Dormeam prost, visam urât şi mă trezeam adesea în toiul nopţii ziua eram nespus de tulburat. Noaptea visam că ucid sălbatici, găsindu-mă îndreptăţit a o face. Dar să revin la povestea mea.

Era prin mijlocul lunii mai, în a şaisprezecea zi a lunii, cred, după cum arăta calendarul meu de lemn pe care tot mai ţineam răbojul zilelor. Furtuna mai bântuia, iar vântul suflase toată ziua.

Îtovărăşit de tunete şi fulgere. Noaptea era apăsătoare. Nu mai ştiu cu de-amănuntul cum s-a întâmplat. Cugetam la starea mea de atunci, când mi s-a părut că aud o bubuitură de tun venind din larg. Am rămas uimit, căci era un sunet de care mă dezobişnuisem, şi gânduri noi m-au năpădit. Am sărit în sus şi am dat fuga la stâncă, am pus scara, am tras-o după mine şi apoi de acolo m-am suit degrabă în vârful dealului. Am zărit o nouă fulgerare şi am aşteptat sunetul bubuiturii, care a urinat într-adevăr la jumătate de minut. După sunet

am știut că venea din direcția unde fusesem târât cu barca în larg.

Mi-am dat seama că trebuie să fie o corabie în primejdie. Era probabil întovărășită de altele și dădea aceste semnale ca să ceară ajutor. În aceeași clipă mi-a dat prin gând că, dacă eu nu le pot ajuta, ar putea cel puțin să mă ajute ei pe mine. De aceea am adunat în grabă toate vreascurile pe care le-am găsit și, făcând o grămadă mare, am aprins un foc în vârful dealului, lemnele fiind uscate, pălălaia s-a ridicat înaltă, de se putea zări la mare depărtare, cu toate că vântul sufla puternic. Astfel s-a și întâmplat fără îndoială, căci am auzit îndată o altă bubuitură de tun, urmată de alte câteva venind din aceeași direcție. Am ținut focul aprins până în zori. Când s-a luminat de ziuă, am zărit ceva la mare depărtare spre răsăritul insulei, fie pânză, fie epavă. Nu puteam desluși nimic, nici măcar cu ocheanul. Depărtarea era prea mare, iar vremea prea cețoasă, mai ales înspre larg.

Toată ziua am privit într-acolo. Curând mi-am dat seama că nu se mișca nimic. Mi-a dat prin gând că trebuie să fie o corabie ancorată. Curios să știu ce s-a întâmplat, mi-am luat pușca și am dat fuga spre partea de sud-est a insulei, către stâncile unde fusesem odată, luat de curent. Urcându-mă pe stânci și vremea limpezindu-se, am văzut bine, spre marea mea mâhnire, epava unei corăbii eșuată în timpul nopții pe acele stânci ascunse ce le descoperisem când fusesem cu barca aceste stânci spărseseră puterea curentului și, făcând vârtejuri, se formase un contracurent, salvându-mă astfel din cea mai deznădăjduită împrejurare a vieții mele.

Astfel, ceea ce înseamnă salvare pentru unii, pentru alții înseamnă nenorocire. Cei de pe corabie, cine or fi fost ei, necunoscând locurile și stâncile fiind sub apă, se pomeniseră în beznă nopții izbindu-se cu corabia de aceste stânci, datorită furtunii și vânturilor care suflau cu putere dinspre est-nord-est. Dacă ar fi zărit insula – totul

mă făcea să cred că n-au văzut-o – s-ar fi salvat cel puțin cu bărcile, ajungând la mal. Dar bubuiturile de tun, mai ales după ce am aprins focul, m-au făcut să mă gândesc la multe.

Mai întâi mi-am închipuit că zărind focul s-au lăsat în barcă și au încercat să ajungă la țărm. Marea furioasă însă i-a târât în larg.

Apoi mi-am zis că poate și-au pierdut barca, cum se întâmpla adesea în timp de furtună mai ales când valurile se sparg asupra corăbiei și oamenii sunt nevoiți să-și facă barca bucăți și uneori chiar să o arunce cu mâinile lor peste bord. Mi-am mai zis că poate fuseseră și alte corăbii, care le-au venit în ajutor luând echipajul pe bord. Mi-am mai închipuit și altele: se putea să fi ieșit în larg cu corabia și să fi fost târați de curent și duși în ocean, unde îi aștepta pieirea. Poate că în aceste clipe nu mai aveau ce mânca și, cine știe, erau nevoiți să se mănânce unul pe altul.

Toate acestea erau simple presupuneri. Priveam neputincios la nenorocirea oamenilor și îi compătimeam. Cu acest prilej am văzut încă o dată cât de recunoscător trebuie să fiu soartei care a avut grijă de mine în starea-mi disperată. Din două corăbii aruncate în această parte a lumii, eu singur scăpasem cu viață.

Soarta acestor oameni îmi servea drept pildă, deoarece cred că niciunul nu scăpase cu viață. Era prea puțin probabil să fi fost salvați de o corabie, căci nu văzusem nici urmă de corabie pe mare.

Nu găsesc cuvinte ca să pot spune ce dor aprig m-a cuprins în fața acestei priveliști și cum izbucneam uneori astfel: „O, dacă ar fi fost salvate cel puțin unul sau două suflete de pe această corabie nenorocită! Măcar un suflet, să am și eu un tovarăș, o ființă la fel ca mine cu care să vorbesc și care să-mi vorbească”.

Niciodată în viața-mi singuratică nu simțisem un dor mai aprig și mai covârșitor pentru tovărășia

oamenilor. Niciodată nu-mi păruse atât de rău că sunt singur.

Tainice izvoare se mai găsesc în fundul inimilor noastre! Atunci când sunt dezlănțuite de ceva văzut sau nevăzut, sau ajuns aievea prin puterea închipuirii noastre, simțămintele ne învăluiesc întregul suflet, îndemnându-l să îmbrățișeze cu atâta patimă dorul cel aprig, în asemenea clipe, lipsa ajunge ceva de neîndurat.

Dorința mi-era atât de aprigă, încât nu mă gândeam decât la acel om pe care l-aș fi voit salvat. Măcar unul singur! Cred că am repetat de nenumărate ori aceste cuvinte: „O, dacă ar fi fost salvat măcar un singur om!”

Îmi frângeam mâinile și, fără voie, aș fi rupt tot ce aș fi avut în mână. Scrâșneam din dinți, fălcile mi se încheștau și multă vreme nu am fost în stare să le desfac. Dar să lăsăm pe cercetătorii vieții omenești și ai naturii să lămurească aceste fenomene, obârșia și manifestarea lor. Eu nu pot decât să descriu faptele care m-au uimit, fără să-mi dau seama de unde purced. Erau desigur urmările dorințelor și închipuirilor zămislite în minte, în vederea nespusei plăceri ce aș fi avut-o prin tovărășia unui om ca mine.

Dar nu mi-a fost dat să ies din singurătate. Soarta hărăzită celor de pe corabie, sau mie, sau nouă, a fost alta. Până în ultimul an al șederii mele în insulă nu am știut dacă a fost salvat cineva de pe acea corabie. Am avut numai durerea să găsesc, câteva zile mai târziu, trupul neînsuflețit al unui băiat, pe care valurile îl aruncaseră la mal în capătul insulei, tocmai în dreptul corăbiei naufragiate. Purta o vestă de marinar, pantaloni și o cămașă albastră. Nu am găsit nimic din care să aflu din ce neam era. În buzunare am găsit opt franci și o pipă. Pipa a fost de mult mai mare preț pentru mine decât banii.

Cum vremea se potolise, m-am încumetat să mă duc cu piroga până la epavă. Nu mă îndoiam că voi găsi ceva pe bord, ceva care să-mi fie de folos. Dar mai presus de toate speram să găsesc încă pe cineva în viață, să-l salvez și să-mi aduc astfel și mie o mângâiere.

Gândul acesta mă chinuia. Nu găseam liniște nici zi, nici noapte.

Trebuia să mă duc. Lăsând totul în voia domnului, nu m-am putut împotrivi puternicului imbold ce mi se părea că vine ca o chemare dintr-un loc nevăzut și că aș fi păgubit dacă nu aș fi ascultat-o. Îndemnat de ea, m-am grăbit înapoi spre fortăreață, pregătind totul pentru expediție. Am luat câteva pâini, un chiup cu apă de băut, nu compas după care să mă conduc, o sticlă cu rom (mai aveam destul de mult) și un coș plin cu stafide. Încărcat cu toate acestea, m-am dus jos la barcă. Am scos apa din ea, am tras-o în apă, am așezat merindele și m-am întors acasă ca să aduc altele. A doua oară am cărat un sac cu orez, mi-am adus umbrela ca să nu stau cu capul în soare și încă un ulcior plin cu apă de băut. Apoi vreo jumătate de duzină de pâinițe de orz, o sticlă cu lapte de capră și brânză. Le-am cărat pe toate cu sudoarea frunții și cu mare caznă. Rugându-mă lui Dumnezeu să-mi fie călăuză în această călătorie, am pornit vâslind de-a lungul țărmului până ce am ajuns la capătul de nord-est al insulei.

Acum trebuia s-o iau spre larg, înspre ocean. Trebuia să mă hotărâsc dacă vreau sau nu s-o pornesc într-acolo. Am privit curenții repezi, care își făceau drum statornic pe ambele părți ale insulei la o anumită depărtare. Mi-era teamă de ei din pricina amintirii neplăcute și am început să pierd curajul. Prevedeam că, dacă mă prinde curentul, mă va duce din nou în larg și nu voi mai putea să mă reîntorc pe insulă. Și apoi cum piroga era mică, un vânt puternic putea să mă ducă la pierzanie.

Gândurile acestea m-au copleșit într-atâta, încât voiam să renunț la expediție. Am tras barca într-un mic golf și, sărind pe mal, m-am așezat îngândurat pe o movilă de nisip, nehotărât între dorință și frică. Între timp a venit fluxul și plecarea mi-a fost pentru câțva timp amânată.

Deodată mi-a venit în gând că ar fi bine să mă urc pe cea mai mare înălțime din apropiere și de acolo să observ, dacă se poate, cursul curenților în timpul fluxului. Voiam să știu dacă există vreun curent care să mă readucă repede acasă, după ce voi fi dus în larg la fel de repede de celălalt curent.

Abia m-am gândit la asta, și am dat cu ochii de un delușor de unde se putea vedea marea de jur împrejur, așa ca să chibzuiesc ce drum să iau la înapoiere. Ajungând sus, am deslușit că refluxul dădea naștere unui curent ce pornea din capătul de sud al insulei, iar curentul produs de flux bătea spre malul de nord. Tot ce aveam de făcut era să mă țin la întoarcere pe partea de nord, pentru ca totul să iasă cu bine.

Îmbărbătat de cele observate, m-am hotărât să pornesc în zori, o dată cu refluxul. Noaptea m-am odihnit în pirogă, învelit cu mantaua, iar dimineață am pornit la drum. Am luat-o mai întâi spre larg, drept spre nord, până ce am început să simt curentul, care mă ducea la est și care m-a împins cu mare viteză. Dar nu era așa de aprig cum fusese curentul sudic ce îmi răpise stăpânirea bărcii. Puteam cârmi bine acum cu ajutorul unei vâsle și m-am îndreptat repede spre epavă, unde am ajuns în mai puțin de două ore.

Priveliștea era jalnică. Corabia, spaniolă după construcție, era înțepenită între două stânci. Toată partea dinapoi fusese sfărâmată de valuri, iar puterea izbiturii, care înfipsea prora între stânci, rupsese amândouă catargele. Numai bompresul rămăsese teafăr, împreună cu partea din prora unde era fixat. Când m-am apropiat de corabie, s-a ivit un câine care a început să latre. L-am chemat. A

sărit în mare și l-am luat în barcă. Era aproape mort de foame și sete. I-am dat o bucată de pâine, pe care a înghițit-o ca un lup hămesit. Apoi a băut apa cu atâta nesaț, încât a trebuit să-l împiedic de a mai bea ca să nu crape.

După aceasta am urcat pe punte. Întâia priveliște ce m-a izbit a fost aceea a doi oameni înecați în încăperea de la prora, ținându-se strâns unul de altul. Am înțeles că, atunci când eșuase corabia în plină furtună, marea năpădise cu atâta furie peste ei, încât au fost înecați de suvoi.

Nu mai rămăsese nimic viu pe corabie în afară de câine. Nu am găsit niciun fel de marfă, ci doar câteva lucruri stricate de apă.

Am văzut niște butoaie cu băuturi spirtoase nu știam dacă era vin sau rachiu. Se găseau jos, în fund, de unde apa ieșise o dată cu refluxul. Erau prea mari însă ca să le pot urni din loc. Am mai văzut diferite lăzi, care cred că aparțineau marinarilor. Am reușit să car două din ele în canoe, fără să mă uit ce conțin.

Dacă corabia ar fi eșuat cu pupa și ar fi fost sfărâmată prora, sunt sigur că aş fi avut un câștig frumos din acest drum cu luntrea. După lucrurile pe care le-am găsit, eram îndreptățit să cred că se găseau mari bogății pe corabie. După felul cum era îndreptată, cred că venea din direcția Buenos Aires sau Rio de la Plata, din sudul Americii, dincolo de Brazilia, și mergea spre Havana, în golful Mexic sau poate chiar mai departe, spre Spania.

Avea, fără îndoială, comori întregi pe bord, de data aceasta fără preț pentru ceilalți. N-am aflat niciodată ce s-a întâmplat cu echipajul ei. În afară de lăzi am găsit un butoiuș cu băutură, cam de douăzeci de litri, pe care l-am dus cu mare greutate în pirogă. În cabine am găsit câteva flinte și un corn cu aproape patru funzi de praf de pușcă. Nu aveam nevoie de flinte, așa că le-am lăsat. Am luat praful de pușcă, un fâraș și clești pentru foc. Apoi,

două tingiri de aramă, un ibric pentru preparat ciocolată și un grătar. Încărcat cu acestea și cu câinele, am plecat, căci fluxul se îndrepta din nou spre insulă. Am ajuns în aceeași scară pe la unu noaptea, frânt de oboseală.

Am dormit în barcă, iar în zori m-am hotărât să nu duc nimic acasă la fortăreață, ci totul în peștera cea nouă. După ce mi-am pus burta la cale, am cărat lucrurile la țărm și am început să mă uit mai îndeaproape la ele.

În butoiaș am găsit un fel de rom, dar nu ca acela pe care-l aveam din Brazilia cu alte cuvinte nu era bun de loc. În lăzi am găsit câteva lucruri de mare folos. De pildă am găsit într-una o cutie frumos lucrată cu niște sticle de o formă neobișnuită, pline cu lichioruri alese și foarte plăcute la gust sticlele cântăreau fiecare cam câte doi litri și erau îmbrăcate în argint.

Apoi am găsit două borcane cu dulceață sau șerbet, bine legate, în care nu pătrunsese apa, și încă două stricate de apă. Am găsit apoi niște cămăși de în, care mi-erău bine venite, vreo duzină și jumătate de batiste albe de olandă și câteva legături de gât colorate. Batistele îmi erau de mare folos, mai ales ca să mă șterg pe față în timpul căldurilor mari.

Când am dat de fundul lăzii, am găsit trei pungi mari, pline cu bani. Erău aproape o mie o sută de bucăți, într-una se găseau, înveliți în hârtie, șase dubloni de aur și câteva bare tot de aur. Cântăreau cam un fund toate împreună.

În cealaltă ladă am găsit haine, dar nu de mare preț. Lada aparținuse pesemne tunarului, căci am găsit înăuntru trei flacoane, conținând împreună vreo trei funzi de pulbere fină, lucioasă, pe care o ținea, cred, pentru a-și încărca puștile de vânătoare. Nu am găsit prea multe lucruri folositoare în această expediție.

Cât despre bani, nu aveam cum să-i întrebuițez. Erău pentru mine ca și noroiul sub

picioare, l-aş li dat bucuros pe toţi pentru trei-patru perechi de pantofi şi ciorapi englezeşti, de care aveam mai mare nevoie, căci de ani de zile nu mai purtasem asemenea lucruri pe măsura mea. Este adevărat că aveam acum două perechi de ghete, pe care le scosesem din picioarele celor doi oameni înecaţi de pe epavă, şi mai găsisem alte două perechi într-una din lăzi, care şi ele mi-au prins bine. Nu erau însă pantofii noştri englezeşti comozi şi buni la mers, ci mai degrabă pantofi uşori şi eleganţi. În această ladă am găsit şi cincizeci de bucăţi de reali, dar nu de aur. Aparţinuseră pesemne unui om sărac, spre deosebire de cealaltă ladă, care fusese a unui ofiţer.

Am dus banii acasă, în peşteră, după cum făcusem şi cu cei pe care îi luasem de pe corabia noastră. Păcat că nu am avut parte să cotrobăiesc şi în restul corăbiei – ce se sfărâmasese – căci aş fi putut umple barca de câteva ori, măcar cu bani. Dacă aş fi scăpat vreodată şi m-aş fi întors în Anglia, i-aş fi lăsat aici în siguranţă până când aş fi venit să-i iau.

Capitolul XIV

UN VIS NEOBIȘNUIT. CINCI BĂRCI CU SĂLBATICI LA ȚĂRM. ALȚI DOI SĂLBATICI ADUȘI SPRE FI DEVORAȚI. SALVEZ PE UNUL. ÎL NUMESC VINERI ȘI ÎL FAC SERVITORUL MEU.

După ce mi-am adus lucrurile la țărm și le-am pus bine, m-am înapoiat la barcă, ducând-o în portul ei. Apoi am pornit spre casă, unde am găsit totul în ordine.

M-am odihnit și am început să-mi trăiesc viața dinainte, având grijă de treburile zilnice. Astfel, o vreme am dus o viață liniștită, numai că eram cu ochii în patru și nu ieșeam prea des. De câte ori o făceam, mă duceam în partea de răsărit a insulei, unde știam că nu vin sălbaticii. Acolo mă simțeam mai în largul meu, fără să fiu împovărat cu arme și muniții cum umblam prin celelalte locuri. Am trăit în acest fel încă doi ani de zile, dar mintea mea, sortită să mă nenorocească, nu a căutat în tot acest timp decât să nascocoască felurite mijloace prin care să izbutesc a pleca din insulă.

Uneori voiam să mai întreprind o expediție la epavă, cu toate că judecata sănătoasă îmi spunea că nu voi găsi nimic care să merite riscul. Alteori mă gândeam la expediții pe mare și, fără îndoială că, dacă aș fi avut la îndemână barca cu care fugisem din Sale, aș fi pornit-o la voia întâmplării.

Dacă pronia cerească, ce mă așezase într-un chip atât de fericit ca plantator în Brazilia, m-ar fi blagoslovit și cu dorinți mai înțelepte, poate că m-aș fi mulțumit pur și simplu să trăiesc acolo și aș fi ajuns până acum unul din cei mai bogați plantatori.

Socotind după câștigurile pe care le-am avut în puținul timp cât am trăit acolo și după cele pe care le-aș fi dobândit de atunci încolo, dacă mai

rămâneam locului, cred că aş îi strâns până la o sută de mii de moidores.

La ce mi-a trebuit să părăsesc o avuție și un izvor de venituri atât de ademenitor, o plantație atât de bine pornită și să mă aventurez în expediția aceea în Guineea ca să cumpăr negri? Timpul și răbdarea ne-ar fi mărit într-atât veniturile, încât ne-ar fi dat mâna să cumpărăm negri la fața locului. Cu toate că ne-ar fi luat ceva mai scump, lucrul nu merita un risc atât mare. Aventura este ispita tinereții neștiutoare, după cum vârsta mai înaintată trebuie să ne facă a cugeta asupra greșelilor din trecut și asupra învățăturilor scump plătite.

Astfel mi se întâmpla și mie acum. Răul însă prinsese rădăcini atât de puternice în firea mea, încât nu mă mai puteam tămădui.

Chibzuiam fără încetare cum să și cum să dreg ca să scap de acolo. Pentru ca să-mi pot povesti mai departe pățaniile, spre marea desfătare a cititorului, voi spune câte ceva despre născocirile mele și ce am făcut în legătură cu ele. Așadar, după lunga expediție la corabia naufragiată, m-am retras în fortăreața mea. Barca stătea bine ascunsă lângă apă, ca de obicei, și traiul revenea la obișnuitul de fiecare zi. Într-adevăr aveam acum bogății mai mari, dar aceasta însemna că eram mai bogat.

Bogățiile mi-erău tot așa de folositoare ca și pieilor roșii din Peru, înainte venirea spaniolilor.

Într-una din nopțile anotimpului ploios, prin martie, în al douăzeci și patrulea an al șederii mele în insula singurătății, stăteam culcat în hamac și nu puteam adormi. Mă simțeam foarte bine nu mă durea nimic nu aveam nicio neliniște trupească și nici sufletească, ca de obicei. Mi-era însă cu neputință să închid ochii și să adorm. Nu pot povesti tot șirul de gânduri ce mi-a trecut prin minte în acea noapte. Cugetând asupra sorții ce-o avusesem, comparam traiul meu fericit din primii ani cu cei plini de amărăciuni și griji care au urmat

după ce descoperisem urmele pe nisip. Desigur că sălbaticii mai fuseseră de nenumărate ori pe coastă, dar nu ştusesem nimic de ei şi nicio grijă nu mă tulburase până atunci. Mulţumirea mi-era deplină în noaptea aceea, cu toate că primejdia era aceeaşi. Mă simţeam fericit în neştiinţa mea ca şi când primejdia nu ar mai fi existat.

Am ajuns apoi să mă gândesc la adevărata primejdie, în care trăisem ani de zile pe această insulă cum umblam singur şi liniştit chiar atunci când poate numai o sprinceană de deal, un copac mai înalt sau căderea întunericului mă despărţeau de cea mai grozavă nimicire, aceea de a cădea viu în mâinile canibalilor. M-ar fi prins ca pe o capră sau ca pe o broască ţestoasă şi nu ar fi găsit că este o crimă să mă sfârtece şi să mă mănânce, după cum făceau şi eu cu animalele.

Am cugetat apoi din nou la firea acestor oameni sălbatici. Cum e oare cu putinţă ca ei să trăiască în acel fel neomenos, mai prejos chiar decât orice dobitoace, şi să ajungă a mânca pe cei de acelaşi sânge?

Toate acestea s-au terminat cu nişte proiecte (rămase de altfel neînfăptuite). Mi-am zis că ar fi bine să văd în ce parte a lumii trăiesc aceşti mişei, la ce depărtare se găseşte coasta de pe care vin, de ce se aventurează atât de departe de locurile lor de baştină, ce fel bărci au. Şi – apoi – de ce n-aş fi în stare să-mi orânduiesc astfel treburile, ca să mă pot duce şi eu la ei cum vin şi ei aici, pe insulă?

Nu mă sinchiseam de ce voi face atunci când voi fi acolo, şi ce se va întâmpla dacă voi cădea în mâinile lor nu mă gândeam cum aş putea scăpa de ei dacă ar încerca să pună mâna pe mine. Nu mă gândeam nici cum mi-ar fi cu putinţă să mă reîntorc pe insulă.

Chiar dacă n-aş cădea în mâinile lor, de unde m-aş aproviziona şi încotro m-aş îndrepta? Niciunul din aceste gânduri nu mi-au trecut prin minte. Eram pradă dorinţei de a ajunge pe continent,

străbătând marea cu barca. Îmi priveam soarta drept cea mai nenorocită cu putință.

Dacă ajungeam pe continent, poate că aş fi găsit acolo o nouă nădejde. Puteam să navighez de-a lungul coastei, așa cum mai făcusem odată pe coastele Africii. Astfel aş fi reușit să ajung în ținuturi locuite, unde să găsesc ajutoare. S-ar putea să am norocul a întâlni o corabie creștină, care să mă ia cu ea. În cazul cel mai rău nu mi-aș fi găsit decât moartea, ce ar fi pus capăt, o dată pentru totdeauna, tuturor necazurilor mele. Vă rog să luați aminte că aceste gânduri porneau dintr-o minte tulburată și de la o fire neastâmpărată, adusă la deznădejde de un lung șir de nenorociri și dezamăgiri. Suferisem nespus de mult atunci când, ducându-mă la epava corăbiei, nu găsisem împlinirea arzătoarei dorințe de a avea un tovarăș cu care să pot vorbi și care să-mi poată spune unde mă aflu și ce mijloace de scăpare ar fi pentru noi amândoi. Eram copleșit de aceste dezamăgiri.

Toată seninătatea mea sufletească și resemnarea de a aștepta orânduirea cerului se-irosiseră. Nu mai eram în stare să mă gândesc la altceva decât la călătoria spre continent, gând care m-a prins cu atâta putere, cu un dor atât de aprig, încât nu mă mai împotriveam.

După ce m-am zvârcolit vreo două ceasuri și tot sângele fierbea în mine, iar pulsul bătea de parcă m-ar fi scuturat frigurile (din pricina tăriei cu care mă frământau gândurile), obosit și sleit m-am prăbușit într-un somn adânc.

S-ar putea spune că totul nu a fost decât un vis. Dar aieva a fost tot ceea ce am cugetat și numai după aceea am trecut la vis. Am visat că, într-o dimineață, pe când ieșeam ca de obicei din fortăreața mea, am zărit două bărci cu unsprezece sălbatici apropiindu-se de țărm. Aduceau cu ei încă un om ca să-l ucidă și să-l mănânce. Deodată cel care trebuia să fie jertfit a sărit și a luat-o la fugă. În vis mi s-a părut că fugind a ajuns la păduricea

din fața fortăreței mele, căutând să se ascundă. Văzându-l singur, m-am arătat lui, i-am surâs și l-am îmbărbătat. Atunci el a îngenuncheat în fața mea, părând că mă roagă să-l ajut. I-am arătat scara, l-am suit sus în peșteră și astfel a devenit servitorul meu. Îndată ce l-am văzut mi-am zis: „Acum pot să mă încumet până pe continent. El îmi va fi călăuză, îmi va spune ce să fac, încotro să mă duc după hrană și încotro să nu mă duc spre a nu fi devorat, unde să mă opresc și de ce locuri să mă feresc”.

La aceste cuvinte m-am trezit. Eram atât de fericit de nădejdea scăpării ce mi se arătase în vis, încât dezamăgirea m-a copleșit când am văzut iarăși că totul nu fusese decât închipuire. M-a cuprins într-adevăr o mare deznădejde.

Din toate cele de mai sus am chibzuit că singurul mijloc pentru a reuși în încercarea de a părăsi insula era să pun mâna pe un sălbatic. Dacă era cu putință, acesta trebuia să fie unul din cei aduși pe țărm pentru fi uciși și mâncați. Dar și această idee nu se putea îndeplini fără să nimicesc mai întâi o întreagă gloată de sălbatici.

Această încercare era nu numai îndrăzneată, dar se, putea schimba într-o adevărată năpastă dacă nu reușeam. Tremuram totuși la gândul sângelui pe care trebuia să-l vărs, cu toate că eram gata a o face pentru dezrobirea mea.

Nu mai repet toate judecățile care mă opreau de la fapta de mai sus, căci le-am spus o dată. Mai găsisem și alte motive. Oamenii aceia mi-eră dușmani de moarte. M-ar fi mâncat îndată ce ar fi putut să o facă.

Trebuia să scap de acest trai, ce semăna mai mult a moarte decât a viață, și făceam totul pentru apărarea mea. Dorința arzătoare a dezrobirii a trecut peste toate sentimentele contrarii și eram hotărât să prind cu orice preț un sălbatic.

Trebuia să chibzuiesc cum să ajung la acest scop, căci treaba era destul de încâlcită. M-am

hotărât să stau la pândă și să las totul la voia întâmplării. Am pornit în iscoadă zi de zi până ce am obosit. Cât de grijuliu fusesem să evit a-i vedea pe acești sălbatici, și acum cât de nerăbdător eram să dau de ei! Am așteptat aproape un an și jumătate. Umblam mai în fiecare zi de la un capăt la celălalt al insulei ca să zăresc bărcile, dar nici pomeneală să se arate. Acest lucru mă descuraja și mă tulbura, dar nu pot spune că așteptarea mi-ar fi micșorat dorința, ci cu cât se prelungea, cu atât devenea mai aprigă. Nu mă mai feream să fiu văzut de sălbatici, ci căutam cu tot dinadinsul să dau peste ei.

Pe deasupra mă credeam în stare să înfrunt unul, ba chiar doi sau trei sălbatici, dacă îmi ieșeau în cale. Voiam să-i fac robi, punându-i să lucreze așa cum îi voi îndruma eu și ținându-i astfel, încât să nu-mi poată face niciun rău.

Mult timp m-am lăsat în huzurul acestor gânduri, dar nu s-a întâmplat nimic, căci niciun sălbatic nu s-a ivit multă vreme pe insulă.

După ce un an și jumătate nutrisem aceste gânduri (și după atâta reflectare nu ajunsesem la niciun rezultat, lipsindu-mi prilejul de a le pune în aplicare), am fost surprins într-o bună dimineață văzând nu mai puțin de cinci bărci la țărm în partea unde locuiam eu. Oamenii debarcaseră și nu-i puteam vedea. Numărul lor îmi strica toate socotelile, căci, văzând atâtea pirogi în care încăpeau câte patru sau șase inși, ba și mai mulți, nu știam ce să cred și ce măsuri să iau ca să atac deodată douăzeci sau treizeci de sălbatici. De aceea am rămas tăcut în fortăreață, necăjit și încurcat.

M-am pregătit totuși de atac, după cum îmi pusesem în gând cu mult înainte, și așteptam să întreprind ceva dacă se ivea prilejul. După ce am așteptat câtva timp, trăgând cu urechea să aud vreun zgomot, mi-am pierdut răbdarea, am lăsat pușca la piciorul scării și m-am cățarat repede în

vârful dealului cu ajutorul celor două scări, ca de obicei. M-am așezat astfel, ca să nu fiu văzut de ei și, privind cu ocheanul, am constatat îndată că nu erau mai puțin de treizeci de sălbatici, că aprinseseră un foc și prăjeau niște carne. Cum găteau carnea și ce fel de carne era, nu mi-am putut da seama, dar îi vedeam dănțuind cu toții în jurul focului, făcând nenumărate gesturi și figuri, după obiceiurile lor.

În timp ce mă uitam la ei, am zărit cum au scos din pirogi pe doi nenorociți, care fuseseră probabil culcați pe jos și care acum erau aduși la căsăpire. Am văzut cum unul a căzut, lovit, cred, de un ciomag sau de o sabie de lemn, după obiceiul lor. Doi sau trei dintre ceilalți s-au apucat de îndată să-l spintece în timp cealaltă victimă aștepta la o parte să-i vină rândul. În această clipă, bietul nenorocit, văzându-se oarecum slobod, a fost inspirat de duhul nădejdiei de viață și a luat-o la fugă pe nisip, cu o repeziciune neobișnuită, de-a dreptul spre mine, adică spre partea coastei unde se afla locuința mea.

Eram înspăimântat – mărturisesc – când l-am zărit venind înapoi și mai ales când am văzut toată ceata pornind în urmărirea lui. Mă așteptam să se îndeplinească și această parte a visului: fugarul să se adăpostească în pădurice. "Dar nu mă mai puteam lăsa numai în seama visului pentru ceea ce trebuia să urmeze. Nu eram sigur că nu va fi urmărit de toți sălbaticii până aici.

Am rămas pironit locului și nu mi-am revenit decât după ce am deslușit prin ochean că fugarul nu mai era urmărit decât de trei oameni. Îmbărbătat că îi depășise cu mult și câștiga mereu teren, mi-am dat seama că, până la urmă, va reuși să scape dacă va putea s-o țină tot așa încă o jumătate de oră.

Între ei și fortăreața mea se afla estuarul, despre care am mai amintit în prima parte a povestirii mele, acolo unde descărcasem plutele, aduse de pe

corabia noastră. Această apă trebuia trecută înot altfel fugarul ar fi fost prins tocmai aici. Când a ajuns la mal, a sărit în apă fără nicio șovăire, și, cu câteva mișcări din brațe, a și ajuns la cealaltă parte, luând-o iarăși la fugă cu o nemaipomenită iuțeală. Când urmăritorii au ajuns la apă, am văzut că numai doi știau să înoate, iar al treilea a rămas pe mal, întorcându-se apoi spre locul de unde venise, ceea ce s-a dovedit până la urmă spre binele lui. Cei doi au trecut apa mult mai încet decât fugarul. Mi-a venit în minte și am simțit că trebuie neapărat, acum sau niciodată, să pun mâna pe servitorul și poate chiar tovarășul dorit.

Cerul mă îndemna să scap viața acestui nenorocit. Am coborât în fugă scările și am luat cele două puști care erau amândouă jos lângă scară, după cum am spus. Apoi m-am urcat tot atât de repede în vârful dealului, îndreptându-mă spre țarm. Am tăiat scurt drumul la vale, ajungând astfel între fugar și cei care îl fugăreau.

Am strigat tare și acesta s-a oprit aproape tot atât de speriat de mine ca și de urmăritorii săi. I-am făcut semn să vină. Între timp înaintam încet spre ceilalți doi care veneau din urmă.

Năpustindu-mă asupra primului, l-am doborât cu o lovitură a patului puștii. Nu voiam să trag ca să nu fiu auzit de ceilalți, deși la distanța aceea nu se putea auzi ușor și nu se putea vedea fumul, și chiar de l-ar fi văzut, nu ar fi știut ce e. Cel care venea în urmă-i s-a oprit speriat, iar eu m-am îndreptat repede spre dânsul.

Apropiindu-mă, am văzut că își pregătea arcul, gata să tragă în mine. Am fost nevoit să trag și l-am ucis cu primul glonț.

Bietul fugar, care se oprise, văzându-și dușmanii la pământ, a fost atât de înspăimântat de focul și zgomotul puștii, încât a rămas pironit locului, gata mai curând să o ia la fugă îndărăt decât să se apropie de mine. I-am făcut din nou semn, chemându-l. A înțeles îndată, a făcut câțiva pași,

iar s-a oprit și iar a pornit. Am văzut atunci că tremura ca varga, crezând pesemne că voiam să-l ucid ca și pe cei doi dușmani ai săi. I-am făcut semne, căutând să-l îmbărbătez. S-a apropiat încet, îngenunchind la fiecare zece pași și rugându-se astfel de mine să-i dăruiesc viața. I-am zâmbit și un făcut iar semn să se apropie. Când a ajuns lângă mine a îngenunchea și a sărutat țărâna, apoi s-a aruncat la pământ, a pus capul jos și, luându-mi un picior, și l-a pus pe cap. Prin aceasta voia să spună că se supune și mi se dă rob pe viață. L-am ridicat și l-am îmbărbătat cum am putut.

Mai aveam deocamdată multe de făcut. Sălbaticul lovit de mine nu era mort și începea să-și vină în fire. I l-am arătat făcându-i semn că nu murise atunci sălbaticul salvat de mine începu să-mi spună câteva cuvinte, neînțelese pentru mine, dar plăcute, care erau primele pe care le auzeam din gura unui om după douăzeci și cinci de ani. Nu era timp de pierdut, căci sălbaticul se ridicase și fugarul începuse să fie iar speriat. Am îndreptat a doua pușcă spre el și atunci sălbaticul meu, căci așa îi voi zice acum, mi-a făcut semn să-i dau sabia ce-mi atârna la brâu. I-am dat-o și îndată ce a avut-o în mâini, s-a repezit la dușmanul său și dintr-o singură lovitură i-a retezat capul. A făcut-o cu atâta dibăcie, cum nu s-ar fi priceput nici cel mai destoinic călău. Mi sa părut straniu, căci socot că vedea o sabie pentru întâia dată în viață. Sălbaticii nu aveau decât săbii de lemn. Mai târziu am aflat că i erau atât de grele și ascuțite, iar lemnul atât solid încât tăiau capul, piciorul ori mâna unui om, dintr-o singură lovitură.

După ce a săvârșit această ispravă, a venit râzând spre mine în semn de izbândă, aducându-mi sabia înapoi și, cu o puzderie de gesturi, pe care nu le-am înțeles, mi-a pus-o la picioare împreună cu căpățâna sălbaticului, pe care tocmai îl ucisese în fața mea.

Ceea ce însă îl uimea pe el cel mai mult era felul în care ucisese eu de la depărtare pe celălalt sălbatic. M-a rugat prin semne să-l las să se ducă la mort și, când a ajuns, l-a privit cu uimire, l-a întors pe o parte și pe alta s-a uitat la rana-i mică și rotundă făcută de glonț în piept. Nu cursese mult sânge și totuși era mort de-a binelea. I-a luat arcul și săgețile și s-a întors. Am pornit-o făcându-i semn să mă urmeze. Mi-era teamă să nu vină și alții în urmărirea lui.

Atunci el mi-a arătat că vrea să-i îngroape în nisip, ca să nu fie găsiți de ceilalți, și într-o clipă a săpat cu mâinile o groapă destul de mare, în care l-a tras pe primul sălbatic, acoperindu-l apoi bine cu nisip. Tot astfel a făcut și cu celălalt. Cred că nu i-a trebuit mai mult de un sfert de oră pentru toată treaba. L-am chemat apoi, dar nu la fortăreața sau castelul meu, ci în peștera din cealaltă parte a insulei. Astfel că acea parte a visului meu, în care sălbaticul trebuia să caute adăpost în pădurice, nu s-a împlinit. Ajuns aici i-am dat pâine și stafide și apă de băut am văzut că era mort de sete după atâta fugă. Apoi i-am făcut semn să se culce pe maldărul de paie de orez, pe care era întinsă o pătură, unde dormeam eu adesea. Bietul om s-a culcat și a adormit îndată.

Era un băiat chipeș, voinic, bine făcut, înalt, cu picioare lungi, puternice, și cred că nu avea mai mult de douăzeci și șase de ani. Era plăcut la înfățișare. Nu părea să fie ursuz sau sălbatic din fire. Fața-i avea o expresie bărbătească, dar în același timp blândă, arătând bunătate mai ales când zâmbea. Părul negru pe care-l purta lung nu era cârlionțat fruntea îi era mare și înaltă ochii îi străluceau de istețime și viață. Culoarea pielii nu era de tot neagră, ci mai mult arămie. Nu avea nuanța galbenă a băștinașilor din Brazilia, din Virginia sau din alte părți ale Americii. Era mult mai deschisă, asemenea măslinelor verzi, și plăcută la vedere. Fața îi era rotundă, nasul mic,

dar nu turtit ca la negri. Gura frumoasă, buzele subțiri, iar dinții mici și albi ca fildeșul.

După ce s-a zvârcolit mai mult decât a dormit – vreo jumătate de oră – s-a trezit și a ieșit din peșteră căutându-mă. Eu tocmai mulgeam caprele care găseau alături în țarc. Când m-a zărit, a dat fuga până la mine și, plecându-se din nou la pământ și făcându-mi toate semnele de umilință și recunoștință, a căutat să-mi dea să înțeleg prin gesturi străbune supunerea lui. În sfârșit și-a pus capul la pământ, mi-a luat piciorul și l-a pus pe cap ca mai înainte, arătându-mi prin toate semnele de supunere și ascultare ce și le poate închipui mintea unui om că vrea să mă slujească atât timp cât va trăi. L-am înțeles și i-am arătat toată mulțumirea. După câțva timp l-am învățat să vorbească și să-mi vorbească, l-am învățat să-și spună numele, căci îl botezasem Vineri după ziua în care fusese salvat. Apoi l-am învățat să-mi spună „stăpâne”, și acesta a rămas numele meu de-atunci. De asemenea l-am învățat să spună da și nu și ce rost au aceste noțiuni. În sfârșit i-am dat să bea lapte dintr-o oală de pământ și am băut și eu în fața lui am muiat o bucată de pâine în lapte și i-am făcut semn să facă la fel, ceea ce el a îndeplinit pe dată, arătându-mi că i-a plăcut foarte mult.

Am rămas cu el toată noaptea acolo, iar când s-a crăpat de ziuă i-am făcut semn să vină cu mine, arătându-i că vreau să-i dau haine, ceea ce l-a bucurat, căci era gol pușcă. Când am trecut pe lângă locul unde își îngropase vrăjmașii, mi-a arătat locul, căci își făcuse semn ca să-i regăsească. Mi-a făcut semn ca să-i dezgropăm și să-i mâncăm împreună. Atunci m-am necăjit rău, arătându-i toată scârba pe care o resimțeam la această idee și prefăcându-mă că îmi vine să vărs. I-am făcut semn cu mâna să mă urmeze de îndată, ceea ce a îndeplinit cu cea mai mare supunere. Ne-am urcat în vârful dealului, căci voiam să mă asigur dacă sălbaticii au plecat. Cu ajutorul

oceanului am zărit bine locul, dar nici urmă de ei. Părăsiseră țărmul, fără să-i mai caute pe cei doi tovarăși pierduți.

Nu am fost prea mulțumit de această constatare. Îndrăzneala îmi crescuse de când nu mai eram singur și odată cu ea și curiozitatea. I-am dat lui Vineri sabia, arcul cu săgeți, pe care le întrebuița cu iscusință, și o pușcă să mi-o ducă, și am pornit, înarmați amândoi, spre locul unde fuseseră sălbaticii.

Voiam să-i cunosc mai de aproape. Când am ajuns acolo, sângele mi s-a oprit în vine de groaza priveliștii într-adevăr era înspăimântător, cel puțin pentru mine, căci Vineri privea totul foarte liniștit.

Locul era presărat cu oase de om și înroșit de sânge. Bucăți de carne zăceau împrăștiate în toate colțurile, unele pe jumătate mâncate sau sfărtecate pe scurt, toate urmele unui praznic de izbândă asupra dușmanului. Am văzut acolo trei țeste, cinci mâini și oasele a patru picioare, ca să nu mai vorbim de celelalte părți

Ale trupurilor. Vineri mi-a dat a înțelege că fuseseră prinși pentru ospăț patru prizonieri, dintre care trei au fost mâncați, iar el (se arăta pe sine) era al patrulea. Fusesse o bătălie mare cu regele vecin, al cărui supus era și el, Vineri. S-au luat nenumărați prizonieri, care au fost duși cu toții în locuri diferite spre a fi mâncați de către cei care îi prinseseră în luptă, așa cum se întâmplase și cu acești nenorociți aduși aici.

I-am poruncit lui Vineri să strângă oasele și toate rămășițele și să facă o grămadă. Am aprins apoi un foc mare și am ars totul până s-a prefăcut în cenușă. Am observat că Vineri încă mai era canibal în fundul sufletului, căci tare ar fi avut poftă să se înfrupte și el dar îi arătasem atâta scârbă, încât n-a mai cutezat să dea pe față. L-am făcut să înțeleagă că-l voi ucide pe loc dacă-l voi prinde asupra unui asemenea fapt.

După ce am terminat treaba, ne-am întors acasă în fortăreață sau la castelul meu și am început să mă ocup de Vineri.

Mai întâi i-am dat o pereche de pantaloni de pânză, pe care-i luasem din lada adusă de pe corabia recent naufragiată. I s-au potrivit destul de bine. I-am făcut apoi o haină din piele de capră. Mă pricepeam destul de bine și ajunseseam un croitor îndemânic. Apoi i-am dat o căciulă din piele de iepure, foarte arătoasă. Deocamdată era îmbrăcat destul de acceptabil și fu foarte mulțumit văzându-se tot atât de fercheș ca și stăpânul său.

E adevărat că la început se mișca mai greoi în haine. Pantalonii îl stânjeneau și mânecile îl rodeau la subsuoară. Le-am mai lărgit pe unde se plângea că-l strâng și până la urmă s-a obișnuit și le-a purtat cu plăcere.

A doua zi după ce m-am întors cu el acasă, am început să chibzuiesc cum să-l adăpostesc. Trebuia să fac astfel ca să mă simt în largul meu, și el la fel. Până la urmă am ridicat un cort între cele două ziduri ale fortăreței. Pentru că aveam acolo și ușa de intrare în peșteră, am întocmit un toc de ușă, foarte simplu, și o ușă din scânduri care se deschidea înăuntru. În timpul nopții o zăvoream și trăgeam și toate scările după mine. Astfel că Vineri nu putea ajunge în partea interioară a fortăreței, fără să facă zgomot și să mă trezească.

Primul zid avea acum un acoperiș întreg, din prăjini, acoperind cortul. Acoperișul acesta se sprijinea, de o parte, în peretele stâncii și era acoperit cu șipci lungi, așezate curmeziș, iar deasupra avea un strat gros de paie de orez mai tare chiar ca trestia. La gaura sau locul unde puneam scara, potrivisem un chepeng care nu se putea deschide de afară, și dacă era forțat, ar fi căzut cu mult zgomot. Toate armele le luam la mine în fiecare noapte.

De fapt nu aveam nevoie de toată această pază, căci nu s-a pomenit om mai credincios, mai iubitor

și neprefăcut ca slujitorul meu Vineri. Nu era viclean, nu avea nicio patimă sau gânduri ascunse. Era totdeauna voios, gata să mă slujească și legat de mine cu o dragoste de fiu. Pot spune chiar că și-ar fi jertfit oricând viața pentru mine. Toate dovezile ce mi le-a dat m-au convins foarte curând că nu mai aveam nevoie să mă feresc de el.

Cu uimire mi-am dat seama că lui Dumnezeu îi plăcuse, în ocârmuirea supușilor săi, să dea numai unei părți din lume folosința însușirilor cu care înzestrase totuși pe toți oamenii.

Dăruise și celorlalți – totuși – aceeași putere de judecată, aceleași simțăminte, aceleași porniri către dragoste și prietenie, aceeași patimă și ură împotriva răului, același sentiment al recunoștinței, al neprefăcătoriei, al credinței, precum și toată puterea de a face binele și a-l primi, pe care ni le dăruise și nouă. Atunci când voia el să le dea prilejul de a se folosi de ele, oamenii ceilalți se arătau tot atât de bine pregătiți, ba dimpotrivă, mai bine chiar decât noi, și își foloseau însușirile înăscute într-un fel mult mai frumos chiar decât noi, căci noi aveam mai multe prilejuri decât ei de a ne arăta omenia.

M-am întristat dându-mi seama că noi ne întrebuințăm însușirile înăscute în mod mai mărunț și mai meschin decât sălbaticii, cu toate că suntem mai luminați și cu mai multă știință decât ei.

Dar să mă întorc la noul meu tovarăș. Eram foarte încântat de el și mă străduiam să-l învăț tot ceea ce-l făcea folositor, îndemânatic și de nădejde. Mai ales doream să-l învăț să vorbească și să mă înțeleagă atunci când îi vorbeam. S-a dovedit cel mai înzestrat elev care s-a văzut vreodată. Era întotdeauna vesel, sânguitor și foarte fericit când mă putea înțelege sau când reușea să mă facă să-l înțeleg, așa că mi-era nespus de plăcut să-i vorbesc. Viața începea să-mi fie acum atât de ușoară, încât, dacă nu aș mai fi dus grija

sălbaticilor, aş fi rămas cu dragă inimă tot restul
vieţii pe această insulă.

Capitolul XV

EDUCAREA LUI VINERI. PUȘCA MEA, FIINȚĂ VIE ȘI IDOL PENTRU VINERI. ÎNCEPE SA VORBEASCĂ ENGLEZEȘTE. UN DIALOG CU EL. DESCRIEREA CĂTORVA OAMENI ALBI CARE TRĂIESC ÎN ȚARA LUI.

După ce m-am înapoiat la fortăreață, vreo două-trei zile m-am gândit că, spre a-l dezvăța pe Vineri de groaznicul său fel de a se hrăni, spre a-l dezbăra de poftele unui stomac de canibal, trebuia să-i dau să guste din altă carne decât cea de om, așa că într-o dimineață l-am luat cu mine la pădure. Mă duceam să tai un ied din turmă și să-l aduc acasă pentru mâncare. Pe drum am zărit o capră sălbatică cu doi iezi, odihnindu-se la umbra unui copac. L-am apucat de mână pe Vineri spunându-i: „Stai, nu te mișca!” și făcându-i semn în același scop îndată mi-am luat pușca în mână și am tras o dată, nimerind unul din iezi.

Bietul om, care mă văzuse împușcând la distanță pe dușmanul său, dar nu știa și nici nu putea să-și închipuie cum, era și acum foarte speriat și zăpăcit. Tremura ca varga și era atât de speriat, încât părea gata să cadă jos. Nu văzuse iedul în care am tras și nici nu observase că l-am ucis. Și-a deschis vesta pipăindu-se să vadă unde este rănit. A înțeles pesemne că vreau să-l ucid, căci a venit la mine, mi s-a aruncat în genunchi îmbrățișându-mi picioarele și rostind cuvinte neînțelese, prin care desigur mă ruga să-l cruț.

Am găsit până la urmă mijlocul de a-l convinge că nu vreau să-i fac niciun rău. L-am luat de mână, l-am ridicat și, râzând, i-am arătat iedul, poruncindu-i să-l care, ceea ce a și făcut imediat. În timp ce se mira și tot privea voind să înțeleagă în ce fel îl ucisese, am încărcat din nou pușca.

Zăbind într-un copac o pasăre mare, ce semăna cu uliul, i-am lămurit prin semne ce am de gând să fac. Am arătat spre pasăre, care de fapt era un papagal, deși crezusem că era uliu, apoi spre pușcă și, în sfârșit, spre pământ, spunându-i astfel că vreau să dobor pasărea. Am ochit și am tras îndemnându-l să privească. A văzut îndată că papagalul s-a prăbușit la pământ. Cu toate lămuririle mele, el a rămas speriat și de astă dată, precum și foarte nedumerit, căci nu văzuse când am încărcat pușca. Își închipuia că în pușcă stă ascunsă o putere tainică și ciudată ce poate da moarte și nimicire de aproape sau de la depărtare, deopotrivă oamenilor, dobitoacelor sau păsărilor.

Mirarea îi era atât de mare, încât mult timp nu s-a dezbatut de ea. Cred că, dacă-l lăsam, ar fi fost în stare să se închine mie și puștii ca unor idoli. N-a voit mult timp să atingă pușca și îi vorbea când era singur ca și cum ea i-ar fi răspuns la spusele sale. Mai târziu am aflat că o ruga să nu-l omoare.

După ce i-a trecut oarecum uimirea, i-am poruncit să se ducă să caute pasărea și să mi-o aducă. A zăbovit câtva timp, căci papagalul, nemurind îndată, zburase ceva mai departe de locul unde fusese împușcat. Găsindu-l, l-a ridicat și mi l-a adus. Cum observasem neștiința lui în privința puștii, am profitat să o încarc din nou fără să mă vadă. Voiam să fiu pregătit pentru un nou prilej, dar care nu s-a mai ivit. Așa că am adus iedul acasă și în aceeași seară l-am jupuit, l-am spintecat și l-am tăiat în bucăți. Apoi am pus carnea la foc și am fiert o ciorbă foarte gustoasă.

După ce am îmbucat, i-am dat și lui Vineri. I-a plăcut foarte mult. A fost însă tare mirat când m-a văzut punând sare în bucate. Mi-a arătat că nu e bună, căci a luat nițică pe limbă și a scuipat-o, clătindu-și apoi gura cu apă proaspătă. Am luat și eu o bucată de carne în gură și m-am prefăcut că o scuip, voind să-i arăt că nu e bună fără sare. Dar

nu l-am putut convinge, căci a mâncat întotdeauna fără sare sau prea puțin sărat.

După ce l-am hrănit cu carne fiartă și ciorbă, am plănuisit să-i dau a doua zi carne friptă. Văzusem în Anglia cum se frige o bucată mare de carne, atârnată de o sfoară. Se înfig două bețe în pământ de fiecare parte a focului și încă unul deasupra, de care se leagă carnea, care astfel atârână și se învârtesc deasupra focului până se rumenește. Vineri s-a mirat mult de tot ceea ce făceam, iar când a gustat din friptură, a căutat să mă facă să înțeleg prin toate mijloacele, încât nu puteam să nu înțeleg, cât de mult îi place. În sfârșit mi-a spus, cât putea el mai bine, că nu va mai mânca niciodată carne de om. M-am bucurat nespus de mult.

A doua zi l-am pus pe Vineri să bată și să vânture grâul, după cum obișnuiam eu. A înțeles totul foarte repede, mai ales când a văzut că trebuie să facem pâine. L-am învățat să frământa aluatul și să-l pună la cuptor, în scurt timp era în stare să lucreze tot atât de bine ca și mine.

Aveam acum două guri de hrănit. Trebuia să semăn o cantitate mai mare de grâne. Am mărit ogorul și am început să-l împrejmuiesc. Vineri muncea din greu cu multă bunăvoință și veselie. I-am lămurit rostul muncii noastre. Eram doi și trebuia să fim îndestulați. A fost foarte mișcat de grija ce i-o purtam. Mi-a arătat că-și dădea seama că, din pricina lui, eu eram nevoit să muncesc mai mult și mi-a făgăduit că va munci din răspuțeri dacă îi voi arăta ce are de făcut.

Anul acela a fost cel mai plăcut din toată viața trăită pe insulă. Vineri începuse să vorbească destul de bine. Cunoștea numele lucrurilor ce le ceream sau locurile unde îl trimiteam. Ședeam adesea de vorbă cu el, folosind limba pe care n-o mai întrebuițasem de atâta amar de vreme. În afară de bucuria de a vorbi cu el, cinstea lui neprefăcută îmi făcea mare plăcere. Îmi ajunse

foarte drag. E drept că și el ținea la mine, mai mult decât ar fi putut ține vreodată el la cineva.

Am voit să-l încerc o dată și să văd dacă nu îi este dor de țara lui. Îl învățasem atât de bine englezește, încât știa să-mi răspundă la toate întrebările. L-am întrebat dacă neamul lui nu iese niciodată învingător în războaie. Mi-a răspuns surâzând: „Da, da, în luptă totdeauna mai bun”. Voia să spună că ei erau mai buni războinici decât vrăjmașii lor. Am început atunci următoarea convorbire:

Stăpânul: Dacă întotdeauna sunteți mai buni în luptă, – i-am zis – cum de ai fost prins?

Vineri: Neamul meu bătut mulți pentru asta.

Stăpânul: Cum i-a bătut? Dacă i-ați biruit, cum de v-au prins?

Vineri: Ei mai mulți ca noi, unde eu eram. Ei luat un, doi, trei și pe mine. Neamul meu bătut pe ei, în altă parte, unde eu nu. Acolo luat un, doi, o mie mare.

Stăpânul: Atunci de ce nu au încercat ai voștri să vă scape?

Vineri: Au dus fuga un, doi trei, mine, băgat în canu. Neamul meu fără canu atunci.

Stăpânul: Bine, Vineri. Dar ce face neamul tău cu cei pe care îi prinde? îi aduce și îi mănâncă precum fac și ceilalți?

Vineri: Da, neamul meu mănâncă om, mănâncă întreg.

Stăpânul: Și unde îl duce?

Vineri: Duce în alte locuri, unde vor.

Stăpânul: Vine și pe aici?

Vineri: Da, da, vin aici. Vin în alt loc.

Stăpânul: Ai fost și tu pe aici?

Vineri: Da, acolo fost. (îmi arată spre partea de nord-vest a insulei, unde, după cât se pare, era coasta lor.)

Am înțeles că și Vineri, slujitorul meu, fusese printre sălbaticii care obișnuiau să vină în acea parte a insulei pentru praznicele acelea

îngrozitoare la care fusese sortit acum în urmă ca pradă.

Curând după aceasta l-am dus acolo și am văzut cât de bine cunoștea locurile. Mi-a povestit că a fost o dată când au mâncat douăzeci de bărbați, două femei și un copil. Nu putea spune douăzeci pe englezește, dar i-a enumerat, așezând multe pietricele și arătându-le pe rând cu degetul.

Am povestit aici toate acestea spre a sluji drept introducere la ceea ce va urma. După convorbirea noastră, l-am întrebat cât de departe este țărmul lor și dacă nu se pierd sau rătăcesc câteodată cu pirogile lor. Mi-a răspuns că nu este nicio primejdie, căci după ce ies în larg au totdeauna curenți, iar vântul suflă într-o direcție dimineața și în cea opusă după-amiază. Am înțeles că acestea însemnau fluxul și refluxul. Dar mai târziu am aflat că acești curenți erau pricinuiți de apele puternice ale fluviului Orinoco, la gurile căruia se afla și insula mea, după cum am aflat tot mai târziu. Ținutul pe care-l zărisem spre vest și nord-vest era marea insulă Trinidad, – aflată la punctul cel mai nordic de la gurile fluviului.

I-am pus lui Vineri mii de întrebări despre țara lui și despre locuitorii ei, despre mare, despre coaste și neamurile învecinate. Mi-a povestit deschis tot ce știa. L-am întrebat cum se numesc diferitele triburi din neamul lui. Dar nu a știut să-mi răspundă decât cu numele de caribei. De unde am dedus că trebuie să fie dintre acei caribei, așezați pe hărțile noastre în partea Americii de la gurile fluviului Orinoco până la Guiana, și mai departe la Sfânta Martha. Mi-a povestit că, departe de tot, dincolo de lună (voia să spună dincolo de locul unde apune luna, adică la vest de țara lor), trăiau oameni cu bărbi albe ca mine și arăta cu degetul favoriții mei. Mi-a spus că aceștia au ucis o mulțime de oameni. Am înțeles că trebuie să fie vorba de niște cuceritori spanioli, a căror cruzime

era cunoscută în toată America, unde neam de neam, din tată în fiu, o țineau minte.

L-am întrebat dacă mă poate sfătui cum să plec din insulă pentru a ajunge la acești oameni albi. Mi-a răspuns: „Da, da, poți merge în două canu”. Nu înțelegeam ce voia să spună prin *două canu*. După multă stăruință mi-am dat seama că era vorba de o barcă mare cât două canoe. Vorbele lui Vineri m-au făcut să trag nădejde că într-o bună zi voi găsi mijlocul de a pleca din această insulă și că acest biet sălbatic va fi unealta slobozirii mele.

De când era Vineri cu mine și îl învățasem să vorbească și să mă înțeleagă, adesea îmi trecuse prin minte să-i dau câteva noțiuni de bază despre religie. Odată l-am întrebat cine l-a făcut. Nu m-a înțeles, crezând că-l întreb cine este tatăl său. L-am întrebat atunci cine a făcut marea, pământul pe care umbla, dealurile și pădurile. Mi-a răspuns că totul este făcut de un bătrân, Benamuki, care trăiește dincolo de toate. Nu știa să-l descrie, dar știa că este foarte bătrân, mult mai bătrân, spunea el, decât marea și pământul, decât luna și stelele, l-am spus atunci că dacă această ființă făcuse totul de ce nu i se închină ei lumea întreagă? M-a privit foarte grav și mi-a răspuns că totul spune „O!” în fața lui Benamuki. Dar cei care mor în țara lui, l-am mai întrebat, se duc undeva după moarte? Mi-a răspuns că da se duc cu toții la Benamuki. „Chiar și cei care sunt mâncați?” am întrebat eu. „Da” – mi-a răspuns Vineri.

M-am străduit să-i lămuresc lui Vineri că toate spusele bătrânilor care se duceau în munți să spună „O!” lui Benamuki nu erau decât o înșelăciune, cu atât mai mare cu cât pretindeau că stau acolo de vorbă cu el. Dacă primeau cumva vreun răspuns sau vorbeau cu cineva, acela era fără îndoială un duh diavolesc.

Am ajuns de aici la o lungă convorbire asupra dracului asupra obârșiei, răzvrătirii și așezării lui în beznă lumii, dorind neconținut să ajungă la

stăpânirea ei. I-am vorbit de toate vicleniile pe care dracul le întrebuințează pentru a atrage lumea în capcanele lui. Dracul are o tainică intrare în toate patimile și înclinările noastre se dă pe lângă noi în așa fel, încât ne face să fim singuri vinovați de păcatele săvârșite și să ne ducem la pieire prin propria noastră vrere.

Am găsit că nu e prea ușor să-l conving pe Vineri de natura diavolului.

I-am povestit că diavolul este vrășmașul lui Dumnezeu în sufletele noastre și că folosește toată istețimea și îndemânarea sa ca să ne distrugă bunele însușiri, sădite. În sufletul nostru de către înțelepciunea și bunătatea lui Dumnezeu.

— Bine – a grăit atunci Vineri – dacă tu spui că Dumnezeu e atât de mare și de puternic, atunci el mult mai puternic, mult mai mare ca dracul?

— Da, da, Vineri – i-am răspuns – Dumnezeu e mai tare ca dracul el este deasupra lui. De aceea îl rugăm să-l calce în picioare pe diavol, să ne ferească de ispita lui și să-i taie toate ghearele.

— Dar – a continuat Vineri – dacă Dumnezeu este mult mai tare ca diavol, de ce Dumnezeu nu ucide pe diavol și așa diavol nu mai face rău?

Am fost surprins de această întrebare. Deși om bătrân, nu eram totuși decât un începător într-ale învățaturii și nu prea deprins cu dezlegări mai grele. La început n-am știut ce să-i răspund. M-am prefăcut că nu am auzit bine și l-am rugat să repete întrebarea. El a făcut-o vorbă cu vorbă. Mi-am revenit între timp și i-am zis:

— Dumnezeu îl va pedepsi cu asprime până la sfârșit, căci la judecata de apoi va fi aruncat în hăul cel fără de fund și va trăi acolo în focul veșnic.

Răspunsul însă nu l-a mulțumit pe Vineri, care iar mi-a zis:

— Până la sfârșit? Eu nu înțeleg. De ce nu ucide pe diavol acum? De ce nu ucis de mult?

— Tot atât de bine mă poți întreba — i-am răspuns — de ce nu ne ucide Dumnezeu pe tine și pe mine când păcătuim și Îl supărăm. Dar suntem lăsați să ne pocăim și să fim iertați!

A rămas gânditor un timp, apoi mi-a zis:

— Bine, bine, asta foarte bine. Așadar, eu, tu, diavol, noi toți răi, lăsați să pocăim, Dumnezeu iartă pe toți.

Am întrerupt aici dialogul cu Vineri, ridicându-mă grăbit ca și când aș fi fost nevoit să plec. Pe el l-am trimis departe să-mi aducă ceva.

Dar să revin la povestirea noastră și să reiau totul după cum s-a întâmplat. Când m-am împrietenit mai bine cu Vineri și vorbea mai curent, deși încă destul de stricat englezește, am început să-i vorbesc despre mine, povestindu-mi viața mea și tot ceea ce era în legătură cu venirea mea pe insulă. I-am vorbit apoi despre felul cum am trăit și cât am trăit aici. L-am învățat cum să umble cu pușca și cum să o încarce. I-am dat un briceag, de care era nespun de mândru. I-am făcut o cingătoare de piele cu un inel de care și-a atârnat securea, armă bună și foarte folositoare în anumite ocazii.

I-am povestit despre țările din Europa și mai ales despre Anglia, țara mea de baștină, arătându-mi cum trăiam acolo, cum ne purtam unii față de alții și cum trimiteam corăbii în toate părțile lumii.

I-am povestit despre naufragiul nostru, arătându-mi locul unde a eșuat corabia. Aceasta dispăruse de mult, ruptă în bucăți de valuri. I-am arătat apoi rămășițele bărcii noastre, ce fusese aruncată la mal de furtună și pe care nu reușisem să o mișc singur din loc nu mai rămăseseră din ea decât bucățele. Văzând această barcă, Vineri a rămas îngândurat. Când l-am întrebat ce are, mi-a răspuns: „Eu văzut barca, la fel venit în țara mea”.

Nu l-am înțeles mai întâi. Mi-am dat seama apoi că voia să spună că o barcă asemănătoare venise în țara lui. Adică adusă de furtună, după cum a căutat

să-mi explice. Mi-am închipuit că a fost barca vreunei corăbii europene, aruncată pesemne de valuri pe coasta lor. Dar mintea mea era atât de înceată, încât nu m-am gândit că poate au scăpat și oameni din acel naufragiu, și nu i-am cerut decât o descriere a bărcii. Mi-a descris-o destul de bine, apoi cu multă căldură mi-a spus mai departe: „Noi scăpat oameni albi de la înecat”. Numai atunci m-am dumerit și l-am întrebat dacă nu cumva fuseseră oameni albi în acea barcă.

„Da” – mi-a răspuns – „barca plină de oameni albi”. L-am întrebat câți fuseseră. Mi-a arătat pe degete că fuseseră șaptesprezece și, întrebându-l ce au devenit, mi-a spus: „că trăiesc încă în țara noastră”.

Asta mi-a dat de gândit. Se prea poate ca aceștia să fi făcut parte din echipajul corăbiei spaniole, eșuată în preajma insulei mele – după cum îi spuneam eu acum. După ce corabia se lovise de stânci și văzuseră că era pierdută, ei se salvaseră cu barca și fuseseră duși pesemne până la coastele locuite de sălbatici.

Am încercat să aflu mai cu de-amănuntul ce se întâmplase cu ei. Vineri mi-a povestit că trăiau acolo de patru ani și sălbaticii îi lăsau în pace și le dădeau cu ce să trăiască. Când am întrebat cum de nu au fost uciși și mâncați, mi-a răspuns: „Nu, fac frate cu ei”. Aceasta însemna că trăiau în pace. „Ei mănâncă oameni numai când fac luptă la război”, m-a lămurit Vineri, adică nu-i mănâncă decât pe cei luați prizonieri.

După aceasta, într-o bună zi, mi s-a întâmplat să fiu în vârful dealului din partea de est a insulei, acolo de unde, după cum am mai povestit, zărisem pe o vreme foarte senină continentul Americii. Și de această dată vremea era limpede. Vineri, care se găsea lângă mine, privea încordat spre continent. Deodată a început să sară și să mă strige „Bucurie, fericire! Acolo văd țara mea, acolo neamul meu!”

Am observat o nespūsă bucurie pe fața lui. Ochii îi străluceau și toată înfățișarea lui trăda o mare emoție ca și când l-ar fi cuprins dorul de a fi din nou acasă.

Mi-a dat mult de gândit și acum nu mă mai simțeam atât de nestingherit față de slujitorul meu Vineri. Eram sigur că, dacă s-ar întoarce la ai săi ar uita de toată prietenia și de tot ceea ce îmi datora. Le-ar fi povestit despre mine, fără îndoială, iar tribul lui s-ar fi grăbit să vină grămadă, poate cu sutele și să se înfrupte din carnea mea. Și la toate astea, el ar fi privit poate cu tot atâta veselie ca la dușmanii pe care îi prindea în război.

Eram însă nedrept cu bietul băiat, atât de cinstit față de mine, și curând m-am căit. Totuși bănuiala mea creștea și m-a ținut astfel câteva săptămâni. Mă feream în acest timp de Vineri și nu eram așa de bun cu el ca înainte, greșind desigur. Bietul tânăr însă nu avea habar de toate gândurile mele și se purta ca un prieten recunoscător, după cum a dovedit, spre marea mea mulțumire.

Am avut prilejul să mă conving mai târziu de toată nevinovăția lui. Între timp îl trăgeam zilnic de limbă, ca să văd dacă nu cumva ascunde vreunul din gândurile de care am pomenit mai sus. Dar tot ce-mi spunea era atât de cinstit și neprefăcut, încât nu i-am putut găsi nicio vină. Și, în ciuda stingerelii mele, m-a câștigat cu totul până la sfârșit. Nicio clipă nu și-a dat seama că îl bănuiesc de ceva. Nici eu nu am fost în stare să-l cred trădător.

Într-o zi ne-am urcat pe același deal. Vremea era cețoasă pe mare și continentul nu se zărea. L-am chemat și i-am zis: „Vineri, n-ai vrea să fii în țara ta, la neamul tău?” „Da” – mi-a răspuns el. „Eu mult fericit în țara mea”. „Și ce-ai face acolo? Te-ai face iarăși sălbatic și ai mânca din nou carne de om ca înainte?” M-a privit îngândurat și, dând din cap, mi-a răspuns: „Nu, nu! Vineri spune lor să fie buni. Spune lor mănânce pâine, carne de vită,

lapte, nu mai mănânce carne de om.” „Cum asta? Dar atunci te vor ucide!” M-a privit în ochi și a rostit: „Nu, ei nu omoare pe mine, ei iubesc, vrea învăț!” Voia să spună că vor voi să învețe. A adăugat că au învățat multe de la oamenii cu barbă, care au venit în barcă. L-am întrebat apoi dacă nu vrea să se întoarcă la ei. Mi-a zâmbit spunând că nu ar putea să înoate atât de departe. Atunci am zis că îi voi face o pirogă, iar el mi-a răspuns că nu pleacă decât cu mine. „Eu merg, dar ei au să mă mănânce când voi ajunge acolo.” „Nu, eu fac ei să nu mănânce. Eu fac ei să te iubească mult!” Voia să-mi spună că le va povesti cum i-am ucis pe dușmanii săi și l-am scăpat cu viață, îmbiindu-i astfel să mă iubească. Mi-a povestit apoi ce buni erau cei din neamul lui cu cei șaptesprezece oameni albi sau bărboși – cum le zicea el – care ajunseseră pe țărmul lor în mare nenorocire.

Mărturisesc că de atunci mi-a intrat în cap să mă aventurez până acolo și să mă pun în legătură cu acești oameni, care erau desigur spanioli sau portughezi, și poate împreună să găsim un mijloc de a pleca mai departe. Fiind pe continent și având tovarăși, eram mai sigur de reușită decât singur, la patruzeci de mile de coastă și fără niciun ajutor. Astfel, după câteva zile, l-am luat pe Vineri și am început să lucrez. I-am spus că voi face o pirogă cu care să se întoarcă în țara lui. L-am dus la piroga ce se găsea de cealaltă parte a insulei. După ce am golit-o (căci o țineam cufundată în apă), am adus-o la suprafață și am intrat amândoi în ea.

Am constatat că Vineri era neobișnuit de îndemânatic și ar fi putut conduce barca tot atât de repede ca și mine. L-am întrebat: „Ei bine, Vineri, vrei să mergem acum spre țara ta?” M-a privit amărât. Găsea pesemne barca prea mică pentru această expediție. I-am spus atunci ca aveam una mai mare. A doua zi l-am dus la piroga cea mare, pe care o făcusem mai întâi și nu fusesem în stare să o trag la apă. A găsit că este destul de mare.

Cum însă o lăsasem în părăsire și zăcuse acolo douăzeci și doi sau douăzeci și trei de ani, soarele o uscăse și o crăpase atât de tare, încât acum era de nefolosit. Vineri mi-a spus că o pirogă mare cât aceasta ar fi foarte nimerită. În ea ar putea intra „hrană mult, băutură, pâine”, căci așa se exprima el.

Capitolul XVI

HOTĂRÂREA DE A MERGE PE CONTINENT. VINERI ȘI CU MINE CONSTRUIM O BARCĂ. SĂLBATICII SOSESC PE MAL. SALVĂM VIAȚA UNUI SPANIOL. DESCOPERIM UN SĂLBATIC LEGAT ÎN CANOE ȘI CARE SE DOVEDEȘTE A FI TATĂL LUI VINERI.

M-am hotărât până la urmă să mă duc cu Vineri pe continent. Ne-am apucat să facem o barcă mai mare, cu care să putem ajunge până acolo. Vineri părea totuși abătut și întristat. Când l-am întrebat ce are, mi-a răspuns: „De ce supărat rău pe Vineri? Eu ce făcut?” Nu știam ce vrea să spună, căci nu eram de loc supărat. „Cum nu supărat, nu supărat?” mi-a spus el și a repetat cuvântul de câteva ori. „Atunci de ce trimiți pe Vineri înapoi în țara lui?” „Dar bine, Vineri, nu ai spus tu că dorești să fii acolo?” „Da, dar vreau amândoi acolo, nu Vineri acolo, stăpân nu acolo.” Cu alte cuvinte nu voia să plece fără mine. Când l-am întrebat ce voi face când voi ajunge acolo, s-a întors repede spre mine spunându-mi: „Face bine mare acolo, înveți oamenii sălbatici fie buni, cuminte înveți să trăiască viața nouă”. „Vai, Vineri, i-am zis, tu nu știi ce spui. Sunt tot un om neștiutor și eu.” „Ba nu, ba nu, mi-a răspuns el, tu învățat pe mine bine, tu înveți și pe ei bine.” „Nu, nu, Vineri, am continuat eu, vei pleca fără mine și mă vei lăsa să trăiesc aici singur ca înainte.” La auzul acestor cuvinte, s-a uitat din nou năuc și, repezindu-se la una din securile pe care obișnuia să le poarte, a luat-o în grabă și mi-a dat-o. „Ce vrei să fac cu ea?” l-am întrebat. „Lei asta și omori Vineri.” „Dar de ce să-l omor?” l-am întrebat. S-a întors atunci brusc, spunându-mi: „Pentru ce dai afară Vineri? la și omoară Vineri, nu dai afară!” Spusese acestea

atât de serios, încât l-am văzut cu lacrimile în ochi. Pe scurt, am descoperit o mare dragoste ce mi-o purta și neclintita-i hotărâre de a nu mă părăsi. De aceea l-am asigurat atunci, și apoi adeseori, că nu-l voi izgoni niciodată dacă el dorește să stea cu mine. Am înțeles din tot ce s-a întâmplat că ținea mult la mine și dorința pe care o avea de a se înapoia în țara lui pornea dintr-o dragoste mare și din nădejdea că le voi face mult bine.

Gândul acesta era însă departe de mine. Mă ispitea totuși să încerc o scăpare, bizuindu-mă de astă dată pe cele auzite de la Vineri, care spunea că în țara lui se găsesc șaptesprezece bărboși.

De aceea, fără nicio întârziere, ne-am apucat de lucru, căutând un copac înalt care să fie bun pentru o periagna sau canoe, destul de mare să ne poată duce în această călătorie.

Se găseau destui copaci în insula, ca să construim o flotă întreagă, nu numai canu, ba și corăbii mai mari. Tot ce voiam era să găsim unul cât mai aproape de mal, pentru a putea împinge ușor piroga când va fi gata. Nu voiam să pățesc ca data trecută. În sfârșit, Vineri a fost acela care a ales copacul, pentru că mi-am dat seama că se pricepe să aleagă soiul lemnului mai bine ca mine.

Nu pot spune nici până în ziua de azi ce copac am doborât, decât că semăna cu un soi din ceea ce numim noi „fustic” sau lemn de Nicaragua, având aceeași culoare și miros.

Vineri voia să facă prin ardere o gaură mare în trunchi, astfel ca să-i dea forma bărcii din interior. I-am arătat că e mai bine să o cioplim cu scule și l-am învățat cum să le mânuiască. A lucrat totul cu mare îndemânare. Am terminat barca după o lună de muncă grea. A ieșit foarte frumoasă, mai ales după ce am cioplit și pe dinafară trunchiul, dându-i forma unei adevărate bărci. Ne-au mai trebuit aproape două săptămâni să o așezăm pe bulumaci și să o târâm spre apă. Când am ajuns să o vedem

pe țărm, ne-am dat seama că e destul de mare ca să poată duce cu ușurință douăzeci de oameni.

Vineri m-a uimit prin îndemânarea și ușurința cu care mânuiă piroga aceasta atât de mare, ducând-o din lopeți. L-am întrebat dacă s-ar încumeta să treacă dincolo cu ea. „Da, eu îndrăznesc fac asta, deși este vânt mare.”

Aveam de gând să adaug câte ceva la barcă, din cele ce Vineri nu știa. Voiam să-i fac un catarg, să-i pun pânză și o ancoră cu parâme. Catargul era ușor de făcut. Am luat un cedru mai tânăr, pe care l-am găsit pe-aproape și din care erau mulți pe insulă, și l-am pus pe Vineri să-l taie și să-l cioplească, iar eu m-am ocupat de pânze. Știam că am câteva bucăți mai vechi, dar eram sigur că putreziseră, cum se și întâmplase de altfel cu o parte din ele. Nu prea le îngrijisem în cei douăzeci și șase de ani, căci nu mă gândeam că le voi mai întrebuința vreodată. Am ales totuși două bucăți mai bune și, cu multă trudă, căci îmi lipsea acele, le-am cusut formând un triunghi ca vai de lume. Se întindea cu o varga mică sus și una mai mare jos, ca la bărcile englezești. Era cam ca pânza de la barca cu care am scăpai din robia barbarilor, așa cum am istorisit în prima parte a acestei povestiri.

Am pierdut aproape două luni cu pânzele și catargul, căci am făcut și o pânză mai mică, de care aveam nevoie pentru a naviga cu vânt strâns. Am pus și o cârmă, care era foarte necesară bărcii.

După ce totul a fost gata, l-am învățat pe Vineri, slujitorul meu, să le mânuiască. Știa foarte bine să ducă barca din vâsle, dar nu se pricepea la pânze și la cârmă. A fost foarte mirat când le-a văzut umflându-se de vânt și direcția schimbându-se prin cârmă.

S-a obișnuit curând și a devenit un marinar foarte dibaci. Numai cu compasul mergea mai greu. Nu a fost niciodată în stare să-i înțeleagă rostul. Din fericire nu prea aveam nevoie de el, căci vremea era mai totdeauna frumoasă, noaptea

văzându-se stelele și ziua coasta continentului, iar în anotimpurile ploioase nu ieșea nimeni pe mare sau pe uscat.

Intram în al douăzecilea și șaptelea an al captivității mele. Nu ar trebui totuși să numesc astfel ultimii trei ani, de când îl aveam pe Vineri. Într-adevăr, viața mi-era cu totul deosebită de aceea a primilor ani.

Am prăznuit aniversarea zilei cu nădejdea ce mi-o da apropiata-mi dezrobire. Aveam credința nestrămutată că se apropie această clipă și că peste un an nu voi mai fi aici.

Ne-am văzut totuși mai departe de gospodărie, săpând, plantând și împrejmuind ca de obicei. Strângeam și uscam struguri, așa cum făcusem atâția ani mai înainte. A venit apoi și anotimpul ploios, când stăteam mai mult în casă. Am pus la adăpost noua noastră ambarcațiune, ducând-o în estuarul unde debarcasem odinioară cu plutele făcute din vechea corabie.

Am tras piroga la mal până la marginea unde ajungea fluxul. L-am pus pe Vineri să sape un mic bazin, atât cât trebuia să plutească. Atunci când apele s-au retras, am făcut un dig puternic la un capăt, ca să stăvilească apa, și astfel barca a rămas pe uscat. Pentru a o feri de ploi, am acoperit-o cu ramuri dese, întocmind deasupra-i un acoperiș. Astfel am așteptat lunile noiembrie și decembrie, când voiam să întreprind plănuita expediție.

Când s-a făcut vreme frumoasă, m-am gândit și eu la călătorie. Am pus deoparte ceva provizii și voiam ca peste două săptămâni să trag noua, noastră barcă la apă.

Lucram liniștit într-o dimineată, când l-am chemat pe Vineri și l-am trimis de-a lungul țărmului în căutarea unei broaște țestoase. Făceam asta cam o dată pe săptămână, când aveam nevoie de ouă și carne. Nici nu apucase Vineri să facă prea mulți pași, că deodată s-a întors într-un suflet, sărind cu mare grabă peste împrejmuire de parcă i-

ar fi fugit pământul de sub picioare. Fără să-mi dea răgaz a-i spune ceva, mi-a strigat: „O, stăpâne, stăpâne! Necazuri, nenorocire mare!” „Ce s-a întâmplat, Vineri?” „O, doamne, acolo, un doi, trei canu! Un doi, trei!” Am chibzuit că trebuie să fie șase canu, dar, cercetând mai de aproape, am înțeles că era vorba numai de trei. „Bine, Vineri, nu te speria.”

L-am îmbărbătat, căci îl vedeam tare înspăimântat. Nu se gândea decât că au venit să-l caute, să-l taie în bucăți și să-l mănânce.

Bietul băiat tremura ca varga și nu mai știam ce să fac cu el.

L-am mângâiat spunându-i că și eu sunt în aceeași primejdie și că mă vor mânca și pe mine. „Dar, Vineri, i-am zis, trebuie să faci totul ca să-i înfrunți. Te poți lupta cu ei, Vineri?” „Eu împușc, dar ei venit mult mare număr.” „N-are importanță, i-am răspuns, puștile noastre îi vor băga în sperieți pe cei pe care nu-i vom împușca! L-am întrebat dacă-i gata să mă apere, cum îl voi apăra și eu, și dacă vreo. să facă tot ce-i voi porunci. „Eu mor când tu poruncești, stăpâne”, mi-a răspuns el.

I-am dat o înghițitură de rom, din care mai aveam destul, căci îl foloseam cu mare zgârcenie. După ce a băut, i-am dat cele două puști de vânatoare încărcate cu alice mari cât gloanțele. Eu am luat flintele bine încărcate, pistoalele și sabia fără teacă, așa cum o purtam de obicei, iar lui Vineri i-am dat și securea.

Astfel pregătit, am luat oceanul și m-am urcat pe deal să văd ce se întâmpla. Am zărit douăzeci și unu de sălbatici, împreună cu trei prizonieri, veniți cu toții în trei canu. Toată treaba lor părea să fie iarăși un praznic sălbatic, triumfătoare înfruptare din cele trei trupuri omenești, un ospăț într-adevăr barbar, dar ceva obișnuit lor, după cum am observat, și nimic mai mult. Am mai observat că nu debarcaseră în locul de unde scăpase Vineri, ci mai aproape de estuarul meu, unde malul era mai

jos și pădurea deasă ajungea aproape până în mare. Eram atât de mâniat pe aceste creaturi, încât am coborât degrabă spre locul unde se afla Vineri, hotărât să mă duc și să-i ucid pe toți. L-am întrebat dacă vrea să mă ajute.

Teama îi dispăruse, iar romul îl făcuse mai îndrăzneț. Era vesel și mi-a repetat că-i gata să moară la porunca mea.

În culmea furiei, am luat armele împărțindu-le între noi doi, după ce mai întâi le încărcasem. I-am dat lui Vineri un pistol, pe care și l-a înfipt la brâu, și trei puști pe umăr. Eu am luat un pistol și celelalte trei puști. Am luat de asemenea în buzunar sticluța cu rom și i-am încredințat lui Vineri o pungă mare cu praf de pușcă și gloanțe.

I-am poruncit să se țină după mine, să nu miște, să nu împuște sau să facă ceva fără să-i spun eu și să nu scoată nicio vorbă. Astfel încărcăți, am ocolit cam o milă pentru a trece estuarul și a intra în pădure. Puteam ajunge foarte aproape de ei, fără să fim văzuți.

Pe drum mi-au revenit gândurile dinainte și am început să mă potolesc. Nu vreau să spun prin aceasta că mi-era teamă de numărul lor, căci nu erau decât niște bieți sălbatici goi și neînarmați, iar eu eram mai tare ca ei, chiar dacă aș fi fost singur.

Dar mă întrebam cu ce drept, din ce chemare sau nevoie mă duceam să-mi mânjesc mâinile cu sânge, atacând oameni care nu-mi făcuseră și nu aveau de gând să-mi facă vreun rău. Pentru Vineri, care era dușmanul lor și în stare de război cu ei, se găsea o oarecare îndreptățire. Nu tot astfel și pentru mine. Aceste cugetări m-au înrăurit într-atât, încât m-am hotărât să nu fac altceva decât să mă apropiu de ei și să asist la praznicul lor barbar.

Am intrat astfel în pădure păstrând tăcere și, cu Vineri ținându-se îndeaproape de mine, am ajuns la marginea ei, până în preajma sălbaticilor. Numai un colț de pădure ne mai despărțea. L-am chemat în șoaptă pe Vineri, arătându-i un copac înalt chiar

în colțul pădurii și l-am trimis iscoadă, ca să aflu dacă de acolo se vedea tot ce fac ei. El îmi îndeplini porunca și se întoarse îndată spunându-mi că se vede tot. Erau adunați în jurul focului, mâncând din carnea unuia dintre prizonieri. Un alt prizonier zăcea legat pe nisip, nu departe de ei. Vineri spunea că-i vine rândul acum să fie tăiat, ceea ce mi-a răscolit sufletul. Mi-a spus că acesta nu era din neamul lor, ci un bărbos din cei despre care îmi povestise că veniseră cu barca în țara lor. Cuprins de mânie la auzul acestei vești privitoare la omul alb cu barbă, m-am dus la copac și am văzut cu ochiul pe altul care zăcea pe nisip cu mâinile și picioarele legate cu un mănunchi de păr sau trestie. Mi-am dat seama că era un european și că avea haine pe el.

Ceva mai departe, cam la cincizeci de pași, se găsea un alt copac și un tufiș des. Mă puteam furișa acolo și, nevăzut, puteam să ochesc ușor. M-am stăpânit, deși eram înfuriat peste măsură.

Făcând vreo zece pași înapoi, m-am ascuns după tufișuri și am ajuns astfel până la copac. Aici am dat de o movilită, după care aveam vedere deschisă la vreo optzeci de pași.

Nu aveam timp de pierdut, căci nouăsprezece inși stăteau strânși în jurul focului și tocmai trimiseseră pe alți doi să-l măcelărească pe bietul om și să-l aducă probabil bucățele la focul lor. Cei doi tocmai se aplecau să-i taie legăturile. M-am întors către Vineri: „Acum, Vineri, i-am zis, fă tot ce-ți spun”. A dat din cap. „Vineri, să faci tot ce vezi că fac eu să nu greșești întru nimic”. Am pus jos una din carabine și o pușcă de vânătoare, iar Vineri a făcut la fel. Cu cealaltă, am ochit în sălbatici făcându-i semn să mă imite. Întrebându-l dacă e gata, a răspuns: „Da”. „Trage!” Și în aceeași clipă am tras și eu.

Vineri a nimerit mai bine ca mine, căci a ucis doi dintr-o dată și a rănit alți trei. Eu am ucis unul și am rănit doi. Sălbaticii s-au zăpăcit cumplit de

tare. Toți cei care nu au fost atinși au sărit ca arși, neștiind încotro s-o apuce, ce să creadă sau unde să privească. Nu știau de unde le vine pieirea. Vineri însă privea cu încordare așa cum îi cerusem, ca să observe ceea ce făceam eu astfel, după ce-am tras prima salvă, am aruncat jos carabina punând mâna pe pușcă, iar Vineri a făcut la fel. „Ești gata, Vineri?” „Da”. „Atunci dă-i drumul, pentru numele lui Dumnezeu!” Și pe loc am tras iarăși amândoi în sălbaticii uluiți, de astă dată cu ceea ce numeam alice sau gloanțe mai mici. Am constatat că au căzut doar doi, dar rănisem atâția, încât alergau în toate părțile și văitându-se ca nebunii, cu toții sângerând și fiind mai toți greu răniți. Dintre aceștia, trei s-au prăbușit apoi la pământ, fără a-și da încă duhul.

„Acum, Vineri, i-am zis, punând jos armele descărcate și luând flinta încărcată, urmează-mă.” A făcut-o cu mare îndrăzneală și eu am ieșit în goană din pădure, urmat de Vineri. Îndată ce mi-am dat seama că m-au zărit, am urlat din răspuțeri și i-am cerut lui Vineri să facă la fel. Alergând cât mă țineau picioarele, ceea ce nu era foarte repede, căci eram împovărat de arme, m-am îndreptat spre biata victimă, care, după cum am spus, zăcea legată cobză pe mal, între mare și locul unde se găseau sălbaticii. Cei doi măcelari, care erau gata să-și ducă la îndeplinire planul, îl părăsiseră, surprinși de primul nostru foc, și, băgați în sperieți, fugiseră spre mare și săriseră într-un canu cu încă alți trei. I-am poruncit lui Vineri să tragă în ei. M-a înțeles și, alergând cam vreo patruzeci de pași înainte, a tras. Am crezut că i-a ucis pe toți, căci i-am văzut prăbușindu-se grămadă în barcă. Doi însă s-au ridicat, pe trei i-a ucis și a rănit pe un altul, care zăcea ca și mort în fundul bărcii. În timp ce slujitorul meu Vineri a tras, eu am scos cuțitul și am tăiat legăturile bieteii victime. Descătușându-i mâinile și picioarele, l-am ridicat pe om și l-am întrebat în limba portugheză cine este. Mi-a

răspuns în latinește: „Christianus”. Era atât de slăbit și aiurit, că abia se mai ținea pe picioare și putea îngăima ceva. Am scos din buzunar sticlă cu rom și i-am dat să bea.

Apoi i-am dat o bucată de pâine pe care a mâncat-o. L-am întrebat din ce țară este și mi-a răspuns „Espagniole”. După ce și-a mai venit în fire, mi-a arătat prin semne toată recunoștința pentru că îi salvasem viața. „Signor, i-am răspuns cu cele câteva cuvinte spaniole pe care le știam, despre asta vom vorbi mai târziu. Acum trebuie să ne luptăm. Dacă nu v-au părăsit toate puterile, luați pistolul și sabia și luptați”. Le-a luat cu recunoștință și, îndată ce le-a avut în mâini – ca și cum aceasta i-ar fi dăruit noi puteri – s-a năpustit ca o furie asupra ucigașilor săi și într-o clipă a tăiat doi din ei în bucăți. Adevărul e că totul fiind o surpriză pentru ele, bietele ființe erau atât de speriate de zgomotul focurilor noastre, încât se prăbușeau la pământ uimite și înfricoșate, neavând mai multă putere de a încerca să scape, decât aveau trupurile lor putere de a rezista loviturilor noastre acesta era cazul celor cinci din barcă asupra cărora trăsese Vineri. Dacă trei din ei căzuseră loviți, ceilalți doi se prăbușiseră doar de spaimă. Țineam arma în mână încă, netrăgând, dar gata să trag, căci dădusem spaniolului sabia și pistolul. De aceea l-am chemat pe Vineri și l-am trimis să se ducă până la copacul de unde trăsese la început și să ia armele lăsate acolo neîncărcate, ceea ce el a făcut cu mare grabă. I-am dat flinta mea și le-am încărcat îndată pe celelalte.

Le-am spus să vie să le ia când vor avea trebuință. În timp ce încărcam, s-a iscat o luptă aprigă între spaniol și unul dintre sălbatici, care se repezise la el având în mână aceeași sabie de lemn cu care trebuia să-l fi ucis cu câteva clipe mai înainte, dacă nu l-aș fi oprit eu. Spaniolul, care era nespus de îndrăzneț și curajos, deși slăbit, a înfruntat pe sălbatic și s-a luptat câțva timp,

rănindu-l de două ori la cap, dar acesta, un vlăjgan tare voinic și șiret, apropiindu-se de el, l-a aruncat jos și a căutat să-i smulgă sabia ce i-o dădusem eu. Fiind slăbit, spaniolul, foarte cuminte, a dat drumul săbiei, dar, punând mina pe pistol, l-a împușcat în piept pe sălbatic, lăsându-l mort pe loc, înainte ca eu, care mă repezisem să-i vin în ajutor, să am răgazul a ajunge mai aproape de el.

Vineri, acum la largul său, deși neavând cu, el altă armă decât securea, îi urmărea pe sălbatici care își luaseră picioarele la spinare. Și cu această secure a ucis el pe cei trei sălbatici care, așa cum am arătat, fuseseră la început numai răniți și se prăvăliseră la pământ, după cum i-a ucis și pe toți cei pe care a mai putut să-i ajungă. Spaniolul, venind la mine și cerându-mi o pușcă pe care i-am dat-o, a urmărit alți doi sălbatici și i-a rănit pe amândoi. Dar pentru că nu era în stare să alerge după ei amândoi, i-a scăpat în pădure, unde i-a urmărit Vineri, omorând unul. Celălalt a fost mai iute și, cu toate că era rănit, a sărit în mare și a înotat cu toate puterile spre cei doi, care se aflau în barcă. Aceștia trei și cu rănitul acela, care nu știam dacă a murit sau nu – iată tot ce a scăpat din cei douăzeci și unu de sălbatici.

Pe scurt, iată ce s-a întâmplat cu ei, dacă facem socoteala: 3 au fost uciși la prima noastră salvă, 2 la următoarea, 2 au fost uciși de Vineri în barcă, 2 din cei răniți au fost uciși de Vineri cu securea, 1 ucis în pădure, 3 au fost uciși de spaniol, 4 au murit din pricina rănilor primite, 4 au scăpat în barcă, unul din ei fiind rănit sau poate mort, în total 21.

Cei din canoe vâsleau din răsuputeri, ca să scape de bătaia puștilor noastre. Vineri a tras de două sau de trei ori, dar nu a nimerit pe niciunul. Căuta să mă convingă să luăm una din pirogile lor și să-i urmărim. Într-adevăr eram neliniștit de faptul să scăpaseră, căci astfel vor duce vestea la ai lor și s-ar putea să se întoarcă poate cu două sau trei sute

de pirogi și să ne sfârtece. Așadar, am consimțit să-i urmărim pe mare. Am alergat spre una din bărcile lor și am sărit în ea, strigându-i lui Vineri să mă urmeze. Dar când am pus piciorul în barcă, am fost tare surprins, găsind în fundul ei o altă biată făptură zăcând legată de mâini și de picioare, tot așa cum fusese spaniolul, și destinată să fie ucisă. Omul era aproape mort de frică. Nu știa ce se întâmplase, căci nu fusese în stare să se ridice și să privească peste marginea bărcii. Era legat atât de strâns de gât și de picioare, și de atâta vreme, încât zăcea aproape fără suflare.

I-am tăiat îndată legăturile de trestie care-l imobilizau și l-am ajutat să se ridice. Nu era în stare să se țină pe picioare și nici să vorbească. Gemea bietul om, fiind sigur, se pare, că fusese dezlegat ca să fie dus la moarte.

Când a sosit Vineri, i-am poruncit să-i vorbească și să-i spună că este salvat. Apoi, scoțând sticluta cu rom, i-am dat-o lui Vineri ca să-l îmbie să bea. Romul împreună cu vestea cea bună l-au înzdrăvenit și pus pe picioare când Vineri s-a apropiat ca să-l audă și să-i privească fața, s-a petrecut ceva care ar fi mișcat pe oricine până la lacrimi Vineri a început să-l sărute și să-l îmbrățișeze, să-l mângâie, să strige, să râdă, să urle, să salte, să dănțuiască, să cânte apoi să chicotească din nou, să-și frângă mâinile, să-și palmuiască fața și capul, ca scos din minți. Abia după câțva timp am putut să-l fac să-mi vorbească și să-mi spună ce s-a întâmplat și numai când și-a venit puțin în fire, mi-a spus că omul acesta era tatăl său.

Nici nu pot descrie cât am fost de mișcat, văzând j marea bucurie și dragoste filială ce l-a cuprins pe acest biet sălbatic văzându-și tatăl și știindu-l scăpat de la moarte. De asemenea nu pot descrie nici pe jumătate chipul ciudat în care și-a arătat afecțiunea după aceea, căci s-a urcat și a coborât din barcă de mai multe ori, asemenea unui

nebun. Când se suia în barcă, se așeza lângă bătrân, îi lua capul la piept și-l ținea strâns. Pe urmă începea să-i frece mâinile și picioarele, care îi î amortiseră din pricina legăturilor.

Văzând starea în care se afla bătrânul, i-am dat rom să-l frece, ceea ce i-a făcut tare bine.

Cu asta s-a terminat urmărirea celor din canu, care aproape că nu se mai zăreau. Am avut mare noroc, căci peste două ore, când ei nu făcuseră încă niciun sfert din drum, s-a pornit un vânt puternic. Vântul a suflat toată noaptea dinspre nord-vest, deci contra lor, astfel că nu cred ca barca să fi putut rezista sau ca ei să fi ajuns vreodată pe coasta lor.

Dar să ne întoarcem la Vineri. Era atât de ocupat cu tatăl său, încât nu-mi venea să-l mai iau de acolo. Când am văzut că-l poate părăsi o clipă, l-am chemat. A venit sărind și râzând, nespus de fericit. L-am întrebat dacă i-a dat pâine tatălui său. Mi-a răspuns dând din cap: „Nimic, câine păcătos mâncat tot singur”. L-am dat atunci un codru de pâine, căci aveam pâine în săculețul pe care-l purtam în acest scop i-am dat și lui un colț, dar el nu a vrut să se atingă de el, ducându-i lui taică-su toată pâinea ce i-am dat-o. Mai aveam prin buzunare vreo doi, trei ciorchini de struguri, așa că i-am dat pentru taică-su o mână bună din ei. Nici nu a apucat să-i dea bătrânului strugurii, că l-am văzut pe Vineri ieșind din barcă și luând-o la fugă, de parcă ar fi fost vrăjit, căci era omul cel mai iute de picior pe care-l văzusem vreodată. Vreau să spun că fugea atât de repede, încât într-o clipă îți dispărea de sub ochi și, deși am strigat și am urlat după el – degeaba, dus a fost. Într-un sfert de ceas l-am văzut însă înapoindu-se, dar nu așa de zorit ca la dus.

Când s-a apropiat, am văzut că pășea cu grijă, deoarece purta ceva în brațe.

Când a ajuns în dreptul meu, am descoperit că se dusesse până acasă, ca să ia o oală de lut sau

urcior, cu care să aducă lui taică-su apă proaspătă, și totodată luase și două bucăți mari – sau doi codri de pâine.

Mi-a dat pâinea, iar apa a dus-o în barcă lui taică-su, după ce am luat și eu o înghițitură, căci mi-era sete. Apa a făcut minuni, mai mult decât romul ce îi dădusem, și bătrânul și-a recăpătat din puteri, căci murea de sete.

După ce a băut, l-am întrebat pe Vineri dacă i-a mai rămas apă și cum mi-a spus „da”, i-am poruncit să-i dea și bietului spaniol, care avea tot atâta nevoie ca și tatăl său. I-am trimis și o bucată de pâine, din cele aduse de Vineri, spaniolului, care într-adevăr era foarte slăbit și se odihnea pe iarbă la umbra unui copac. Măinile și picioarele îi erau amorțite și umflate din cauza legăturilor. Când am văzut că se ridică să bea și că a luat pâinea adusă de Vineri și începe să mănânce, m-am apropiat și eu și i-am dat și lui un strugure. M-a privit cu cea mai mare recunoștință ce o poate arăta un chip de om. Era însă foarte slăbit, mai obosise și cu lupta, așa că nu se putea ține pe picioare. A încercat de două-trei ori să se ridice, dar nu a reușit, căci încheieturile îi erau umflate și îl dureau. L-am rugat. să stea liniștit și l-am pus pe Vineri să-l frece cu rom, cum făcuse și tatălui său.

Am observat că această biată făptură, plină de dragoste, era toată numai grijă pentru bătrân și își întorcea mai la fiecare două minute capul, ca să vadă cum îi mai merge și dacă se află în același loc. Când în cele din urmă nu l-a mai putut vedea, s-a ridicat speriat, și, fără a spune o vorbă, a luat-o la fugă spre barcă, parcă zburând, căci aproape nici nu-i vedeai picioarele atingând pământul. Când a ajuns la el, l-a găsit culcat, căci se întinsese să se odihnească, așa că Vineri s-a întors liniștit la mine. L-am rugat pe spaniol să se lase ajutat de Vineri, care îl va duce în barcă și de acolo acasă la noi, unde eu îl voi îngriji. Dar Vineri, flăcău vânjos, l-a luat în spate și l-a carat în barcă, așezându-l cu

mare grijă pe marginea bărcii, cu picioarele înăuntru, apoi l-a ridicat din nou și l-a așezat lângă tatăl său. A împins barca și, vâslind de-a lungul coastei, a dus-o mai repede decât puteam eu să mă țin după ea umblând alături pe uscat, și asta cu toate că vântul bătea împotriva-i destul de tare. Astfel i-a adus pe amândoi cu bine în estuarul nostru și, lăsându-i acolo, în barcă, s-a întors în fugă să aducă și celălalt canu. Când a trecut prin dreptul meu și l-am întrebat unde se duce, mi-a răspuns: „Duce încă un canu” și a dispărut ca vântul, căci de bună seamă nu am văzut niciodată un om sau cal alergând mai iute ca Vineri. Aproape îndată după sosirea mea, fu și el înapoi în estuar cu barca. M-a trecut pe celălalt mal și apoi a scos oaspeții din barcă. Era în mare încurcătură bietul Vineri, căci niciunul nu putea să umble.

Mi-am frământat mintea cum să o scot la capăt în situația aceasta și, spunându-i lui Vineri să-i lase să stea întinși pe locul unde erau, în timp ce el va veni cu mine, am înjghebat la iuțeală un soi de targa cu care apoi Vineri și cu mine i-am cărat pe amândoi, unul lângă altul.

Dar când am ajuns la zidul sau la fortificația noastră, ne-am găsit într-o încurcătură și mai mare, căci nu-i puteam trece peste zid, iar să-l dărâăm nu voiam. Și iar ne-am pus pe lucru și, în câteva ore, Vineri și cu mine am făcut un cort de toată frumusețea, acoperit cu pânză de corabie și ramuri de copac. Cortul se găsea între păduricea pe care o sădisem eu și zidul nostru dinafară. După aceasta am făcut două culcușuri din ceea ce am avut la îndemână, adică din paie de orez, acoperite fiecare cu câte o pătură și dându-le și câte una ca să se acopere.

De îndată ce i-am pus la adăpost pe cei doi prizonieri slabi și prăpădiți pe care îi salvasem, am început să mă gândesc cum să le fac ceva demânare. Primul lucru pe care l-am făcut a fost acela de a-l trimite pe Vineri să aducă un ied din

turmă și să-l taie. Am tăiat un but în bucăți mici și l-am pus pe Vineri să le fiarbă și să le prăjească. Vă asigur că am făcut astfel o mâncare foarte gustoasă din carne, orz și orez. Totul s-a făcut afară din casă, căci înăuntru nu aprindeam focul, și când a fost gata am dus mâncarea în cortul cel nou. Am pus masa acolo și am mâncat și eu cu ei, înveselindu-i și îmbărbătându-i pe cât m-am priceput. Vineri era tălmaciul meu față de tatăl său și de spaniol, care deprinsese destul de bine limba lor.

După-masă, sau mai bine zis după cină, i-am poruncit lui Vineri să ia un canu și să aducă flintele și celelalte arme de foc, pe care nu avusesem răgazul să le ridic de pe câmpul de luptă. Apoi să îngroape trupurile sălbaticilor care, stând în soare, vor putrezi. Tot astfel i-am spus să facă și cu toate rămășițele praznicului lor barbar – lucru care nu aș fi fost în stare să-l fac eu. Nu puteam nici să mă gândesc să le mai văd vreodată acolo. Vineri a șters orice urmă și, când am trecut mai târziu prin partea locului, nici n-aș fi recunoscut câmpul de bătaie, dacă nu era colțul acela de pădure din apropierea apei, care să-l reamintească.

Am început să vorbesc cu noii mei tovarăși. Mai întâi l-am pus pe Vineri să-l întrebe pe tatăl său ce crede despre sălbaticii care au scăpat în canu, dacă trebuie să ne așteptăm să se întoarcă cu forțe mari, cărora să nu ne putem împotrivi. A răspuns că nu crede ca ei să fi scăpat de furtuna din noaptea aceea că se poate să se fi înecat sau să fi fost târați la sud, spre alte coaste, unde era sigur că vor fi mâncați de alți canibali sau vor pieri într-un fel sau altul.

Nu știa ce ar face ei, dacă ar ajunge totuși acasă. Dar credea că sunt atât de înspăimântați de felul cum au fost atacați, de zgomotul și focul de care au avut parte, încât vor povesti că au fost uciși de fulgere și de trăsnete și nu de mână omenească. Și că cei doi care s-au arătat (adică eu și Vineri) erau

două duhuri cerești sau furii venite să-i nimicească și nicidecum niște oameni înarmați.

De asta el era sigur, căci îi auzise pe toți spunându-și asemenea lucruri în limba lor într-adevăr, ei nu puteau să înțeleagă ca omul să arunce de la sine foc, să vorbească asemenea trăsnetului și să ucidă de la depărtare, fără măcar să ridice mâna, după cum se întâmplase. Bătrânul sălbatic avea dreptate. După câte am văzut după acelea, sălbaticii nu au mai cutezat să vină pe insulă. Erau atât de înspăimântați de cele povestite de către cei patru oameni (care se pare că au reușit totuși să scape), încât au crezut că oricine ar veni pe această insulă vrăjită ar fi nimicuit pe loc prin focul zeilor.

Pe atunci nu știam încă de toate acestea și am trăit câțva timp cu teama lor. Eram acum totuși patru oameni și cu aceasta mică oștire aș fi îndrăznit să înfrunt chiar o sută de sălbatici în câmp deschis.

Dar cum în scurt timp n-au mai apărut alte bărci, teama s-a irosit și eu am început iarăși să mă gândesc la călătoria spre continent, mai ales că tatăl lui Vineri mă asigurase că, datorită lui, voi fi bine primit de neamul lor dacă aș vrea să merg acolo.

Capitolul XVII

ȘTIRI DESPRE SPANIOLII CARE TRĂIESC PRINTRE SĂLBATICI. SPANIOLUL ȘI TATĂL LUI VINERI PLEACĂ SPRE CONTINENT. O CORABIE ENGLEZEASCĂ ÎN APROPIEREA INSULEI. O BARCĂ ADUCE TREI PRIZONIERI. MĂ ARĂT PRIZONIERILOR. PRINDEREA RĂZVRĂTIȚILOR.

După o convorbire mai serioasă cu spaniolul, am părăsit pentru un timp planurile mele. Am aflat că se mai găsesc șaisprezece compatrioți ai săi și portughezi, care au naufragiat și s-au salvat pe acea coastă. Trăiau în pace cu băștinașii, dar duceau un trai foarte anevoios și nu aveau cele de trebuință. I-am cerut amănunte despre călătoria lor și am aflat că se găseau pe o corabie care venea din Rio de la Plata, mergând spre Havana, unde trebuia să-și lase încărcătura de argint și piei, aducând în schimb mărfuri europene, care se găseau acolo. Pe punte au avut șase marinari portughezi, culeși dintr-un alt naufragiu. Cinci din oamenii lor s-au înecat când a eșuat corabia, iar ei au scăpat, trecând apoi prin nenumărate primejdii și ajungând aproape morți de foame pe coasta canibalilor, unde se așteptau să fie mâncați în fiecare clipă. Mi-a mai spus că au avut cu ei ceva arme, dar fără folos, căci le lipsea praful de pușcă și gloanțele. Puținul praf de pușcă fusese stricat de valuri, iar ceea ce mai rămăsese îl întrebuințaseră ca să-și procure hrana îndată ce debarcaseră.

L-am întrebat dacă, atunci când au ajuns pe uscat, s-au gândit la ce li se va întâmpla și dacă nu au făcut niciun plan de salvare.

Mi-a răspuns că s-au gândit adesea, dar, neavând corabie, nici unelte ca să facă una nouă și nici provizii, sfaturile ce le țineau se isprăveau întotdeauna cu lacrimi și deznădejde. L-am mai

întrebat cum crede că ar fi primită propunerea mea pentru salvare și dacă nu-i de părere că totul ar fi mult mai ușor dacă s-ar găsi cu toții aici. I-am mărturisit deschis că mi-era teamă de trădarea lor și de nesocotința mea, căci recunoștința nu este o virtute înăscută omului. Adesea, oamenii se călăuzesc în faptele lor nu după îndatoririle pe care le au, ci mai totdeauna după foloasele la care se pot aștepta. Ar fi prea trist pentru mine să nu fiu decât unealta dezrobirii lor, ca apoi să ajung cumva prizonier în Noua Spanie, unde orice englez cade ușor jertfă, indiferent de pricina care l-a adus acolo. Preferam să ajung în mâinile canibalilor și să fiu mâncat de viu decât să cad în ghearele necruțătoare ale preoților, care să mă dea pe mâna Inchiziției.

Am adăugat de altfel că eram convins că ar fi ușor, dacă am fi cu toții aici, să construim o barcă destul de mare, care să nu ducă la sud, în Brazilia, sau la nord, spre insulele ori coasta Spaniei. Dar mi-am arătat și temerea că soarta mea ar fi mai rea ca oricând dacă, punându-le armele în mâini, ei s-ar purta rău cu mine și m-ar duce cu sila între ai lor.

Mi-a răspuns la toate acestea deschis și neprefăcut, arătându-mi că starea lor este atât de nenorocită și suferă atât din pricina asta, încât socoate că le-ar fi scârbă numai la gândul de a se purta urât cu cineva care le-ar oferi să-i ajute să scape. Dacă voiam, se putea duce împreună cu bătrânul sălbatic să le vorbească, urmând a se întoarce cu răspunsul lor. El îi va pune să jure că se vor supune poruncilor mele, ca să le fiu căpitan și conducător. Vor jura pe sfânta cuminecătură și pe Evanghelie să-mi fie credincioși și să meargă în țara creștină pe care o voi statornici eu. Vor asculta, fără cârtire și în totul de poruncile mele, până vor ajunge cu bine acolo unde îi voi duce eu. S-a obligat în acest scop să aducă un contract scris de mâna lor. Apoi mi-a spus că îmi va jura el, cel

dintâi, credință și că toată viața nu se va mișca de lângă mine până nu-i voi porunci eu, stând neclintit de partea mea până la cea din urmă picătură de sânge, dacă s-ar întâmpla cea mai mică încălcare de jurământ din partea compatrioților săi. El mi-a mai spus că toți tovarășii săi sunt oameni cumsecade și cinstiți și se găsesc în cea mai neagră mizerie ce se poate închipui, fără unelte sau haine pe ei, fără hrană, la mila și în voia sălbaticilor, fără nădejdea de aș mai vedea vreodată țara. Era sigur că dacă voi încerca să-l scap, vor trăi și vor muri alături de mine.

În urma acestor asigurări, m-am hotărât să-l trimit pe spaniol împreună cu bătrânul sălbatic să trateze cu ei. Dar când totul este pregătit de plecare spaniolul a adus o obiecțiune, care dovedea, pe de o parte, multa înțelepciune și, pe de altă parte, o sinceritate care nu putea decât să îmi facă plăcere. După sfatul său, singur a amânat salvarea tovarășilor săi cu jumătate de an, căci iată ce s-a gândit: trăia de o lună cu noi, în care timp avusese prilejul să vadă felul în care soarta îmi ajutase să-mi procur de toate pentru traiul meu. A văzut cantitatea de provizii puse deoparte, orzul și orezul pe care-l aveam și care, dacă pentru mine era mai mult decât de ajuns, și cu mare economie ajungea și pentru noua mea familie ce se înmulțise cu încă două guri, în schimb nu ar fi fost suficientă dacă veneau și tovarășii lui, care erau încă cincisprezece la număr, după cum îmi spusese. Nu ajungea nici pentru a aproviziona o corabie cu care să facem călătoria până într-una din coloniile creștine din America. De aceea socotea a fi un lucru mai înțelept dacă el și cu ceilalți doi ar săpa și ar cultiva mai mult pământ, în care să semănăm tot ce avem pus deoparte, așteptând încă o recoltă spre a avea destule provizii de grâne când vor veni compatrioții săi. Altfel, lipsa putea să le devină ispită, să nu se învoiască și să creadă că au căzut dintr-o ananghie în alta. „Fiii lui Israel s-au

bucurat când au scăpat din robia Egiptului, dar s-au răzvrătit împotriva lui Dumnezeu, care i-a dezrobit, când au ajuns să ducă lipsă de pâine în deșert” – mi-am amintit mie însumi, care cunoșteam acest adevăr. Prevederea sa era întemeiată și sfatul atât de înțelept, încât nu am putut fi decât mulțumit de propunerea sa ca și de fidelitatea sa toți patru am pornit să arăm țarina cu puținele unelte de lemn pe care le aveam, și peste o lună, când a venit vremea semănatului, am avut destul pământ destelenit și curățat pentru a semăna douăzeci și două de banițe de orz și șaisprezece măsuri de orez, adică tot ceea ce aveam pus deoparte.

Acum, nemaifiind singur și numărul nostru fiind îndeajuns ca să nu ne mai fie teamă de sălbatici dacă ar fi venit – decât doar în număr foarte mare – umblam fără frică prin toate colțurile insulei când aveam prilejul și cum mereu ne urmărea pe toți gândul salvării sau al descătușării, ne era cu neputință – cel puțin mie – să nu căutăm mijloacele necesare pentru înfăptuirea lui.

Am ales în acest scop câțiva copaci mai nimeriți și am pus pe Vineri și pe tatăl său să-i taie apoi l-am rugat pe spaniol, cu care obișnuiam să mă sfătuiesc în această chestiune, să-i îndrumeze în munca lor. Le-am arătat în ce fel și cu cită trudă am tăiat scânduri din copaci, îndemnându-i să facă la fel. Au reușit să taie douăsprezece scânduri de stejar de două picioare lățime și vreo trei zeci și cinci lungime și având o grosime de două până la patru degete. Oricine își poate închipui câtă muncă a fost necesară.

În același timp am căutat să-mi măresc turma de capre domestice. În acest scop ne duceam cu rândul, Vineri și spaniolul într-o zi, Vineri și cu mine în altă zi, și astfel am prins aproape douăzeci de iezi, care să fie crescuți laolaltă cu ceilalți. De câte ori împușcam o capră, luam iezi și-i adăugam la turmă. Dar mai presus de toate, venind vremea

de a culege strugurii, am pus o cantitate atât de mare la uscat, încât cred că dacă eram în Alicante, unde se fac astfel de struguri, aş fi umplut şaizeci până la optzeci de butoaie. Strugurii împreună cu pâinea alcătuiau hrana noastră de căpetenie. Vă asigur că erau nişte alimente foarte bune şi hrănitoare.

A venit apoi vremea recoltei, care, dacă nu era una din cele mai frumoase ce le văzusem aici pe insulă, era totuşi suficientă pentru scopul nostru. Din cele douăzeci şi două de baniţe semănate ne-au ieşit aproape două sute douăzeci de baniţe şi aceeaşi cantitate de orez. Ne ajungea acum până la recolta viitoare şi pentru cei şaisprezece spanioli ori pentru corabia care ne-ar fi dus în orice parte a lumii, adică în orice parte a Americii. După ce am pus bine toată recolta, am început să facem coşuri mari de nuiele în care s-o păstrăm. Spaniolul s-a arătat foarte dibaci la această treabă şi mă dojenea adesea că nu-mi fac o reţea de nuiele ca întăritură.

Având acum provizii destule pentru toţi oaspeţii, am îngăduit spaniolului să plece spre continent şi să vadă ce poate face cu cei rămaşi acolo, l-am dat porunci aspre ca nu cumva să aducă pe cineva care nu va jura mai întâi în faţa lui şi a bătrânului sălbatic – tatăl lui Vineri – că nu va încerca în niciun fel să rănească, sau să atace, sau să se împotrivească celui pe care-l vor găsi pe insulă şi care era atât de bun să trimită după ei pentru a-i salva.

Trebuiau să jure că vor sta alături de mine şi mă vor apăra împotriva oricărei încercări de acest fel. Şi oriunde se vor duce ei, vor fi cu totul supuşi poruncilor mele. Toate acestea le vor da în scris şi vor semna cu mâna lor. Nu ne-am întrebat niciodată cum aveau s-o facă fără hârtie şi cerneală. Cu aceste instrucţiuni, spaniolul şi bătrânul sălbatic au plecat în acelaşi canu în care veniseră sau mai degrabă în care fuseseră aduşi ca jertfe pe această insulă. Am dat fiecăruia câte o

muschetă cu fitil și câte opt încărcături de pulbere și gloanțe, sfătuindu-i să le întrebuințeze cu cea mai mare zgârcenie și numai la mare nevoie. Toate acestea însemnau pentru mine o mare bucurie, fiind primele măsuri pe care le luam în vederea apropiatei eliberări, după. douăzeci și șase de ani și câteva zile. Le-am dat provizii din belșug, pâine și stafide, pe mai multe zile, atât pentru ei cât și altele pentru toți spaniolii, pentru o durată de opt zile. Urându-le călătorie bună, i-am văzut pornind. Ne-am înțeles să ridice un semnal la întoarcere ca să-l recunosc din depărtare, înainte de a se apropia de țarm.

Au pornit cu vânt bun, căci era lună plină. Era prin octombrie, după toate socotelile mele, dar nu mai puteam fi sigur de când pierdusem socoteala exactă a zilelor și nu mai fusesem în stare să o refac. Nici numărul anilor nu-l însemnasem atât de bine, încât să fiu sigur de el. Dar mai târziu s-a dovedit că ținusem bine socotelile și totul fusese exact.

Trecuseră opt zile de când îi așteptam, când s-a întâmplat ceva neprevăzut și ciudat. Dormeam adânc într-o dimineață, în încăperea mea, când Vineri a venit în fugă strigând: „Stăpâne, stăpâne, au sosit!”

Am sărit din pat fără să mă gândesc la vreo primejdie. Am pus pe mine ce am apucat și – ceea ce nu făceam de obicei – am ieșit fără grijă, fără nicio armă, luând-o prin livadă, care între timp devenise o pădurice foarte deasă. Când am privit spre mare, am fost surprins să văd o barcă cu pânze, cam la o leghe și jumătate, îndreptându-se spre țarm. Pânzele erau cele obișnuite bărcilor englezești, Vântul sufla tare și barca venea destul de repede spre insulă. Am observat în curând că ei nu veneau dinspre țărmul insulei, ci dinspre capătul cel mai de sud al ei. L-am chemat pe Vineri și i-am poruncit să stea lângă mine, căci aceștia nu puteau fi oamenii noștri și nu știam încă

dacă ne sunt prieteni sau dușmani. Am luat apoi ocheanul ca să mă dumeresc despre ce era vorba și m-am urcat în vârful dealului, așa cum făceam când mă temeam de ceva și voiam să cuprind cât mai mult cu vederea fără să fiu văzut. Abia am pus piciorul pe deal, că și-am dat cu ochii de o corabie ancorată cam la două leghe și jumătate departe de mine, spre sud-sud-est, și cam la o leghe și jumătate de țărm. Mi-am dat seama că este o corabie englezească și barca de asemenea.

Nu pot spune ce tulburare m-a cuprins, cu toate că mă năpădisese o bucurie nespus de mare, căci vedeam o corabie al cărui echipaj era compus, fără îndoială, din oameni de un neam cu mine și deci prieteni. Inima mi-era totuși plină de îndoieli și ceva îmi spunea că trebuie să mă feresc, deși nu știam cum de îmi încolțise îndoiala aceasta. În primul rând mă întrebam ce căuta o corabie englezească în această parte a lumii, deoarece drumul obișnuit pentru negoțul englezilor nu trecea pe aici de asemenea știam că nicio furtună nu-i adusese de nevoie în aceste locuri. Dacă erau într-adevăr englezi, de bună seamă că nu veniseră pe aici cu gânduri curate. De aceea mi-am zis că e mai bine să rămân în situația în care eram decât să cad în mâinile unor hoți sau ucigași.

Să nu disprețuiască nimeni asemenea îndemnuri tainice de a ne feri de primejdie, ce ne vin câteodată chiar atunci când judecata ne spune că nu-i o adevărată primejdie în preajma noastră.

Dacă nu aș fi fost prevenit în acest fel, mi s-ar fi întâmplat fără îndoială o mare nenorocire, mai mare poate decât tot ceea ce suferisem până atunci, după cum se va vedea din cele ce urmează.

Curând am zărit barca apropiindu-se de țărm și căutând un loc potrivit pentru debarcare. Din fericire nu au ajuns prea departe și nu au găsit micul estuar unde debarcasem eu cu plutele. Au tras barca la mal, cam la o milă depărtare de mine, spre norocul meu, căci altfel acostau chiar la ușă,

cum s-ar zice și m-ar fi izgonit din casă, prădând tot ce ar fi găsit.

Când au debarcat, am constatat cu satisfacție că erau englezi, în orice caz cei mai mulți dintre ei. Numai unul sau doi mi s-a părut că sunt olandezi. Erau vreo unsprezece inși cu toții, dintre care trei erau neînarmați și mi s-a părut că-s legați. Când primi patru sau cinci oameni au sărit pe mal, i-au scos și pe cei trei prizonieri dintre aceștia, unul, după cât am putut vedea, dădea cumplite semne de durere și deznădejde, rugându-se de cei care îl duceau, pe când ceilalți doi am putut vedea că ridicau numai din când în când mâinile, părând într-adevăr îngrijorați, dar nu în halul în care era primul.

Eram uluit de ceea ce vedeam și nu înțelegeam rostul acestor întâmplări. Vineri mi-a strigat în englezeasca lui stricată: „O, stăpâne, vezi englezi mănâncă prizonieri ca oameni sălbatici î” „Cum, Vineri, tu crezi că au să-i mănânce?” „Da – mi-a răspuns Vineri – îi mănâncă.” „Nu, nu, Vineri – am zis eu – mi-e teamă că-i vor ucide, dar poți fi sigur că nu-i mănâncă.”

Nu înțelegeam totuși ce se întâmplă. Tremuram de groază, așteptând în orice clipă ca cei prinși să fie împușcați. La un moment dat, unul din răufăcători a scos un cuțit mare, cum îi zic marinarii, sau sabie, ca să-l lovească pe unul din bieții oameni. Mă așteptam să-l văd prăbușindu-se în orice clipă și sângele îmi înghețase în vine. Doream din tot sufletul să am alături de mine pe spaniol și pe sălbaticul plecat cu dânsul, sau să fi găsit mijlocul de a mă apropia nevăzut, îndeajuns de aproape, ca să pot trage în ei, pentru ca astfel să-i scap pe cei trei nenorociți. Nu observasem ca răufăcătorii să aibă arme de foc. Curând am găsit o altă soluție.

După ce am băgat de seamă purtarea umilitoare a marinarilor acelora neobrazăți față de cei trei oameni, am mai văzut că marinarii s-ou împrăștiat

în grabă în toate direcțiile ca și cum ar fi dorit să cerceteze locurile. Am văzut că cei trei aveau și ei libertatea de a se duce unde voiau, dar ei stăteau jos îngândurați și deznădăjduiți. Mi-am adus aminte de clipele când am poposit eu pe această insulă și am încercat să privesc în jurul meu. Ce pierdut mi se părea că sunt ce înspăimântat mă uitam împrejur și ce groază mi-era cum am dormit noaptea în copac, de frică să nu fiu sfâșiat de fiare. În noaptea aceea nu știam încă de proviziile pe care trebuia să le capăt datorată faptului providențial că furtuna și fluxul aduseseră mai aproape de țărm corabia aceea, de pe urma căreia m-am hrănit și m-am întreținut atâta timp. Tot astfel, nici acești trei oameni desperați nu știau ce siguri și ce aproape erau de scăpare și de provizii și că într-adevăr se găseau în siguranță tocmai atunci când se credeau pierduți și situația lor li se părea fără de scăpare.

Oamenii aceștia au ajuns la țărm o dată cu fluxul. Au zăbovit mult, pălăvrăgind cu prizonierii și umblând apoi prin împrejurimi.

Fără să-și dea seama, au stat până ce a trecut fluxul, iar refluxul a retras bine apele, astfel că le-a lăsat barca pe uscat. Este adevărat că lăsaseră doi oameni în barcă, dar – după cum am aflat apoi – i aceștia băuseră prea mult rachiu și adormiseră. Unul s-a trezit mai înaintea celuilalt și, văzând barca împotmolită, a strigat după ceilalți care rătăceau prin preajmă. S-au adunat cu toții în jurul bărcii, dar era peste puterile lor ca să o poată trage la apă, barca fiind prea grea și nisipul prea clisos.

În această situație, ca niște adevărați marinari, care dintre toți oamenii sunt poate cei mai puțin prevăzători, s-au lăsat păgubași și din nou au început să umble brambura prin insulă l-am auzit pe unul strigând tare altuia și chemându-i pe cei din barcă: „Haide, Jack, lăsați-o în pace! O să pornim cu fluxul următor!” De aici m-am convins, fără urmă de îndoială, ce fel de oameni sunt. În tot

acest timp, eu am rămas închis, neîndrăznind să ies din fortăreață. Nu m-am dus mai departe de postul meu de observație din vârful dealului. Eram fericit la gândul că aveam întărituri bune. Știam că barca nu va putea porni mai curând decât peste zece ore și în timpul acesta se lăsa noaptea. Mi-era mai lesne să le urmăresc pe întuneric mișcările și să le aud convorbirile, dacă s-ar fi apucat să discute. Între timp mă pregăteam de luptă, ca și mai înainte, dar de data asta făceam totul cu mai multă grijă, știind că am de-a face cu altfel de dușmani decât ceilalți. I-am poruncit lui Vineri, care era acum un foarte bun țințaș, să care arme. Eu am luat două puști de vânătoare și lui i-am dat trei flinte. Înfățișarea mi-era cu adevărat înfricoșătoare. Purtam haină din piei de capră, căciulă mare, o sabie la brâu, două pistoale la cingătoare și câte o pușcă pe fiecare umăr.

După cum am spus mai sus, nu voiam să fac nicio încercare înainte de a se lăsa întunericul. Dar pe la ora două, când căldura zilei era în toi, i-am văzut cum au intrat cu toții într-o pădure și mi-am închipuit că s-au tolănit ca să doarmă. Numai cei trei oameni în deznădejde, prea neliniștiți ca să poată dormi, s-au așezat la umbra unui copac, cam la un sfert de milă departe de mine și fără să poată fi văzuți de ceilalți. În această situație m-am decis să mă arăt lor și să aflu ce s-a întâmplat. Am pornit, așadar, îndată, urmat de Vineri, tot atât de strașnic înarmat, dar căutând să nu par chiar o arătare. M-am furișat până aproape de ei și apoi le-am strigat în limba spaniolă, înainte ca să mă poată vedea: „Cine sunteți, domnilor?”

Au sărit în sus la auzul zgomotului, dar s-au înspăimântat de zece ori mai rău când m-au văzut, cu înfățișarea mea ciudată. Nu au răspuns nimic și, simțind că erau gata să o ia la fugă, le-am spus în englezește: „Domnilor, vă rog să nu fiți surprinși de apariția mea. Poate că aveți în față un prieten neașteptat!” „Atunci ești trimis de-a dreptul din

ceruri – mi-a strigat unul din ei, scoțându-și pălăria. În starea noastră nu mai putem fi ajutați de oameni.” „Orice ajutor e trimis din ceruri, domnilor! le-am grăit eu. Dar puteți spune unui străin în ce fel vă poate ajuta, căci vă văd în mare nevoie? V-am zărit când ați debarcat. Dacă nu mă înșel, una din acele brute a ridicat sabia să vă lovească atunci când ați încercat să-i vorbiți.”

Bietul om, cu lacrimile curgându-i șiroaie pe față și tremurând, m-a privit ca năuc și mi-a zis: „Vorbesc oare unui zeu sau unui om? Ești om cu adevărat sau înger?” „Nu-ți fie frică de aceasta, domnule, i-am spus. Dacă Dumnezeu trimitea un înger, fii sigur că îngerul venea mai bine îmbrăcat și, poate, altfel înarmat. Rogu-te, alungă-ți teama. Sunt om, sunt englez și gata să vă dau ajutor. Vedeți singuri că nu am decât un slujitor, dar avem arme și muniții. Spuneți deschis cu ce vă putem ajuta? Ce vi s-a întâmplat?” „Domnule – mi s-a răspuns – e prea lung să vă povestesc acum totul. Ucigașii sunt aproape. Dar, pe scurt, vă pot spune că am fost căpitanul acelei corăbii. Oamenii s-au răzvrătit.

Numai printr-o minune am scăpat până acum cu viață. S-au hotărât să mă părăsească pe această insulă pustie împreună cu secundul și cu un pasager. Se așteptau să pierim aici, socotind insula nelocuită, dar acum nu mai știu ce să cred. ”

„Unde sunt acești răufăcători, dușmanii domniei voastre?” l-am întrebat. „Poate știți unde s-au dus?” „Sâni tolăniți acolo, domnule – și mi-a arătat spre pădure. Sunt îngrozit când mă gândesc că se prea poate să ne fi auzit. Dacă-i așa, ne vor ucide pe toți.” „Au arme de foc?” l-am întrebat. „Nu au decât două, dintre care una au lăsat-o în barcă.” „Bine, lăsați pe mine. Văd că au adormit. E ușor să-i ucidem pe toți. Sau doriți poate să-i luăm prizonieri?” Mi-a răspuns că numai doi dintre ei erau prea înrăiți ca să le cruțăm viețile. „Dacă îi prindem pe aceștia, ceilalți s-ar întoarce la

datorie”. L-am rugat să-mi spună care erau acei doi.

Mi-a răspuns că nu-i poate desluși bine de departe. Dar voia să-mi urmeze orice poruncă. „Bine, ne vom retrage într-un loc, unde să nu fim văzuți, și vom aștepta să se trezească apoi vom vedea ce-i de făcut.” Ei au venit, așadar, cu noi în pădure, unde ne-am ascuns.

„Domnule – i-am spus căpitanului – dacă risc și reușesc să vă scap, vă veți supune condițiilor mele, nu-i așa?” N-a așteptat să mai spun altceva și mi-a jurat că, atât el cât și corabia, dacă vor reuși să o scape, vor fi cu totul la dispoziția și porunca mea. Dacă însă nu vor reintra în stăpânirea corăbiei, va trăi și va muri alături de mine în orice parte a lumii aș dori. Ceilalți mi-au jurat la fel.

„Foarte bine – le-am răspuns. Eu nu pun decât două condiții: întâi, în tot timpul cât veți sta în această insulă, să nu pretindeți să conduceți în niciun fel. Dacă vă voi da arme, să mi le înapoiați fără să-mi faceți vreun rău. Să vă supuneți poruncilor mele. Al doilea, dacă reușim cumva să reluăm corabia, să mă duceți pe mine și pe servitorul meu în Anglia, fără de plată.”

Mi-a jurat că se va supune – atât cât este în stare o minte de om sau credința lui – intru totul acestor condiții atât de drepte. Pe deasupra îmi datora viața și nu va uita cât va trăi a o recunoaște în toate împrejurările. „Poftiți, atunci, aceste trei flinte cu pulbere și gloanțe și vă rog să-mi spuneți cum credeți că trebuie să procedăm.” El mi-a mărturisit toată recunoștința, arătându-se gata a se lăsa călăuzit de mine în totul. I-am spus că socot foarte anevoioasa orice încercare, totuși cea mai bună metodă ar fi să tragem deodată asupra lor cât timp erau culcați. Cei care nu vor fi uciși la prima salvă, se vor preda fără îndoială și le vom dărui viața, lăsând, așadar, ca voia lui Dumnezeu să ne călăuzească gloanțele.

Mi-a mărturisit cu modestie că n-ar fi dorit să-i ucidă pe toți, dacă se putea, căci numai doi erau mai răi și ei porniseră răscoala pe corabie, iar dacă tocmai aceștia ar fi scăpat, atunci am fi fost pierduți. S-ar fi dus pe bord și ar fi adus tot echipajul ca să ne răpună. „De astă-dată – am zis eu – necesitatea îmi îndreptățește sfatul, căci este singurul mijloc ca să scăpăm cu viață.”

Vedeam totuși că-i venea greu să verse prea mult sânge. I-am propus atunci să o ia înainte și să facă așa cum va crede de cuviință.

În timpul acestei convorbiri am auzit cum unii din ei s-au trezit, ba doi s-au și ridicat curând după aceea. Am întrebat dacă aceștia erau cei cu pricina. Mi-a răspuns că „nu.”

„Să-i lăsăm atunci în pace pe aceștia, căci cerul pare să-i fi trezit dinadins pentru a-i salva. Și acum, dacă ne scapă ceilalți, e vina dumitale.”

Îndemnat de aceste cuvinte, a pus mâna pe muscheta ce i-o dădusem și, cu pistolul la brâu, a pornit urmat de ceilalți doi tovarăși, înarmați și ei. Cei doi oameni care erau cu el făcuseră oarecare zgomot, ceea ce atrase atenția unuia dintre marinarii care se treziseră acesta, întorcându-se și văzându-i venind pe cei trei, a strigat la ceilalți. Era însă prea târziu, căci în aceeași clipă cei doi din față au și tras, căpitanul păstrându-și cu înțelepciune gloanțele pentru mai târziu.

Au nimerit cât se poate de bine de la prima salvă pe cei doi la care se gândeau, ucigând unul pe loc și rănindu-l grav pe celălalt acesta s-a ridicat strigând aprig după ajutor, dar căpitanul, apropiindu-se de dânsul, i-a spus că-i prea târziu să strige după ajutor și mai degrabă să se roage lui Dumnezeu să-i ierte mârșăviile. Zicând acestea, l-a lovit cu patul muschetei, făcându-l să amuțească pentru totdeauna. Mai rămâneau alți trei, dintre care unul era ușor rănit.

Între timp am sosit și eu. Când au văzut primejdia și au înțeles că este zadarnic să se mai

împotrivescă, s-au rugat să-i cruțăm.

Căpitanul s-a învoit să le lase viețile dacă se leapădă de trădarea de care se făcuseră vinovați și îi jură credință, ajutându-l să-și recapete corabia și să se reîntoarcă în Jamaica, de unde veneau. Au jurat tot ce a dorit, iar el le-a dăruit viața, fapt la care eu nu m-am împotrivit, ci numai l-am rugat să-i țină legați de mâini și de picioare, atât timp cât vor fi pe insulă.

În timp ce se îndeplinea aceasta, eu l-am trimis pe Vineri împreună cu secundul căpitanului spre barcă, poruncindu-le să o ia în stăpânire, scoțându-i lopețile și pânzele, ceea ce au și făcut. Cei trei oameni, care se despărțiseră de rest (din fericire pentru ei) și cutreieraseră insula, s-au întors auzind detunăturile. Văzându-l pe căpitan, care le fusese mai înainte prizonier, iar acum era învingătorul lor, i s-au supus și ei lăsându-se legați, și astfel izbânda noastră a fost deplină.

Nu ne mai rămânea deocamdată, – căpitanului și mie, altceva de făcut decât să ne povestim unul altuia pățaniile. Am început eu, spunându-mi întreaga poveste, pe care căpitanul a ascultat-o cu o luare-aminte egală cu uimirea, minunându-se mai ales de felul cum am ajuns să fac rost de provizii și muniții. Cum povestea mea este într-adevăr un șir nesfârșit de minuni, l-a mișcat adânc.

Când a reflectat la soarta sa și când s-a gândit că poate am fost reținut dinadins pe această insulă pentru a-l salva, lacrimile i-au curs fierbinți și nu a mai fost în stare să mai rostească niciun cuvânt. După ce ne-am împărtășit reciproc toate peripețiile prin care trecuserăm amândoi, l-am condus pe căpitan și pe ceilalți doi acasă la mine, ducându-i pe unde venisem, adică pe sus. Aici i-am înviorat cu mâncarea ce-am avut-o și le-am arătat tot ce am realizat în lunga vreme de când trăiam pe aceste meleaguri. Tot ce le spuneam, tot ce le arătam li se părea uluitor. Căpitanul a admirat mai presus de toate întăriturile locuinței și felul în care mi-am

ascuns-o în livada, care, având acum aproape douăzeci de ani de când fusese sădită, iar copacii crescând aici mai repede ca în Anglia, se transformase într-o pădure atât de deasă, încât nu se putea trece prin ea decât numai într-o parte, unde aveam o potecă cu multe cotituri. I-am spus că acesta era castelul sau reședința mea, dar că mai aveam și o casă la țară, așa cum au cei mai mulți principii și unde mă retrăgeam cu diferitele prilejuri, și că i-o voi arăta altă dată. Pentru moment însă trebuia să chibzuim cum să punem mâna pe corabie.

Era de acord cu mine, dar mi-a spus că nu știa nici el cum o să realizăm acest lucru, deoarece pe corabie se mai găseau încă douăzeci și șase de oameni. Intrând cu toții în blestemata aceea de urzeală, prin care se puseseră în afara legilor, erau acum îndârjiți, știind că, dacă se vor supune, vor fi duși la spânzurătoare îndată ce vor ajunge în Anglia sau într-o colonie engleză. De aceea ei nu puteau fi atacați de un număr atât de mic de oameni cum eram noi.

Am cumpănit bine toate cele spuse de căpitan și am găsit că încheierea sa era cu totul judicioasă și de aceea trebuia să întreprindem ceva cât mai repede, atât ca să-i luăm pe cei de pe bord prin surprindere, cât și ca să ajungem înainte ca vrăjmașii să vină aici și să ne nimicească. Mi-a dat prin minte că în scurt timp cei din echipajul corăbiei, întrebându-se ce se întâmplase cu tovarășii lor și cu barca, vor veni cu siguranță înapoi cu cealaltă barcă pentru a-i căuta și poate în acest caz vor veni înarmați și vor fi prea puternici ca să-l înfruntăm. Căpitanul a recunoscut că această părere este judicioasă.

La aceasta, i-am spus că primul lucru pe care trebuie să-l facem este să stricăm barca ce se află la țarm, astfel ca să nu o poată lua cu ei și, scoțând tot ce se găsea în ea, să o lăsăm stricată la mal. În consecință ne-am dus de am luat armele din barcă

și tot ce am găsit acolo, între altele o sticlă cu rachiu și una cu rom, câțiva pesmeți, un corn cu praf de pușcă și o căpățână de zahăr de cinci-șase funzi, învelită în pânză. Toate erau binevenite, mai ales rachiul și zahărul, căci isprăvisem zahărul de ani de zile.

După ce am cărat toate acestea la țărm (vâslele, catargul, pânzele și cârma le transportasem mai înainte), am găurit fundul bărcii, astfel că dacă veneau să ne atace, cel puțin nu ar fi p: tut lua barca cu ei. Nu prea credeam că vom fi în stare să intrăm în stăpânirea corăbiei, dar mă gândeam că, dacă vor pleca și vor lăsa barca aici, nu ne va fi greu să o dregem și să ajungem cu ea până în Antilele Mici. Pe drum i-am fi luat și pe prietenii noștri spanioli, pe care nu-i uitasem.

Capitolul XVIII

CORABIA SEMNALIZEAZĂ PENTRU CEI PLECAȚI CU BARCA. NICIUN RĂSPUNS. MARINARI VIN ÎN AJUTORUL CELOR PLECAȚI. PRINDEREA NOULUI ECHIPAJ ȘI CAPTURAREA CORĂBIEI.

În timp ce ne pregăteam planul, și mai întâi, printr-un mare efort, trăsesem barca sus pe plajă, atât de sus, încât să nu o poată face să plutească nici apele fluxului, iar apoi dădusem o gaură în fundul ei, prea mare ca să fie lesne astupată, după care ne așezasem la sfat să vedem ce mai e de făcut, am auzit deodată bubuitul tunului de pe corabie și am zărit cum marinarii semnalizau cu pavilionul, pentru ca barca să se întoarcă. Dar nici pomeneală ca barca să se miște. Au mai tras de câteva ori, semnalizând într-una. Văzând, în sfârșit, că totul e zadarnic și că barca nu se clintește, cei de pe corabie au lăsat – după cum am urmărit prin ocean – altă barcă și s-au îndreptat spre țărm. Când barca s-a apropiat, am observat că erau nu mai puțin de zece marinari într-însa și că aveau arme de foc cu ei.

Cum corabia era ancorată cam la două leghe de țărm, îi vedeam bine când veneau, ba chiar și fețele lor. Deoarece fluxul le-a împins barca ceva mai la est de locul unde se găsea cealaltă barcă, marinarii au vâslit un timp pe lângă țărm pentru a veni în același loc unde acostase prima barcă și unde se afla și acum astfel, precum am zis, i-am putut vedea limpede, iar căpitanul cunoștea bine pe fiecare. Spunea că trei din ei sunt oameni cumsecade, intrați cu de-a sila și de frică în conspirație. Cât despre șeful echipajului, care părea a fi cel mai de seamă dintre ei, era ca și toți ceilalți un om naiv, cum naivi erau și cei rămași pe

bord și fără îndoială că întreprindeau cu desperare această acțiune.

Căpitanul se temea că nu vom fi în stare să-i înfruntăm. Am zâmbit spunându-i că cine a ajuns în situația noastră a depășit de mult hotarele fricii. Având în vedere că aproape orice altă condiție ar fi mai bună decât cea în care ne aflăm, se cuvine a socoti orice deznodământ – fie viața, fie moartea – ca o descătușare.

L-am întrebat ce părere are despre împrejurările vieții mele și dacă nu crede că merită să mi-o pun în joc pentru această scăpare. „Unde îți este acum, domnule – i-am spus – credința dumitale de adineauri că am fost ținut aici pentru a-ți scăpa viața? Părerea mea este că nu avem decât o singură încercătură, una singură.” „Și care anume?” m-a întrebat. „Iată care – i-am răspuns. Faptul că dumneata spui că sunt trei sau patru oameni cinstiți printre ei care ar trebui cruțați. Dacă toți ar fi fost haini, aș fi crezut că Dumnezeu i-a adus aici pentru a-i da pe mâna noastră, căci, te asigur, domnule căpitan, că oricine pășește pe această insulă ajunge al nostru și va trăi sau va muri, după cum se va purta cu noi. Cum am rostit aceste cuvinte cu un glas mai tare și având o înfățișare voioasă, l-am îmbărbătat, așa că ne-am pus cu mare râvnă pe lucru.

Când am zărit barca îndreptându-se spre țărm, am avut grijă să-i despărțim pe prizonieri și să-i ducem în siguranță.

Pe doi, de care căpitanul era mai puțin sigur, i-a trimis în peșteră împreună cu Vineri și cu unul din cei trei oameni salvați. Acolo erau mai bine ascunși și în afară de primejdia de a fi descoperiți sau auziți, sau de putința de a scăpa fugind în pădure. I-am lăsat acolo legați, dându-le de-ale mâncării și făgăduindu-le să-i slobozim într-o zi sau două, dacă vor sta liniștiți. Iar dacă vor încerca să scape, îi vom ucide fără milă. Vineri le-a adus și lumânări (din cele făcute de noi), să se simtă mai

la îndemână în peșteră. Știau că sunt păziți la intrare.

Cu ceilalți ne-am purtat mai bine. Pe doi i-am ținut mai departe legați, deoarece căpitanul nu putea fi sigur de ei, iar ceilalți doi au intrat în serviciul meu, în urma poveței căpitanului și a jurământului solemn că vor trăi sau vor muri cu noi. Astfel că împreună cu aceștia din urmă și cu cei trei oameni cinstiți eram șapte oameni bine înarmați. Nu mă îndoiam că-i vom învinge pe cei zece, mai ales că știam din spusele căpitanului că se aflau și trei sau patru oameni cumsecade printre ei. Îndată ce au ajuns la locul unde debarcaseră ceilalți, au și oprit barca pe plajă, au sărit cu toții jos și au tras barca după ei, aceasta spre bucuria mea, căci mă temeam ca nu cumva să o lase ancorată ceva mai departe de țărm și păzită, și în acest caz nu am fi fost în stare să punem mâna pe ea.

Ajunși pe mal, marinarii au dat cu toți fuga la cealaltă barcă. S-a putut vedea lesne uimirea lor când au găsit-o golită de toate și cu o mare gaură în fund. După ce au rămas o clipă pe gânduri, au tras cu toții două trei chiote, chemându-și tovarășii. Totul a fost în zadar. Apoi s-au strâns cu toții în cerc și au tras o salvă din micile lor pistoale, pe care de bună seamă că am auzit-o, ecoul ei făcând să freamăte pădurea. Dar a fost o singură salvă. Cei din peșteră eram sigur că n-au putut auzi nimic, iar cei care se găseau cu noi au auzit, bineînțeles, dar nu au îndrăznit să le răspundă. Foarte mirați de acesta lucru, voiau, după cum ne-au povestit mai târziu, să se întoarcă de îndată la corabie, ducând celorlalți vestea că tovarășii lor au fost uciși și barca găurită. S-au apucat chiar să împingă barca în apă și să se imbarce.

Căpitanul era foarte uimit și necăjit. Era sigur că vor pleca cu corabia, socotindu-și tovarășii pierduți. Astfel, se spulbera ultima nădejde a

căpitanului de a o recăpăta dar îndată a fost și mai speriat de cealaltă întorsătură a lucrurilor.

Ei nu întârziaseră la barcă și curând căpitanul i-a zărit întorcându-se, dar numai după ce s-au sfătuit un timp hotărând să lase trei oameni în barcă, iar restul să pornească în căutarea tovarășilor o parte, probabil, trebuia să meargă de-a lungul țărmului și alții în interiorul insulei.

Pentru noi a fost o mare dezamăgire. Nu mai știam ce să facem. Nu ne folosea la nimic dacă-i prindeam pe, cei șapte inși de pe uscat și îi pierdeam pe cei din barcă. Aceștia se puteau întoarce la bord și ar fi fugit cu corabia, răpindu-ne-o pentru totdeauna.

Trebuia însă să așteptăm și să vedem ce se întâmplă. Cei șapte oameni veniră, așadar, pe țărm, iar ceilalți trei, care rămaseră în barcă, au dus-o la o bună distanță de țărm, ancorând și așteptându-i pe ceilalți. Era deci cu neputință să ajungem la ei în barcă. Cei de pe țărm au pornit strânși laolaltă spre vârful dealului, care adăpostea locuința mea. Îi zăream bine, cu toate că ei nu ne puteau vedea. Aveam noroc dacă se apropiau, căci puteam trage mai ușor în ei. Când au ajuns pe sprinceană dealului, unde se zăreau vâlcelele și pădurile din nord-estul insulei, au început să chiuie și să cheme până au obosit. Neîndrăznind pesemne să se depărteze prea mult de țărm și nici să se împrăștie, s-au așezat sub un copac să se sfătuiască. Dacă ar fi adormit acolo, după cum au făcut ceilalți, treaba ar fi fost ușoară pentru noi. Dar prea erau îngrijorați și presimțeau primejdia ca să adoarmă, deși nu își dădeau seama ce fel de primejdie îi paște. Căpitanul mi-a propus să-i lăsăm așa, căci poate vor mai trage o salvă ca să-i audă tovarășii lor, și să ne năpustim asupra lor când vor avea armele descărcate. Era sigur că astfel se vor preda fără vărsare de sânge. Sfatul era bun, dar cu condiția să ajungem la ei înainte de a avea timp să-și reîncarce armele. Nu s-a întâmplat însă ceea ce

am crezut noi și am rămas mai departe în tăcere, neștiind încă ce să facem.

După mai multă vreme, i-am spus căpitanului că, după părerea mea, nu-i nimic de făcut până la lăsarea serii și, dacă nu se vor reîntoarce la barcă, va trebui să găsim un mijloc de a ajunge între ei și malul mării, atrăgându-i printr-o stratagemă pe cei din barcă la mal. Am așteptat îndelung, deși foarte nerăbdători, să-i vedem mișcându-se și am fost foarte stingheriți, când, după o lungă consfătuire, ei s-au ridicat și au luat-o spre mare. Păreau atât de speriați de primejdiile locului, încât voiau să se reîntoarcă pe corabie și, părăsindu-și tovarășii, să plece.

Îndată ce i-am văzut mergând spre țărm, mi-am închipuit ce se petrece în mintea lor, anume că se lăsaseră păgubași de a mai cerceta insula și acum se înapoiau la corabie. Îndată ce i-am împărtășit căpitanului gândurile mele, a rămas foarte abătut, pe când eu mă gândeam să-i aduc înapoi printr-un oarecare vicleșug, ceea ce am reușit de minune. I-am poruncit lui Vineri și secundului să se ducă în partea de vest a micului estuar, la locul unde acostaseră sălbaticii când îl salvasem pe Vineri și, îndată ce vor ajunge la movilă, cam la distanță de o milă, să înceapă a striga cât îi ținea gura, așteptând până ce vor fi siguri că sunt auziți. Îndată ce marinarii le vor răspunde, să strige iar și, ascunzându-se, să facă mereu ocholuri hăulind într-una răspunzându-le, și astfel să-i atragă adânc în, insulă, dacă se poate prin păduri, și să se întoarcă înapoi pe drumurile ce le-am indicat. Marinarii tocmai intrau în barcă atunci când Vineri și cu secundul au început să strige. I-au auzit și, răspunzându-le, au alergat cu toții către locul de unde veneau glasurile. Ajungând la estuar, s-au oprit căci nu puteau trece apa. După cum mă așteptam, i-au chemat pe cei din barcă să-i treacă dincolo. Barca a intrat bine în estuar, ca într-un port natural, și atunci au mai luat cu ei pe unul din

barcă, lăsând numai doi oameni de pază și legându-o bine de copac, la mal. Era tot ce dorisem. L-am lăsat pe Vineri și pe secund să-și vadă de treaba lor și, luându-i pe ceilalți, am trecut estuarul și i-am surprins pe cei doi paznici, înainte ca ei să prindă de veste. Unul se culcase pe mal, iar celălalt în barcă. Cel de pe mal era pe jumătate adormit. Căpitanul, care era mai aproape, s-a repezit la el, l-a lovit cu patul puștii și a strigat apoi către cel din barcă să se predea sau să se socotească un om mort. Nu este nevoie de multe argumente să faci pe unul să se predea în fața a cinci, mai ales că tovarășul său fusese lovit. S-a mai nimerit că era și unul din oamenii care nu luaseră parte cu toată inima la răzvrătire și prin urmare a putut fi lesne convins nu numai să nu strige, dar chiar să treacă în mod sincer alături de noi. Între timp, Vineri și secundul și-au îndeplinit atât de bine misiunea, încât i-au dus pe ceilalți, prin strigăte și răspunsuri, din deal în deal și din pădure în pădure, până i-au lăsat frânți de oboseală și atât de departe, încât nu se puteau întoarce la barcă înainte de lăsarea serii.

Și ai noștri, când s-au întors acasă, erau trudiți. Nu aveam altceva de făcut decât să-i pândim pe dușmani în întuneric și apoi să ne năpustim asupra lor, pentru a fi siguri de izbândă. Câteva ore după întoarcerea lui Vineri, au început și ei să sosească. Îi auzeam chemându-se unul pe altul și plângându-se de oboseală. Nu mai erau în stare nici să umble. Vestea era plăcută pentru noi.

Au ajuns în cele din urmă la barcă, dar nu se poate descrie cât de uimiți au fost, găsind-o trasă la mal în estuarul de unde se retrăsese apa, iar cei doi tovarăși dispăruți. I-am auzit cum se chemau unul pe altul, cum se jeluiau că au ajuns pe o insulă vrăjită, care, ori era locuită și vor fi măcelăriți cu toții, ori era bântuită de diavoli și năluci care îi vor răpi și sfâșia. Au început iarăși să scoată chiote, chemându-și tovarășii de mai multe ori, dar nu au primit răspuns.

Îi zăream în lumina slabă a serii cum alergau în toate părțile, frângându-și mâinile, ca oamenii în deznădejde. Câteodată se întorceau în barcă și se odihneau, pentru ca apoi să iasă din nou pe mal, umblând aiurea și jeluindu-se.

Cum s-a lăsat întunericul, oamenii mei ar fi fost bucuroși să-i las să se năpustească asupra inamicului. Eu însă voiam s-o fac atunci când îmi va veni mai bine, așa ca să îi cruț pe ei și să ucid cât mai puțini dintre ceilalți într-adevăr nu voiam să risc să fie ucis vreunul din oamenii noștri, știind că ceilalți sunt bine înarmați. De aceea m-am hotărât să aștept și să văd dacă nu cumva inamicii se vor despărți. Ca să fiu mai sigur de ei, i-am pândit mai de aproape și i-am poruncit lui Vineri și căpitanului să se furișeze de-a bușilea până în preajma lor, fără să se lase descoperiți. Să se apropie de ei cât mai mult, înainte de a trage.

N-au stat mult în situația aceasta și șeful de echipaj, care fusese capul răzvrătiților și care se dovedise cel mai mârșav și mai mișel dintre toți, a început să se miște venind înspre ei, urmat de doi marinari. Căpitanul era atât de nerăbdător, având acum în puterea sa pe nemernicul acesta sfruntat, că abia mai putu să aștepte ca el să se apropie într-atât, încât să fie sigur că nu-i va scăpa mai înainte îi auzise doar gura, dar acum venea spre el când ei se apropiară îndeajuns, căpitanul și Vineri s-au ridicat într-o clipă și au tras în ei.

Șeful de echipaj a fost ucis pe loc, iar următorul a fost împușcat în pânțele și s-a prăbușit alături de el. Nu a murit decât peste o oră-două. Al treilea a luat-o la fugă. La detunătura puștii, am pornit înainte cu toată oștirea, alcătuită acum din opt oameni, și anume: eu, general, Vineri, general-locotenent, căpitanul cu cei doi oameni ai săi, precum și cei trei prizonieri cărora le dădusem arme. Ne-am aruncat asupra vrăjmașilor pe întuneric, astfel că ei nu puteau desluși câți eram. I-am poruncit marinarului pe care-l luasem din

barcă și care acum era unul de ai noștri să-i cheme pe nume și să încerce să-i convingă să parlanezeze cu noi, pentru a ajunge la o înțelegere, ceea ce s-a și întâmplat așa cum am dorit, căci în starea în care se aflau, era lesne de ghicit că vor voi să se predea.

Marinarul a strigat, așadar, cât îl ținea gura: „Tom Smith! Tom Smith!” Acesta i-a răspuns îndată: „Cine-i acolo? Robinson?” căci îi cunoștea vocea. „Pentru numele lui Dumnezeu, Tom Smith, depuneți armele și predați-vă sau veți fi uciși cu toții într-o clipă!” „Cui să ne predăm? Unde sunt?” a întrebat Smith.

„Sunt aici” – i s-a răspuns îndată. „Căpitanul nostru e aici, împreună cu cincizeci de oameni. Vă urmăresc de două ore. Șeful de echipaj e mort. Will Fry e rănit. Eu sunt prizonier și, dacă nu vă predați, sunteți pierduți cu toții.” „Ne predăm dacă ne cruță.” „Mă duc să întreb. Dar făgăduiește mai întâi că vă veți preda!” le-a răspuns Robinson. Apoi l-a întrebat pe căpitan și acesta le-a strigat: „Ascultă-mă, Smith, îmi cunoști vocea. Dacă depuneți îndată armele și vă supuneți, veți rămâne cu toții în viață, în afară de Will Atkins”.

Will Atkins a strigat atunci: „Pentru numele lui Dumnezeu, domnule căpitan, iartă-mă și pe mine! Ce-am făcut? Nu am fost mai rău decât ceilalți!” – ceea ce în treacăt fie zis, nu era adevărat. Se pare că Will Atkins a fost primul care a pus mâna pe căpitan când a izbucnit răzmerița pe corabie, purtându-se mișelește cu el, legându-l de mâini și de picioare și înjurându-l.

Căpitanul i-a răspuns că trebuie să depună armele necondiționat și să se lase la mila guvernatorului. Era vorba de mine, căci toți îmi ziceau guvernatorul. Pe scurt, cu toții au depus armele rugându-se să li se cruțe viața. Am trimis pe cel care a parlanat cu ei și încă doi oameni să-i lege pe toți. Apoi, marea mea oștire „de cincizeci de oameni”, care, cu aceștia trei, era de

fapt numai de opt inși, s-a dus și a pus stăpânire pe el și pe barca lor. Eu însă nu m-am arătat lor din rațiuni de stat.

Ne-am grăbit de îndată să dregem barca și să punem mâna pe corabie. Cât despre căpitan, el avea acum răgazul de a vorbi cu marinarii, arătându-le mișeleasca lor purtare față de dânsul și mârșăvia intențiilor lor, care i-a dus în cele din urmă la nenorocire și desperare și îi va duce poate la spânzurătoare. Toți s-au arătat foarte pocăiți și s-au rugat să le dăruiască viața. Căpitanul a spus că nu sunt prizonierii lui, ci ai guvernatorului acestor locuri. Au crezut că-l aruncă pe o insulă pustie, dar Dumnezeu a voit ca insula să fie locuită, iar guvernatorul ei să fie englez. El putea să-i spânzure pe toți dacă voia, dar, deoarece le făgăduise că-i va ierta, el credea că guvernatorul îi va trimite pe toți în Anglia, ca să fie judecați acolo. Numai Will Atkins trebuia, în urma poruncii guvernatorului, să se pregătească de moarte, căci va fi spânzurat în zori.

Cu toate că aceste cuvinte erau născocite din capul lui, ele și-au avut efectul dorit. Atkins a căzut în genunchi, rugându-l să intervină pe lângă guvernator ca să scape cu viață iar toți ceilalți s-au rugat să nu fie trimiși în Anglia.

Mi se părea că sosise clipa mântuirii și că va fi cel mai simplu lucru să-i facem pe acești oameni să-și pună tot sufletul ca să recucerim corabia. De aceea m-am retras în întuneric, ca să nu vadă ce fel de guvernator eram, și l-am chemat pe căpitan la mine, poruncind unuia din oameni să-i spună de la distanță căpitanului: „Domnule căpitan, vă cheamă guvernatorul!”, iar acesta a răspuns: „Spune excelenței sale că vin îndată.” Aceasta i-a uimit grozav de mult, fiind siguri că guvernatorul se găsea prin apropiere cu cei cincizeci de oameni. Când căpitanul a venit la mine, i-am destăinuit planul capturării corăbiei, care i-a plăcut de

minune și pe care s-a hotărât să-l înfăptuiască întocmai a doua zi.

Pentru a-l îndeplini cu mai multă măiestrie și a fi mai sigur de reușită, l-am sfătuit să-i despartă de prizonieri, ducându-i legați pe Atkins și pe alți doi mai răi în peștera unde se găseau și ceilalți.

I-am dat pe mâna lui Vineri și a celor doi oameni care veniseră cu căpitanul și i-au dus în peșteră la închisoare închisoarea aceasta era un loc jalnic, într-adevăr, mai ales pentru oamenii în situația lor. Pe ceilalți i-am trimis la țară, cum ziceam eu, descriind mai înainte casa aceasta fiind împrejmuită, iar ei fiind legați și jurându-mi că se vor purta bine, puteam fi siguri de ei.

A doua zi de dimineață l-am trimis pe căpitan să le vorbească într-un cuvânt, să-i încerce și să-mi spună dacă ne putem încrede în ei sau nu spre a-i trimite să captureze corabia. Le-a vorbit de tot răul pe care l-au făcut și de starea nenorocită în care au ajuns apoi le spuse că, deși guvernatorul se îndurase de ei cruțându-le viețile, în fața celor petrecute aici, fără îndoială vor fi puși în lanțuri și spânzurați dacă vor fi trimiși în Anglia. Dacă însă vor ajuta la îndreptățită reluare a corăbiei, căpitanul îl va convinge pe guvernator să le asigure iertarea.

Oricine își poate închipui cât de bine cădea o asemenea propunere în fața unor oameni aflați în aceste condiții. Au căzut în genunchi, făgăduind căpitanului, cu cele mai sfinte jurăminte, că-i vor fi credincioși până la moarte că lui îi datoresc viața și că se vor duce cu el oriunde în lume, privindu-l ca pe un tată cât vor trăi. „Foarte bine – le-a zis atunci căpitanul. Mă voi duce la guvernator și-i voi comunica cele spuse de voi, ca să văd dacă-l pot convinge.”

Astfel, el mi-a înfățișat starea de spirit în care se aflau marinarii și m-a asigurat că era convins de credința lor. Totuși, pentru a fi pe deplin siguri, i-am spus să se ducă înapoi și să aleagă cinci

marinari, spunându-le că ei trebuie să înțeleagă că nu are nevoie de oameni și că pa ei cinci îi ia ca ajutoare de asemenea să-i anunțe că guvernatorul dorește să-i păstreze pe ceilalți doi, împreună cu prizonierii deja trimiși la castel (peștera, mea), ca ostateci și chezășie pentru credința acestor cinci. Dacă trădează cei cinci ostateci vor fi spânzurați de vii, în lanțuri, pe coasta mării. Pedepsa era aspră și au văzut că guvernatorul nu glumește totuși ei nu au avut încotro și au trebuit să primească. Era acum treaba prizonierilor, tot atât cât și a căpitanului, ca să-i convingă pe cel cinci să-și facă datoria.

Forțele noastre erau acum astfel orânduite pentru expediție: în primul rând, căpitanul, secundul și pasagerul, în al doilea rând, cei doi prizonieri din primul grup, cărora în urma caracterizării făcute de căpitan le dădusem libertate și le încredințasem arme, în al treilea rând, ceilalți doi, pe care îi ținusem până atunci legați la țară, eliberați și ei la cererea căpitanului, în al patrulea rând, cei cinci eliberați acum în urmă în total erau doisprezece inși, în afară de cei cinci prizonieri pe care îi țineam ostateci în peșteră.

L-am întrebat pe căpitan dacă voia să se încumete cu aceștia pe bordul corăbiei, căci nu socoteam indicat eu și cu Vineri să ne mișcăm de aici, deoarece mai aveam șapte inși pe insulă ca să-i păzim și să-i hrănim. Pe cei din peșteră m-am hotărât să-i ținem legați. Vineri le ducea de două ori pe zi mâncare. Cei doi marinari duceau mâncarea până la o anumită distanță, de unde o lua Vineri.

M-am arătat celor doi ostateci, împreună cu căpitanul, care le-a spus că sunt trimisul guvernatorului, având poruncă să-i păzesc, și că dorința guvernatorului este ca ei să nu se miște nicăieri fără voia mea j dacă nu vor asculta, vor fi căutați în tot castelul și puși în lanțuri. Astfel că nu le-am îngăduit să mă vadă ca guvernator, ci le

vorbeam despre acesta, despre garnizoană și despre castel ca și când aș fi fost un altul.

Căpitanul nu mai avea acum de furcă cu dânșii, ci trebuia doar să dreagă barca și să echipeze amândouă bărcile. I-a dat pasagerului comanda uneia din bărci, încredințându-i patru oameni. Căpitanul însuși, cu secundul și cu alți cinci au plecat în cealaltă barca. Și-au îndeplinit bine misiunea, căci au ajuns pe la miezul nopții în preajma corăbiei. Când s-au aflat mai aproape ca să poată fi auziți, l-au pus pe Robinson să-i cheme pe cei de pe corabie și să le spună că au adus oamenii și barca, dar că le-a trebuit mult timp până să-i găsească, și alte palavre de acest fel, ținându-i de vorbă până s-au apropiat bine de tot. Căpitanul și secundul s-au urcat cei dintâi pe punte și au doborât cu patul puștii pe al doilea ofițer și pe dulgher, fiind ajutați cu credință de ceilalți. Apoi i-au prins pe toți care se aflau pe punte și i-au pus în cătușe. După aceea au închis ieșirile pentru a-i împiedica pe cei de jos să vină sus.

Între timp au sosit și cei din barca următoare și au curățat prora.

Au coborât apoi jos în bucătărie, luându-i prizonieri pe cei trei marinari care se aflau acolo.

Când punțile au fost curățate, căpitanul a ordonat secundului și încă la trei oameni să coboare în cabina noului căpitan al răzvrătiților, care, prinzând de veste între timp, luase anumite măsuri și se înarmase împreună cu doi oameni și un băiat. Când secundul a spart ușa cu un drug de fier, noul căpitan și oamenii lui au tras cu furie în ei, rănindu-l pe secund cu un glonț și zdrobindu-i brațul. Au mai rănit alți doi, dar n-au omorât pe nimeni. Secundul, cerând ajutor, s-a repezit totuși în cabină așa rănit cum era și a tras cu pistolul în noul căpitan. Glonteale i-a străpuns capul, intrând prin gură și ieșind prin ureche, așa că l-a amuțit pentru totdeauna. În fața celor întâmpalte, ceilalți

s-au predat și corabia a fost luată în stăpânire, fără vreo altă vărsare de sânge.

După cucerirea corăbiei, căpitanul a poruncit să se tragă de șapte ori cu tunul, semn hotărât dinainte între noi, ca să-mi vestească izbânda. Fiți siguri că am fost fericit să aud bubuiturile pe care le așteptasem îngrijorat pe țărm până aproape de ora două dimineața, îndată după aceasta am pornit spre casă și m-am culcat. Am dormit adânc, căci fusese o zi grea pentru mine. M-a trezit însă o nouă bubuitură de tun și am auzit pe cineva care mă striga: „Domnule guvernator, domnule guvernator!” Am recunoscut glasul căpitanului. Urcând până în vârful dealului, l-am găsit acolo pe căpitan. Arătând spre corabie, m-a îmbrățișat spunând: „Bunul meu prieten salvator! Iată corabia, care este a dumitale împreună cu noi și cu tot ce-i aparține!”

Am privit spre corabie. Plutea într-adevăr la o jumătate de milă departe de țărm. Îndată ce au pus stăpânire pe ea, au ridicat ancora, iar vremea fiind prielnică au putut-o aduce până la marginea estuarului. Fluxul fiind în plin, adusese barca căpitanului aproape în același loc unde debarcasem eu odinioară plutele, așa că el acostase chiar la ușa mea.

Era să mă prăvălesc de fericire. Vedeam aieva eliberarea mea, totul mi se părea acum simplu și ușor și o corabie mare mă aștepta gata să mă ia de aici și să mă ducă oriunde aş dori. În primele clipe nu am fost în stare să scot o vorbă. Cum căpitanul mă ținea strâns îmbrățișat, m-am sprijinit de el, căci altfel aş fi căzut jos. Și-a dat seama cât de mișcat eram și imediat a scos o sticlută din buzunar și mi-a dat o înghițitură de alcool adusese sticluta înadins pentru mine.

După ce am băut, m-am așezat jos pe pământ și, deși am început să-mi vin în fire, a trecut încă multă vreme până să-i spun o vorbă. În tot acest timp, bietul om era tot atât de fericit ca și mine,

numai nu așa de surprins. Mi-a spus nenumărate cuvinte blânde și bune pentru a mă readuce în simțire și a mă îmbărbăta.

Vârtejul bucuriei fusese atât de puternic în sufletul meu, încât mă zăpăcise cu totul. Am izbucnit în sfârșit în lacrimi și peste puțin am reușit să-i vorbesc.

Atunci mi-a venit și mie rândul să-l îmbrățișez ca pe un salvator, amândoi bucurându-ne mult de tot de cele întâmplate.

După ce am stat câțva timp de vorbă, căpitanul mi-a spus că are niște băuturi și delicatese pentru mine, câte a mai putut găsi pe bord din ceea ce rămăsese de la răufăcătorii care stăpâniseră atâta vreme corabia. Imediat a strigat la oamenii din barcă și le-a poruncit să aducă la mal ceea ce era pregătit pentru guvernator.

Darurile acestea ar fi fost însă mai potrivite pentru cineva care voia să rămână mai departe pe insulă și nu pentru mine, care plecam de acolo. Mai întâi mi-a adus o lădiță cu sticle conținând lichioruri rare, șase sticle mari cu vin de Madeira (sticlele aveau mai bine de doi litri fiecare), doi funzi din cel mai bun tutun, douăsprezece bucăți de mușchi de vacă și șase bucăți de porc afumat, un sac cu mazăre și vreo sută de kilograme de pesmeți. Mi-a mai adus apoi o ladă cu zahăr, una cu făină, un sac plin cu lămâi, două sticle cu limonada și multe altele.

Dar în afară de aceste daruri, am primit ceea ce pentru mine era de o mie de ori mai însemnat decât orice și anume: șase cămăși curate, șase legături de gât foarte frumoase, două perechi de mănuși, o pereche de ghete, o pălărie, o pereche de ciorapi și un rând de haine foarte bune, chiar din ale sale și care erau foarte puțin purtate. Într-un cuvânt m-a îmbrăcat din cap până în picioare. Oricine își poate închipui cât de plăcut mi-era acest dar, mai ales în starea în care mă aflam. Niciodată nu s-a simțit cineva mai stingherit și mai neîndemânatec ca

mine, atunci când le-am pus întâia oară. După ce s-au sfârșit toate aceste ceremonii și toate bunătățile au fost duse în mica-mi locuință, am început să ne sfătuim ce să facem cu prizonierii. Trebuia să chibzuim bine dacă puteam risca să-i luăm cu noi sau nu, mai ales pe cei doi, pe care îi știam înrăiți la culme și incorigibili. Căpitanul spunea că sunt atât de ticăloși, încât nu mai are nicio răspundere față de ei, iar dacă îi luăm cu noi trebuie să-i punem în lanțuri și să-i dam pe mâna justiției în prima colonie engleză unde ajungem. Mi-am dat seama că se temea de ei.

Am propus atunci să le vorbesc eu, dacă era de acord, și să-i fac ca singuri să ceară să fie lăsați pe insulă. „Mă învoiesc din toată inima și aș fi fericit să reușești” – mi-a spus căpitanul. „În acest caz voi trimite după ei și le voi vorbi în locul dumitale” – i-am răspuns eu. Prin urmare am trimis pe Vineri și pe cei doi ostateci, care acum erau liberi, deoarece tovarășii lor își făcuseră datoria, să-i aducă pe cei cinci prizonieri, așa legați în lanțuri, din peșteră în casa de la țară și să-i păzească până voi veni. Curând am sosit și eu îmbrăcat în hainele cele noi. Acum mi se spunea din nou „domnule guvernator”.

Ne-am așezat cu căpitanul în cort și am poruncit să fie aduși oamenii în fața noastră. Le-am făcut cunoscut că știam toată purtarea lor mârșavă față de căpitan și intenția lor de a fura corabia pentru a săvârși piraterii, că s-au prins în propriile lor capcane și au căzut în groapa săpată altora. Apoi le-am spus că, în urma poruncii mele, corabia fusese recucerită și că nu era departe. Vor putea vedea pe fostul lor căpitan spânzurat de capul vergii, căci și-a primit pedeapsa pe care o merita. Cât despre ei, voiam să știu ce au de zis, spre a nu-i executa ca pe niște pirați prinși asupra faptului, căci socoteam că ei nu se îndoiau o clipă că aveam depline puteri pentru aceasta.

A răspuns unul dintr-înșii, în numele tuturor, că nu au altceva de spus decât că, atunci când au fost prinși, căpitanul le-a făgăduit că le va cruța viețile și acum implorau cu toată smerenia iertarea mea. Le-am spus că nu știu dacă i-aș putea ierta. Cât despre mine sunt hotărât să părăsesc această insulă cu toți oamenii mei și că mă înțelesesem cu căpitanul să mă ducă în Anglia. Căpitanul însă nu putea să-i ducă în Anglia decât ca prizonieri în lanțuri spre a fi judecați pentru răzvrătire și răpitul corăbiei, cu care voiau să fugă. Urmarea unor asemenea fapte — trebuia să știe — era spânzurătoarea. Așadar, nu le puteam spune că era mai bine pentru ei, decât numai în cazul când s-ar hotărî să-și croiască o altă soartă, rămânând pe insulă. Dacă doresc să rămână, și cum eu m-am hotărât să părăsesc insula, mai că le-aș cruța viețile, bineînțeles dacă se cred în stare să se descurce pe țărmul acesta. S-au arătat foarte recunoscători, spunându-mi că preferă să se încumete a trăi mai departe în insulă decât să fie spânzurați în Anglia. Am admis această soluție.

Căpitanul s-a prefăcut că nu vrea să se învoiască, ca și cum nu s-ar fi îndurat să-i lase acolo, iar eu m-am prefăcut că mă supăr, spunând că sunt prizonierii mei și nu ai săi. Deoarece le făcusem acest mare hatâr, înțelegeam să mă țin de cuvânt, dar dacă el nu se învoiește, atunci le voi da drumul, lăsându-i în libertate tot astfel cum i-am prins. Și dacă nu-i place, n-are decât să pună din nou mâna pe ei, de va putea. Văzând toate astea, mi-au fost și mai recunoscători și în consecință i-am pus în libertate, poruncindu-le să se retragă în pădure, acolo unde au stat la sosire, și făgăduindu-le că le voi lăsa arme, muniții și sfaturi cum să-și întocmească traiul cât mai bine, dacă se socot în stare.

M-am pregătit apoi să mă duc pe bordul corăbiei i-am spus însă căpitanului că voi mai rămâne aici peste noapte pentru a-mi strânge lucrurile. L-am

rugat să se ducă înainte și să pregătească totul, trimițând a doua zi barca să mă ia. I-am spus să-l spânzure de vergă pe căpitanul ucis, ca să-l vadă cu toții.

După ce a plecat, am trimis după oameni, chemându-i în locuința mea, și am început să le vorbesc cu temei despre situația lor. Le-am spus că găsesc alegerea lor foarte bună, căci dacă ar fi plecat cu căpitanul, ar fi fost fără îndoială spânzurați. Le-am arătat pe cel spânzurat de vergă, astfel că au văzut cu ochii soarta pe care ar fi avut-o.

Când au declarat că s-au hotărât să rămână pe insulă, le-am povestit viața mea și i-am sfătuit cum să și-o ușureze pe a lor. Le-am vorbit despre istoria insulei, despre naufragiul meu. Le-am arătat întăriturile, felul cum făceam pâine, cum semănăm grânele și uscam strugurii, într-un cuvânt tot ce le trebuia. Le-am povestit despre cei șaptesprezece spanioli pe care-i așteptam și cărora le-am lăsat o scrisoare, determinându-i pe cei de față a-mi făgădui că vor împărți totul cu ei. Aici se cade a aminti mirarea căpitanului, care avea cerneală pe bord, că eu nu mă gândisem să fac cerneală din cărbune și apă, sau din altceva, întrucât fusesem atât de meșter la făurit alte lucruri mult mai grele.

Le-am lăsat armele mele și anume: cinci flinte, trei puști de vânătoare și trei săbii. Îmi mai rămăsese un butoiăș și jumătate cu praf de pușcă, deoarece după primii doi ani am fost foarte zgârcit cu acest material prețios. Le-am arătat de asemenea cum îngrijeam de capre, cum le mulgeam, cum făceam unt și brânză.

Le-am povestit, așadar, toată viața mea cu de-amănuntul. Le-am făgăduit că-l voi convinge pe căpitan să le mai dea două butoiașe cu praf de pușcă și semințe de legume, pe care aș fi fost și eu pe timpuri bucuros să le am. De asemenea le-am dat coșul cu mazăre pe care mi-l adusese căpitanul, sfătuindu-i să o semene și să o înmulțească.

Capitolul XIX

PĂRĂSIREA INSULEI ȘI SOSIREA ÎN ANGLIA. ÎN YORKSHIRE AM AFLAT CĂ MI-AU MURIT MULȚI DIN FAMILIE. DRUMUL LA LISABONA PENTRU PROPRIETĂȚILE DIN BRAZILIA. ÎNTÂLNIREA CU UN VECHI PRIETEN. NE ÎNAPOIEM ÎN ANGLIA PE USCAT. LUPII NE IES ÎN CALE.

După toate acestea i-am părăsit a doua zi și m-am dus pe bord.

Ne-am pregătit îndată de plecare, dar nu am pornit în noaptea aceea. În zori au venit înot până la corabie doi din cei cinci oameni, plângându-se în cel mai jalnic chip de ceilalți trei și rugându-se pe toți dumnezeii să-i luăm pe bord, căci astfel vor fi uciși de ceilalți. S-au rugat de căpitan să-i ia pe bord, chiar dacă ar fi să-i spânzure imediat. Căpitanul s-a codit, spunând că nu poate face nimic fără voia mea, pentru ca, în cele din urmă, să-i pună să jure că se vor îndrepta. Numai după aceasta i-a primit pe bord, unde, ceva mai târziu, au primit o bătaie bună, fiind biciuiți și loviți, după care s-au dovedit oameni liniștiți și cinstiți.

Câtva timp după aceasta am poruncit ca barca și plece la țarm, căci fluxul se intensificase, și le-a dus celor lăsați pe insulă cele făgăduite, la care căpitanul adăugase, în urma rugăminții mele, cuferele și hainele lor. Au primit totul cu mare recunoștință. Eu i-am îmbărbătat spunându-le că dacă voi avea puțința le voi trimite o corabie, care să-i ia, și că nu îi voi uita.

Luându-mi rămas bun de la insulă, mi-am cărat pe bord, ca amintire, căciula cea mare din piele de capră, umbrela și unul din papagali. Nu am uitat să-mi iau și banii, despre care am povestit.

Au stat atâta amar de vreme fără niciun folos, încât își pierduseră luciul și ruginiseră. Argintul nu ar fi fost de recunoscut dacă nu l-aș fi frecat bine mai înainte. Tot astfel am luat și banii găsiți în corabia spaniolă.

Și astfel am părăsit insula în ziua de 19 decembrie, anul 1686, după cum am aflat pe corabie, după o ședere de douăzeci și opt de ani, două luni și nouăsprezece zile. Am fost eliberat din această a doua captivitate în aceeași zi în care fugisem cu barca de la maurii din Sale. După o lungă călătorie am sosit cu acea corabie în Anglia la 11 iunie 1687, după o lipsă de treizeci și cinci de ani.

Ajuns în Anglia, m-am simțit străin de toți și de toate, ca și cum nu m-ar fi cunoscut nimeni acolo. Binefăcătoarea mea, căreia îi încredințasem odinioară banii mei, era în viață. Trecuse prin multe necazuri, era văduvă pentru a doua oară și sărăcise de tot. Am asigurat-o, în ceea ce mă privește, că nu o voi supăra niciodată pentru banii pe care mi-i datora. Dimpotrivă, ca recunoștință pentru grija ce mi-o arătase mai înainte și pentru credința dovedită, i-am dat ce-am avut și eu la îndemână din puțina-mi avere, asigurând-o că nu o voi uita niciodată când voi avea mijloace, și nici nu am uitat-o, după cum se va vedea mai încolo.

M-am dus apoi la Yorksire. Tata murise de mult. Tot astfel și mama, precum și întreaga-mi familie. Nu am găsit în viață decât două surori și doi copii ai unui frate. Crezându-mă mort, nu mi-au lăsat nicio avere. Astfel că nu am găsit nimic cu care să mă ajut, iar puținii bani pe care îi aveam erau prea puțini ca să mă descurc în lume, în schimb am primit o dovadă de recunoștință la care nu mă așteptam. Căpitanul corăbiei, pe care am avut norocul să-l salvez împreună cu corabia și cu mărfurile, a povestit foarte pe larg stăpânilor corăbiei cum am salvat viețile oamenilor și nava. M-au poftit la ei, unde au venit și alți negustori cu

care aveau interese comune, și toți m-au felicitat călduros pentru fapta mea și mi-au dăruit două sute de lire sterline.

După ce am cugetat asupra împrejurărilor vieții mele și cât de departe eram de a-mi găsi rost în lume, m-am hotărât să plec la Lisabona, să văd dacă nu pot căpăta vreo știre cu privire la plantația din Brazilia și ce s-a întâmplat cu tovarășul meu care, desigur că mă credea mort de multă vreme. Cu aceste gânduri m-am imbarcat pentru Lisabona și am ajuns acolo în aprilie următor. Eram cu Vineri, care mă întovărășea cu aceeași credință peste tot, dovedindu-se cel mai bun slujitor pe care putea cineva să și-l dorească.

Ajunși acolo, am găsit, după multă căutare și spre marea mea mulțumire, pe vechiul meu prieten, căpitanul de corabie care mă culesese de pe coastele Africii, îmbătrânise și se lăsase de meserie. Fiul său, care nu mai era nici el tânăr, ajunsese căpitan pe aceeași corabie, făcând mai departe negoț cu Brazilia. Bătrânul nu m-a recunoscut la început și de fapt nici eu pe el, dar când i-am spus cine sunt și-a reamintit îndată.

După ce ne-am îmbrățișat călduros ca vechi cunoștințe, l-am întrebat ce știe despre plantația mea și despre asociatul meu.

Bătrânul mi-a spus că nu mai fusese de nouă ani în Brazilia. Când plecase de acolo ultima dată, fostul meu tovarăș trăia, dar cei doi epitropi, împreună cu cei desemnați de mine pentru conservarea averii, muriseră. Era sigur că mi se va da socoteală dreaptă pentru tot venitul plantației. Epitropii mei, socotindu-mă dispărut sau înecat, predaseră procurorului fiscal socotelile produselor de pe partea mea de plantație. Acesta hotărâse că, dacă nu mă voi întoarce, o treime să revină regelui și două treimi mănăstirii Sfântului Augustin, în folosul săracilor și pentru convertirea indienilor la credința catolică. Dacă mă întorceam eu sau cineva de-al meu, care ar fi cerut moștenirea, se va da

totul înapoi, în afară de venitul anual care fusese folosit în scopuri de binefacere și nu mai putea fi restituit. Mă asigura că receptorul regal asupra veniturilor funciare, cât și starețul mănăstirii au avut grijă în tot acest timp ca gestionarul, adică asociatul meu, să dea în fiecare an socoteala produselor, din care primeau jumătatea cuvenită mie.

L-am întrebat la ce venit a ajuns plantația și dacă merită să-mi bat capul pentru a o recăpăta, sau dacă, ducându-mă acolo, nu voi întâmpina greutăți pentru a reîntra în posesia dreptului de a avea jumătatea cuvenită. Tot ce știa era că tovarășul meu ajunsese foarte bogat, numai din jumătatea lui. Auzise, după cât își mai amintea, că partea rezervată regelui, o treime din partea mea, se ridica la două sute de moidores pe an, care erau dăruite altei mănăstiri sau sfânt locaș. Nu credea că ar fi cu putință să mi se împotrivescă cineva la repunerea mea în drepturi, deoarece aveam martor pe asociatul meu și mai eram încă înscris în registrele țării. Îmi mai spusese că urmașii epitropilor mei erau niște oameni foarte cumsecade și foarte bogați. Ei mă vor ajuta desigur să recapăt totul. Ba voi găsi la ei și o sumă considerabilă, produsul încasat de părinții lor în seama mea cât timp au fost epitropi, adică până acum vreo doisprezece ani, cât își amintea.

M-am arătat oarecum îngrijorat, aflând cum s-au petrecut lucrurile, și l-am întrebat pe bătrânul căpitan cum s-a ajuns ca epitropii să dispună în felul acesta de bunurile mele, când el știa prea bine că lăsasem un testament și îl făcusem pe el, căpitanul portughez, legatar universal etc.

Mi-a răspuns că am dreptate, dar, nefiind nicio mărturie despre moartea mea, el nu a putut să acționeze ca executor testamentar până nu ar fi venit știrea morții mele. Apoi nici nu dorise să se amestece în lucrurile dintr-o țară așa de depărtată. Este adevărat că înregistrase testamentul și făcuse

demersuri dacă ar fi avut dovada că sunt mort sau viu, ar fi activat ca procurator, luând în primire ingenio (astfel numeau ei instalația pentru fabricarea zahărului), și ar fi dat fiului său, care se afla i acum în Brazilia, dispozițiile necesare. „Dar – mi-a mai spus bătrânul – mai am să-ți dau o veste, poate nu prea plăcută ca cealaltă. Crezându-te pierdut, cum te-a crezut toată lumea, asociatul dumitale și epitropii mi-au oferit să mă crediteze în numele dumitale cu venitul pe șase sau opt ani, ceea ce eu am acceptat. În primii ani s-au făcut mari cheltuieli pentru instalații, pentru construirea unui ingenio, pentru cumpărarea sclavilor și altele, astfel că venitul nu a fost atât de mare ca mai târziu. Îți voi da socoteală dreaptă pentru tot ce am primit și tot ce am făcut cu banii.”

După ce m-am sfătuit câteva zile cu bunul meu prieten, acesta mi-a dat socoteală cu privire la veniturile din primii șase ani ai plantației, socotelile fiind semnate de asociatul meu și de neguțătorii-epitropi. Venitul se socotea în bunuri și mărfuri și anume: în tutun, zahăr în lăzi, rom, melasă și altele ce rezultă din industria zahărului. Din această socoteală, am aflat că venitul creștea în fiecare an. La început, cheltuielile de investiție fiind mai mari, profitul a fost mai mic. Bătrânul mi-a arătat că îmi datora 470 moidores în aur, în afară de șaizeci de lăzi cu zahăr și de cincisprezece baloturi de tutun, dar care se pierduseră toate într-un naufragiu în drum spre Lisabona, unsprezece ani după plecarea mea.

Acest om cu inimă bună mi s-a plâns de nenorocirile care s-au abătut asupra sa, cum a trebuit să ia banii mei ca să-și acopere pagubele și să cumpere o parte dintr-o corabie nouă! „în orice caz, bunul meu prieten, fii sigur că nu are să-ți lipsească nimic. Îndată ce se va întoarce fiul meu, vei fi pe deplin satisfăcut”. A scos apoi o pungă veche, din care mi-a dat o sută șaizeci de moidores portughezi de aur. Mi-a oferit apoi titlurile sale de

proprietate asupra corăbiei cu care plecase fiul său și în care el avea un sfert, iar fiul său un alt sfert.

Eram foarte mișcat de cinstea și bunătatea bietului om, așa că, amintindu-mi tot ce făcuse pentru mine, cum mă culesese de pe mare, cât de mărinimos se purtase și mai ales ce prieten bun și sincer mi se arătase acum, abia mi-am putut stăpâni plânsul. L-am întrebat dacă nu-i vine greu să se lipsească de atâtea parale în împrejurările în care se află și dacă aceasta nu-l strâmtorează, la care mi-a răspuns că se va restrânge, căci banii sunt ai mei și eu am mai mare nevoie decât el.

Tot ceea ce spunea omul acesta bun era pătruns de afecțiune și abia mă puteam stăpâni să nu plâng când îmi vorbea. Am luat numai o sută de moidores, rugându-l să aducă o pană și cerneală spre a-i da chitanță pentru ei. Restul i-am dat înapoi, făgăduindu-i să-i întorc și pe ceilalți (după cum am și făcut), dacă voi reuși să-mi recapăt plantația. Cât privește garanția pe care mi-o oferise, chezăsuind o parte din corabia fiului său, nici nu am vrut să aud de așa ceva. I-am mai spus ca dacă voi avea nevoie, îl știu cât e de cinstit ca să-mi plătească, iar dacă nu voi avea nevoie, căpătând bunurile la care aveam tot dreptul, nu voi mai primi niciun gologan de la dânsul.

După toate acestea, bătrânul m-a întrebat dacă nu doresc să mă învețe cum să fac cererea pentru a reintra în posesia plantației.

I-am spus că vreau să plec în Brazilia eu însumi. Mi-a răspuns că e bine și așa, dar chiar dacă nu aș pleca, se găsesc nenumărate mijloace ca să mi se asigure drepturile și să primesc imediat veniturile. Cum în apele Lisabonei erau corăbii gata de plecare pentru Brazilia, el mi-a înscris numele într-un registru public, dând o declarație prin care atesta prin jurământ că sunt în viață și că sunt aceeași persoană cu cea care cumpăraseră și înjghebase plantația. Actul certificându-se de către notar și procura fiind semnată, el m-a sfătuit să

trimit procura împreună cu o scrisoare a sa unui negustor pe care-l cunoștea acolo. Mi-a propus să stau la el până îmi va veni răspunsul.

Niciodată nu s-a procedat mai onorabil, ca în urma acestei procuri. În mai puțin de șase luni am primit un pachet mare de la moștenitorii epitropilor, negustorii din cauza cărora plecasem pe mare, în care se găseau următoarele: mai întâi socotelile produselor fermei sau plantației mele, de la data când părinții lor dăduseră socoteală bătrânului căpitan portughez, adică pentru șase ani. Bilanțul prevedea 1174 moidores în favoarea mea.

În al doilea rând, socotelile pe încă patru ani, cât am avut plantația în mâinile lor, înainte ca guvernul să fi cerut administrarea averii, aparținând unei persoane dispărute, ceea ce numesc ei „moarte civilă”. Bilanțul se ridica la 3. 241 moidores câștig, sau 38. 892 crusadoes, căci valoarea plantației crescuse.

În al treilea rând erau socotelile starețului mănăstirii Sfântului Augustin, care primise venitul timp de paisprezece ani. Nefiind în stare să socotească tot ce a cheltuit pentru spital, îmi declara foarte cinstit că mai avea disponibil 872 moidores, pe care mi-i ținea la dispoziție cât despre partea regelui, aceea nu se mai înapoia.

Mai era o scrisoare din partea asociatului meu, care mă felicita din toată inima că sunt în viață și îmi descria îmbunătățirile aduse proprietății, producția anuală și suprafața exactă a plantației.

Apoi, ce culturi se făceau și câți sclavi se găseau pe ea, sfârșind cu douăzeci și două de cruci, în semn de binecuvântare, și spunând că rostise de nenumărate ori Ave Măria spre a mulțumi Sfintei Fecioare că trăiesc. Mă poftea călduros să vin spre a lua totul în primire. Între altele mă ruga să spun cui să trimită drepturile mele în cazul că nu aș veni acolo. Încheia cu asigurări de prietenie din parte lui și a familiei. Îmi trimitea totodată în dar șapte piei frumoase de leopard, pe care le primise din

Africa de la o corabie oarecare, care făcuse o călătorie mai bună ca a mea. Apoi, cinci lăzi cu dulcețuri și o sută de piese de aur nebătut și nu atât de mari ca moidores. Cu aceeași corabie, negustorii-epitropi îmi trimiteau o mie două sute de lăzi cu zahăr, opt sute de baloturi de tutun și restul socotelilor în aur.

Puteam spune, pe drept cuvânt, că sfârșitul poveștii lui Iov a fost mai bun decât începutul. Nu pot descrie fericirea ce m-a cuprins când am citit aceste rânduri și am văzut adunate în jurul meu atâtea bogății. Deoarece corăbiile braziliene obișnuiau să vină în convoi, am primit, odată cu scrisorile, și toate bunurile. Bogățiile mele erau în siguranță în port, chiar înainte de a primi scrisorile în mână. Pe scurt, am pălit și mi s-a făcut rău. Dacă bătrânul nu mi-ar fi adus în grabă o doctorie, cred că surpriza și bucuria m-ar fi covârșit și m-ar fi ucis pe loc am continuat să mă simt rău și după câteva ceasuri s-a trimis după un medic, care, văzând despre ce este vorba, mi-a luat sânge. După aceasta m-am simțit mult mai bine și m-am îndreptat. Cred că mă prăpădeam fără această operație.

Eram acum stăpân pe o avere de aproape cinci, mii de lire sterline în bani peșin avea o proprietate în Brazilia cu un venit de peste o mie lire anual, tot atât de sigură ca și o moșie în Anglia. Pe scurt, eram într-o situație pe care abia dacă știam cum să o înțeleg și cum să-i fac față spre a mă bucura de ea.

În primul rând l-am răsplătit pe binefăcătorul meu, pe bunul căpitan care mi se arătase prieten credincios și cinstit de la început până la sfârșit. Lui îi datoram totul. I-am spus că lui îi datoram tot ce aveam și că acum se cădea să-i arăt recunoștința mea, ceea ce voi face însutit, așa încât mai întâi i-am înapoiat îndată cei o sută de moidores. Apoi am chemat notarul și am făcut o declarație legală, prin care renunțam în mod expres

la cei patru sute șaptezeci de moidores pe care el recunoscuse că mi-i datora. Am mai făcut o procură, împuternicindu-l să primească, în numele meu, venitul anual al plantației, și am luat măsuri ca tovarășul meu să-i trimită lui pe calea apelor socotelile și cele cuvenite mie. În sfârșit am mai prevăzut o clauză prin care îi donam câte o sută de moidores pe an, în afară de mărfuri, pe tot timpul vieții lui, iar fiului său câte cincizeci de moidores, după moartea sa. Astfel l-am răsplătit pe bătrân.

Trebuie să chibzuiesc acum în ce fel să-mi pornesc viața. Aveam mai multe griji pe cap decât în insula mea tăcută, unde nu-mi trebuia, nimic în afară de ceea ce aveam și nu aveam nimic în afară de ceea ce îmi trebuia. Acum însă purtam o grea povară și trebuia să îngrijesc de ea. Nu mai aveam peșteră în care să ascund banii, și nici vreun loc, unde să-i țin fără cheie sau lacăt, ca să își piardă lustrul și să coclească înainte ca cineva să umble la ei dimpotrivă, acum nu știam unde să pun banii sau cui să-i încredințez. Bătrânul căpitan, oblăduitorul meu, era într-adevăr cinstit și el mi-a fost singura scăpare.

Pe de altă parte, interesele păreau să mă cheme în Brazilia, dar nu mă puteam gândi la o călătorie înainte de a-mi orândui treburile și de a încredința bunurile în mâini sigure. M-am gândit mai întâi la văduva, vechea mea prietenă, pe care o știam cinstită și foarte, dreaptă. Dar era în vârstă, săracă și după câte știam, plină de datorii. Nu-mi rămânea altceva de făcut decât să mă întorc în Anglia, luând cu mine toate bunurile ce le promisem.

Au trecut câteva luni până să mă hotărăsc. După ce am răsplătit pe deplin și spre marea lui mulțumire pe bătrânul căpitan, care mi-a fost un mare binefăcător, am început să mă gândesc și la sârmana văduvă, al cărei soț fusese primul meu binefăcător. Câtă vreme o ținuseră puterile, ea fusese o credincioasă deținătoare a banilor și bună sfătuitoare. Astfel, primul lucru ce-am făcut a fost

că caut un negustor din Lisabona, care să scrie tovarășului său din Londra nu numai să deschidă un cont văduvei, ci să o caute și să-i înmâneze o sută de lire din partea mea, să vorbească cu ea și să o mângâie în sărăcia ei, spunându-i că, dacă voi trăi, voi avea neconținut grijă de dânsa. Am trimis în același timp celor două surori ale mele câte o sută de lire. Nu duceau lipsă, dar nu erau bogate. Una era văduvă, iar cealaltă avea un bărbat care nu se purta cum trebuie cu dânsa. Printre cunoștințele și rudele mele nu puteam găsi însă pe cineva căruia să mă încumet a-i încredința cea mai mare parte a averii mele și să plec în Brazilia, lăsând totul în siguranță în urma mea. Și tocmai faptul acesta mă necăjea destul de mult.

La un moment dat mă gândeam chiar să mă stabilesc cu totul în Brazilia, unde eram naturalizat. Anumite chestiuni religioase mă stânjeneau, făcându-mă să șovăiesc în fundul conștiinței. Totuși nu religia era cauza care mă împiedica să plec acolo. După cum, cât stătusem în Brazilia, nu am pregetat să adopt pe față credința lor, nici acum nu aș fi pregetat. Numai că în vremea din urmă și mai ales cât stătusem în insulă mă gândisem, din când în când, mai temeinic la religie și gândul de a trăi și a muri printre catolici mă făcea să regret că adoptasem credința papistașă și să socot că nu aceasta este cea mai bună credință pentru a muri în ea.

Totuși, după cum am spus, nu aceasta mă împiedica să plec în Brazilia, ci faptul că nu știam cui să încredințez averea. Până la urmă m-am hotărât să plec în Anglia, unde speram să fac cunoștință și să găsesc rude care să fie demne de încredere, și de aceea m-am pregătit să mă duc acolo cu toată averea.

În vederea plecării acasă, unde trebuia să aranjez lucrurile, am răspuns mai întâi scrisorilor primite, căci tocmai atunci porneau navele spre Brazilia. Am răspuns cum se cuvenea dărilor de

seamă, atât de cinstite, primite de acolo am scris mai întâi starețului mănăstirii Sfântului Augustin, mulțumindu-i pentru dreapta-i purtare. L-am rugat să rețină banii disponibili, adică cei opt sute șaptezeci și doi de moidores, din care cinci sute să fie dăruite mănăstirii și trei sute șaptezeci și doi săracilor, el urmând a face cele necesare și împărtășindu-i dorința ca evlavioșii călugări să se roage pentru mine și ai mei.

A doua scrisoare de mulțumire a fost către cei doi epitropi, cărora le-am arătat recunoștința pentru dreptatea și cinstea lor. Nu le trimiteam niciun dar, căci erau prea bogați ca să aibă nevoie de ceva.

În sfârșit i-am scris asociatului meu, recunoscându-i merite și integritatea și mulțumindu-i că a avut grijă de a-mi spori averea. I-am dat noi instrucțiuni cum să administreze partea mea și i-am făcut cunoscut că împuternicisem pe bătrânul căpitan să primească tot venitul, în numele meu, până la noi dispozițiuni. Îl asiguram nu numai că doream să vin să-l văd, dar că doream să mă statornicesc pentru restul vieții acolo. La această scrisoare am adăugat un frumos dar, o mătase italienească pentru soția și cele două fiice ale sale (aflasem de la fiul căpitanului că are două fiice), apoi două bucăți de stofă englezească de cea mai bună calitate, pe care am reușit s-o găsesc în Lisabona, cinci bucăți de flanelă neagră și niște horbote de Flandra, de mare preț.

După ce am orânduit toate treburile și mi-am vândut mărfurile, prefăcându-le în bani, am început să mă gândesc cum să ajung în Anglia. Deși eram destul de obișnuit cu marea, totuși de data asta mi-era silă să călătoresc pe mare înspre Anglia și fără să știu de ce, această aversiune sporea așa de mult, încât odată, deși îmi imbarcasem bagajele pentru a pleca, mi-am

schimbat gândul, și asta s-a repetat nu o dată, ci de două-trei ori.

E adevărat că avusesem mare nenoroc în călătorii mele pe mare și poate că aceasta era pricina pentru care mă împotriveam. E bine totuși să dăm asculta îndemnurilor lăuntrice în anumite momente și mai al când simțim puternic aceste imbolduri. Două din corăbiile cu care era să plec – pe bordul uneia îmi dusesem bagajele, iar în privința celeilalte vorbisem e căpitanul – au avut o soartă cumplită. Una a fost capturată de algerieni, iar alta a eșuat lângă Torbay toți călătorii au pierit în valuri, în afară de trei care au scăpat cu viață, astfel încât, cu oricare din ele aş plecat, soarta mea ar fi fost crâncenă.

Când i-am mărturisit bătrânului meu sfetnic îndoielile ce le aveam, acesta m-a îndemnat să nu cumva sa mai plec pe mare, ci, pornind pe uscat la Groyne, să trec golful Biscaia spre La Rochelle, de unde puteam ajunge ușor și sigur la Paris, iar de acolo la Calais și Dover. Sau să mă duc la Madrid și apoi prin Franța. Mi-era atât de teamă de mare, încât am ales calea aceasta din urmă, hotărât să pornesc de-a lungul Franței, drum ce părea mult mai lung, însă mai plăcut. Nu eram grăbit și nu îmi păsa de cheltuieli. Bunul meu prieten a mai convins pe un tânăr englez, fiul unui negustor din Lisabona, să-mi țină tovărășie. Am mai găsit apoi doi negustori englezi și doi portughezi, care mergeau însă numai până la Paris. Eram în total șase inși și aveam cinci servitori, căci cei doi negustori și cei doi portughezi aveau câte un singur servitor ce slujea la doi, ca să-l coste pe stăpân mai ieftin. Eu am găsit un marinar englez, pe care l-am angajat să mă însoțească, în călătorie ca servitor, căci Vineri era prea străin ca să mă poată sluji singur pe drum.

Astfel am plecat din Lisabona. Eram cu toții bine echipați și bine înarmați, alcătuind o mică oștire. M-a numit căpitanul lor, fiind cel mai în

vârstă, având totodată și doi slujitori și fiind inițiatorul acestei călătorii

Nu v-am plictisit până acum cu jurnalele de bord și nu vă voi plictisi nici acum cu vreun jurnal de călătorie. Dar nu voi uita să povestesc anumite pățanii avu în această călătorie grea și obositoare.

Când am ajuns în Madrid, fiind cu toții străini, am dorit să rămânem câtăva vreme ca să vedem curtea Spaniei și tot ce merita să fie văzut. Vara fiind pe sfârșite, nu am mai întârziat mult, pornind prin mijlocul lui octombrie. Când am ajuns spre hotarele Navarei, am fost înștiințați în mai multe orașe de pe drum că dincolo, de partea franceză a munților, căzuse atâta zăpadă, încât mulți călători fuseseră nevoiți să se întoarcă la Pampeluna, după ce încercaseră în zadar să treacă munții.

Când am ajuns noi înșine la Pampeluna, ne-am dat seama că avuseseră dreptate. Frigul era de nesuferit, mai ales pentru unul ca mine, obișnuit cu clima caldă, în care nu avusesem nevoie de prea multă îmbrăcă minte. Într-adevăr era mai mult dureros decât surprinzător ca după ce cu zece zile înainte, în Castilia veche vremea fusese nu numai caldă, dar chiar toridă, aci să te pomenești în bătaia vântului aspru al Pirineilor unde era un frig nesuferit, de-mi degerau mâinile și picioarele.

Bietul Vineri s-a speriat grozav când a văzut munții acoperiți de zăpadă și a simțit frigul, de care nu știu până atunci în viața sa.

Colac peste pupăză, când am ajuns la Pampeluna continua să ningă așa de aprig de nesfârșit, încât lumea zicea că iarna venise înainte de vreme. Drumurile, care erau proaste și înainte, acu nu mai puteau fi folosite. Nămeții erau pe alocuri atât de mari și omătul atât de moale, încât puteam fi îngropați de vii.

Am stat nu mai puțin de douăzeci de zile în Pampeluna. Văzând că nu e vorba ca timpul să se îndrepte (a fost cea mai grea iarnă care s-a cunoscut vreodată în Europa), am propus să ne

întoarcem la Fontarabia, iar de acolo să luăm corabia spre Bordeaux, căci drumul este foarte scurt. În timp ce ne sfătuiam, au sosit patru gentlemani francezi, care, fiind opriți la trecătorile franceze, precum noi fuseserăm la cele spaniole, găsiseră o călăuză care-i condusesse pe lângă hotarele Languedocului, străbătând ținutul și trecând munții pe drumuri neînzăpezite. Iar unde au găsit zăpadă mai multă, era destul de înghețată. Ca să-i țină pe ei și caii lor.

Am trimis după această călăuză, care ne-a făgăduit să ne conducă pe aceleași drumuri, neavând a ne teme de hachițele vifornițelor, dar cu condiția să fim bine înarmați împotriva fiarelor. „Când zăpada-i mare – ne-a spus el – lupii flămânzi obișnuiesc să apară la poalele munților, văile fiind acoperite cu omăt..” I-am răspuns că suntem pregătiți împotriva acestor fiare, dar nu și împotriva lupilor cu două picioare, despre care auzisem că sunt destui de mulți prin aceste locuri, și în special înspre Franța. Ne-a asigurat că nu există primejdie de acest fel pe drumul pe care ne duce. Ne-am hotărât să plecăm cu el. Au pornit cu noi și alți doisprezece gentlemanii cu servitorii lor, unii spanioli și alții francezi, care încercaseră să treacă munții și fuseseră nevoiți să se întoarcă.

Am plecat din Pampeluna la cincisprezece noiembrie și, într-adevăr, mare mi-a fost mirarea văzând că, în loc de a merge înainte, ghidul ne întoarce pe același drum pe care venisem de la Madrid, cam cu douăzeci mile, și când, după ce am trecut două râuri și am ajuns într-o câmpie, am găsit iarăși o climă caldă și nici urmă de omăt. Cotind spre stânga, ne-am apropiat din nou de munți pe un alt drum. Cu toate că stâncile și prăpăstiile pe lângă care mergeam erau înfricoșătoare, călăuza a făcut o seamă de întorsături și ocoluri și ne-a condus pe poteci întortocheate, astfel încât am trecut pe nesimțite înălțimile munților, fără să mai întâlnim cogeamite

zăpezi. Apoi, pe neașteptate, el ne-a arătat provinciile roditoare și plăcute ale Languedocului și ale Gasconiei, întinzându-se în depărtare verzi și înflorite. Mai aveam încă drumuri grele de trecut până să ajungem acolo. A nins apoi zi și noapte fără încetare și am înaintat foarte puțin. Călăuza ne îmbărbăta spunându-ne că totul se va sfârși în curând. Coboram zilnic și ne îndreptam mai mult spre nord.

Într-o zi, cam cu două ceasuri înainte de căderea nopții, pe când călăuza o luase ceva mai înainte și nu o puteam vedea, pe neașteptate s-au ivit dintr-o potecă mai scufundată, la marginea pădurii, trei pocitanii de lupi și după ei un urs. Doi dintre lupi s-au repezit la călăuză, care se găsea la jumătate milă înaintea noastră.

Dacă s-ar fi aflat mai departe, omul ar fi fost cu siguranță sfâșiat înainte de a-i putea veni în ajutor, căci un lup sărise la cal, iar altul îl atacase atât de năprasnic pe om, încât acesta nici nu a mai avut răgaz și nici prezența de spirit să scoată pistolul, ci a început să strige către noi cât îl ținea gura.

L-am trimis degrabă pe Vineri, slujitorul meu care călărea alături de mine, să vadă ce se petrece. Când a văzut călăuza, el a strigat la fel de tare: „O stăpâne, stăpâne dar, îndrăzneț cum era, s-a apropiat de bietul om și de îndată a scos pistolul și a tras în capul lupului care îl ataca. Ghidul a avut noroc de Vineri, căci acesta era obișnuit din țara lui cu lupii și nu s-a dat înapoi când i-a văzut oricare dintre noi ar fi tras mai de departe poate, fără a nimeri lupul sau riscând să împuște chiar călăuza.

Lucrul acesta era de ajuns să îngrozească și pe unul mai curajos decât mine, și de bună seamă că ne-a alarmat pe toți, mai ales că, după detunătura pistolului lui Vineri, am auzit din amândouă părțile cele mai sălbatice urlete de lupi. Zgomotul, amplificat de ecoul munților, îți dădea impresia că ar exista un număr nesfârșit de fiare și poate că

într-adevăr erau destui lupi prin preajmă, ca să avem motive de îngrijorare. După ce Vineri a ucis lupul, celălalt, care își înfipsese colții în cal, i-a dat drumul, luând-o la fugă, și asta fără a-i fi făcut vreun rău animalului, căci fiara îl apucase de cap și colții se opriseră în curelele căpețelei. Călăuza însă fusese mușcată de braț și ceva mai sus de genunchi și, deși se apăraseră pe cât putuse, căzuse din șa din pricina calului care se speriasc când Vineri a tras și a ucis lupul.

Oricine își poate închipui că, auzind descărcându-se pistolul lui Vineri, ne-am grăbit cu toții să dăm pintoni cailor, alergând la fața locului pe cât ne îngăduia drumul foarte anevoios prin locurile acelea. Când am trecut de perdeaua de copaci care ne stânjenea vederea, ne-am dat seama ce se întâmplase și cum Vineri ajutase bietei călăuze, dar nu am știut la început ce animal omorâse.

Capitolul XX

LUPTA DINTRE VINERI ȘI UN URS. NE RĂZBOIM CU LUPII. SOSIREA CU BINE ÎN ANGLIA, UNDE MĂ STATORNICESC ȘI MĂ ÎNSOR.

Niciodată nu s-a pomenit o luptă mai năstrușnică decât aceea ce a urmat între Vineri și un urs care ne-a hărăzit tuturor celor de față cea mai mare desfătare ce se poate închipui, cu toate că la început fusesem uimiți și ne temeam, pentru soarta lui Vineri. Dacă ursul este o făptură greoaie și stângace și nu o poate zbughi ca lupul, care este iute și ușor, în schimb are două însușiri care cârmuiesc îndeobște acțiunile sale. Mai întâi, cât privește oamenii, care nu constituie propriu zis prada lui, dacă îl lasă în pace, acesta nu-i atacă. Trebuie totuși să ai grijă să te porți foarte politicos cu el, să-l lași să treacă înaintea, căci este un domn foarte drăguț, care nu se dă în lături nici în fața unui principe. Dacă-ți este cu adevărat teamă de el, atunci e mai bine să cauți un alt drum și să-ți vezi de treabă. Câteodată, dacă te oprești și te uiți țintă la el, ia atitudinea aceasta ca un „afront”, iar dacă te pune dracul să dai în el, fie chiar cu un bețișor subțire cât degetul, se simte jignit și atunci lasă totul la o parte și se răzbună, vrând să aibă satisfacție în această chestiune de onoare. Aceasta este prima lui virtute. Cealaltă este că, dacă a fost odată jignit, nu te mai lasă nici ziua, nici noaptea până nu se răfuiește cu tine și are răbdare să-ți vină de hac.

Vineri salvase călăuza și tocmai o ajuta să încalece când noi am ajuns la fața locului. Omul era rănit și foarte speriat. Deodată am văzut ieșind din pădure un urs, o matahală de urs cum nu mai văzusem alta. Toți eram oarecum surprinși, numai

Vineri, îndată ce a văzut dihania, a luminat de bucurie și plin de curaj a zis de trei ori: „O, O, O!”, arătând namila. „O, stăpâne, dă-mi voie să strâng la el mâna, să vezi cum fac voi râdeți!”

Eram foarte mirat văzându-l atât de vesel: „Nătărăule, are să te mănânce!” „Pe mine nu mănânce. Eu mănânc pe el eu fac voi râdeți. Stați aici și râdeți!” S-a așezat jos, și-a scos într-o clipă cizmele și punându-și o pereche de opinci pe care le avea în buzunar, a dat căpăstrul celuiilalt servitor și a zburat iute ca vântul.

Ursul își vedea agale de drum și nu avea chef să supere pe nimeni, până ce Vineri, apropiindu-se de el, l-a strigat, ca și cum ursul l-ar fi putut înțelege: „Ascultă, hei, ascultă! Eu vreau vorbesc cu tine!” Noi urmăream totul de la depărtare, căci acum, după ce coborâsem povârnișul Gasconiei. ajunseseam într-o pădure întinsă, unde pământul este neted și lasă ochiului libertate, deși are mulți copaci risipiți ici și colo.

Vineri a ajuns ursul din urmă și, luând de jos un pietroi, l-a aruncat în el, lovindu-l în cap. Dar nu i-a făcut niciun rău, ca și când ar fi aruncat piatra într-un perete. Vineri și-a atins astfel țelul, căci ștregarul era atât de neînfricat, încât o făcuse cu scopul ca ursul să-l urmeze și, cum spusese el, să ne facă să râdem. Îndată ce fiara a simțit lovitura și l-a văzut, s-a întors din drum și a venit după el cu pași mari și suflând într-un ritm foarte ciudat, de parcă ar fi fost un cal în galop. Vineri a luat-o la fugă spre noi, de parcă ar fi căutat ajutor, astfel că noi toți ne-am hotărât să tragem deodată în urs și să-l salvăm. Eram furios că atrăsese ursul spre noi, când acesta își vedea de treabă, apucând pe alt drum. Mai mi-era necaz și că adusesese ursul înspre noi și apoi el o ștersese din fața fiarei.

De aceea i-am strigat: „Neghiobule, așa înțelege tu să ne faci să râdem? Vino îndată și ia-ți calul, să putem trage în urs!”

Vineri m-a auzit și mi-a răspuns: „Nu împușca! Nu împușca! Stai liniștit, va fi mult râs!” Și fiindcă era mult mai sprinten decât ursul, făcând câte doi pași de fiecă pas al ursului, Vineri a cotit-o pe neașteptate și, zărind un stejar mare, ne-a făcut semn să-l urmărim. Grăbind pasul, s-a cățarat ușor în copac, lăsând pușca jos. Ursul s-a apropiat îndată de copac în timp ce noi îl urmăream de la distanță. Primul lucru ce a făcut a fost să se oprească, să miroasă pușca, lăsând-o să zacă acolo, și apoi s-a urcat în copac ca o pisică, cu toate că era coșcogeamite matahală. Eram uluit de nebunia slujitorului meu și pentru nimic în lume nu găseam nimic de râs. Văzând că ursul se cațără în copac, ne-am apropiat cu toții.

Când ne-am apropiat de copac, am văzut că Vineri trecuse la capătul unei crengi mai groase și ursul venea spre el. Cum ursul a ajuns în partea mai subțire a crăcii, Vineri i-a strigat: „Ha, acum învăț pe tine să joci ca ursul!” Și a început să sară și să scuture craca. Ursul a trebuit și el să se zbănțuie, dar s-a oprit curând, începând să se uite înapoi, ca să vadă cum s-ar putea întoarce.

Atunci am râs și noi din toată inima, dar Vineri nu terminase.

Văzând că ursul stă liniștit, i-a strigat ca și cum namila ar fi știut englezește: „Ce? Nu vrei mai aproape? Rog vino mai aproape.” Și s-a oprit din sărituri și din zgâlțâirea crăcilor, iar ursul, ca și când ar fi înțeles ce i-a zis, a mai făcut doi pași înainte. Vineri a început din nou să sară, iar fiara s-a oprit.

Ne gândeam că e timpul să tragem, lovindu-l la cap, și i-am strigat lui Vineri să stea liniștit ca să tragem în urs. Dar el a strigat cu toată seriozitatea: „O, rog, rog, nu împușca! Eu face asta apoi”.

Pentru a scurta povestea, Vineri l-a mai scuturat mult și bine, iar ursul se ținea atâta de sfios, încât ne-am prăpădit de râs. Nu ne dumeream însă ce vrea să facă omul. La început credeam că vrea să-l

dea jos, dar am văzut că ursul era prea șiret ca să coboare.

Fiara nu se ducea spre vârful crăcii, de unde putea fi mai lesne dat jos, ci se ținea bine cu ghearele și nu ne puteam închipui ce va urma. Vineri ne-a scos imediat din îndoială, căci, văzând că ursul se ține bine pe cracă și nu poate fi convins să înainteze, i-a strigat: „Tu nu vii, bine, vin eu”. Și Vineri s-a lăsat spre capătul crăcii, care s-a îndoit până ce a ajuns aproape de pământ. Atunci a sărit jos, a dat fuga și a luat pușca. „Bine, Vineri, ce vrei să faci: acum? De ce nu-l împuști?” „Nu, încă nu. Dacă împușc acum, nu ucid. Eu aștept voi râdeți încă.”

Și astfel a și făcut. Când ursul a văzut că-i plecase dușmanul, s-a întors de pe craca unde stătuse, pășind foarte tacticos, măsurându-și fiecare pas și mergând de-a-ndăratelea până a ajuns la trunchiul copacului. De aici s-a dat jos tot de-a-ndăratelea, ținându-se cu ghearele de scoarță și făcând alene fiecare pas.

În clipa în care a dat să pună piciorul pe pământ, Vineri s-a apropiat, i-a pus pușca la ureche și a tras, lăsându-l mort pe loc. S-a întors apoi spre noi să vadă clacă râdem și când ne-a văzut înveseliți, l-a apucat și pe el râsul și a spus: „Așa omorâm urși la noi!” „Dar cum o faceți când voi nu aveți arme?” l-am întrebat. „Nu avem pușcă, dar este arcuri mult mari.”

Petrecusem într-adevăr foarte bine, dar ne găseam totuși în mijlocul pădurii cu călăuza grav rănită și nu prea știam ce să facem. Nu puteam uita urletul lupilor și, într-adevăr, în afară de zgomotele ce le-am auzit odată pe coastele Africii și despre care am pomenit, pot spune că niciodată nu am auzit ceva mai înfiorător.

Aceste lucruri și faptul că se apropia noaptea ne-au făcut să ne grăbim, căci altfel am fi luat pielea namilei, așa cum dorea Vineri, și care merita să o

păstrezi. Mai aveam însă trei leghe de mers și călăuza ne zorea, așa că am pornit-o.

Drumul era încă acoperit de zăpadă, dar nu adâncă și primejdioasă ca în munți. Fiarele, mânite de foame, coborâseră din pădure după pradă, cum am auzit mai târziu. Au adus multă pacoste în sate, unde au ucis cai și oi, ba chiar câțiva oameni.

Mai trebuia să trecem printr-un singur loc primejdios și călăuza ne-a spus că, dacă am căuta locul cu cei mai mulți lupi din țară, aici l-am găsi. Era vorba de o poiană în plin codru și apoi de o strungă lungă și îngustă, pe care trebuia să o străbatem ca să scăpăm de pădure și să ajungem în satul menit popasului.

Pe înserate am intrat în pădure și am ajuns curând într-o poiană.

Pe drum nu am zărit decât vreo cinci lupi, trecând grăbiți în șir ca și când s-ar fi dus după pradă. Nici nu s-au sinchisit de noi și au dispărut într-o clipă. Văzând aceasta, călăuza noastră ne-a rugat să fim pregătiți, căci în curând se vor ivi și alții.

Ne-am pregătit armele și eram cu ochii în patru. Nu am văzut însă lupi până ce nu am străbătut pădurea aceea, care ținea aproape o jumătate de leghe, și am ajuns în poiană. Odată acolo, am avut ce vedea. Mai întâi am dat peste leșul unui cal, adică al unui biet cal, pe care îl ucisese lupii, și peste cel puțin vreo doisprezece lupi la treabă. Nu se putea spune că lupii mâncau din acest leș, ci mai curând că îi curățau oasele, de oarece carnea o și hăpăiseră. Nu am căutat câtuși de puțin să tulburăm praznicul fiarelor și nici ele nu prea: ne-au luat în seamă. Vineri voia să tragă, dar l-am împiedicat. Bănuiam că în curând vom avea destul de furcă.

Și într-adevăr, nu trecuserăm de jumătatea poienii, când am auzit urlete groaznice de lupi, în pădurea din stânga noastră, și îndată am zărit o

haită de vreo sută de lupi ce veneau de-a dreptul spre noi, unii din ei în şiruri regulate, ca o oştire condusă de ofiţeri încercaţi. Nu ştiam ce să facem, dar ne-am dat pe loc seama că singura cale de a-i înfrunta era să ne strângem cu toţii cât mai aproape aşa ne-am orânduit şi, ca să nu fie prea mari intervalele între noi, am poruncit ca fiecare al doilea dintre noi să tragă la rând şi apoi să tragă ceilalţi, iar dacă lupii vor continua să înainteze, când vor termina cu puştile, să stea gata cu pistoalele, căci aveam fiecare câte două. Astfel numai trei din noi eram în stare să tragem şase salve o dată. Dar pentru moment nu a fost necesar, căci la prima salvă duşmanul s-a oprit, speriat de foc şi detunătură.

Patru din ei, loviţi în cap, s-au prăbuşit alţii au fost răniţi şi au plecat sângerând, cum ne-am dat seama după urmele lăsate în omăt. S-au oprit într-adevăr, dar nu s-au retras imediat.

Amintindu-mi că auzisem odată cum că, până şi pe cele mai fioroase fiare, vocea omenească le bagă în sperieţi, am dat ordin întregului grup să chiuie cât mai tare. Am constatat că cele auzite nu erau cu totul false, căci lupii începură să dea înapoi şi să plece din faţa noastră. Atunci am poruncit să se tragă a doua salvă, după care jivinele au luat-o la fugă şi s-au pierdut în pădure. Aceasta ne-a dat răgazul de a ne încărcă în grabă armele şi, ca să nu pierdem vremea, am pornit înainte. Dar abia ne-am încărcat puştile şi am pornit, că deodată am auzit un zgomot asurzitor, venind din partea stângă a pădurii, ceva mai departe în drumul nostru.

Se înnopta şi lumina se risipea îngreunându-ne situaţia. Zgomotul creştea şi în curând am auzit desluşii urletele acestor făpturi ale iadului. Deodată am zărit vreo trei haite de lupi, una la stânga noastră, alta în spatele nostru şi alta în faţă, voind parcă să ne împresoare. Dar pentru că nu ne atacau, ne-am văzut deocamdată de drum, îndemnând caii să meargă cât mai repede, dar

calea fiind anevoioasă, ei se țineau doar într-un trap stăruitor. În felul acesta am ajuns să zărim marginea pădurii, de unde aveam să dăm într-o poiană. Deodată, într-un luminiș al codrului, am auzit bubuitul unei puști și, privind într-acolo, am zărit un cal cu șa și frâu zburând ca vântul, urmărit de șaisprezece sau șaptesprezece lupi în goană nebună. Calul fugea mai iute, dar nu putea ține mult, astfel că a și fost ajuns, fără îndoială, până la urmă.

Priveliștea era cu adevărat înfiorătoare. Călărind spre marginea pădurii, am găsit acolo leșurile a doi oameni și al unui cal, sfâșiate de cumplitele fiare. Unul din oameni trăsesese pesemne cu arma, care zăcea încă fumegând alături de el. Omul fusese pe jumătate mân cat, căci îi lipsea capul și partea de sus a trupului. Faptul ne-a înspăimântat crunt și nu știam ce să facem. Fiarele însă ne-au arătat ce să facem, căci s-au strâns repede în jurul nostru, așteptându-și prada, și cred că erau în număr de trei sute.

Din fericire am zărit aproape de intrarea în pădure niște bușteni tăiați de anul trecut și lăsați acolo spre a fi curățați. Am dus mica mea oștire între acești bușteni și, așezându-ne cu toții îndărătul unui buștean mai lung, ne-am aplecat ca după un parapet apoi ne-am orânduit în triunghi, ținând caii la mijloc. Așa am făcut și bine am făcut, căci niciodată nu s-a pomenit un mai furios atac decât acela pe care fiarele sălbatice l-au dezlănțuit împotriva noastră. S-au apropiat cu un fel de mârâit și s-au aburcat peste bușteanul care ne servea, după cum am spus, drept parapet, gata să se repeadă asupra prăzii. Se pare că această furie a jivine lor se datora mai ales faptului că vedeau caii îndărătul nostru. Căci caii sunt prada care le place cel mai mult. Am dat ordin oamenilor să tragă din nou, numai câte unul din doi, și au ținut cu atâta siguranță, încât de la prima salvă au ucis mai multe jivine. A fost însă nevoie să tragem

fără contenire, căci jivinele se aruncau fără preget asupra noastră, cele din spate împingându-l pe cele din fața lor.

La a doua salvă ni s-a părut că s-au oprit puțin nădăjduiam că vor pleca, dar într-o clipă s-au ivit alți lupi. Am tras din nou cu pistoalele, ucigând șaptesprezece sau optsprezece și betegind de două ori pe atâția, dar se năpusteau într-una asupra noastră. Mi-era să nu isprăvim prea curând munițiile, așa că am chemat pe servitorul meu, nu pe Vineri – căci acesta se îndeletnicea cu încărcarea armelor – și, dându-i un cornet cu praf de pușcă, i-am poruncit să-l presare de-a lungul bușteanului.

A făcut totul precum i-am spus și a avut timpul să se retragă când jivinele au dat năvală la buștean urcându-se pe el. Am tras cocoșul unui pistol neîncărcat și, cu scânteia lui, am dat foc prafului. Lupii care se găseau pe buștean au fost pârliti și arși sau numai înspăimântați, șase sau șapte dintre ei căzând sau mai precis sărind între noi, alungați de tăria și spaima focului. Pe aceștia i-am ucis într-o clipă, iar restul, speriați și mai rău de grozăvia luminii în noapte – căci acum se făcuse noapte – s-au depărtat puțin de noi. Atunci am ordonat să se tragă ultima salvă cu pistoalele.

După aceasta am izbucnit cu toții în chiote, la care lupii s-au întors și au plecat. Ne-am repezit la vreo douăzeci de lupi betejiți care se zbăteau pe loc, sfârtecându-i cu săbiile. Așa cum ne-am așteptat, urletele acestora au înspăimântat într-atâta pe ceilalți lupi, încât au fugit și ne-au lăsat în pace.

Am ucis în totul vreo șaiszeci de lupi și dacă era zi ucideam și mai mulți. Câmpul de luptă fiind astfel curățat, ne-am văzut și noi de drum, căci mai aveam o leghe bună de mers. Auzeam de departe urletele nesățioaselor fiare prin pădure și, de câteva ori, ni s-a părut ca le zărim. Poate că era numai o nălucire, căci strălucirea omătului ne orbea și nu se vedea nimic deslușit, într-o oră am

ajuns în târgul unde trebuia să poposim. Acolo lumea era speriată. Cu o noapte înainte, lupii și câțiva urși atacaseră localitatea. I-am găsit pe toți locuitorii înarmați, stând de strajă zi și noapte pentru a-și păzi nu numai vitele, ci și viața.

A doua zi dimineață, călăuza era atât de bolnavă și. cele două răni erau atât de dureroase, încât nu a putut merge mai departe. Astfel am fost nevoit să luăm altă călăuză, care să ne ducă la Toulouse, unde am dat de o climă caldă, de un ținut roditor și plăcut, fără zăpadă, fără lupi sau jivine asemănătoare.

Când ne-am povestit pățaniile, ni s-a spus că este ceva foarte obișnuit în pădurea de la poalele munților, mai ales atunci când zăpada acoperă pământul. Au găsit că am avut o călăuză foarte îndrăzneată, căci s-a încumetat să ne ducă pe acele drumuri în plină iarnă, și se mirau cum de-am scăpat cu viață.

Am fost aspru dojeniți când le-am povestit că ne-am așezat în triunghi și am pus caii la mijloc, și ni s-a spus că am riscat în proporție de cincizeci la sută să pierim, căci tocmai vederea cailor i-a ațâțat pe lupi, care se așteptau să le cadă caii în gheare.

Câteodată se tem de focul armelor, dar, fiind nespus de înfometați și de furioși, din această pricină graba de a ajunge la cai i-a făcut să nesocotească primejdia. Dacă nu i-am fi stăpânit trăgând mereu și la urmă prin stratagema de-a aprinde dâra aceea de praf de pușcă, cu greu am fi scăpat de a nu fi sfârtecați. Dacă rămâneam liniștiți pe cai și trăgeam de-a-ncălarelea, lupii nu ar fi socotit caii ca un drept al lor, ca în celălalt caz. De asemenea ne-au mai spus la urmă că dacă noi am fi stat laolaltă și le-am fi lăsat caii, ei ar fi fost atât de ahtiați să-i sfâșie și să-i devoreze, încât am fi putut scăpa cu bine, mai ales că aveam cu toții arme și eram destui de mulți.

Niciodată nu am simțit primejdia atât de aproape ca atunci.

Văzând în fața ochilor trei sute de diavoli, care se năpusteau urlând asupra noastră, neavând refugiu sau adăpost, ne credeam pierduți. Cred că nu aș mai dori să trec vreodată peste acești munți. Mai degrabă m-aș duce o mie de leghe pe mare chiar dacă ar fi să întâmpin câte o furtună pe săptămână.

Nu am întâlnit nimic deosebit în trecerea mea prin Franța. Am călătorit de la Toulouse la Paris și apoi, fără un popas mai mare, spre Calais. Am debarcat cu bine la Dover, la 14 ianuarie, după ce am călătorit pe o vreme foarte aspră.

Am ajuns la ținta călătoriei mele și în scurt timp am avut cu mine toată averea recâștigată, cecurile aduse de mine fiindu-mi îndată plătite.

Cea mai bună sfătuitoare și călăuză mi-a fost bătrâna văduvă, care nu știa ce să mai facă pentru mine și cum să mă mulțumească spre a-și arăta recunoștința pentru banii ce-i trimisesem. Aveam încredere deplină în ea și nu duceam grijă de lucrurile mele. Am avut mare noroc, de la început și până la sfârșit, de cinstea nepătată a acestei bune femei. Mă gândeam să-i las averea în păstrare și să pornesc spre Lisabona, ca de acolo să plec mai departe în Brazilia.

Se iveau însă – după cum am arătat – piedici de ordin religios, având îndoieli asupra temeiniciei catolicismului, chiar pe vremea când trăisem departe, pe insulă, în singurătatea aceea.

Știam bine că nu mă pot întoarce în Brazilia decât dacă eram hotărât să îmbrățișez fără șovăire această credință. Dacă nu, trebuia să cad jertfă principiilor mele sau să mă las ucis de Inchiziție pentru credința mea. De aceea m-am hotărât să rămân mai bine acasă și să găsesc mijlocul de a isprăvi cu plantația din Brazilia, firește spre folosul meu.

În consecință am scris bătrânului meu prieten de la Lisabona, care mi-a răspuns că totul se poate îndeplini foarte lesne. Proprietatea mea o puteam

oferi spre cumpărare moștenitorilor celor doi epitropi, care, fiind bogați și trăind acolo, vor primi cu dragă inima acest lucru. El credea că voi putea căpăta pentru plantație cel puțin patru sau cinci mii de galbeni. Am fost de acord și i-am dat dispoziții să facă tot ce va crede de cuviință în acest scop.

După opt luni, când s-au întors corăbiile, mi-a scris că negustorii au primit oferta și au trimis treizeci și trei de mii de galbeni împuternicitului lor din Lisabona, ca să mi-i plătească. La rândul meu am semnat actul de vânzare în forma ce am primit-o de la Lisabona și l-am trimis bătrânului meu prieten, care după aceea mi-a trimis biletele de schimb în valoare de treizeci și două de mii opt sute de galbeni pentru proprietatea mea din Brazilia, reținând o sumă care să asigure venitul anual al celor o sută de moidores cuveniți lui (bătrânului) pe tot timpul vieții, și apoi câte cincizeci de moidores fiului sau, bani pe care îi făgăduisem acestora și care urmau să fie plătiți din veniturile plantației. Și astfel am povestit prima parte a unei vieți pline de întâmplări și aventuri, o viață cârmuită de voia providenței și atât de variată, cum nu se găsesc multe pe lume. Începută în nenorociri, se încheia într-un chip mult mai fericit decât se putea aștepta cineva.

Oricine ar putea crede că acum, când eram atât de înstărit, nu mai aveam de întâmpinat niciun fel de risc. Și într-adevăr așa ar fi fost clacă nu ar fi intervenit alte împrejurări. Eu însă eram menit unei vieți rătăcitoare. Nu aveam familie, nici multe relații și nici nu legasem noi cunoștințe, cu toate că eram foarte bogat. Deși îmi vândusem proprietatea din Brazilia, nu puteam să o uit și adesea mă gândeam s-o pornesc iarăși într-acolo. Mai cu seamă nu-mi puteam domoli dorul de a-mi revedea insula și de a afla dacă bieții spanioli ajunseseră cu bine acolo și cum se purtaseră cu ei nemernicii pe care îi lăsasem în insulă. Dar buna mea prietenă,

văduva, m-a sfătuit cu tot dinadinsul să nu o fac și m-a înrâurit într-atâta, încât timp de aproape șapte ani nu am mai plecat în străinătate, în acest timp am purtat de grijă celor doi nepoți ai mei, fiii fratelui meu. Pe cel mai mare, care avea oarecare avere, l-am crescut ca pe un gentleman, lăsându-i și o sumă de bani după moartea mea, ca să-și mărească proprietatea pe care o stăpânea. Pe celălalt l-am încredințat unui căpitan de corabie, ca să învețe meseria, iar după cinci ani, văzând că este plin de îndrăzneală, simțitor și bine înzestrat, i-am găsit o corabie bună și l-am trimis pe mare. Acest băiat m-a atras apoi și pe mine, bătrân cum eram, în alte aventuri.

Între timp m-am statornicit oarecum aici și m-am însurat, și asta nu spre paguba și nici spre nemulțumirea mea. Am avut trei copii, doi fii și o fiică dar nevasta mea murind și nepotul meu venind acasă dintr-o călătorie plină de succes în Spania, înclinația mea de a pleca în străinătate, precum și stăruința nepotului au tras în cumpănă, făcându-mă să merg pe corabia sa în Antile ca negustor particular. Aceasta s-a petrecut în anul 1694.

În cursul acestei călătorii am vizitat noua mea colonie din insulă. L-am văzut pe urmașii mei, spaniolii, și am aflat povestea vieții lor și a nemernicilor pe care-i lăsasem acolo, cum aceștia iau jignit la început pe bieții spanioli, cum s-au împăcat, s-au certat, s-au unit și s-au despărțit și cum, în cele din urmă, spaniolii au fost nevoiți să folosească violența, spunându-i, și cât de cinstit s-au purtat față de ei spaniolii. Se petrecuse acolo o întreagă poveste, care, dacă ne-am opri asupra ei, am vedea că este plină de diverse și minunate întâmplări, așa cum mi-au fost hărăzite, mie odinioară. Printre aceste întâmplări au fost și bătăliile lor cu caraibii, care au venit de mai multe ori în insula, precum și îmbunătățirile pe care le-au adus urmașii mei în insulă sau faptul că cinci

dintre ei s-au încumetat să se ducă până pe continent și au adus prizonieri de acolo, unsprezece bărbați și cinci femei, așa încât, la sosirea mea, am găsit cam douăzeci de copii în insulă.

Am stat acolo vreo douăzeci de zile, lăsându-le tot felul de provizii necesare, mai ales arme, pulbere, gloanțe, haine, unelte, precum și doi lucrători aduși cu mine din Anglia, un tâmplar și un fierar. În afară de aceasta am împărțit întregul pământ în loturi, păstrându-mi însă eu proprietatea și dând fiecăruia partea asupra căreia căzusem de acord. După ce am orânduit totul și i-am rugat să nu părăsească insula, am plecat.

De acolo m-am dus în Brazilia, de unde le-am trimis o corabie pe care am cumpărat-o și pe care am imbarcat mai mulți oameni care să locuiască în insulă. În afară de provizii le-am trimis și șapte femei, pe care le-am găsit potrivite fie pentru a-i sluji, fie pentru a deveni soțiile acelor care ar dori să le ia în căsătorie. Cât despre englezi, le-am făgăduit să le trimit femei din Anglia, precum și mărfuri, dacă se vor îndeletnici ei înșiși cu plantațiile, făgăduință pe care am putut-o ține ceva mai târziu. Ei s-au dovedit harnici și cinștiți, după ce au fost disciplinați și și-au avut proprietățile lor proprii separate de ale celorlalți. Din Brazilia le-am mai trimis celor din insulă cinci vaci, dintre care trei cu viței, precum și niște oi și porci, care se înmulțiseră berechet când am mai fost eu pe acolo. Dar toate acestea, împreună cu darea de seamă a chipului în care trei sute de caribei au venit și i-au atacat pe cei din insulă, pustiindu-le plantațiile, și cum ei s-au luptat cu toți acești vrăjmași în două rânduri, și cum la început cei din insulă au fost învinși și unul din ei omorât, și cum, în cele din urmă, o furtună distrugând pirogile inamicilor, cei de pe insulă au înfometat sau au nimicit restul vrăjmașilor și au fost în stare a-și redobândi și reînnoi posesiunea plantațiilor,

refăcându-și viața și rămânând mai departe pe insulă toate acestea, împreună cu o seamă de întâmplări uimitoare din noile mele aventuri, petrecute vreme de zece ani, le voi povesti altă dată.

Sfârșit

Cuprins

<u>PREFAȚĂ</u>
<u>Capitolul I</u>
<u>Capitolul II</u>
<u>Capitolul III</u>
<u>Capitolul IV</u>
<u>Capitolul V</u>
<u>Capitolul VI</u>
<u>Capitolul VII</u>
<u>Capitolul VIII</u>
<u>Capitolul IX</u>
<u>Capitolul X</u>
<u>Capitolul XI</u>
<u>Capitolul XII</u>
<u>Capitolul XIII</u>
<u>Capitolul XIV</u>
<u>Capitolul XV</u>
<u>Capitolul XVI</u>
<u>Capitolul XVII</u>
<u>Capitolul XVIII</u>
<u>Capitolul XIX</u>
<u>Capitolul XX</u>

Table of Contents

<u>PREFAȚĂ</u>
<u>Capitolul I</u>
<u>Capitolul II</u>
<u>Capitolul III</u>
<u>Capitolul IV</u>
<u>Capitolul V</u>
<u>Capitolul VI</u>
<u>Capitolul VII</u>
<u>Capitolul VIII</u>
<u>Capitolul IX</u>
<u>Capitolul X</u>
<u>Capitolul XI</u>
<u>Capitolul XII</u>
<u>Capitolul XIII</u>
<u>Capitolul XIV</u>
<u>Capitolul XV</u>
<u>Capitolul XVI</u>
<u>Capitolul XVII</u>
<u>Capitolul XVIII</u>
<u>Capitolul XIX</u>
<u>Capitolul XX</u>

Table of Contents

PREFAȚĂ	4
Capitolul I	12
Capitolul II	25
Capitolul III	36
Capitolul IV	54
Capitolul V	74
Capitolul VI	87
Capitolul VII	95
Capitolul VIII	104
Capitolul IX	114
Capitolul X	127
Capitolul XI	138
Capitolul XII	149
Capitolul XIII	162
Capitolul XIV	175
Capitolul XV	190
Capitolul XVI	202
Capitolul XVII	218
Capitolul XVIII	234
Capitolul XIX	252
Capitolul XX	268